

DgA 5. 1764
ACADEMIA ROMANA

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIA

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

EXTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXIII.
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE.

BUCURESCI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL

Furnizor al Curții Regale

16, STRADA DÔMNEI, 16

1901.

1677
27 MAY 2004

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

PHILOSOPHY

SOCIETATEA SUB I. G. CARAGEA

DE

V. A. URECHIA

Membru al Academiei Române.

Ședința de la 20 Octombrie 1900.

Domnilor Colegi,

Pe basă de documente inedite v'am vorbit despre biserică, despre școle și cultura publică, despre administrațiune și justiție și despre starea finanțelor, cu așezarea dărilor, în timpul domniei lui Ioan G. Caragea, Domnul Țării-Muntenesci, de la 1812 — 1818.

Ca să completăm tabelul acestei domnii, permiteți-mi a vă prezentă astăzi un nou memoriu, prin care-mi propun, iarăși pe base de numeroase și necunoscute documente, să vă descriu societatea română din această țără, considerată în toate straturile ei și din toate punctele de vedere. Nu mai este permis a face Istoria Românilor numai după cărți și documente externe. Convins de acesta, eu sprijin aserțiunile mele pe o serie bogată de documente interne inedite. Acel care se mulțumesc cu frase stereotipe în istoria națională și care nu are de prinderea lucrărilor documentate îmi va impută, pôte, o prea mare aglomerare de documente. Aceluia nu-î destin eu lucrarea mea, căci nu o pôte înțelege, nici aprecia.

CAP. I.

Țăranul încă este un factor din societate, orî cât fie el de căduț și de neconsiderat sub domnia lui Ioan Caragea. Care este dar situațiunea țăranului sub această domnie?

În manifestul adresat țării la începutul domniei, Caragea ordonase ispravnicilor să adune pe toți bătrînii și fruntașii din sat, la anumită

și, să le cetască acel manifest în care promitea locuitorilor în genere de a nu îngădui cea mai mică năpăstuire nici cel mai ușor jaf. (1)

Ca toate programele politice minția și manifestul noului Domn, căci în practică altmintrelea eși lucrul decât el promisese în manifest. Ce-î dreptul, în primul an de domnie, țărănimea, luând în serios manifestul, ce cu multă solemnitate li se cetise într'o anumită și în fie-ce sat, începe a se jăluî noului Domn în contra mânăstirilor, arendașilor sau moșierilor, pe moșiile cărora își dau claca.

Dintre primele procese de acastă natură, din 1813, sunt acelea în cari țeranii după moșii mânăstirescî reclamă să nu li se aplice *pontul* în totalitatea lui, ci ei să dea ȓilele de muncă și dijmă, după speciale învoeli anterioare. Așa sunt procesele următoare:

a). Locuitorii din satul Cozia, cari se jăluiesc în contra egumenului schitului Coziei, că le ia dijmă peste obiceiul ce ei au avut. Ei cer să dea numai ȓeciuelă din porumb după vechiul lor obicei, dar Domnitorul, pentru că dînșii nu presintă o învoelă anterioară, în scris, îi obligă la pontul legiuit, adecă la claca de 12 ȓile pe an, în 4 anotimpuri câte 3 ȓile, la dijma porumbului de pogon câte 8 banițe cocoloșe ori 4 banițe grăunțe, iar pentru dijma finului, din liveȓile curățite de locuitorii, să dea din ȓece una și să nu fie egumenul volnic de a le luă de sub stăpânirea țeranilor. Asemenea să fie datorii țeranii din 10 pruni a da 1 mânăstirii și câte 2 oca de fasole la pogon, după cuprinderea așezămîntului ce au făcut cu egumenul în anul trecut. (2)

b). Nu numai proprietății erau țeranii datorii clacă, ci și la unii funcționarî: așa la vâtafii de plaiu:

Trei cărți legate cătră ispravnicii Vâlcei i Gorj și Mehedinți, a supune și pe bresle i nēmuri, mazili, scutelnici și poslușnici a da claca cea obișnuită pe an acelor vâtafi de plaiu, bez tagma bisericescă și boerescă.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscolie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud..., sănătate. Fiind-că locuitorii casnici de prin plaiuri sunt datorii a da la vâtași pe fieș-care an obișnuita și legiuita clacă, și dumné-lui Vel Vornicul de Tera-de-sus a făcut arătare Domniei-Mele că breslele de prin plaiuri, adecă nēmuri, mazili, scutelnici și poslușnici și preoți nu s'ar fi supuind a răspunde la vâtași acastă clacă, de aceea poruncim Domnia-Mea, ca să îndatorați pe toate breslele de mai sus arătate de a răspunde la vâtași orînduita clacă, ca un drept al lor urmat din vechime și păzit, afară numai din tagma boerescă și a preoților după anaforaua ce ne-au făcut părinții arhieriei i dumné-lor veliții boeri și s'a întărit

(1) Veȓi tom. X, partea A., pag. 455 din Ist. Rom. de V. A. U.

(2) Veȓi actele în tom. X, partea II, din Ist. Rom. de V. A. U.

de Domnia-Mea, care apărare a preoților să bine facă cunoscut că este musaadea cătră dînșii. și de urmarea poruncii să însciințați Domniei-Mele, și fiți sănătoși. — 1817, Iulie 31.

Cod. LXXXVII, fila 39 v.

Jalba lui State Pardalis, vătăful plaiului Hurezului din sud Vâlcea.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisic.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să îndatorați pe pîrâții de a fi următori cu răspunderea dreptului jăluitarului întocmai după co-prinderea Domnescilor nóstre ponturi, ce sunt arătate în cărțile vătășilor de plaiu.— (Pecetea gpđ.) Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anaforà arăt Înălțimii-Tale, că din vechime s'a obiceiuit ca toți locuitorii plaiurilor țerii, atât birnici cât și bresle, să deă claca cea obiceiuită la cei după vremi vătăși ai plaiurilor, și jăluitarul dreptate avënd la cererea ce face, se va da luminată porunca Înălțimii-Tale cătră dumné-lor boerii ispravnicii ai județului, să îndatoreze pe locuitorii numitului plaiu, birnici și bresle, să deă clacă la vătăful lor, iar anii Măriei-Tale să fie mulți și norociți întru fericire. — 1815 Fevruarie 19.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXVIII, pag. 415.

c). În Martie 1813, e judecata Divanului între mănăstirea Arnota din Vâlcea și țeranii ședători pe moșia mănăstirii. Egumenul se jăluesce că țeranii nu se supun a-și face claca și a-și da dijma, nepăzind nici legăturile zapisurilor lor, nici obiceiul pămîntului, atât la altele, cât și la livețile de pruni din cari fac rachiū pentru alișveris. Domnitorul rînduesce afacerea în cercetarea ispravnicilor (1).

d). Locuitorii din 3 sate: Copăcenii, Călinescii și Brătenii, din jud. Argeș, refușă de a clăcu 12 țile pentru mănăstirea Cornetul, proprietara moșiei, căci obiceiul lor a fost să deă numai 6 țile de clacă. Domnitorul Caragea obligă aceste 3 sate la clacă și dijma, după pontul legiuit, de ore-ce ele n'aū la mână o învoélă în scris pentru mai puțin (2).

e). După tânguirea consulului rusesc Luca de Chiricov, că locuitorii din Zimnicea nu se supun a răspunde *adeturile* moșiei la epistatul ei, Caragea dă ordin la 5 August 1813, să fie supuși la pont locuitorii cu forța (3).

f). Locuitorii din satul Domnești jud. Muscel cer ca episcopul de Argeș să nu le schimbe învoéla, care o aū din vechi cu mănăstirea,

(1) Veđi actele în vol. X, partea B.

(2) Idem.

(3) Idem.

de a nu clăcuî decât câte 6 zile pe an, fiind acesta așezămîntul de la 1793 și neschimbat mai mulți ani. Representantul mănăstirii pretinde că inșiși locuitorii au primit să dea 8 zile de clacă. Domnitorul curmă procesul hotărînd aceste 8 zile de clacă, iar cele-lalte obiceiuri ale pămîntului să se urmeze întocmai după vechia învoelă.

Să amintim că scăderea numărului de zile de clacă la sătenii de pe moșiile mănăstirii a ordonat-o la finele secolului trecut Domnitorul Mavrogheni, care ținea să-și facă partisanii în popor, în țărănime, în contra boerimii lui necuviincioase (1).

g). Țăranii după moșia Ciolăneșca și Slăveșca a Mitropoliei (jud. Teleorman) se tânguesc că li se cere de arendaș mai multe încercături la obiceiurile pămîntului, ce din vechime le-au avut. Ei cer să fie apêrați de clacă, care n'au avut-o nici o dată și au plătit numai câte un zlot de vatră și că, dacă sunt obligați la clacă, satul se risipesce. În tot casul țărani cer să aibă *protimis* la arendarea moșiei. În 28 Aprilie 1814, Caragea recomandă ispravnicilor de județ afacerea împreună cu cererea de *protimis*.

h). Din documentul de la 12 Maiu 1814 se pôte înprospetă în mintea lectorului tot șirul de îndatoriri, cari la data acêsta se consideră ca legiuite pe spinarea țeranului, în privința proprietății moșiei.

i). Procesul dintre episcopul casei Vornicului Varlam cu locuitorii de la moșia Ulmenii din jud. Teleorman, că nu se supun la obiceiurile pămîntului. Locuitorii nu vor clacă, ci să dea câte un zlot de vatră. Domnitorul chemă pe locuitorii la judecata Divanului în 3 Iunie 1814. Infățisarea se face la 2 Iulie 1814, iar la 10 Iulie Domnitorul dă pe locuitorii rămași de judecată, obligându-i la tot *pontul*, de ore-ce n'au o deosebită învoelă cu proprietatea.

j). Locuitorii din satul Grecii din Vlașca, în proces cu arendașii moșiei, refuză de a transforma cele 12 zile de clacă în bani. Urmază detalii și despre cele-lalte obligațiuni. Domnitorul îi obligă la cele 12 zile de clacă și la diversele datorii după pont, în 9 Iunie 1815.

k). Locuitorii din 3 sate: Chirnoșii, Stupinele și Clătescii din Ilfov, în proces cu mănăstirea Pantelimon, cer scădere din zilele de clacă. Domnitorul îi obligă la cele 12 zile și de a da câte o vadră la 20 vedre din vin, însă nu în bani.

l). Mai mulți podgoreni din Dealul-mare se învoesc prin zapis, ca vierii lor să nu țină vite, cari strică prin vii, afară de o vacă și doi boi, cari și acestea să le aibă sub pază de văcarii, căci întîmplându-se vre-o vită

(1) Tôte actele relative la acest studiu se vor ceti în Vol. X. partea B, a Ist. Românilor de V. A. U.

să trecă în vre-o vie streină, proprietarul viei are dreptul să o tae. Tot-odată ei cer să nu mai sălăşluască țăranii printre vii. Domnitorul, la 8 Iulie 1816, întăresce zapisul și aprobă îndepărtarea de prin vii a locuitorilor de la popórele din Dealul-Mare. Aceștia însă, la 20 Aprilie, același an, dejă primiseră prin zapis a se strămută pe la sate până la finele lui Maiú și se învoiseră, că orî-ce vită de a lor va intra prin vii, proprietarul viei să o pótă tăia fără nici o despăgubire.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisocie.

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele acest zapis, ni s'a citit împreună și însciințarea ce ni s'a trimis de dumné-lor ispravnicii ot sud Buzéu, de la 4 ale trecutului Maiú arătând că atât podgorenii cei cu vii dintr'aceste popóre ce se vęd iscăliți în tr'acest zapis, cât și locuitorii din mai jos numitele popóre, ce sunt cu vitele lor acolo, fac cerere a li se întări acest zapis, după care ispravnicéscă însciințare cercetând Domnia-Mea prin dumné-lor Vel Vistierul, de se póte pricinui vre-o pagubă Domnescei nóstre Visterii, cu mutarea acestor locuitori din numitele popóre, ne-a pliroforisit anaforaua ce ne-a făcut de la 3 ale acesteii luni, că acei locuitori nefiind dajnici ai satelor, ci mazili și alte bresle, nu póte avé Visteria, din mutarea lor, nici pagubă nici folos, iar huzmetul vinăriciului va rămăné folosit, lipsind stricăciunea ce fac vitele lor la acele vii. Drept aceea dar, după pliroforia ce ni s'a dat de cătră dumné-lui Vel Vistierul, și după cererea amândorora părților, întărim Domnia-Mea zapisul acestă spre a-și avé ființa și urmarea sa nestrămutat. — 1816 Iulie 8.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXV, pag. 167.

Vel Logofét.

De vreme ce locuitorii ce s'au încuibat cu șederea printre vii, și în préjma viilor de la popórele Mircescii, Zorescii, Valea-Téncului și Săsenii, înfățișindu-ne la cinsitul ispravnicat, după porunca Măriei-Sale lui Vodă, au provalisit, că însiși cunosc stricăciunea ce se pricinuesce cu locuința prin déluri din pricina vitelor ce au, dar la acéstă stricăciune se împărtășesc și vierii boeresci avënd multe vite, cerënd ca acea legătură ce dau ei, cu a se tăia vitele acele ce se vor prinde prin vii făr'de nici o băntuire ce să fie bune tăiate, să fim și noi datorii a sigurifsi cu aceeași osândă pentru vitele vierilor noștri, adecă cine va ținé vier, să nu aibă voe a ținé acel vier vite în deal, ce să le cobóre unde-vași, iar pentru o vacă și doi boi de va ținé [pentru trebuința viei, să le păzescă cu atâta privighere în cât să nu scape în vre-o vie, iar când se va prinde vre-o vită de 'ale vierilor noștri în vie streină, să aibă voe acel cu via să o tae și să nu fie întru nimic supérat și stăpănul aceluși vier ce i se va tăia vita, de nu se va fi sigurifsit cu vierul său, să fie răspunđător vierului, pentru că asemenea adevérința cu asemenea cuprindere am luat și noi de la numiții, și ca să se păzescă acéstă legătura întocmai, am iscălit cu înseși iscăliturile nóstre la mâna numiților, ca să se cređă. — 1816 Aprilie 24.

Ioan Șoimescu, Sandu Căpitanul, Petrache Slugerul, Frangulea Vernescu, Panaitache Medelnicerul, Mihalache Vernescu, Savastița Cărlova, Ioan Logofét.

Sud Buzéu.

Arétându-se dumné-lor boerii și boerinași cei în dos iscăliți cu zapis la isprav-

nicat și dicând, că cu voia și cu primirea dumné-lor l-au dat, după rugăciunea ce ne-au făcut, l-am adevărit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara, Nicolae Greceanu. — 1816 Aprilie 24.

Adeverința noastră la mâna dumné-lor boerilor i boerinașilor și tuturor podgorenilor ce au vii din poporul Săsenii și până în poporul Mircescilor, precum să se scie că după luminată porunca gospod, ce s'a dat la anaforaua dumné-lui vel Logofétul, pentru stricăciunea și paguba ce până acum am pricinuit cu felurimea dobitoceilor noastre la viile dumné-lor, că de va fi jalba ce au dat adevărată, să avem a ne ridică cu locuința de prin préjma délurilor cu viile și a ne mută pe la sate, de a nu mai pricinui supărări și pagube la vii, înfățișându-ne dumné-lor boerii ispravnicii, și după cercetările ce ni s'au făcut, neputând nici înșinea tăgădui că nu aducem stricăciune și pagubă la rodul viei, iar mai virtos și din noi cunoscând, că ne aflăm păgubiți cu șederea prin délurii, și fiind-că la înfățișarea ce am mai avut tot la cinstitul ispravnicat, la trecuta luna lui Noemvrie, când dedesem legătură că acum într'acéstă primă-vară ne vom mută, și că de atunci și până ne vom mută, vom face străjuire vitelor și depărtare din préjma viilor, ca să nu facă stricăciuni și nepăzind nici una nici alta, nu am mai avut acum nici un cuvânt de prelungire. Drept aceea am dat acest zapis cu acéstă legătură cerută de noi și ce privesce la folosul și al dumné-lor și al nostru, puindu-ne soroc ca până la sfirșitul lunei lui Maiu, să avem a ne mută cu toții pe la satele ce vom vré, și ne legăm cu acest zapis ca, când la acest soroc nu vom fi următorii a ne mută cu toții pe la satele ce vom vré și ne vom află iarăși cu șederea prin délurile cu vii, atunci să fie volnicii a ne tăia casele ori căruia se va găsi nemutat, fără să mai avem vre-un cuvânt de răspundere, și până atunci ori-ce vită se va găsi prin vii să fie volnic a o tăia stăpânul viei, după cum și cei cu viile asemenea adevărința ne-au dat, ca ori-ce vită a vierilor celor ce au vite vom găsi în viile noastre, asemenea să avem voe a le tăia, fiind măcar boerescă, ori a altuia, și ca să se cunoscă acest zapis, că este adevărat și cu primirea noastră, s'a trecut și în condica județului și s'a adevărit de cătră cinstitul ispravnicat.

Constantin Chiriscă, Barbu Logofét, Stancu Logofét, Iordache Manu, Dinicu Chelaru, Manole Forfesche, Cosma ot Zoresci, Nedelco, Iordache Logofét, Mihaiu, Barbul sin Constandin, Lefter Holdobanu, Nicolae sin Manu. — 1816 Aprilie 20.

Sud Buzéu.

Viind cei în dos iscăliți cu zapisul la ispravnicat și arătându-ne că cu voia și primirea numiților l-au dat, după rugăciunea ce ne-au făcut, spre a fi temeinic și a se păzi întocmai, l-am adevărit cu iscăliturile.

Alexandru Vilara Căminar. — 1816 Aprilie 2.

m). Se continuă sub Caragea vechiul monopol al proprietăților asupra cărciumilor și băcăniilor pe la sate, precum se poate vedé din aceste acte :

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a d-lor veliților boeri, poruncim d-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să se facă urmăre. — 1817 Aprilie 18.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómnne,

Pricina aceștii moșii, în anul trecut, a fost intrat în judecata dumné-lor boerilor divaniți și a rămas a se cercetă la fața locului, care cercetare nu s'a făcut acum, ȋice jăluitorul, că pîriții aũ făcut cărciumă pe acea moșie de pricină, unde altă dată n'a mai fost, nici aũ avut pîriții stăpânire la acea moșie, ci să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, ca să cerceteze, și de n'aũ mai avut pîriții cărciumă acolo, nici acum să nu aibă ci să i se tae cepul și să fie oprit a nu vinde vin și rachiũ până li se va hotări judecata, iar hotărîrea rămâne la Măria Ta. — 1813 Aprilie 9.

Radu Golesecu Vel Vornic, Dumitrache Racoviță Vel Vornic, Vel Vornic, Vel Clucer.

Cod. LXXIII, pag. 517.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lui Vel Logofétului de Téra-de-ȋos, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare. - 1813 Aprilie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómnne,

Următor fiind luminată poruncă a Înălțimii Tale, ce mi se dă la acésta jalbă a locuitorilor din satul Vălenii-de-munte sud Saac, am făcut cercetare și mă pliroforisii, că tótă plângerea jăluitorului este pentru un Gheorghe, arendașul moșiei Vălenii-de-munte a sf. mănăstiri Cotoecenii, și că pîritul nu-i îngăduesce a vinde rachiũ cu mărunțéua numai Duminecă la tîrgul Văleni, după obiceiũ, care obiceiũ ȋice că l-aũ avut jăluitorii de la moși strămoșii lor, cum și căți arendași după vremi aũ ȋinut în arendă acésta moșie Vălenii, de nici unul jăluitorii poprii n'aũ fost, decât numai pîritul în silnicie voesce să le strice acest obiceiũ, silindu-i ca să ieă rachiul de la pîritul ocaua po taleri unul; ci fiind că pîritul arendaș nu se află de față ca să vedem ce are a răspunde în potrivă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor boerii ispravnicii, ca să aducă față înaintea dumné-lor pe amândoué părțile să le cerceteze pricina prin judecată, și asupra dreptății urmând să facă jăluitorilor îndestulare la dreptatea ce vor avé, și când vor fi avut acest obiceiũ jăluitorii, a vinde rachiul lor cu mărunțéua în tîrgul Vălenii, numai Dumineca, pentru hrana și alișverișul lor, care obiceiũ de li se va fi păzit și li se va fi urmat din vechime și până acum, atunci să fie slobođi de cătră pîritul arendaș a-și vinde rachiul la acel tîrg Vălenii, saũ când pîritul arendaș va fi avénd vre-o simfonie în scris cu mănăstirea Cotoecenii, cuprinđétóre a nu fi slobođi locuitorii din satul Văleni a vinde în tîrg Dumineca numai rachiũ cu mărunțéua și jăluitorii vor ȋice că aũ în potrivă a răspunde, atunci dumné-lor boerii ispravnicii, cu carte de judecată și cu ȋi orînduită de soroc în scris, să-i sorocéscă aici la luminat Divanul Înălțimii Tale, spre a se înfățișă cu pîritul arendaș înaintea dumné-lor veliților boeri, iar hotărîrea rămâne a se face de Măria Ta. — 1813 Martie 29.

Iordache Slătineanu Vel Logofét.

Cod. LXXVI, pag. 79.

Anaforaua velișilor boeri în pricina ce are Rizu dascălul cu Stolnicésa Elena Lupoianca pentru clacă, a nu vinde vin și rachiū la alișverișul unei băcăniī.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Pe acéstă alăturată anaforă a d-lor velișilor boeri, ne rămâind odihnit Rizea dascălul d-lui Vel Hatman al Divannului, l-au înfățișat la Divan înaintea Domniei-Mele, cu Costache fiul și vechilul Stolnicesei Elenii Lupoencei, unde intrând și Domnia-Mea în cercetarea pricinei, am cerut de la Rizea de ne-a arătat zapisul Stolnicului Lupoianu soșul Stolniciei, care cetindu-se în Divan și ne fiind tăgăduit nici de vechilul Stolnicesei, il vēqū scris din let 1793 Iunie 30 și cuprinșetor, că i-a dat Rizei o pereche de case ce le aveā Stolnicul în Cāmpina luate de la un Nāstase Cojocarul, i casele de feciorī, cuhnie șindrilită, care acestea cu tōte că il țineā preș mai mult, dar i le-a dat numitului Rizea în talerī 200, iar locul casei cu curte cu tot i le-a dārui, arētând și cuprinsul locului cu cine se vecinesce, care loc, țice să-l stāpānescā Rizea și tot nēm̄ul lui în pace, fără numai vin sau rachiū să nu aibā voe a vinde, după care acéstă cuprindere a zapisului, făcēnd și Domnia-Mea cuviincioșa chibzuire asupra pricinei, măcar că băcănia este facere de alișveriș ca și cărciuma, precum se arată în anaforaua d-lor velișilor boeri, dar țicēndu-se în zapis, că numai vin și rachiū să nu aibā voe Rizea a vinde și nepomenindu-se nimic pentru băcănie sau pentru vre-un astfel de alișveriș, curat se dovedesce una dintr'aceste douē, adecā ori că pe moșia Stolnicesei numai vinul și rachiul este poprit a nu vinde altul strein, iar altfel de alișveriș este volnic veri-cine a face, și de aceea n'a pomenit nimic Stolnicul Lupoianu în zapisul său, nici pentru băcănie nici pentru altfel de alișveriș sciindu-le slobode, bez vinșarea vinului și a rachiului, și așā fiind urmēzā a fi și Rizea slobod și nepoprit de a ține băcănie, sau de sunt poprite tōte felurile de alișverișuri pe acéstă moșie a nu le face altul decāt stāpānul moșiei, precum a poprit Stolnicul prin zapisul său pe Rizea din vinșarea vinului i a rachiului, asemenea puteā să-l proprēscā și de băcănie i de ori-ce altfel de alișveriș și acēsta nepomenind-o în zapis, ci în potrivā țicēnd că numai vin și rachiū să nu vinșā însuși Stolnicul Lupoianu, cu acéstă noimā a zapisului a volnicit pe Rizea ca să facā ori-ce alt alișveriș, afarā din vin și din rachiū, și măcar că vechilul Stolnicesei a pricinuit, țicēnd că însuși Stolnicul Lupoianu tatā-sēū trāind i-a surpat Rizei acea băcăniōrā, poprindu-l de acest alișveriș, dar nici acēsta i s'a țis că nu vatāmā dreptatea Rizei, pentru că după ce odatā i s'a dat voe a avē băcănie, rēū a urmat Lupoianul de i-a surpat-o. Drept aceea în puterea zapisului Stolnicului Lupoianu, hotārīm Domnia-Mea să aibā voe Rizea a ține acolo băcănie cum și ori-ce alt alișveriș să facā, afarā numai vin și rachiū să nu fie volnic a vinde, după cum chiar așā se cuprinde în zapis. — 1814 Maiū 25.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Prea Inālțate Dōmne,

Dupā luminatā porunca Māriei-Tale de la acéstă jalbā a Rizei dascălului, dumnē-lui Vel Hatmanul al Divanului înfățișāndu-l înaintea nōstrā cu Costache fiul și vechilul dumnē-ei Stolnicesei Elenii Lupoencei, am făcut cercetare pīrei lui ce aduce, cum că pentru căci a invēșat copiii rēposatului soșului dumnē-ei și a epistasit la facerea caselor, și a împrumutat cu talerī 3.000 fără dobāndā la facerea casei și i-a dat 7.300 ocā porumb la vremea fōmetei și douē șīri de fin, și a epistasit la

moșia sa; drept aceste slujbe ale lui i-a dat repositul o casă drept talerî 200 cu puțină curte, prin zapis, unde făcând și o prăvălioră cu cheltuēla lui, avēnd și marfă într'insa, ca de talerî 600, i-a surpat-o Stolnicul în trecuta răzmeriță și a păgubit acea marfă, pentru care ne arată jăluitorul zapisul ce i-a dat răposatul Stolnic Lupoianu, cu let 1793 Iulie 30, cuprinđător, că la trebile ce a avut la moșia sa Cămpina, cum și la învățatura copiilor sēi, îndatorindu-l jăluitorul cu slujba ce s'a arētat și se arată, i-a făcut și dumné-lui căđuta mulțumită și i-a dat casele ce le-a avut Stolnicul luate de la Anastase Cojocarul, care case fiind de tot dărăpănate, le făcuse Stolnicul de iznóvă, asemenea și casele de feciori cu cuhnie șindrită, care acestea țineau pe Stolnicul peste talerî 300, dar jăluitorului le-a dat numai drept talerî 200, asemenea și locul casei cu curte cu tot i-l dăruiesce, ca să-l stăpînescă cu pace el, copiii, nepoții și strănepoții lui, fără numai vin sau rachiū să nu aibă voe a vinde. Întrebându-se și vechilul pîrîtei ce răspunde? ne arētă o anaforă a departamentului ot let 1810 Iunie 23, alta a boerilor divaniți tot dintr'acel let Iulie 9 și o hotărîre a comitetului, iar dintr'acel let Iulie 30, de asemenea piră ce a fost pornit jăluitorul și atunci, când s'a hotărît că bęcănia este întocmai ca și cărciuma și când nu face cine-vași într'adins așezămînt cu stăpânul moșiei, ca să ție prăvălie sau bęcănie de alte alișverișuri, nu pôte fi slobod, în vreme ce acestea sunt folosul stăpînului moșiei, nici se pôte întórce jăluitorul a cere de la Stolnicésa plată pentru slujbele ce a făcut răposatului, căci drept tóte acele slujbe ale lui s'a mulțumit cu acēstă casă ce i-a dat-o în talerî 200 dimpreună cu locul ei, ca să ședă într'insa și să se odihnescă, precum nici pentru stricarea de bęcănie și paguba mărfei ce ăice Rizea că a vindut-o cu scăđēmînt din ceea ce-l ținea, din pricină căci îi oprise răposatul bęcănia, nu are dreptate a o cere de la Stolnicésa. Decî fiind-că acēstă casă s'a dat Rizei cu șarț, ca vin și rachiū să nu vîndă, și bęcănia este ca și cărciuma, după cum nici l-a îngăduit Stolnicul Lupoianu trăind a deschide bęcănie, ci i-a stricat chepengul ce-l făcuse și l-a oprit. Drepte sunt mai sus numitele, judecăți și asemenea găsim și noi cu cale, să aibă Stolnicésa pace de pîrile Rizei, carele să fie oprit a nu face nici bęcănie, nici cărciumă cu vîndare de vin și rachiū nici alt alișveriș, ci să-și aibă casa numai spre șederea și odihna sa, iar hotărîrea rămăne la Măria Ta. — 1814 Maiū 11.

Radu Golescu Vel Ban, Iordache Slătineanu Vel Vornic, Nestor Clucer (1).

Cod. LXXX, pag. 207.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscioe.*

Anaforaua acēsta a dumné-lui Vel Logofētului de Țera-de-sus, ca o următóre a pravilnicescii condici și obiceiului pămîntului, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră Ispravnicilor ai județului, să dați cuviinciosul nizam de a se face urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde. — 1815 Maiū 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXXIV, pag. 177.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale ce ni se dă la acēstă jalbă a dumné-ei Clucereșei Elencăi Crețulésca, făcēnd cercetare arēt Înălțimii Tale, că după pravilni-

Țăranii de la Nucet sunt oprii de a vinde vin și rachiū, nu numai fiind-că acesta este un monopol al proprietății, care este mănăstirea, ci și pentru că, prin chrisov de la Michaiū Racoviță Vodă, mănăstirea a dobândit acest monopol, mai ales la ocaziunea sborurilor.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră Ispravnicilor ai județului, ca de nu vor avé acei vîndători ai vinului și ai rachiului vre-un cuvint de împotrivire, să-î popriți din vîndare, iar avënd în potrivă a răspunde, cu cercetarea ce veți face în scris, după 15 ale viitorului Maiū, să-î sorociți la Divanul Domniei-Mele. — 1816 Aprilie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXXV, pag. 11.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale de la acéstă jalbă a cuviosului egumen ot Nucet, următor fiind, I-am luat séma arătării și cererii ce face, cu a i se înnoi un privileghiū ce-l are mănăstirea asupra vîndării vinului, când se face acolo sbor, care privileghiū se vedū și de sluga Măriei-Tale cu lét 7252 al Domnului întru fericire Mihaiū Racoviță Voevod, cuprinđător, ca să fie volnic la hramul mănăstirii, la sffintul marele mucenic Gheorghe, când se face sbor, numai vinul mănăstirii să se vîndă, iar altul nimeni să nu fie volnic, dar de la o vreme încóce đice că s'ar fi obicínuit fie-care în điaua sborului de a aduce vin și rachiū de vind, unde și de va fi îngăduit cei mai dinainte egumeni, dar acest de acum egumen fiind-că s'a arêtat cu jalbă cerënd a-și avé mănăstirea vîndarea vinului și a rachiului, după pravilnicésca condică, care đice curat că vîndarea vinului și a rachiului are să fie a stăpínului moșiei, cât și după sinetul domnesc, dreptate are la cererea ce face a nu mai fi slobođi de acum înainte a mai vînde vin și rachiū alți streini acolo decăt numai mănăstirea; care acésta fiind drept al stăpínului moșiei, găsesc cu cale cu luminată porunca Măriei-Tale, dumné-lor Ispravnicii județului să nu mai îngăduescă acéstă nedreptate a se face mănăstirii, ci după condica Divanului urmând, să deă cuviinciosul nizam, iar hotărîrea eea desávîrșită rămâne la Măria-Ta. — 1816 Martie 8.

Iordache Golescu Vel Logofët (1).

césca condică, după obiceiul pămîntului, vîndarea vinului i a rachiului este a fi a stăpínului moșiei, și fiind-că dumné-ei Clucerésa arată cum că la tîrgurile ce se fac pe moșia dumné-ei Cămpul-mare din sud Argeș, vînd unii alții vin și rachiū în silă, păgubindu-se dumné-ei de folosul vîndării, și cererea dumné-ei fiind cuviinciosă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale, să nu îngăduescă pe nimeni a face vîndare de vin și rachiū pe moșia dumné-ei, nici la đilele de tîrguri nici în altă vreme, ca să se vîndă numai vinul dumné-ei și rachiū, de care arêt Înălțimii Tale. — 1815 Maiū 10.

Gheorghe Filipescu Vel Logofët.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele biv Vel Spătare Costache Suțu, Caimacamule al Craiovei și dumné-vóstră boerilor di-

n). Dreptul țeranilor la pădure mărginit pentru trebuințele casei con-

vaniți de acolo, ca întocmai după pravilnicésca condică și obiceiul pământului, să dați nizam de a se face urmare asupra pricinei, saū fiind pricina într'alt chip să însciințați Domniei-Mele.—1816 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXV, pag. 278.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce ni se dă la acéstă alăturată jalbă a cuviosului Lavrentie Protosinghelul, egumenul sfintului schit Țințăreni din sud Mehedinți, făcând cercetarea vėdui pentru rinduėla acestui țirg aceste sineturi, însă:

1793 Martie 21. Poruncă a dumné-lui postelnicul Caragea, ce eră Caimacam Craiovei, cuprinđetőre ca să nu vinda vin și rachiū la bilciul schitului alții decât numai schitul după obiceiul pământului și după hrisovul domnesc ce a avut.

1793 Septemvrie 16. Carte domnescă a Măriei Sale Alexandru Vodă Moruz, prin care se orinduesce a se face țirg pe fieș-care săptămână Dumineca.

Pe acéstă moșie Țințăreni este obiceiul din vechime de se face și bilciū odată pe an, la 25 Maiū.

1793 Octomvrie 20. Poruncă a dumné-lui Hatmanului Costache Caragea Caimacumul, în dosul jălbii egumenului Țințăreanu, prin care scrie locuitorilor ce vor fi împrejurul moșiei Țințărenii, că după porunca domnescă vin și rachiū este să se vinda numai al mănăstirii, iar alții nu sunt slobodi; așijderea și neguțătorii ce vor veni la acel țirg cu marfă de vinda, să-și dea avatul la egumenul mănăstirii după vechiul obiceiū.

1799 August 8. Jalba egumenului că umblă unii din alăturașii moșiei, ca să mute țirgul și alții ca să strice obiceiul să vinda vin și rachiū, la care după orinduėla s'a dat porunca Măriei Sale Moruz Vodă cătră ispravnicii.

1803 Martie 2. Carte a dumné-lui Postelnicul Caragea iscălită și de cei-lalți boeri divaniți ot Craiova, prin care se arată că din peristasis al vremilor și-a perdut schitul hrisóvele ce a avut și a ajuns și la dērăpănare, iar din privileghiul ce a avut, care aū fost sciute Divanului fiind și bilciul ce se face la ziua Bunei-Vesiri cu vinda vinului și a rachiului, să fie numai al schitului și de la tóte prāváliile mari să ieā câte 20 parale i de la cele de mijloc parale 10 și de la cele mici parale 5, cum și de la vite ce se vinda în țirg la neguțătorii să ieā câte 2 parale pentru călcarea moșiei ce se face.

1805 Martie 13. Altă carte a dumné-lui Caimacamului și a boerilor divaniți în dosul cei mai de sus asemenea cuprinđetőre.

1810 Ianuarie 17. Zapis al prāváliășilor din Țințăreni, când se pornise în judecată cu schitul făcut la divanul Craiovei înainte lui II Vistier Vasile Lăcusteanu, ce a fost orinduit de Divan să-ı impace, și printr'acest zapis ce se vede adeverit și de numitul boer împăciuitor, se légă ca să-și păzescă fieș-care așezăminturile lor ce aū făcut cu schitul prin zapise pentru obiceiurile pământului și îndatorirea lor ce sunt cătră schit. Decī, nu numai după aceste sineturi și după hrisovul ce se cuprinde că l-aū avut, ci și după pravilnicésca condică, și după obiceiul pământului, vinda vinului i a rachiului este a stăpînului moșiei, cum și paralele de la prāv-

tinuă și sub Caragea. Acesta se poate constata din actele ce dăm în notă. Din aceste acte se vede că proprietarii de moșii puteau să-și apere dumbrăvile, pădurile în creștere, dar nu puteau refuza țăranilor lemnul pentru casele lor.

Carte de pădure poprită.

Zemle Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Vlașca și Teleorman, sănătate. Fiind-că la Domnia-Mea a dat jalbă biv vel Pitarul Iancu Perdicaru, că pe moșia sa Isvorul ot sud Vlașca, ce trece și în județul Teleormanului, având pădure cu copaci roditori de ghindă, care acum de curînd a adus-o la acéstă stare, locuitorii de prin prejur o tae și o faramă pentru folosul și trebuința lor, cerënd porunca Domniei-Mele a o avé apêrată, pentru care poruncim Domnia-Mea să cercetați și păzind orînduêla pădurilor, să dați acelor locuitori nizamul cel cuviincios după obiceiul locului, ca locuitorii ce sunt șeđetori, adecă pe acéstă moșie, cari clăcuesc și dau dijma, de la cari se folosesc stăpînul moșiei, să aibă voe a tăia numai pentru trebuința caselor lor fără de plată lemne de foc pentru încălđitul caselor lor, i nuele și pari, și alte mărunțișuri pentru trebuința caselor lor, iar nu pentru vîndare și alișverișul lor, căci pentru cherestele și lemne de vîndare au datorie a plăti adetul pămîntului și așa vor avé voe de la stăpînul moșiei, ferindu-se însă ca nici cu pricina lemnelor pentru trebuința caselor lor să nu sfărîme și să stărpească copacii cei roditori de ghindă, iar alți streini locuitori șeđetori pe altă moșie, cari clăcuesc și dau dijma la stăpînul moșiei unde locuesc, sunt popriți și nu pot fără de voe de la stăpînul acelei păduri tăia lemnele sau chereșteua moșiei sale. I saam receh gpd. — 1813 Martie 8 (1).

Vel Logofêt.

Cod. LXXV, pag 57.

vălii i de la vite iarăși sunt obiceiuite și drepte pentru călcarea moșiei ce i se face și pentru îngrijirea ce are, iar mai vîrtos că i se cuvîne a avé irat de la moșia sa, precum și vîndarea de pâne i tăerea de carne, iarăși se obișnuesc pe la alte moșii de se face de cătră stăpînii moșiilor și nu pot locuitorii a luă iratul stăpînului moșiei, ca să-l facă ei după cum tot în pravilnicésca condică se cuprinde, că și băcănie și alte alișverișuri, precum și vinul i rachiul nu pot nimeni să le facă făr' de slobođenie de la stăpîn, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lui vechilul Căimăcămiei Craiovei i cătră cei-lalți boeri divaniți, ca să dea nizam de a se păzi și a se urmă obiceiul tîrgului acestuia ce se arată mai sus, precum s'a urmat și până acum, iar simfoniile prăvăliașilor, ce șed peste an, să se urmeze după zapisele lor, supuind pe cei împotrivorii la datoria lor, ca să nu se păgubescă schitul de dreptul său, sau fiind pricina într'alt chip, să însciințeze Măriei-Tale, iar hotărîrea cea desăvîrșită rămâne a se face de cătră Înălțimea Ta. — 1816 Maiu 13.

Mihalache Racoviță Vel Logofêt.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

După pliroforia ce ni se dă asupra pricinii printr'acéstă anaforă de cătră dumné-lui Vel Logofêt de Țera-de-jos, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor ai

o). Țăranii nu se pot strămută, după vechiul pont, decât cu mari

județului să faceți cercetare cu urmare întocmai și să însciițați Domniei-Mele cu înțregă pliroforie dreptul adevăr. — 1813 Martie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă ce mi se dă la această jalbă a Tarsiței sin Clucerul Vasile, făcând cercetare că jăluitoarea având moșie la Dragodana în sud Vlașca, pe care având și dumbravă păzită cu copaci, ȃice că locuitorii de acolo de pe această moșie și de prin prejur ȃ-ar fi tăiat mulțime de copaci pentru a lor trebuință, când făcându-se cercetare la fața locului, s'a ȃu și dovedit copaci tăiați peste 2.500, pentru care vȃdui din condica Divanului și o poruncă dată de la Divanul țerii din 1808 poruncitoare cătră ispravnicii Vlașcei, rȃspuns la însciițarea ispravniciei, ce se făcuse cătră Divan, prin care se arată, că cercetând atunci la fața locului s'a ȃu dovedit tăeți copaci 2.500 și pentru căci nu s'a putut dovedi tȃtă această sumă de cătră cine s'a tăiat, precum și grosimea copacilor de ce stare este, de aceea se poruncesce ispravnicilor, ca de iznȃvă să facă și această cercetare, prin carte de blestem; am ȃis jăluitoarei să-mi arate ce urmare s'a făcut atunci după această poruncă și rȃspunse, că făcându-se atunci cercetare s'a și dovedit atȃt tăerea copacilor de cătră numiții locuitori, cât și de grosimea lor, însă acea însciițare nu o avȃ să mi-o arȃte, ȃicȃnd că i s'a rȃpus de un Vistier Hristache, ce-l aveȃ rȃnduit vechil și de atunci zȃcȃnd la bȃlă n'a putut să ȃmble într'această pricină, iar de la trecutul Noemvrie let 1812, dȃnd jalbă la dumnȃlor boerii Caimacamii ai Măriei-Tale, vȃdui porunca ce s'a dat cu mumbașir orȃnduit cătră dumnȃlor ispravnicii, să cerceteze de iznȃvă, atȃt prin alte dovedii, cât și prin carte de blestem, și dovedindu-se copaci tăiați de locuitori pentru trebuința lor, să-ȃ apuce a ȃmplini de fieș-care copaciȃ po taler unul, iar nici după această poruncă ȃise jăluitoarea, că nu i s'a făcut nici o urmare, pentru căci dumnȃlor ispravnicii nu s'a ȃu ȃndeletnicit a intră în cercetare, avȃnd alte trebii ale județului; deȃi cât pentru că s'a tăiat o sumă de copaci din pădurea jăluitoarei de cătră ai eȃi locuitori, atȃt în vremea Rușilor, cât și în urmă după ducerea oștirilor, făcȃndu-se dovadă din multe porunci ale Divanului, ce se vȃd date pentru această madeȃ și pentru căci nu s'a făcut ȃmplinire jăluitoarei de dreptul ei, căci piriții locuitori se apȃră, ȃicȃnd că acei copaci toți s'a ȃu tăiat pentru trebuința oștirilor din silnicia ce le-a ȃu făcut, iar nu doar pentru a lor trebuință și alișveriș, precum jăluitoarea arată; de aceea dar, spre a se putȃ descoperi dreptul adevăr, gȃsesc cu cale să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumnȃlor ispravnicii, să facă scumpă cercetare în fața locului, atȃt prin alte vrednice dovedii, cât și prin carte de blestem de va fi trebuință, când se va descoperi că în adevȃr tăerea copacilor s'a făcut de cătră acei locuitori chiar pentru al lor interes, iar nu pentru neapȃrȃta trebuință a Rușilor, atunci să se ȃmplinescȃ dreptul jăluitoarei de la dȃnșii pe suma copacilor ce se va dovedii tăiați, cu prețul acela ce se va hotȃri de cătră Înălțimea Ta, însciițȃnd dumnȃlor boerii ispravnicii și grosimea copacilor ca cât va fi fost, și de va luȃ această prigonire a pricinui săvȃrșirea se cuvine a se orȃndui și mumbașir, iar hotȃrȃirea cea desȃvȃrșitȃ rȃmȃne a se face de cătră Înălțimea Ta.

Iordache Slătineanu Vel Logofăt. — 1813 Martie 23.

greutăți, ba sunt aduși îndărăt la urma lor. In interesul fiscului, țe-

Carte de pădure poprită.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud Ilfov, sănătate. Fiind-că dumn-luî cinstit și credincios boerul Domniei-Mele Constantin Crețulescu biv Vel Vornic ne-a făcut arătare, cum că pe moșia dumné-luî ce se numesce una Popescii și alta Crețulescî, dintr'acel județ, având păduri cu copaci roditori de ghindă, locuitorii ce sunt ședători pe aceste moșii i alții după în prejur și de prin alte părți le tae și le sfărîmă pentru folosul și trebuința lor, cerând porunca Domniei-Mele a le avé apérate, pentru care vè poruncim Domnia-Mea să cercetați și, păzind orînduêla pădurilor, să dați și nizamul cel cuviincios, după obiceiul locului, ca locuitorii ce sunt ședători pe aceste moșii cu pădure, cari clăcuesc stăpînului moșiei și-și dau dijma, de la care se folosește stăpînul moșiei, să aibă voe a tăia, adecă numai pentru trebuința caselor lor făr'de plată, cum lemne de foe pentru încălđitul caselor lor, nuele, pari, și alte mărunțișuri pentru casele lor, iar nu pentru vîndare și alișveriș, căci pentru chereștele și lemne de vîndare aú datorie a plăti adetul pămîntului și așa vor avé voe de la stăpînul moșiei. Nici pentru tréba de alișveriș să nu sfărîme și să stîrpescă copacii cei roditori de ghindă. Iar alții streini locuitorii pe alte moșii, cari clăcuesc și-și dau dijma la stăpînul moșiei unde locuesc, sunt popriși și nu pot făr'de voe de la stăpînul pădurilor a tăia lemne sau chereșteua moșiei domniei-sale. I saam receh gpd. — 1813 Martie 28.

Cod. LXXV, fila 58 v.

Poruncă de pădure a Ghinea Speteanului a o avé apêrată.

Zemli Vlahiscoie. La Domnia-Mea a dat jalbă boerul Domniei-Mele Ghinea Speteanul biv Ceauș agiese, cum că dimpreună cu alți părtași ai lui pe moșia lor Spetenii ot sud. Ialomîța aú pădure poprită pentru trebuința caselor lor, cu cărți domnesci, și ómenii ce sunt ședători alătura pe alte moșii, în silă și fără de a luă voe de la dînșii se pun de le-o tae și le fac stricăciune, pentru care li se pricinuesce pagubă. Drept aceea, am dat Domnia-Mea acéstă carte la mâna numiților jăluitorii, cu care să aibă a apêra acéstă pădure, ne îngăduind pre nimeni să le-o tae. Pentru care poruncim Domnia-Mea și dumné-vóstră ispravnicilor de județ pe cei ce se vor arêta cu împotrivire să-i faceți și fără de voia lor să se supue. I saam receh gpd.— 1813 Maiu 7.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXIV, fila 47 v.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arêtarea ce ni se face printr'acéstă anaforă de cătră dumné-luî Vel Logofêtul de Țera-de-jos, orînduim pe sluga Domniei-Mele, aprod vătășesc, carele prin scirea dumné-lor ispravnicilor ai județului luând pe pîrîtul să-l aducă aici.— 1813 Maiu 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXVI, pag. 265.

rani fiind legați cu lude la Visterie, se aplică mai cu rigóre această netoleranță de strămutare a țeranilor

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După pliroforia ce ni se dă asupra pricinei de cătră dumné-lui Vel Vistierul, cu cale fiind anaforaua acésta, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale ce ni se dă la acésta jalbă a dumné-lui Pitariului Ioan Perdicaru, următor fiind am făcut cercetare pricinei ce are cu acel Pană sin Unchiașul Mirică i Radu sin Dumitrescu și Nécșu sin Idita Văduva ot Strâmbeni, din sud Telcorman, cari împreună cu alți săteni tovaroși ai lor i-ar fi stricat de la moșia dumi-sale Isvorul, cerénd a-l aduce aici după isprăvnicésca anaforă ce are la mână, de cercetarea pricinei în fața locului, care anaforă o vėđui și eú, cu lét 1813 Aprilie 17, cuprinđetőre, că după alegerea ce aú făcut acolo, aú găsiț cu cale dumné-lor ispravniciei, că acea stricăciune de pădure să o plătescă numitului pitar cu talerí 771 bani 60, însă o parte satul Strâmbeni și alta Râca-nouă cu Palanga, pe care sumă de bani nemulțumindu-se jăluitorul, nici pîrîții și-aú pus soroc amândouă părțile, că la 15 ale următorei luni să se afle aici; ci fiind-că jăluitorul se află așteptându-se, iar pîrîții de mai sus numiți n'aú urmat a veni, să fie luminată porunca Măriei-Tale, cu mumbașir a se aduce, și cu isprăvnicésca anaforă, și cu jalba acésta să-i infățiseze la judecată, unde se vor orîndui de cătră Măria Ta, iar desăvirșita hotărîre rămâne a se face de cătră Înălțimea Ta.—1813 Maiú 19.

Iordache Stătineanu Vel Logofet.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. . . Ialomíța, sănătate. Fiind-că dumné-lui cinstit și credincios boerul Domniei-Mele Iordache Tufeanu Vel Stolnic, prin jalbă ne-a făcut arėtare, cum că pe moșia dumné-lui ce se numesce Tufenii dintr'acel județ, avénd pădure poprită de ghindă, locuitorii ce sunt șeđetőri pe acésta moșie i alții după în prejur și de prin alte părți o tae și o sfăramă pentru folosul și trebuința lor, cerénd porunca Domniei-Mele a o avé apėrată, pentru carele Vė poruncim Domnia-Mea, să cercetați și păzind orînduēla pădurilor, să dați nizamul cel cuviincios după obiceiul locului, ca locuitorii ce sunt șeđetőri pe acésta moșie cu pădure, cari clăcuesc stăpănului moșiei, să aibă voe a tăia adecă numai pentru trebuința caselor lor făr'de plată, cum lemne de foc pentru încălđitul caselor lor, nuele, pari și alte mărunțișuri pentru casele lor, iar nu pentru vîndare și alișveriș, căci pentru chereștele și lemne de vîndare aú datorie a plăti adetul pămîntului și așa vor avé voe de la stăpinul moșiei, nici pentru tréba de alișveriș să nu sfărame și să stîrpescă copacii cei roditori de ghindă, iar alții streini locuitori după alte moșii, cari clăcuesc și-și daú dijma la stăpinul moșiei unde locuesc, sunt popriți, și nu pot făr'de voe de la stăpinul pădurii a tăia lemne saú chereștea după moșia numitului boer. I saam recheș gd. — 1813 Maiú 9.

Carte de dumbravă poprită.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. . . Ilfov, sănătate. Vė facem în scire, că la Domnia-Mea a dat jalbă credincios boerul Domniei-Mele Costache Miceșunescu, cum

*

ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare, ne îngăduind însă și pe stăpînul moșiei de a nu le face jăluitorilor vre-o supărare întru nimic la drepturile

că la vale pe Mostiște, unde se află lipsă de păduri, avînd dumbravă păzită cu multă osteneală și cheltuieală, locuitorii împrejurii o tae și o sfărămă pentru folosul și trebuința lor, cerînd poruncă Domniei-Mele a o ave apărată, cum a fost și până acum; pentru care vă poruncim Domnia-Mea să cercetați și păzind orînduieala pădurilor după obiceiul locului, să dați nizamul cel cuviincios, spre a o pute ave păzită și apărată de către locuitorii împrejurii și alții streini să nu o tae și să o sfărămă făr'de voe de la stăpîn saū de la omul seū, ca să se pōtă cresce, spre a veni în stare bună, după cum și mai înainte a fost apărată. I saam reche gpd. — 1813 Iulie 21.

Cod. LXXV, fila 70.

Iō Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Pe acēstă anaforă a departamentului cāte trele părțile rēmāind mulțumiți și odihniți aū dat și adeverință în scris sub iscāliturile lor la cancelaria Divanului Domniei-Mele, mărturisită și de zapisul cel orînduit, care s'a vēđut și de cātră noi. Drept aceea, după a lor primire și mulțumire, o întārim Domnia-Mea, și hotārim ca întocmai să se urmeze. — 1813 Iunie 24.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, fila 446.

Prea Inālțate Dōmne,

După luminată porunca Māriei-Tale de la acēstă jalbă a locuitorilor birnici ot satul Rāca-Nouă și Palangă, i-a înfāțișat orînduitul zapciū înainte nōstră cu dumnē-luī Pitarul Iancu Perdicaru, și făcēnd cercetare, nu avū dumnē-luī Pitarul vre-o altă dovadă că ar fi tăiat și jăluitorii 148 tufani și copaci, decāt numai đice că sātenii Strāmbeni i-aū arētat și pe ei cu acea sumă tāiată, iar sātenii Strāmbeni în potrivă điseră, că jăluitorii n'aū tāiat lemne pentru trebuința caselor lor, ci numai pentru sārāria de la Zimnicea, de beilic, precum și jăluitorii điseră tot prin blestem, că n'aū tāiat nici un lemn pentru casele lor, ci numai beilicul din poruncă, care nu se cuvine a plāti; așā dar dintr'acestea eșind dovadă de nevinovāția jăluitorilor, rēū s'aū adus cu mumbașir, și gāsım cu cale, cu luminată porunca Māriei-Tale, să fie slobođi a merge la casele lor, și dumnē-luī Pitarul iși va cāută paguba copacilor de la Strāmbeni, cari n'aū tīgāduit că aū tāiat pentru trebuința caselor lor, precum cuprinde anaforaua ce am făcut între Strāmbeni cu dumnē-luī Pitarul, iar hotārīrea rēmāne a se face de cātră Māria-Ta. Ioan Greceanu Paharnic, Nicolae Medelnicer, Ianache Medelnicer, Scarlat Lambrino. — 1813 Iunie 16.

Ponturile ce s'aū dat prin cāte gpd, pentru apērarea pădurilor Lapoșul și Salcia a dumnē-luī Vorniculuī Barbu Văcărescu.

Zemle Vlahiscaoie. Dumnē-vōstră ispravnicilor ot sud Saac, sānătate. Vē facem în scire, că dumnē-luī Vel Vornicul Barbu Văcărescu, prin anaforă a făcut arētare Domniei-Mele, cum că la moșile d-sele Lapoșul și Salcia dintr'acest județ, avēnd

moșiei peste cuprinderea pravilnicescii condicî și obiceiul pămîntului.—1813 Aprilie 22.
(Pecetea gpd.) Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Ascultând luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la această jalbă, am adus pe jăluitorii înaintea mea și mai întâiu făcându-le cercetare, nici unul nu s'aŭ dovedit streinî, ci toți strămutați de prin satele județului Vlăscei, încă unii și slujitorii de la căpitănia Hodivăi, numai trei dintr'înșii s'aŭ dovedit a fi din hazul Giurgiului, dar nu streinî, ci și aceștia după vremi fugiți de aici din țară, și cererea ce fac de a fi slobođi a merge la pămînturile lor, nu este alt decăt să se strămute din loc, să se împrăștieze prin satele Vlăscei, să se apropie de margine, ca să se căcirdisescă în hazuri. Ci de vreme ce ei sunt legați cu lude în visterie, să fie luminată po-

pădurî oprite și păzite cu grea cheltuélă, de le-a adus în starea cea mai bună, și la trebuința ce a fost de tăiat cherestele pentru meremetul cetăților, s'a tăiat dintr'aceste pădurî o sumă mare de cheresteă, ca peste trei mii copaci roditori, cari în multă sumă de ani nu se pot aduce în starea lor, și pentru această invederată pagubă și stricăciune ce s'a făcut la pădurile dumné-lui, pentru folosul și datoria patriei a cerut porunca Domniei-Mele, ca de acum înainte să fie apérate aceste pădurî despre toate trebuințele locului ce vor eși pentru tăiat de cherestele domnesci, i pentru trebuința țerii și altele, care cerere a d-sale primind-o Domnia-Mea, poruncim dumné-vóstră ca de acum înainte la ori-ce trebuință de cherestele se va întimplă a se cere, aceste pădurî să fie cu totul apérate și nesupérate întru nimic, și ca să se păzescă a pururea apêrarea pădurilor, s'a dat această carte a Domniei-Mele păzitorilor acestor pădurî, prin care poruncim la toți de obște, ca întocmai să fiți următori, pentru nici un fel de trebuință a tăia și a strică pădurile acestea. I saam rezech gpd. — 1814 Iulie 24.

(Pecetea gpd).

Cod. LXXVII, fila 191 v.

Vel Logofăt.

Carte deslegată de ferirea dumbrăvii dumné-lui Vel Căminar Nicolae Văcărescu, ce o are dincóce de Colentina pe moșia dumi-sale.

Zemle Vlahiscoie. Fiind că dumné-lui Căminarul Nicolae Văcărescu prin jalbă a făcut arêtare Domniei-Mele, cum că dumbrava ce are la Bănésa, dincóce de Colentina, pe moșia părintescă a dumné-lui, sădită și păzită cu multă ostenélă și cheltuélă, care este și ca o podóbă politiei, ar fi mergend unii cu pricină că este trebă domnescă, o sfăramă și o tae, cerend porunca Domniei-Mele de a o avé apêrată. Deci această dumbravă mică ce este și podóbă politiei în ochii tuturor, cunoscut este că s'a făcut și s'a păzit cu îndestulă cheltuélă și ostenélă, care de nu va avé și de acum înainte aceeași pază și ferire, în adevêr este că îndată se va sffrși; dăm dar această domnescă nóstră carte la mâna omului ce-l are păzitor, prin care poruncim atât domniei-vóstre ispravnicilor ot sud Ilfov, cât și la toți alții căți se cuvine, ca să dați mână de ajutor orînduitului spre a fi ferită și păzită această dumbravă de cătră toți, să nu tae nici să strice dintr'această dumbravă cu nici un fel de numire saŭ trebuință, ci să fie tot-deauna apêrate. I saam rezech gpd.—1814 Iunie 24.

Cod. LXXV, fila 95 v.

runca Înălțimii Tale către dumné-lor ispravnicii județului, să-i dea cu cheazășie, ca să nu se strămulate din locul lor, și să-i îndemneze a se apucă și de munca pământului, slobođindu-se și vitele de jug ce ăic că le au ispravnicii în pază, pentru ca să-și facă seménăturile de primă-vară, iar câți au apucat de s'au strămutat dintr'înșii și și-au făcut seménăturile de tómnă împrejurul satului, de vor fi strămutați în cuprinsul acestui județ, să trimiță să-i aducă la urmă-le, iar de se vor fi strămutat mai cu depărtare, să facă fôe de tóte acele seménături cu numele stăpinului și să o trimiță la Visterie, ca să fie sciut, și când nu vor veni la urmă-le până la vremea secerișului, ca să se așeze cu locuința în siliștea lor, de unde s'au strămutat, să se ieă acele seménături pe séma domniei, cum și jăluitoților să nu li se facă de către ispravnicii vre-o supărare mai mult peste starea și puterea lor, nici stăpinul moșiei să nu-i supere întru nimic la clacă și alte dreptăți ale moșiei, peste obiceiul pământului, iar peste cele ce ăic că au răspuns în vremea trecută în bani la stăpinul moșiei, din cercetarea ce am făcut, m'am adevărit că într'acestași chip le-a fost așezământul ce a avut cu dînșii, ci pentru acésta rămâne la hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Aprilie 19.

Vel Vistier.

p). Țeraniî cari răsvrătiau pe consătenii lor în contra statului, ori a proprietății, erau cel puțin strămutați prin alte sate de o depărtare de 6 ore de la al lor.

Iă Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

După cum a găsit cu cale dumné-lui Vel Vistierul printr'acéstă anaforă, o întărim și Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județelor, ca întocmai să faceți urmare, precum mai jos se cuprinde.—1816 Iulie 21.

(Pecetea gpd.).

Cod. LXXXV, pag. 185.

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómné,

Arăt Înălțimii Tale că plângerea locuitorilor satului Poenari din sud Ilfov, după multe cercetări ce a făcut Visteria, nu este alta fără numai trei frați dintre sătenii lor anume: Dumitru Ciungul, Năstase și Niculae, uniți fiind întru reutate, patru ani sunt de când feluri de chipuri răsvrătitóre metahirisesc, nu numai că nu se supun a-și plăti dăjdiile lor, ci sunt și dătători de rele pilde celor-lalți locuitori ai satelor, aprópe fiind în multe rînduri dintr'a piriților pricină a se sărgălui siliștea fără de a fi altă pricină cât de mică; ci, de se va găsi cu cale de către Înălțimea Ta, pentru desăvîrșita odihnă a locuitorilor, pe de o parte dumné-lor ispravnicii județului, prin într'adins credincios al ispravnicatului, mai întâiu să cerceteze la fața locului și câtă rămășiță vor dovedi din dăjdii i alte orîndueli asupra piriților trei frați, să împlinescă de la dînșii și să o deă jăluitoților, ca să plătescă și numiții de pe unde s'au împrumutat pentru dînșii, iar pe de altă parte să-i ardice pe câte trei cu tóte ale lor și cu lude ce se va cuveni după a lor putere să-i așeze cu dajdia împărțiți prin alte sate depărtate de jăluitoři, cale de șese césurî, ca să nu mai pótă avé chinonie unii cu alții. Părerea mea într'acest chip este, iar hotărîrea cea desăvîrșită rămâne a se face de către Înălțimea Ta.—1816 Iulie 8.

Vel Vistier.

Țărani sunt obligați a se strămută la alt loc, în interesul proprietății.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu cale fiind anafora a acésta a dumné-lor veliților boeri, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră isprăvnicieilor ai județului, ca să faceți cercetarea de mai jos arătată, cu urmare întocmai precum într'acéstă anaforă se cuprinde și să însciințați Domniei-Mele.—1816 Iulie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

Pe acéstă alăturată alegere isprăvnicescă și a departamentului nerémâind odihniți locuitorii ce șed în luncă la Pitești sud Vlașca, din luminată porunca Măriei-Tale orînduitul zapei vâtaf de aproși i-a adus înaintea noastră prin trei dintr'înșii, anume Petre Bobirică, i Dinu frate-séu și Șerban ot Popesci, față cu Petrache biv III Logofăt stăpînul moșiei, dîcînd acești locuitori prin apelația ce a dat, că din veclume s'a aflat acolo ședători moșiei și părinții lor, cum și ei, unde aș case, ogrădli și alte nămestii și că le este cu neputință a se mută în deal, căci sunt ómenii scăpătați, cu case grele și cu slujbă domnescă, dîrvari, cărbunari ai luminatei Curtii Măriei-Tale și alți dajnici ai Visteriei și că în deal nu se pot face nici puțuri, fiind locul înalt, unde ridicând pîritul câte-vă case din satul lor de le-a adus în deal, s'a căsnit vre-o trei ani de zile să facă puțuri și vedînd că nu pot, eră să se întorcă înapoi și neprimindu-i pîritul nici într'un chip, le-a plătit casele cu bani și le-a îngrădit cu garduri și acei ómenii aș fugit, și că atât Popésca ce ținea moșia mai 'nainte, cât și pîritul, după ce a cumpérat-o în doi ani, nu i-a supérat a se mută, iar pîritul rîspunse, că tóte satele din partea locului sunt puse pe deal iar lunca Argeșului o aș pentru arături de bucate și livești de fin, fiind locul rodos, cum și pe moșia lui în deal sunt 28 de case, cari se îndestuléză cu apă de puțuri, după cum și jăluitorii mutându-se acolo să le dea povîrnit spre vale, unde pot să-și facă puțuri, iar a mai ședé acolo în luncă nu-i primesce, căci în toți anii fac stricăciune vitele lor la bucate și se păgubesc atât cei cu bucatele, cât și el de dijmă și că nici cei de mai 'nainte stăpînitori nu i-aș primit a fi în luncă, dar ei aș ședut în silnicie, după cum ne arată un răvaș al Șătrarului Mateiú Popescu, fiind cătră un Pană, că n'are voe să se mute în vale, asemenea și vèduva fiica Popescului, de la care a cumpérat el moșia, în multe rînduri s'a judecat cu jăluitorii, cari aș dat și zapis că se vor mută în deal și următori n'aș fost, ci șed în silnicie de fac stricăciune bucatelor și când se orînduesc ispășitori, dosesc și rêmân cei cu bucatele stricate, păgubași, după care arată pîritul spre dovadă o jalbă a vâtafului de cărbunari, că căți-vă locuitori din deal, ce aș dat-o către isprăvnicatul Vlascei, în anul trecut, și de la isprăvnicat s'aș trimis cu însciințare cătră Măria Ta, în care jalbă se plîngea, că din pricina jăluitorilor, căți se află cu locuința în luncă, nu numai lor li se face pagubă la bucate și legumi, ci și stăpînului moșiei la rodul pomilor ce are în luncă, unde unii și-aș făcut locuința cu viclesug, iar alții în silnicie de vre-o căți-vă ani încóce, cu cari în doué rînduri s'a judecat stăpîna moșiei cea mai dinainte și aș dat și zapis la isprăvnicat, că se vor mută în deal și următori n'aș fost, rezemându-se la silnicia lor, căci sunt cărbunari domnesci, pentru care cerînd acei jăluitori să li se orînduescă ispășitor la fața locului, a le ispăși paguba și a le face împlinire, aș rînduit ispravnicii slujitori, ca luând pe preotul

satului, să mîergă să ispășescă stricăciunea și să aducă fôe iscălită de preot i pe cei ce au făcut paguba, spre a o împlini și au însciințat zapeiul plășii, că toți locuitorii din luncă au fugit nestând de față a se face ispășania, iar un Mateiū Cărbunaru s'a împotrivit cu înjurături, dicënd că nu voesc să facă ispășania, așij-derea serie în alegerea isprăvnicescă că a făcut arêtare și Medelnicerul Nicolae, vameșul județului, cum că chiar unul din locuitorii din luncă, anume Mateiū Budureanu, a arêtat că s'a judecat stăpîna moșiei cu dînșii la isprăvnicat și i-a îndatorat judecata a-și mută casele din vale în deal și urmare n'au făcut. Decî fiind că atât stăpînul moșiei, cât și locuitorii din deal se jăluiesc, că cei ce șed în luncă le pricinuesc stricăciune și pagubă cu vitele lor la bucate și liveți și apoi când este să se facă ispășanie, ca să plătescă paguba dosesc, și fiind-că acei locuitori din luncă pricinuesc că acolo în deal nu pot face puțuri, iar Petrache stăpînul moșiei dice, că are loc să le dea în deal povîrnit spre vale, unde pot să-și facă puțuri acolo unde le dă Petrache loc, ca să se mute și să însciințeze Măriei Tale și atunci se va da izbănire pricinii, iar hotărîrea rămâne la Măria Ta.—1816 Maiu 26.

Radu Goleșcu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic, Dumitrache Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filpescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofêt, Iordache Goleșcu Vel Logofêt, Toma Crețulescu Vel Logofêt (1).

Cod. LXXXV, fila 164.

q). Caragea face și din brutării un monopol al proprietarilor de moșii (1).

r). Neînțelegerile dintre proprietari sau arendași cu țeranii, proveniaū adesea și din cauza nêdreptei mēsurători cu stînjenul și cu banița, ceea-ce va ocasionă procese diverse și trimitere de stînjeni și de banițe cu pecetea Visteriei (2).

Numerose sunt, cum se vede, procesele de la dreptul de cârciumă dintre țeranii și proprietate (3).

Un act extraordinar cunoscem din domnia lui Caragea. Acela este chrisovul dat locuitorilor Slătioareni din Romanați, ca să-și aibă privilegiul vîndării rachiului peste tot anul, iar al vinului numai pînă la 6 Decemvrie. Asemenea claca să o plătescă în bani câte un zlot de casă pe an și dijma să se ieă ca la alte moșii. Domnitorul le mai acordă și alte privilegii și scutiri, pentru că satul Slătioara fusese sat de moșneni pînă ce Alex. Ipsilant, în întăia lui domnie, îl dăduse Vornicului Pârșcoveanu. Iată chrisovul:

Hrisovul locuitorilor Slătioareni de privilegiurile ce au cătră stăpînul moșiei și cu anaforă întărită s'a hotărît în urmă, căți să fie la acest privilegiu, adecă cei vechi.

Dat-am Domnescul nostru hrisov locuitorilor birnici din satul Slătioara sud Romanați, ca să aibă privilegiul ce l-au avut pînă acum, adecă vîndarea rachiului să

1. (1) Veți anexa din vol. X, partea B., Ist. Rom. de V. A. U.

(2) Veți anexa relativă din Tom. X, partea B.

(3) Idem, idem.

fie slobodă la toți locuitorii pentru tot anul în totă vremea, cum și la vîndarea vinului să aibă slobodenie numai de la culesul viilor până la ziua de Sf. Nicolae, Decembrie 6, a se vinde vinul locuitorilor fără de poprire și fără de nici o dare la stăpînul moșiei, iar de la Sf. Nicolae înainte să se vîndă vinul stăpînului moșiei; așijderea și claca să o plătescă de casă câte un zlot pe an, nesupărându-se de lucru, iar la dijmuri să se urmeze, cum se urmază și la alte moșii; asemenea și podul de la trecătorea apei Oltului să-l aibă locuitorii pe sîma lor tot-deauna și să dea locuitorii la stăpînul moșiei pentru venitul podului, pe fie-care an câte taleri 150, deosebit să fie și aperați de vamă la vitele ce vor cumpără de la sîtenii lor și le vor tăia la scaune în satul lor, pentru alișveriușul lor, pentru că această moșie din vechime fiind fost slobodă domnescă, răposatul Domn Alexandru Vodă Ipsilant întru întăia Domnie a hărăzit-o la răposatul Vornicul Pârșcoveanu, dar iarăși Domnia-Sa și cu alți răposați Domni din urmă au împărțășit și pe locuitorii ce sunt ședători pe această moșie cu privileghiurile ce se arată mai sus, ca să fie adecă aperați de clacă, dînd numai câte un zlot pe an, i slobodenia vîndării rachiului să o aibă pe tot anul și slobodenia vîndării vinului de la culesul viilor până la Sf. Nicolae, și stăpînirea podului la trecerea apei Oltului să fie pe sîma lor cu dare de taleri 150 pe an la stăpînul moșiei și apărarea de vamă la vitele ce vor cumpără de la sîtenii lor și le vor tăia la scaune în satul lor, cari toate acestea li s'au dat, nu ca un obicei al pămîntului, ci ca o milă și hărăzire Domnescă, pentru care am văzut la mîna lor și sineturi Domnesce, însă carte a răposatului Domn Alexandru Vodă Moruz cu let 1794 Iunie 20, i hotărîre a răposatului Alexandru Vodă Ipsilant cu let 1797 Fevruarie 15, i carte de judecată ce s'a urmat din let 1804 între acești locuitori cu răposatul Medelnicer Radu Bengescu, ce eră stăpîn prin zestre aceștii moșii Slătioarei, și hotărîre cu Divan a răposatului Constantin Vodă Ipsilant, tot dintr'aceiași let 1804 Iunie 30, prin care toate acestea li se întărește privileghiurile ce se arată mai sus; pentru cari privileghiuri viind cu jalbă și cătră Domnia-Mea, numiții locuitori Slătioareni, arătînd aceste sineturi și dicînd dumné-ei Ecaterina Fărfăraia, stăpînă acestei moșii, vîndînd-o statornică la Sêrdarul Polihronie, ca să nu li se smintescă mila ce o au prin sineturi Domnesce, au cerut să li se întărească și de către Domnia-Mea privileghiurile ce au avut, a căror jalbă rînduind-o la dumné-lui Vel Logofetul de Tera-de-sus. ne-a făcut arêtare prin anaforă de la 7 ale trecutei lunii lui Aprilie, atît de cuprinderea privileghiurilor ce se arată mai sus, cât și de numita moșie, că dumné-ei Ecaterina Fărfăraia, care a avut această moșie coborîtă prin zestre de la răposatul Vornic Pârșcoveanu, întăiu la mîna dumné-ei, apoi dumné-ei a vîndut-o statornică la Sêrdarul Polihronie și cum că cumpărătorul are să stăpînescă dreptatea ce a avut-o dumné-ei Ecaterina Fărfăroia, iar privileghiul locuitorilor are să se păzescă cu orî-cine va fi stăpîn, care anaforă de la trecuta lună a lui Iulie 11, cu milostivire cătră locuitori am întărit și Domnia-Mea, ca să se păzescă privileghiul locuitorilor, ce au avut. Drept aceea pentru mai buna întemeere a acestor privileghiuri ale lor, ce se arată mai sus, ca să se păzescă tot-deauna cu nestrămutare, am întărit acest Domnescul nostru hrisov cu însăși Domnescă Nôstră iscălitură și pecete, i cu credința prea iubiților Domniei-Mele fii: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martori fiind și dumné-lor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei-Mele: pan Radu Goleșcu Vel Ban, pan Grigorie Brâncoveanu Vel Spătar, pan Barbu Văcărescu Vel Vistier, pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic de Tera-de-sus, pan Mihașche Manu Vel Logfêt de Tera-de-sus, pan Grigorie Băleanu Vel

Vornic de Țera-de-jos, pan Alexandru Mavrocordat Vel Postelnic, pan Constantin Dudescu Vel Vornic al treilea, pan Petrache Ritoridis Vel Logofêt al streinelor Pricini, pan Iordache Știrbei Vel Vornic al Obștirilor, pan Nicolae Golescu Vel Logofêt de Obiceiuři, pan Alexandru Filipescu Vel Logofêt de Țera-de-jos, și Ispravnic pan Mihalache Manu Vel Logofêt de Țera-de-sus; și s'a scris hrisovul acesta întru al șéselea an dintru întâia Domnie a Domniei Mele, aici în orașul scaunului Domniei-Mele București, la anii de la nascerea Domnului Dumneșeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos 1817 Octomvrie 6, de Mihaï Logofêt de Divan.

(Iscălitura și pecetea gpd.).

Mihalache Manu Vel Logofêt prociotol.

Cod. LXXVII, fila 276 v.

s). Locuitorii de la Gherghița se jăluiesc asupra epistaților Mitropoliei proprietară, că aceștia îi asupresc îndatoririle ce au, primind unii carte de blestem la afirmațiunea lor. Se face anchetă din ordinul Domnitorului. Se aleg nenorociții cu bătae câte 200 toege fie-care, ca răsvrătitori și mincinoși și ca *stricători ai pădurilor Mitropoliei*. (1)

(1) *Iă Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.*

Cât pentru pricina pădurii, cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-lor veliților boeri, o întărim Domnia-Mea și hotărîm, ca întocmai să se urmeze, iar pentru urmările acestor locuitori, de vreme ce prin cercetarea de la fața locului a orînduitorului nostru s'a dovedit, precum mai jos se arată, că sunt adecă mincinoși și călcători de jurămînt și că cei răsvrătitori dintre ei sunt aceștia ce pe anume se arată mai jos, adecă Cărstian Cojocarul ot Merii Petchii și Nėgu sin Stan ot Ciumați, precum orînduitorul cercetător în însciințarea sa ce a făcut cătră Domnia-Mea îi arată pe anume, de aceea atât pentru a lor înfrinare și înțeleptire, cât și ca să fie pildă altora asemenea ca ei, volnicim pe credinciosul boerul Domniei-Mele Slugerul Ioniță Chirișescu, orînduitorul cercetător, să mērgă și prin ajutorul ispravnicilor județului, aducēnd pe mai sus numiții răsvrătitori, chiar acolo în fața locului să-i pue în falangă în vileag, și să le deă câte 200 toege fieș-căruia, căroră să le deă apoi a înțelege că, de se vor mai purtă și de acum înainte cu asemenea urmări de nesupunere și răsvrătitoare, pedēpsa lor va fi spānzurătorea. — 1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, fila 416.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce ni s'a dat la alăturatul tacrir al Slugerului Ioan Chirișescu, cercetătorul ce a fost orînduit de cătră Măria Ta a cercetă prigonirea ce au locuitorii ot Gherghița cu epistații moșiei sfintei Mitropolii de acolo, am făcut cercetare, și atât din cele scrise în tacrir, cât și din cele ce ne arată prin graiū, luarăm înțelegere că după arătarea ce a fost făcut de acei locuitori de dijma porumbului i a finului, cum că li s'a luat de epistații moșiei, primind unii și carte de blestem, li s'a făcut socotēlă și gāsindu-se ořeși-care năpăstuire, a fost trimis orînduitorul cercetător însciințare cătră Măria Ta, de la 30 ale trecutului Martie, cum că li se face acelor năpăstuiți împlinire, prin care însciințare cerēnd

t). Satele plăeșesci din Rucăr și Dragoslavele capătă de la Caragea o

numitul Sluger povățuire, cum să urmeze la madéua finului și la măsurătórea pogónelor de porumb și orînduind Măria-Ta acea însciințare a sa în cercetarea noastră, am făcut Măriei-Tale anafora, de la 5 ale acestei următóre luni, în ce chip am găsit cu cale a se face urmare la aceste doué madele, i pentru pricina gâlcevii, a se vedé de cătră Măria-Ta în ce chip a dovedit cercetătorul și a se da poruncă cum să urmeze, iar cum arată Slugerul că pîrile locuitorilor, cum că i-ar fi încăr-cat epistații la dijma porumbului și a finului, s'aú dovedit mincinoșe, căci mēsu-rându-se pogónele de porumb de astă tómnă ale unora din davagii și ale altora din sudiți ungurenî, s'aú găsit mai multe decât pe câte diceau ei că aú plătit dijma, și că cei mai mulți ce aú primit carte de blestem nu sunt pravoslavnicî, ci unii de la satul Merii-Petcăi sudiți, iar vre-o 5 de la Gherghița nu sunt ómenî vred-nici de credință și nisce desnădăjduiți și becisnici, din carî unii aú primit blestem în zadar făr'de a avé porumb arat, și cum că, după cum aceștia s'aú dovedit min-cinoși din măsurătórea pogónelor de astă tómnă i la baniță nepotrivite arētările lor, se dovedesce că și cele-lalte pîri ce aú făcut pentru doi ani mai înainte, cum că i-aú năpástuit epistații la dijma porumbului și a finului, sunt mincinoși și nu-mai din réutatea unor turburători ce i-aú arētat prin altă însciințare a sa, vrënd aceia să păgubéscă sfînta Mitropolie, ea să-și pótă dobîndi alt cuget al lor, aú ră-dicat și pe alți mulți săteni cu feluri de pîri și categorii mincinoșe asupra epista-ților, pricinuind pagubă și cheltuélă sārăcilor săteni, în vreme ce însuși unul din-tr'acea ce veniá la cercetător a se scrie de năpástuirî, dicea că sunt siliți să vie ca să se arēte nume multe de davagii, căci, de nu vor veni, le dicea zurbagii că aú să pătíméscă réutate și încarcături de cheltueli, după cum arată cercetătorul, că și însuși el a avut pe un Ioniță Giura, dicēnd cătră unii din săteni că, de nu vor veni a se scrie, aú să plătéscă tótă cheltuéla, făcēndu-le și alte infricoșări. Decî după acéstă arētare ce face acum orînduitul cercetător, că cei ce aú primit blestem nu sunt pravoslavnicî ci uniați, carî s'aú dovedit și călcători de jurámînt, cum și pîrile lor fără cuvînt și mincinoșe, se cuvîne a rămâné epistații apērați de pîrile lor și a se face și căđuta cercetare răsvrătitorilor ce le-aú dat pricină de s'aú por-nit cu pîri mincinoșe, i zurbagiilor ce aú făcut gâlcevă și s'aú arētat cu obrăsni-cie, după cum se va găsi de cătră Măria-Ta cu cale, iar pentru stricăciunea ce s'a făcut la pădurea Mitropoliei, care o aveá poprită, bez cea-laltă parte de pădure, ce este lăsată slobodă pentru trebuința locuitorilor ce șed acolo pe moșie, fiind-că pădu-rile poprite se păzesc cu pădurari într'adîns nelipsiți din pădure pentru pază, iar acolo ne arată însuși Slugerul Ioan, că pădurarul nu ședeá în pădure să păzéscă, ci ședeá în sat, și nu se scie cine câtă stricăciune a făcut, de aceea nu se pot îndatorá la plată, iar de acum înainte vor orîndui epistații pădurari a păzi napristan în pădurea cea poprită să nu se tae de nimenî, iar în pădurea nepoprită să aibă voe locuitorii ce șed pe însăși acea moșie și clăcuesc Mitropoliei, ca să-și tae lemnele ce le vor fi trebuincioșe pentru casele lor, iar hotărîrea rămâné la Măria-Ta.—Radu Golescu biv Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofēt, Iordache Golescu Vel Logofēt, Nestor Clucer.—1816 Aprilie 21,

nouă recunoșcere a situațiunii lor privilegiate, ca unele ce dau plăeșii

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Fiind-că din osebita anaforă ce ne-au făcut dumné-lor veliții boeri, de la 21 ale aceștii luni, pentru urmările acestor locuitori, ce s'au arêtat pîriși ai sfintei Mitropolii, asupra madelei obiceiurilor pămîntului, ne-am pliroforisit, că numiții s'au dovedit în fața locului, prin cercetarea orînduitului nostru, mincinoși, răsvrătitori și călcători de jurămînt, hotărîm ca sf. Mitropolie să rămăe cu totul în pace și nebîntuită de aceste pîri ale lor, ce făceaū până acum.—1816 Aprilie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, pag. 417.

Prea Înălțate Dómne,

Am vêdut alăturata înscînțare ce a trimis cătră Măria-Ta Slugerul Ioan ce este orînduit de Măria-Ta cercetător la prigonirile ce au locuitorii clăcași ot Gherghița cu epistații aceeași moșii a sfintei Mitropolii, prin care la unele madele, ce dice că sunt întunccate și nu se pricepe cum să urmeze, cere povățuire și făcênd chibzuire la întrebările sale, după cum ni se poruncesce, arêtăm Înălțimii Tale în ce chip se cuvine a se urnă, adecă:

Pentru madéua finului ce arată cercetătorul, că unii din locuitori au avut obiceiū, să deă din cincî copii una, alții, adecă streinii sudiți cei cu zapisul, din trei una și alții cari n'au avut liveđi și avênd trebuință de fin s'ar fi învoit a cosi în liveđile Mitropoliei și a luă ei finul jumătate și Mitropolia jumătate, iar la vremea dijmei avênd trebuință de tot acel fin pentru vitele lor s'au rugat de epistații de li s'a lăsat tot finul pe sêma lor, și după socotêla pe câte care au pus epistații, cu tahmin au și plătit epistațiilor, de car po parale 60, și în urmă, cărând finul la casele lor cu care mari cu câte patru și șese boi, cari ei singuri au arêtat la cercetător că putea să vie un car de acelea opt și nouê stînjenî, și unde eră pus de epistații un om đece care, acel om arată acum că a dus la casa lui cu mijlocul ce s'a đis mai sus numai 5 sau 6 care și pe acêsta a și primit carte de blestem, la acêsta se cuvine să urmeze cercetătorul într'acestași chip, adecă să nu se facă socotêla după numărul carelor mari cu câte 4 și 6 boi, cu care au cărat locuitorii finul la casele lor, ci să se facă pe numărul de care de cele obiceinuite cu câte doi boi, și pentru câte acest fel de care cu doi boi vor primi locuitorii carte de blestem, că a fost într'acel fin cosit din liveđile Mitropoliei, să li se socotêscă plata de car po parale 60, după cum s'au învoit cu epistații și de li se va fi luat ce-vă mai mult, să li se întorcă înapoi, iar de vor fi dat mai puțin, să împlinêscă și rămășița tot în bani după învoêla ce au făcut.

Pentru mēsurătorea pogónelor de porumb, în anaforaua noastră după care s'a dat și luminată întărîrea Măriei-Tale a se face urmare, scrie, ca mēsurătorea acêsta să se facă cu prăjina cea obiceinuită; acea prăjină obiceinuită noi scim că este de 18 palme Domnesci și un pumn, precum scrie cercetătorul că s'a adevêrit și de la alții streinii i de la chiar unii din locuitorii adiafori, iar nu este de palme 24, precum arată cercetătorul, că cu acest fel de prăjină mare și ne-obiceiuită cer locuitorii să se facă mēsurătorea pogónelor, care cerere a lor fiind nedrêptă, nu se cuvine a primi. ei să se deă luminată porunca Măriei-Tale cătră orînduitul cercetător, ca cu

de paza marginei și a potecelor din munte. Actele de scutire și de privilegii sunt cele următoare:

Hrisovul sătenilor ot Dragoslavele.

Dat-am cartea Domniei-Mele la mâna pârcașabilor de la satul Rucăr-Dragoslavele din sud Muscel, cari prin jalbă, întru cea dintâi luminată domnie a răposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Ipsilant, arătând că în vremea răsămirei Rușilor ot let..., cel de atunci vătaf al plaiului Dâmboviței s'a fost întins de a luat și aceste sate în cuprinsul satului Plăeșescii, cu care mijloc le făcea multe cereri, luându-le câte o lână și câte un miel și câte un caș de fiesce-care stână, și altele asemenea, și cerea să se deosebescă de plaiu, să fie supuși ispravnicilor județului, și sub ascultarea vameșilor de Dragoslavele, cum și mai nainte ar fi fost, arătând la acesta drept dovadă câte-vă hrisove vechi ale multor răposai frați Domni cu care îi deosebiă de plaiuri; în protivă atunci a arătat vătaful de plaiu o carte a Domniei-Sale răposatului întru fericire Domn Alexandru Vodă Ghica, cu care da aceste sate vătafului de plaiu a le avé plăeșesci. Deci Măria-Sa orînduindu-î la dumné-lor veliții boeri spre cercetare, a ales a fi mai de folos la interesurile țării cu a fi osebite, însă mai întâi să dea zapisele la Visterie, că vor păzi și vor străjui drumul și potecile din plaiul lor foarte cu privighere și când se va pricinui orî-ce întimplare în potruva orînduelilor țării și a marginei să aibă a da séma pentru care prin anaforă arătând Măriei-Tale, și cu cale găsind-o acea alegere a dumné-lor veliților boeri, a orînduit pe dumné-lui vel Vistierul de a primit zapise cu aceste legături la Visteria gospod, după care a și dat cartea Măriei-Sale la mânilor lor cu cuprindere, ca să fie osebiți de satele plăeșesci, nici un fel de amestec cu dinșii să nu aibă vătaful de plaiu, să fie aperați de lâna i de mielul și cașul ce luă de la stână și de toate alte cereri, fără numai să fie supuși ispravnicilor județului la orînduelile Visteriei, și să aibă a păzi drumul și potecile foarte cu privighere a nu se întimplă cât de mică pricinuire în potruva orînduelilor țării sau spre paguba vămii, că atunci după zapisul ce au fost dat ei, vor avé a răspunde și la pricinile ce se vor face în satele lor, cum și la pripasuri, vătaful de plaiu să nu se amestece, ci cei ce vor avé Vornicia, fiind-că acestea sunt la Vornicie, care carte a Măriei-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant scrisă cu let 1775 Iulie 10, cum și altă carte a Măriei-Sale fratelui Constantin Vodă Ipsilant fiul răposatului întru fericire mai sus arătatului Domn cu let 1807 Mai 15, prin care în-

prăjina cea obicinuită de 18 palme Domnesci și un pumn să se facă măsurătorea pogónelor de porumb.

Iar pentru pricina gâlcevii, fiind-că în luminată buiurdizma Măriei-Tale se poruncese cercetătorului, ca să facă cercetare atât prin alte doveși, cât și prin carte de blestem, și în ce chip va dovedî adevărul să însciințeze Măriei-Tale, ca să dai apoi Măria-Ta cuviincioșa poruncă de urmare, și fiind-că arată cercetătorul prin însciințarea sa, în ce chip a cercetat și a dovedit, rămâne a se vedé de cătră Înălțimea Ta cele ce scrie cercetătorul pentru acesta, și a se da poruncă cum se va găsi cu cale de cătră Înălțimea Ta.--1816 Aprilie 5.

Radu Golescu biv Vel Ban, Dumitrașco Racovița Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Nestor Clucer.

tăresce și înnoesce acest privilegiu, vedându-se și de cătră Domnia-Mea, am binevoit, de vreme ce milostivul Dumneșeu ne-a învrednicit și pre noi cu domnia aceștii pravoslavnice creștinesci țeri, de am înnoit și am întărit, și printr'acastă carte a Domniei-Mele privilegiul acesta, ca să li se păzescă întocmai și întru tôte, precum se cuprinde mai sus. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, vameșilor și ție vâtașe de plaiul Dîmboviței, nici un fel de supărare să nu vă cutezați a face numitelor sate de acum înainte în potriiva poruncii Domniei-Mele.

Scris de II Vistier Eftimie Logofet calemului jălbilor Visteriei, la anul de la Hris. tos 1813 Octomvrie 27.

Cod. LXXVII, fila 347 v.

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Anaforaua acésta a dumné-lor Vel Logofeți de Téra-de-jos și de-sus, cu cale fiind ca următóre ponturilor și catalogului vămilor, întru tôte o întărim Domnia-Mea și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca întocmai să faceți urmare și după ce veți împlini de la pîritul vameș tôte câte va fi luat de la jăluitorii în potriiva acestei anaforă, pentru fieș-care pont să însciințați apoi Domniei-Mele, de sunt adevérate aceșie în potriivă urmării ale pîritului? ce om este? și de unde se trage de felul lui? ca să dăm cuviincioșă poruncă, și de vor fi adevérate aceste urmării ale lui, să împliniți de la dînsul și câte cheltueli jăluitorilor s'au pricinuit, cu venirea aici și întórcerea lor înapoi. — 1813 Maiu 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce mi se dă la acésta alăturată jalbă a locuitorilor de la satul Rucăr sud Mușcel, făcend cercetare, vedui la mâna lor aceste sineturi, însă :

7184, de ani 136, hrisov al răposatului Domn Duca Vodă, ce-l dă locuitorilor din satul Rucăru, ca să fie în pace de vama pânei și a mălaiului și alte bucate ce aduc din țeră pentru hrana caselor lor, i de miel de turmă i de cîrduri de cătră scheleri, veri-carî ar fi schelerii la Dragoslavele și de cătră călugării cari sunt puși de mănăstirea Câmpu-lungului la schelă, de nimeni superați să nu fie.

7215 Septemvrie 9, de ani 106, carte a răposatului Constantin Vodă, prin care iarăși poruncesce a nu se supera de vamă pentru cele ce duc de hrana caselor lor.

1760 Aprilie 14, de ani 53, cartea răposatului Scarlat Vodă Ghica, prin care arată că a vedut asemenea carte și a răposatului Nicolae Mavrocordat, ca să fie aperați de vamă și le-a dat și Măria-Sa acésta carte prin cercetare de judecată înainte dumné-lor veliților boeri, căci caută vameșii a le lua vamă câte doue sute de bani de butea cu vin, cum era cel ce îl scote peste hotar și prin sate, nefiind fost obicei a se lua vamă, le dă apărare, ca pentru vinul ce-l vor duce în satul Rucăru i Dragoslavele, pentru trebuința locuitorilor, să nu se supere de vamă și la cataloge i ponturile vămilor ce au dat după vreme, fiind orinduit ca cele ce vind și cumpera locuitorii între ei ori vite sau semănături pentru hrana lor, să nu se supere de vamă, acésta se păzesc în tóta țera Măriei-Tale, și acum iar la jăluitorii, căci sunt

apropo de hotar, și este vameș acolo în satul lor, al schelei Dragoslavelor, care vămuesce lucrurile ce sunt slobode și es din țeră, nu numai ale altora, ci și chiar ale acestor locuitori Rucăreni, la cele ce scot afară peste hotar, plătesc și ei vama ca și cei-lalți; așijderea privighéză numitul vameș și pentru cei ce vin de dincóce, la care este orînduit a luă vama, iar la Câmpu-lung fiind din vechime ridicată vama cu totul, nici de cum vameșii Domnesci nu intrau. ci numai de la cei streini ce veniau cu lucruri de vîndare, luă mănăstirea vamă, și acum cu prostichiul ce s'a făcut cu tóte că Câmpu-lungul nu este pus în cele-lalte vămî, dar vameșii Pitescilor pentru streini cari nu sunt locuitori în orașul Câmpu-lung intră vameșii de ieă vama prostichiului, iar pentru locuitorii orașeni din Câmpu-lung se păzesc și acum hrisóvele ce au, de nu plătesc vamă nici de cum la ori-ce alișverișuri vor face cu lucruri de ale pămîntului; mai vėquî la mîna jăluitorilor și o anaforă a Logofetei cu lét 1805 Iunie 7 întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, cu cuprindere după ponturi i catalog și după sineturile lor. Acum jăluitorii arată, că un vameș ce se află în satul Dragoslavele, îmbrăcat strimt, ȓicēndu-i Muscal, le face aceste supėrări, ci în 7 ponturi se arată, însă:

1). Pentru rîmătorii ce se cumpėră de la vale de prin județe, plătesc o vamă la județ și trecēndu-i înlăuntru îi apucă vameșii Dragoslavelor: peste vama trecėtorei și peste avaeatul slobodeniei care il plătesc, le mai ieă și câte 2 taleri la perechea de rîmători.

La acēsta căutāndu-se catalogul vămii vėquî scriînd că rîmătorii de alișveriș, ori unde se vor vinde, să plătescă vîndėtorul de unul 40 bani, iar cei ce vor scóte peste hotar afară să plătescă la vameșii schelei trei la sută și de va fi raiă, cel ce scóte rîmătorii, să mai plătescă goștinărit 8 bani de unul, așijderea și slobodenia trecėtorei este hotărită într'acest an la o pereche de rîmători taleri patru.

Ci pentru acēsta dumnė-lor ispravnicii județului să deă nizam, ca la cumpėrătorea lor de prin județe să nu se supere jăluitorii cumpėrători întru nimic, căci 40 de bani de un rîmător este rînduit să o deă vîndėtorul, iar scoțēndu-i peste hotar, să plătescă vamă trei la sută, bani 8 goștinărit, și taleri 4 de pereche ai slobodeniei.

2). Vitele mari ale lor ce le vînd la tîrguri prin județe îi apucă vameșii pe drum de le ieă la o păreche taleri 3, și la obor unde se vinde plătesc al doilea vamă; după catalog i ponturi sunt datorii a plăti numai o vamă acolo unde le vinde și dumnė-lor ispravnicii județului cercetānd și dovedind pe acei ce le-au luat vamă pe drumuri, unde nu se vînd, fiind-că acēsta este urmare de jaf, să-i pue pe aceia să plătescă îndoit și să li se arėte că de vor mai face așā, nu numai plata le va fi mai grea, ci încă se vor și pedepsi.

3). Vitele ce le au la ernatic la fin mai la vale, cale de trei-patru cėsuri, și primă-vara, când le ieau la munte, îi apucă vameșii de le ieă vama.

Rea este urmarea vameșilor la acēsta și să urmeze dumnė-lor ispravnicii, ca și la pontul al doilea de din sus.

4). Pentru vînul și rachiul ce aduc în satul lor, de-l vînd cu amăruntul pentru trebuința lor și îi supėră vameșii de vamă, și că ceea-ce găsese mai mult le ia controbont.

Rea este urmarea vameșului, căci nu numai după mai sus numitele sineturi vechi, ce au, este apėrat acest sat, ci și chiar după catalogul vămilor de estimp nu sunt sloboři vameșii a vămii vin saū rachiū prin sate, fiind pe larg și cu îndestulare cuprindere la rachiū în ponturi de la cap. 34, cum și în catalog serie, ca butea cu vin

ce se vinde prin târguri, să dea de bute bani 51, și pentru acesta să urmeze dumné-lor ispravnicii a cercetă și cu ce va fi făcut locuitorii, să le împlinescă

5). Pentru pâne saū opinci, slănină și alte lucruri ale mâncării ce aduc la casele lor, le iea vamă nu numai în potriua sineturilor domnesci ce aū, ci și chiar în potriua ponturilor a catalogului și a obiceiului vechiū ce se urmază și acum este această urmare, fiind-că în tótă țera, de va cumpără cine-vă acest fel de lucruri pentru casa lui, nu are vamă, cu cât mai virtos acest sat, care are aceste privileghiuri; rămâne dar ca dumné-lor ispravnicii județului să urmeze și pentru acesta, după cum s'a dīs mai sus la cele-lalte ponturi.

6). Când merge om slobod ori de la casele lor la odăi saū de la odăi vin acasă sēra după sfințitul sórelui, și diminēta până când se scólă el târđiū, îi opresce și care îndrăznesce a trece îl închide, îl bate și-l globesce.

Pentru acesta dumné-lor ispravnicii să cerceteze și de va fi vre-o urmare ca acesta, nu numai să facă îndestulare jăluitorilor și să dea și nizam de îndreptare, ci încă să și insciințeze a i se face și altă pedēpsă, de va fi vinovat.

7). Pentru cele ce scot din lăuntru în satul lor, cum îmbrăcăminte i bumbac tors, glugi, cisme, lână și altele asemenea și de ale mâncării pentru casele lor, n'aū avut obiceiū să plătescă vamă, iar acest vameș îi apucă de le iea vamă, iar ceea-ce le vor aduce de prisos a le duce la târg pentru vânzare, la acelea nu se împotrivesc a plăti vama; cum și pentru alte supărări ce le face cu feluri de mijloce, când își aduc cele trebuinciose de la orașul Câmpu-lung, cer a se da nizam.

Pentru acesta să cerceteze dumné-lor ispravnicii, cum s'a urmat obiceiul din vechime și precum se va fi urmat mai înainte să dea nizam și acum a nu se supără pentru cele ce aduc de trebuința caselor lor de peste hotar, lucruri prōste țērānesci de îmbrăcăminte și de purtare, cari vor fi pentru trebuința caselor lor.

Vēđui și insciințarea dumné-lor ispravnicilor ce fac Măriei-Tale, de la 30 ale trecutului Aprilie, prin care arată, că cu asemenea jalbă aū mers și cătră dumné-lor și cercetând pe alți vameși ce aū stătut la numita schelă înaintea acestui de acum, s'a adevărit, că n'aū fost supărate aceste sate de vamă la lucrurile de hrană și de trebuința lor, de care scriind numitului vameș în douē-trei rinduri a despăgubi pe jăluitori cu ceea-ce le va luā mai mult peste obiceiū și a se părăsi de a le mai face supărări în potrivă, și ne dând nici o ascultare la poruncile isprāvnicesci, siliți aū fost jăluitorii a veni la luminatul Divanul Măriei-Tale și de aceea și dumné-lor insciințeză Măriei-Tale. spre a-și dobâni jăluitorii îndestularea lor. Deci cu tōte că dumné-lor ispravnicii îl arată pe numitul vameș de nesupus, dar acesta aū urmat-o cu mijloc blând, ca să nu pricinuescă în urmă că dór i s'a făcut vre-o pagubă, iar acum cu luminată porunca Măriei-Tale să trimită dumné-lor ispravnicii județului mumbașir strașnic asupra-i, ca să-l aducă și fără de voe înaintea dumné-lor, ca să cerceteze tōte madelele ce se arată mai sus, și cu ceea-ce se va găsi vinovat, să facă îndestulare și despăgubire jăluitorilor, dându-i nizam a se părăsi de urmări împotrivitōre, încă cu cale ar fi să le plătescă și cheltuēla jăluitorilor, ce le-a pricinuit, și peste acestea să cerceteze și pentru politia numitului vameș: de unde este? și ce ipochimen se află? ca de va fi vre-un om netrebnic, să insciințeze, ca prin scirea capzimanilor vămii să se isgonescă și să se orinduescă altul, saū precum va lumina Dumneđeū pe Măria-Ta, se va da hotărîre și poruncă de urmare și de îndreptare, și hotărîrea rămâne la Înălțimea Ta.— 1813 Maiū 8.

Vel Logofēt.

u). Inregistrăm aci în note o serie de acte relative la neînțelegerile dintre țeranî și moșieri sau arendași. În 17 Fevruarie 1817, Domnitorul ordonă oprirea stăpînilor de moșii de la abuzuri în contra așezării pontului. Multe reclamațiuni țărănesci sunt în contra încercării la dijmă. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.*

Fiind-că pîriții locuitorî ot moșia Albescii a dumné-luî Vel Vorniculuî Barbu Văcărescu în cele după urmă au dat adeverința în scris, de la 20 ale lui August, sub iscăliturile și punerea degetelor lor, adeverită fiind și de ispravnicii din sud Prahova, de la 21 tot ale trecutului August, care s'a vèdut și de către Noi, următore fiind pravilnicescii condici, că se mulțumesc adecă a clăcuî câte 12 zile pe an, rîspunđend și lóte adeturile moșiei după obiceiul pămîntuluî, hotărîm dar Domnia-Mea, și poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județuluî, să-i îndatorîți a fi întocmai următóri. (Pecetea gpd.).

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce s'a dat la anaforaua dumné-luî Vel Vorniculuî Barbu Văcărescu, arétând că locuitorii clăcași după moșia dumné-luî Albescii dintr'acest județ Prahova nu se supun a face clacă câte 12 zile pe an după obiceiul pămîntuluî și după condica Divanuluî, următor fiind luminátei porunci, am adus înaintea nóstră pe pîriții locuitorî, față fiind și Gheorghe Cernovici, vechilul din partea dumné-luî Vorniculuî, și întrebându-se pentru ce nu sunt următóri a clăcuî câte 12 zile după obiceiú, rîspunseră dicénd, că sunt acum 20 de ani de când au plătit fieș-care clăcaș numai câte taleri 2 și jumătate, iar mai multă supérare, n'au avut, arétând și acésta, că vitele lor pase pe moșie streină și plătesc erbărit, cum și lemne de foc i nuele și mărăcini pentru trebuința caselor lor iarăși după moșie streină le cumpără, nefiind pe moșia dumné-luî Vorniculuî unde se află ședători, și pentru acésta ar fi plătit numai câte taleri 2 parale 20, iar vre-un deosebit așezămînt al stăpînuluî moșiei Albescii în scris n'au avut, ca să nu clăcuéscă câte zile 12 pe an, sau să plătescă numai câte taleri 2 parale 20, ce prin graiú nu mai arétară, că supérare mai mult peste rîspunderea acestor câte taleri 2 parale 20 ce au avut obiceiú nu li s'a mai făcut până acum, ci fiind-că pîriții clăcași nu au rémas odihniți cu a clăcuî de acu înainte după obiceiú, cerénd a veni la Divanul Măriei-Tale a se înfățișă, se sorociră că la 20 ale următorei luni se vor afla la luminatul Divan, de unde se va da cea desăvîrșită hotărîre.—1814 Maiú 12.

Alexandru Rusel Spătar.

Cod. LXXXIV, fila 12.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisicoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a dumné-luî Vel Logofétuluî de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județuluî, ca întocmai să faceți urmare. — 1815 Iulie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

v). Pe lângă necazurile ce țăranul aveă ca să îndure de la proprietate

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca a Înălțimii Tale ce mi se dă la acéstă jalbă a locuitorilor ot satul Muerésca de Sus sud Vâlcea, făcënd cercetare, arēt Înălțimii Tale, că atât cu acești locuitori de la Muerésca-de-sus cât și cu locuitorii de la Muerésca-de-jos, a avut multe judecâți sf. Episcopie a Râmnicului pentru clacă i pentru dijma bucatelor i pentru dijma din pruni ce au de neguțatorie și mărturisind chiar ei, că moșia este dréptă a sfintei Episcopii, dar că ar fi și ei din némul vîndătorilor, și neavënd vre-un așezămînt în scris în potriua obiceiului pămîntului, care se urméză la tóte moșiile de obște, s'au îndatorat claca să o facă 12 zile, cum și dijmă să deă din tóte semănăturile și din pruni din 10 una, iar la fin după obiceiul ce se urméză în partea locului a da dreptul stăpînului moșiei; căci arētările lor sunt pricinuirii deșerte și neprimate la dreptate, iar pentru móra ce arată că au prefăcut-o ei, să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor boerii ispravnicii din sud Vâlcea, ca înfățișându-i cu iconomul sf. Episcopii, să cerceteze pricina morei: cu ce așezămînt au făcut? de au acel așezămînt în scris sau nu? și prin judecată făcënd alegere dreptății, ori să le facă indestulare sau să însciințeze Măriei Tale pricina.—1815 Iulie 22.

Vel Logofēt.

Cod. LXXXIV, pag. 12.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscolie.

Intocmai precum mai jos se arată într'acéstă anaforă a dumné-lui Vel Logofētul de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului să faceți urmare sau neodihnindu-se de acolo vre-o parte, cu cercetarea ce veți face în scris să-i sorociți la Divanul Domniei-Mele.—1815 Iunie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a dumné-lui Căminarului Costache Manu, făcënd cercetare, vēđui hotărîrea Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruz ot let 1798 Iunie 19, când s'a judecat Sêrdarul Nicolae Cuzi, stăpânul moșiei Rasa, adecă socrul jăluitarului, cu locuitorii satului Suhatul după moșia mănăstirii Plătărescii, pricină avënd pentru pășunea vitelor acelu sat că, neavënd loc pe moșia mănăstirii, trec vitele pe moșia Sêrdarului și locuitorii dîcënd că nici pe moșia Sêrdarului n'au loc de pășune, ci numai trec pe moșia Mitropoliei, de și le pase acolo, iar Sêrdarul arētând că pășunea și-o fac pe moșia sa, a orînduit Măria-Sa pe rēposatul Medelnicer Alexandru la fața locului, să vađă de este pe moșia Sêrdarului și locuitorii să plătésca suhatul pășunii după condicia Divanului, cu care plăta vor fi scăđuți din obiceiuitele zile ale clăcii de la stăpînul moșiei pe care șeđ, iar de nu va fi loc de ajuns de pășune, sau ei nu se vor înduplecă a plăti Sêrdarului suhatul, să fie popriți cu totul a nu călcă mai mult moșia Sêrdarului, pentru care se volnicesce vornicelul ce va fi la acea plasă, cum și

și de la arendaș și mai grósnice erau acele din partea administra-

Sérदारul Nicolae, ca când după acesta se vor găsi vite de ale locuitorilor în moșia Rasa, să le prinďă, să le ducă la ispravnicii județului și ispravnicii să însciințeze, ca să se ieă pe séma Domniei, după cum s'aú legat însiși ei la Divanul Domnesci; acum dumné-lui Căminarul ăice, că acei locuitori în urma hotărării domnesci s'aú învoit cu socrul séu și i-aú dat zapis, ca să clăcuéscă, și că acum nu urméză nici după legătura aceluí zapis. Deci, fiind-că prin hotărarea domnescă, ce se arată mai sus, că s'aú îndatorat a păzi locuitorii, se cuprinde, că este legată și după a lor prinsóre și legătură ce aú dat la Divanul Domnesc, se cuvine ca acea hotărare să o păzescă și pírîții, cum și dumné-lui Căminarul în locul socru-séu, iar de va fi și zapis de învoire, precum arată, se va urmă zapisul lor. Găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, să cerceteze față cu amândoué părțile și de vor tăgădui pírîții zapisul ce arată de învoire, să pue în faptă hotărarea domnescă de a se urmă și a se păzi întocmai, iar fiind mărturisit zapisul învoirii, să-i îndatoreze a face ăilele clăcii ce vor fi legați pentru călcarea moșiei jăluitorului cu vitele lor, saú fiind pricina într'alt chip, să însciințeze Măriei-Tale.--1815 Iunie 26.

Vel Logofét.

Cod. LXXXV, fila 325.

Carte legată către Ispravnicii ot sud Saac de a îndatoră pe arendașii moșiilor a luă avactul pămîntului întocmai după condica Divanului.

Îo Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Dumné-vóstră Ispravnicilor ot sud Saac, sănătate. Am vėđut Domnia-Mea însciințarea ce ne faceți, pentru locuitorii aceluí județ, că pățimesc asupriri și nedreptăți de cătră arendași la adeturile moșiilor, pentru care poruncim să cercetați și câți din locuitori nu vor fi avėnd vre-un deosebit așezămînt în scris cu stăpînii moșiilor, să-i îndatorați a fi următori întocmai după condica Divanului, cu raspunderea adeturilor moșiei, și la ceea-ce vor fi năpăstuiți să le faceți cuviincioșa îndestulare, iar carii vor fi avėnd așezămînt în scris cu stăpînii moșiilor, să-i îndatorați a fi următori după același așezămînt, iar cei ce nu vor rămăné odihniți de acolea, să-i trimiteți la Divanul Domniei-Mele, cu însciințarea dumné-vóstră în scris și fiți sănătoși. — 1817 Fevruarie 17.

Cod. LXXXVII, fila 16 v.

Porunca ce s'a făcut în dosul însciințării orînduitului cercetător Ioniță Chirițescu Medelnicer, ce a mers la locuitorii ot satul Cojasca i Cornescii cu Mihalache arendașul dumné-ei Bănesei Ecaterinei Cornescăi, pentru dreptățile ce le-aú făcut la adeturile moșiei.

Îo Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Cu tóte că pírîtul arendaș a luat arenda acetei moși de la dumné-ei Vornicésa, Ecaterina Greceanca, cu simfonia ce se arată într'acéstă însciințare, cu acesta însă nu se îndatoréză și jăluitorii locuitori de a fi și ei următori acestei simfonii, fiind

*

tiunii. Țăranul din plaiuri, precum și nĂmurile: mazĂlii, scutelnicii și

În potriva condiceii Divanului și fiind-că după deosebita arĂtare ce ne-a mai fĂcut, În urma acesteii ÎnciĂntĂri, orĂnduitorul cercetĂtor de nĂpĂstuirile ce le-a fĂcut jĂluitarilor pĂrĂtul arendaș, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cĂ la dijmuirea porumbului a ÎncĂrcat numitul arendaș pe jĂluitarĂ la 500 pogĂne de porumb cĂte oca 62 de pogon, care fac peste tot oca 31.000. De aceea poruncim dumnĂ-vĂstrĂ ispravnicilor aĂ judeĂului, ca fĂrĂ de altĂ prelungire sĂ ÎmpliniĂ negreșit jĂluitarilor de la pĂrĂtul arendaș ori În naturĂ suma porumbului de mai sus arĂtatĂ, sĂ În bani, socotindu-se oca po parale 4, dupĂ cum ne-am pliroforisit cĂ se urmĂzĂ acum În partea locului porumbul, dĂndu-Ă și cuviinciosul nizam, cĂ de acum Înainte sĂ nu ÎndrĂznĂscĂ a le dijmuĂ porumbul cu baniĂ mĂi mare decĂt ceea-ce este orĂnduit În condica Divanului, adecĂ de oca 22 grĂunĂe și de oca 44 ștuleĂ, sĂu a le luĂ de pogon mĂi mult decĂt patru baniĂe din cele mĂi sus arĂtate, și mĂsurĂtĂrea pogĂnelor sĂ se facĂ cu prĂjina de 18 palme domnesci și un pumn, cĂci În potriva dovedindu-se, atunci sĂ scie, cĂ se va și pedepsi, și apoi el dupĂ osebita simfonie, cu care aratĂ cĂ a luat arenda acesteii moșii, Își va cĂutĂ cu dumnĂ-ei VornicĂsa, precum și pe jĂluitarii locuitorĂ poruncim sĂ-Ă ÎndatorĂi a-Ă rĂspunde și ei claca cĂte 12 țile pe an, dupĂ pravilnicĂsa condicĂ, afarĂ numai de vor avĂ vre-un deosebit așezĂmint În scris de la stĂpĂnul moșiei, cĂci atunci are a se urmĂ dupĂ acel așezĂmint. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.)

Vel LogofĂt..... biv Vel CĂminar.

Cod. LXXXVI, pag. 133.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Pe acĂstĂ anafĂrĂ a dumnĂ-lor velĂișilor boeri, amĂndouĂ pĂrĂile, rĂmĂind mulĂumiĂ și odihniĂ, aĂ dat și adevĂrinĂ În scris sub ÎscĂlĂturile lor la canĂelaria Divanului Domniei-Mele, adevĂritĂ și de dumnĂ-lui vel Hatman al Divanului, care s'Ă vĂduĂ și de cĂtrĂ Noi. Drept aceea, dupĂ a lor primire și mulĂumire ÎntĂrim Domnia-Mea și poruncim dumnĂ-vĂstrĂ ispravnicilor aĂ judeĂului, ca Întocmai sĂ se facĂ urmare prin sluga Domniei-Mele..... aprod hĂtmĂnesc. — 1817 Martie 6.

(Pecetea gpd.)

Vel LogofĂt.

Prea ÎnĂlĂate DĂmne,

DupĂ luminatĂ porunca MĂriei-Tale, ce s'a dat la jalba cuviosului arhimandrit. Sofronie, egumenul mĂnĂstirii Nucetul, dumnĂ-lui vel Hatman al Divanului, prin cĂuș de aproĂi, ÎnfĂișandu-l Înainte nĂstrĂ cu locuitorĂ din trei sate ce șed pe moșile mĂnĂstirii, prin 12 dintr'Înșii, anume: Stan sĂn MateiĂ, DumĂtru LĂzuroiĂ Gheorghe sĂn Nicolae, DumĂtrașco Unchiașul ot Nucet i Paraschiya sĂn Iordache, DumĂtru sĂn MĂrincĂ, Iordan Slujitorul, Ioan Ciobanul ot Movila-tĂiatĂ, i Florea sĂn Florea, Dinul PĂrcĂlabul, Radul Minea ot OlarĂ și Ioan Scurtul ot Șuța, am fĂcut cercetare pĂrii ce aduce egumenul asupra locuitorĂ acestora, cum cĂ nu sunt urmĂtorĂ a Împlini la mĂnĂstire cele drepte adeturĂ ale moșiei, și vĂduĂ la mĂna cuviosĂiei-sale o anafĂrĂ a LogofĂției ot lĂt 1805 Martie 12, ÎntĂritĂ și de rĂposatul Domn Constantin VodĂ Ipsilant, Într'același lĂt Martie 15, poruncĂnd dumnĂ-lor is-

poslušnicii erau, cum vădurăm, datorii a da o ȕi de clacă Vătafului plaiului pe fie-ce an. In loc de acéstă ȕi, ȕeraniii erau obligaȕi la multe ȕile și multe havalele și beilicuri. Un vâtaf din plaiul Vâlcanului de

pravnicilor județului, ca să urmeze după cuprinderea acestei anaforale, iar ȕicând vre-unii din locuitorii, că au a răspunde ce-vași in protivă cu cercetarea dumné-lor în scris, să-i sorocéscă aici la Divan, în care acéstă anaforă se arată datoriile ce au locuitorii către stăpînul moșiei am întreat dar pe pîrișii locuitorii: cu ce cuvînt se împotrivesc, de nu dau dreptul mănăstirii după obiceiul pămîntului și răspunseră, că până acum clăcuiau mănăstirii câte 9 ȕile pe an, iar acum le cere egumenul câte 12 ȕile pe an; i-am întreat de au vre-un așezămînt în scris de la egumenul de mai nainte pe mai puține ȕile? și ȕiseră că nu au, și neavînd, datorii sunt după pravilnicéscă condică să clăcuéscă 12 ȕile pe an în patru vremi ale anului, precum se cuprinde în mai sus numita anaforă a Logofeȕiei; pentru dijma finului ȕiseră locuitorii, că dau până acum câte 10 sau 12 parale de car, iar acum le cere egumenul dijma în natură din cincii una. De au vrut egumenii de mai nainte să le ieă parale, a fost în voia lor, iar dreptatea mănăstirii după obiceiul pămîntului, care sunt datorii pîrișii a-l urmă, este într'acestași chip, adecă: din liveȕile ce vor fi avînd locuitorii, curăȕite de dînșii cu toporul și cu tîrnăcopul, au să deă mănăstirii dijma din ȕece care de fin unul și până nu-și vor da dijma, să nu ridice finul de pe loc, ca să-l facă clăi, iar pentru liveȕile mănăstirescii, cari nu sunt curăȕite de dînșii, au să deă dijma, după cum se vor puté învoi cu egumenul și după cum dau și locuitorii de pe alte moșii dimprejur; pentru dijma prunilor au să deă mănăstirii din ȕece pruni unul, însă să nu alégă egumenul prunii cei mai buni, ci să ieă de rînd și din buni și din proști; dijma porumbului să o deă după pravilnicéscă condică, de pogon, baniȕe patru, baniȕa za ocă 22 grăunȕe, și pentru că ȕic locuitorii că le-ar fi luat egumenul dijma cu baniȕa mai mare za ocă 30, să pue dumné-lor ispravnicii județului, ca să cumpénéscă baniȕa cu grăunȕe spre a fi de ocă 22 și să o însemneze, ca cu aceea să le ieă egumenul dijma, iar nu cu alta mai mare, și de va fi luat de la vre-unul cu baniȕa mai mare, să-i întorcă înapoi, iar cei ce vor fi rêmășiȕă, să răspundă dreptul mănăstirii, cum și prăjina pentru mésuratul pogónelor de porumb să se facă la ispravnicat, de 18 palme domnescii și un pumn, precum este obiceiuită și cu acea prăjină să li se mésore pogónele; pentru care să fie luminată porunca Măriei-Tale, cu mumbașir de la zapciul cel orînduit către dumné-lor ispravnicii județului, ca alegîndu-se dreptul mănăstirii ce va avé a luă, să i se facă și împlinire, atât de acéstă ce arétăm mai sus, cât și de alte adeturi ce sunt obiceiuite, iar pentru puȕul ce ȕic locuitorii că l-au făcut de pomană și egumenul l-a stricat, fiind-că dumné-lor ispravnicii județului, prin însciiȕarea ce fac de la 6 ale acestei luni, arată, că au trimis într'adins om credincios, de au vȕdut acel puȕ, unde îl făcuse, și le-au adus răspuns, că nu este făcut lângă drumul cel mare, precum ȕiceau locuitorii, ce mai înăuntru moșiei, lângă o lésă de mărăcini; unde sunt și se fac arături pe lângă dînsul și că cu adevêrat se pricinuesce pagubă la arături, cu adăparea dobitoćelor celor ce trec pe acel drum, să rêmăe stricat ca un pricinuitor de pagubă și stricăciune semănăturilor și de vor vré locuitorii a-șii face puȕ de pomană. să-l facă prin scirea egumenului și la drum mare, unde nu aduce vătêmare bucatelor, însă dijmurile sunt datorii locuitorii după obiceiul pămîn-

la Jiul-de-sus căsnia și închideă pe țeranii în butucii și în temnițe, precum se poate vedea în actele următoare:

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acesta a dumné-lui Vel Vornicul de Țera-de-sus, poruncim Domnia-Mea, credincios boer al Domniei-Mele, biv Vel Sêrdare Răducane Dîmbovițene, mergând la fața locului să aibă a face urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde.—1818 Iunie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

Luând sêma jâlbii și cererii ce fac Măriei-Tale locuitorii ot plaiul Vâlcanului sud Gorj, vèquii că plângerea lor este pentru Sêrdarul Iancu, ce este Vâtaf, că-i căsnesce și-i închide în butucii și în temnița și alte năpăstuirii le face, cerând a se scôte din vătășie și să se cerceteze arêtările lor, pentru care fiind-că mă pliroforisii, că într'acel județ este rinduit de Măria-Ta dumné-lui Sêrdarul Răducanul Dîmbo-

tului să le care cu carele lor la aria și finăria și pătulul stăpînului moșiei, iar hotărîrea rămâne la Măria-Ta. — 1817 Ianuarie 21.

Radu Golescu Vel Ban, Isac Ralet Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Logofêt, Grigorie Băleanu Vel Vornic, Constantin Dudescu biv Vel Logofêt.

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cu cale fiind anaforaua acesta a dumné-lui Vel Logofêtul de Țera-de-sus, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să faceți urmare întocmai, precum mai jos se cuprinde, iar fiind pricina într'alt chip și neodihîndu-se vre-o parte de acolo cu cercetarea dumné-vóstră, în scris să-i trimiteți la Divanul Domniei-Mele. — 1817 Maiu 11.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce ni se dă la această jalbă a cuviosului Antim, egumenul sf. mănăstiri Comanei, făcând cercetare vèquii că cererea îi este pentru locuitorii de la Ciolănesci sud Teleorman, cari sunt șeđetorii pe moșia mănăstirii, că nu vor să facă clacă câte 12 țile pe an, cum se urmèză și la moșiile vecinilor, ci fiind-că după obiceiul pămîntului și după pravilnicésca condică și după a Măriei-Tale hotărîre, datorii sunt locuitorii a face clacă stăpînului moșiei câte 12 țile pe an, care are să se păzescă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, să cerceteze și de nu vor fi avènd vre-un așezămînt în scris cu stăpînul moșiei, să-i îndatoreze a face claca câte 12 țile pe an, de care arèt Înălțimii Tale, și rămâne la luminata Măriei-Tale poruncă. — 1817 Maiu 5.

Vel Logofêt.

Cod. LXXXVI, fila 266.

vișeanu, găsească cu cale să fie luminată poruncă cătră numitul, să cerceteze toate arătările lor și de le va fi făcut vre-un jaf, să-i despăgubescă, aducând Măriei-Tale pliroforie pentru toate, ca apoi să se dea hotărîre desăvîrșită—1818 Iunie 20.

Dumitrache Racoviță Vel Vornic.

Cod. LXXXII, fila 449.

Insuși Domnitorul Caragea afirmă într'un pitac al său din 24 Iunie 1818, că pînă și puterile trimise pentru urmărirea de hoți și făcători de rele, peste Olt, «înșiși ei au ajuns a fi hoți»:

Cărțile legate la 5 județe ot preste Olt de a priveghia ispravnicii la ômenii Sêrdarului Diamandi și cât îi va dovedî făcînd jafuri locuitorilor, să-i trimiță în fiere la Caimacam.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Dumné-vôstră Ispravnicilor ot sud sănătate. Am luat Domnia-Mea însciiinare că ômenii Sêrdarului Diamandi, încunjurându-se prin județe, cu pricinuire că sunt gonaci ai hoților, pradă și jăfuesc în feluri de chipuri pe locuitori, născocind și scormonind asupra unora din ei pricină de hoții urmate de câte 5, 10 și 15 ani, iar asupra altora numai bănueli neînființate, cu care acest mijloc, în loc de a fi ocrotitorii locuitorilor despre hoți și făcători de rele, înșiși ei au ajuns a fi hoți, și măcar că i s'a trimis numitul Sêrdar osebîlă poruncă a Domniei-Mele prin dumné-lui Caimacamul Craiovei, dar vă poruncim și dumné-vôstră, ca după ce i se va arêta Sêrdarului acestă poruncă și va da înscris, că a vêdut-o și a înțeles-o, să priveghiați apoi cu mare luare aminte și pe orî-carele din ômenii lui îi veți află de acuma înainte într'acel fel de fapte ce arêtam mai sus, numai decăt, ridicându-l în fiere ca pe un hoț, să-l trimițeți la dumné-lui Caimacamul Craiovei, ca să urmeze după cum este poruncit de Domnia-Mea, și fiți sănătoși. — 1818 Iunie 24.

Asemenea carte s'a făcut și cătră dumné-lui Caimacamul Craiovei, tot pentru asemenea pricină și cuprindere.

Zemle Vlahiscoe. Fiind-că locuitorii ot satul Rîncăciovul din sud Dîmbovița, prin alăturatele lor jălbî, fac plângere cătră Domnia-Mea, că li s'au făcut nedrepte luări în multe chipuri, cu dări în felurimi de chereștele și altele de cătră obrazele ce sunt arêtate în jalbele lor, iar mai vîrtos tot de cătră Slugerul Iamandi, ce a fost Sameș la numitul județ, de aceea orînduim pe credincios boerul Domniei-Mele biv Vel Serdarul Petre și poruncim să mêrgă la mai sus numitul județ, unde să facă scumpă și amăruntă cercetare de toate câte se cuprind în jălbile mai sus numiților locuitori, și oșebit și de orî-ce alte catahrisis va fi făcut prin județ numitul Sluger Diamandi, și orî câte luări nedrepte va dovedî că s'au făcut acestor locuitori de cătră cei arêtați în jălbî, iar de Slugerul Iamandi și altor măcar dintr'acel județ câte li se va fi făcut, împlinindu-le pînă la un ban celor păgubiți, de la aceia asupra cărora se vor găsi, să ieă apoi adeveriță de la toți cei păgubiți și năpăs-

tuiși și să le aducă aici la Domnia-Mea spre dovada despăgubirii lor. I saam rezech gpd.—1818 Iulie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 83 v.

Din cauza abuserilor vătaflor de plaiuri emigréză mulți țărani în Moldova. In Iulie 1815, unii din fugari sunt readuși la urma lor și urméză proces între ei și între vătafii denunțați ca prevaricatori.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

După arătarea ce ne face dumné-lui Vel Vornicul de Țera-de-jos printr'acéstă anaforă, poruncim credincios boerule al Domniei-Mele biv vel Pitare Marco, ca mergând în partea locului, să mergi la acest plaiu și să faci și cercetarea de mai jos arătată cu urmare întocmai.—1815 Iulie 18.

(Pecetea gpd)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

Vătaful Dimitrie din plaiul Slănicului sud Buzeu mă însciințeză că, ridicându-se câți-vași locuitori ot satul Mânzălesci dintr'acel plaiu, au fugit în Moldova, după care ducându-se însuși i-a adus la urma lor, și la cercetarea ce le-au făcut dumnélor ispravnicii, au arătat că au fugit din pricina greutăților și din supărările slugilor lui Petrache i a nepotului său Aleco Logofetelul, ce sunt cu locuința în plaiu, și fiindcă el a umblat o lună după fugari și dumné-lor ispravnicii au avut orînduit vechil, acel vechil nu-i dă nici un analogon al avaetului ce au luat, nici ceea-ce a luat el din plaiu; osebit scrie, că pe un mocan borfaș dovedindu-l, l-a luat Aleco Logofetelul cu zorul de la poprêla Vătășiei; au și necinstit pe vetaf. Ci fiindcă la acel plaiu, după jâlbile unora din locuitori, este orînduit de cătră Înălțimea Ta cercetător dumné-lui Pitarul Marco, mă rog Măriei-Tale să se poruncescă Pitarului a cercetă și aceste pricini și ceea-ce va dovedi că a luat vechilul din plaiu, în lipsa vătafului după fugari, să împlinescă vătafului, cum și călcarea Vătășiei de cătră acel Aleco și necinstea, ce a făcut vătafului, dovedindu-se adevărată, să însciințeze Măriei-Tale spre a-și lua căđuta pedepsă.—1815 Iulie 18.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic.

Cod. LXXXIV, pag. 431.

Dajnicii cătră Visterie se împuținaseră mult și prin abusiva trecere a numeroși țărani și neguțatori ca sudiți Austriaci. Caragea reînnoesce ancheta în 1815, cu hotărîre de a da la bir pre toți acei, cari nu vor puté probă că sunt cu adevărat sudiți. Iată un raport adresat Domnitorului în Martie 1815 de Alex. Filipescu, Vornicul orașului :

Prea Înaltul și binevoitorul meu stăpîn,

Supus raportez Înălțimii Tale de Dumneđeu păzită, că la anchetarea sudiților la care servitorul Măriei-Tale am fost orînduit prin Dumneđeescul și prea strălucitul

Măriei-Tale pitac, se presintăru supuși austriaci din cari unii, cei mai mulți, chiar îndrăsnesc a dice, că nu au paspôrte din țera lor și întrebați: pentru ce? răspund unii, că li s'au luat de Vornicia de pe timpul predecesorilor servitori ai Înălțimii Tale, iar alții de cătră servitorii Agenției; care le este patria? un glas: Transilvania; de câți ani locuiesc aci? unii nu știu, alții dic că de mai mulți ani, alții iar că aci au vëdut lumina zilei, dar că părinții lor erau Transilvăneni, pe când parte au alte paspôrte noi, posed și ecarete și sunt și căsătoriți. Ca să afle dar ancheta de unde sunt? de câți ani staū aci? dacă au ecarete sau nu? întrebă pe vechii zapcii ai orașului, neavënd alt mod de orientare la cunoscerea adevăraților supuși sau nu. Zapcii însă declară ceea-ce știu, *că nu sunt din Transilvania, ci din Turcia, că sunt localnici* și unii din ei foști poslușnici ai boerilor. Asistenții, din partea Agenției alegă contrariul și că au plătit și plătesc și actual bir la Brașov, exhibând spre credință un fel de catastif necertificat de nici o semnătură și susținënd energic, că zapcii de hatir depun contrariul. De aci, prea Înalte Stăpâne, discuțiuni, aminări și zăbavă. Rog dar Înălțimea Ta de Dumneđeū păzită, să deă prea strălucit ordin în scris, cum să urmeze ancheta:

- a) pentru cei ce au ecarete, deși originari din Transilvania;
- b) pentru cei neavënd actual ecarete, dar înzestrați și de ani locuind aci și originari din Transilvania;
- c) pentru cei fără pasapôrte;
- d) pentru cei din Rumelia avënd pasapôrte și
- e) pentru cei necăsătoriți născuți în Valachia, dar de părinți Transilvăneni. Dacă Înălțimea-Ta de Dumneđeū păzită ar încuviința să deă Domnësca Ei hotărîre în privința lor, sper că servitorul Măriei-Tale va termina în curind ancheta Austriacilor supuși, căci a rēmas să se cerceteze numai vre-o douē sute și să se folosēsca cel puțin cu acesta Visteria Domnësca, căci din cei *șese-sute-opt-deci cercetați* până acum, abiă o sută s'au trimis la bir, și aceștia cu multă trudă. (1)

Al Înălțimii Vostre de Dumneđeū păzite

Servitor infim.

Alex. Filipescu,

Vornicul orașului.

1815 Martie.

Cod. LXXXIV, pag. 13. (Traducere din grecesce)

Intre rarele acte umanitare ale lui Caragea este acel din 11 Aprilie 1815, ce-vă mai în favorea țeranilor. Aceștia sunt mereū încărcați cu datorii de cătră proprietari și arendașii de moșii. Caragea ordonă ispravnicilor din județele Olteniei, unde manifestațiunea nemulțumirilor eră mai fățișă, să cheme pe arendași și moșieri la răfuēla socotelilor și să nu se primēsca condeele de banī nejustificate, din *cele puse pe spetele țeranilor* (1).

(1) Șese cărți, una la Caimacanul, cincī la ispravnicii acelor județe, pentru locuitorii ce se află datori la arendașii moșiiilor, și cu soroc de opt luni să plătescă datoria ce va fi bună să deă.

Zemle Vlahiscoie. Dumne-vostă ispravnicilor ot sud sănătate. Fiind-că ne-am înscințat Domnia-Mea, cum că locuitorii ce sunt ședători pe moșii boeresci,

Intențiunea eră bună, dar când scim cine erau însărcinați a o realisă, scim că ea nu dete rezultate, ca și altă circulară din 24 August 1814, ca să nu fie zăboviți țeranii în procesele lor. (1)

mănăstiresci și veri a cui, cari se dau de cătră stăpînii lor la arendași, se fac năpăstuirii și asupririi la tôte adeturile moșiei ce sunt datorii a da după întocmirea ce este făcută, ne urmând condicilor Divanului și dintr'acastă pricină rămân datorii pe la acei arendași și apoi arendașii le fac mari asupririi și siluirii, cu a-și plăti rămășițurile cu cari îi însărcineză, care acăsta fiind urmare cu catahrisis asupra locuitorilor necăjindu-i și supărându-i peste orînduélă, poruncim dumné-vóstră să chemați pe acei arendași, și cari dintr'înșii vor arêta că aũ să ieă rămășițuri dijmă, clacă și altele, și nu vor fi tăgăduite nici de locuitori și după ce veți alege cât are să ieă, să dați strașnice porunci, ca de acum înainte, cu soroc de opt luni să plătescă locuitorii cu incetul rămășița ce vor fi datorii, îngrijind dumné-vóstră apurarea acăsta a nu se face smăcinării locuitorilor cu trageri prin judecăți și supărări de cătră arendași, că așa este porunca Domniei-Mele. — 1815 Aprilie 11.

Cod. LXXIV, fila 195 v.

(1) Carte legată la 5 județe ot preste Olt, ca să nu zăbovescă pe locuitorii ce aũ pricină de judecăți la acele isprăvnicaturii.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor ot sud. sănătate Am luat Domnia-Mea însci-ințare, că dumné-vóstră găsiți pricină, cuprinderea unui pont din cele trimise la Divanul Nostru ot Craiova, pentru nizamul ce am hotărît a se urmă, unde ȃice să nu se orînduescă de la Căimăcămie mumbașir pentru împliniri ale locuitorilor birnici, ați început a vē abate la izvodiri de alte catahrisis, adecă pe cei ce se orînduesc la aceste isprăvnicaturii, ori cu poruncile Domniei-Mele, saũ cu ale Căimăcămiei buiurdizme, ca să-i judecați pentru felurimi de prigoniri, rezemându-se în pontul de mai sus arêtat, că este poprită Căimăcămia de a trimite mumbașir, pentru acele pricinii, pe ipotesiarii prelungindu-se, în cât de câte patru și cincii ori siliți sunt a merge de la acel județ pe la Craiova, ca să jăluescă Divanului nostru de acolo pentru prelungirile ce pătinesc, cu cari acele mergeri, oșebit de trêpêd și perdere de vreme ce cêrcă acei ipotesiarii, apoi firesce urméză a face cu călêtoria lor atâtea cheltueli, cât adăogându-se pe lângă perderea lor de vreme, covîrșesc făr'de îndoélă cheltuéla ce ar fi putut face cu mergerea și întórcerea unui mumbașir trimis de cătră Căimăcămie, ca să grăbescă săvîrșirea acei pricinii și să aducă pe cei neodihniți la Divanul Nostru ot Craiova (urmare cu totul în potriva bunului sfîrșit, pentru care am întocmit ponturile de mai sus arêtate); iată dar cu strășnicie vē poruncim Domnia-Mea, ca de acum înainte să vē părăsiți de a mai metahirisi înțelegerea bunelor nóstre întocmiri întru izvodire de catahrisis și pricinile de judecăți ce se orînduesc la acest isprăvnicat, ori cu porunci ale Domniei-Mele, saũ cu buiurdizmele Căimăcămiei date la jălbile ipotesiarilor, să le săvîrșiți în scris, fără cea mai puțină zăbavă și să dați carte de judecată la mâna celui ce va avé dreptate, iar celor neodihniți să li se deă soroc în scris, ca să mêrgă la Divanul Nostru ot Craiova, căci câte din amelia dumné-vóstră, saũ din vre-o altă pricină părtinitóre, în vre-un fel de chip, va fi siliț vre-unul din ipotesiarii a merge să jăluescă la Căi-

La o revendicare curioasă se dă drept de Caragea locuitorilor, în 24 August 1814, în actul următor:

Publicații la toate județele pentru locuitorii ce li s'au luat, în vremea trecută, cu năpăstuirii moșii, acareturii și altele.

Zemli Vlahiscoie. Dumné-vóstrá ispravnicilor ot sud sănătate; vè facem în scire, cá dumné-lor boerii prin obștésca anaforá au făcut arètare Domniei-Mele, cum cá în trecuța vreme a rásmiriței, din pricina grelelor patimi, s'au adus sáracii locuitorii ai țerii la ticáloșie, în cât unii dintr'înșii siliți au fost de multa lor nevoe a-și vinde lucrurile ce aveau mișcátóre și nemișcátóre, când atunci cei ce se aflaú în slujbe afará pe la județe, cum sameși, polcovnicii, vátași de plaiú, cápitanii și zapcii, gásind vreme cu pírlej ca să dobîndescá moșii, acareturii și altele asemenea cu multe și nedrepte mijlóce, încárcând și năpástuind pe sáracii locuitorii în nume de cumpérátóre, numai și numai pe încárcátura și năpástuirea ce li se făcea de hrápitori la dájdii și angarii, li se luaú moșiile și acareturile lor, de aceea fac arètare dumné-lor boerii pentru unii ca aceștia, ce s'au năpástuit într'acea vreme cu hrápirea acareturilor lor, ca prin cercetare să și le dobîndescá. Decí fiind-cá din cercetările ce am făcut și Domnia-Mea și din multe pricini de acestea ce s'au înfáșșat la Domnescul Nostru Divan, pliroforisindu-ne cu îndestulare cá s'au urmat unele ca acestea, am hotárit de a se pune în faptá; pentru care și poruncim dumné-vóstrá ispravnicilor ai județului, să orînduieți om vrednic a cetii acéști poruncá a Domniei-Mele în toate orașele și satele acéștiu județ, spre a o face sciutá și cunoscutá la toți locuitorii de obște, ca veri-care în vremea trecută a rásmiriței li se vor fi hrápit lucrurile lor cu mijloc de vînđare, prin încárcáturi și năpástuirii de cátrá sameș, polcovnicii, vátași de plaiú, cápitanii și zapcii, să vie la Divanul Domniei-Mele cu îndrâznélá și să fie bine incredințați, cá prin amáruntá cercetare ce are a se face, dovedindu-se hrápíte în nume de cumpérátóre, după mijlocul ce se arátá mai sus, li se vor întórce înapoi la stápinirea lor toate acelea; care poruncá a Domniei-Mele, după ce se va face sciutá și cunoscutá, să o iscáléscá în dos și preotul i pírcálabul și frunțașii fieș-cáruia sat, cá au înțeles și au auđit porunca și hotárirea acéști a Domniei-Mele, și apoi fár' de zábavá să o trimitéți cu însciințarea dumné-vóstrá la Domnescul nostru Divan, spre incredințare. I saam reche gd. — 1814 August 24.

Cod. LXXIV, fila 138 v.

Se ieau de cátrá Caragea, în 30 Aprilie 1816, trei dispozițiuni importante în privința țeranilor. Aceste sunt cele urmátóre:

I). Se recunósce țeranilor dreptul de protimisis la arendarea moșiei, pe care se aflá, însă cu același preț și condițiuni, cari le oferá și alții.

II). Nu se vor puté luá de la țeranii curáaturile ce au făcut de tufá și de crâng gros, chiar dacá întinderea curáaturii este mai mare decât

mácámie, din prelungirea ce i se face, și Căimácámia va trimite mumbașir, atunci trimiterea mumbașirului se va socoti chiar a dumné-vóstrá în potrivá urmare, iar nu a Căimácámiei, precum se vede cá o tilmáciți și înși-vé veți fi căđuți întru aceeași osíndá a celor urmátorii în potrivá Domnescilor nóstre porunci, și fiți sánátoși. — 1814 Octomvrie 14.

Cod. LXXXVII, fila 46 v.

trebuințele lui. Pe viitor însă țăranii nu vor mai pute curăți locuri decât cu învoirea și în întinderea acordată de proprietari.

III). Țăranii cari vor avé speciale alcătuirii în privința pontului, conform pravilnicescii condice să le păstreze, iar alte nouă învoeli, reducând claca, cu gând ca ast-fel proprietarii să-și înmulțescă locuitorii pe moșie, nu mai sunt învoite (1).

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocia.*

Cetindu-se înaintea Domniei-Mele această obștăscă anaforă a părinților arhieriei și a dumné-lor boerilor și chibzuind cele de cuviință asupra fieș-căreia madea, dicem întâiu pentru pontul de protimisis, că atunci când s'a făcut această întocmire în pravilnicésca condică, fiind veniturile moșiilor mult mai efline decât acum, adecă analoghisite cu starea și puterea locuitorilor spre a pute să le cumpere, a avut cuvînt acel răposat Domn a hărăzi locuitorilor acest pronomion de protimisis, iar acum ajungînd arenșile moșiilor la un mult mai mare preț decât cel de atunci, precum este vîdut, nu este cătuși de puțină îndoelă, că prea puțin din locuitorii ar pute să aibă stare și pirlej de a cumpără arenda chiar pentru trebuința sa și chiar în norocul său de pagubă sau câștig, iar cei-lalți toți de se și arată cumpărători de arenși, în puterea acestui pronomion de protimisis, negreșit că nu le ieaș pe séma lor, ci pentru alții streini, pornîndu-se într'această cerere numai pentru vre-o pîrtinire cătră cel nou arendaș și pentru vre-o pismuire cătră cel vechiu, precum de multe ori cercetându-se chiar în Divanul Domniei-Mele acest fel de prigonire de protimisis între cei vechi arendași și între locuitorii, s'a dovedit cererea locuitorilor de protimisis pornită nu pentru sine-le, ci pentru alții streini, cu care această a lor urmare se pricinuesce în adevér numai stăpînilor moșiilor pagubă, iar locuitorilor nu numai nici un folos, ci încă și trepede i perdere de vreme și cheltueli, umblând prin judecări, și așa acest pronomion, în loc de a le fi folositor, are a le fi păgubitor și de prigoniri i de trepede pricinuitor. De aceea și hotărîm, ca de acum înainte stăpînii de moșii, când vor vré a-și vinde veniturile moșiilor, ori pe un an sau pe mai mulți, să dea de scire prin Ispravnicii județului locuitorilor acei moșii, arătându-le prețul venitului și chipul simfoniei ca, de vor voi să-l cumpere cu acel preț și simfonie, să vie numai decât la stăpînul moșiei, ca să săvîrșescă cumpărătorea, fără a pute să cêră cătuși de puțin soroc, măcar cu pricinuire de a-și luă séma sau în vre-un alt chip, dar și stăpînul moșiei primind acei locuitorii de a cumpără venitul cu acel preț și simfonie, și viind cătră dînsul de a săvîrși cumpărătorea, să nu fie volnic a-i depărtă pe ei și a da venitul altuia tot cu același preț și simfonie, iar când acei locuitorii nu vor voi să cumpere venitul, după mijlocul ce s'a đis mai sus, să dea răspuns prin Ispravnicii județului numai decât, ca și Ispravnicii să înscințeze pe stăpînul moșiei, ca să-și caute alt muștereu. Al doilea pentru pontul curăturilor de tufă și de alt crâng gros, măcar că unii din locuitorii cu pronomion al acestui pont au cuprins locuri mai multe peste ceea-ce le este trebuincios pentru hrana lor și a dobitoțelor lor, dar de vreme ce ei au apucat de au făcut acele curături de prisos și stăpînii moșiilor, avînd dicheomă de a-i popri, n'au îngrijit, nu se învinovățesc acei locuitorii, nici este cu dreptate a li se luă înapoi acele curături, al căroră rod l-au dobîndit în puterea pravilnicescii

Ast-fel tratați țeranii, dacă se agită în contra celor cari îi maltratéză și-i nedreptățesc, regimul îi declară răsvrătitori și atunci grópa ocnei, bătaia și une-orî uciderea îi așteptá. Asemenea făptuirî aú provocat mișcarea pandurilor — și ei tot țeranî — de care aiurea am vorbit.

În noul sėu codice de legi, promulgat la 1817, Caragea găsesce cu cale a întroduce, la cap. 6, legea relativă la țeran, nu îmbunătățindu-i sórtea, ci făcėndu-i-o mai grea, de cum eră în Cod. lui Alex. Ipsilant, și cu mult mai rea decât eră sub N. Mavrogheni.

condicî, ci hotărîm, ca orî-care locuitor, câte curături de tufă saú de alt crâng gros va fi apucat de aú făcut pănă acum pe moșia în care locuesce, să rămăe a fi bune tot ale aceluia, și atunci numai să pótă luă stăpînul moșiei curătura de fin saú de arătură a locuitorului, când acel locuitor de acum încolo nu o va cosî și nu o va ară în diastimă de trei ani în rînd, iar de acum înainte să nu fie volnic un locuitor de a curăți loc de fin saú de arăturî făr'de șcirea stăpînului moșiei, ci să fie dator a merge la acel stăpîn, să-î cėră locuri și, de va avė, să-î deă câte îi vor fi trebuincioșe pentru hrana sa și a dobitócelor sale, saú și mai mult, de se va învòi cu stăpînul moșiei, pe cari măsurându-le și însemnându-le, să nu fie volnic acel locuitor a se întinde mai mult peste acele semne, iar în potrivă urmând, să i se ieă de stăpînul moșiei acel prisos de curătură peste ceca-ce i se va da, făr'de a putė cere acel locuitor vre-o chetuělă pentru curățit, precum și când locuitorul își va avė curăturile sale pentru liveșile de fin și arături ale stăpînului moșiei, și va vòi acel stăpîn, ca să deosibescă la o parte locurile de finețe și arături ale locuitorilor de cătră ale sale și să le deă tot acolo în prėjma locului alte locuri de o potrivă atât la mărime cât și la felurimea pămîntului, să fie volnic la acėsta făr'de a putė locuitorii să se împotrivescă cătuși de puțin, ca să pótă cu acest mijloc stăpînul moșiei a-și avė ferite locurile sale, avėndu-le deosebite. Al treilea, pentru pontul clăcii, fiind-că pravilnicėscă condică deosibesce pe cei ce vor avė vre-un deosebit așezămînt în scris cu stăpînul moșiei, de aceea orî-cate acest fel de așezămînturi vor fi apucat, de s'aú făcut pănă acum în scris între stăpînii moșiei și între locuitorî, acelea hotărîm să le pázescă Vistierii cu drėptá cumpėnire, atunci nu pot găsi locuitorii pricină a umblă fugari din sat în sat, și orî-cine saú boer saú mănăstire va face vre-o urmare cu scăderea clăcii, ca să-și îmulțescă satul, să pérđă cu totul și acest privileghiú, ca un măglisitor și împotrivor așezămîntului țerii, ce de obște se cuvine a se păzi nestrămutat. — 1816 Aprilie 30.

Al Ungrovlahiei Nectarie, Iosif Argeșiu, Costandie Buzeú, Costantin Filipescu, Radu Golescu biv Vel Ban, Grigorie Brăncoveanu, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vornic,..... Vel Vistier, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Istrate Crețulescu Vel Vornic, Mihalache Racoviță Vel Logofėt, Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu, Iordache Golescu Vel Logofėt, Ioan Știrbeiu Vel Logofėt, Tomiță Crețulescu Vel Logofėt, Pană Costescu Vel Vornic.

Cod. LXXXV, pagina 8.

Prin art. 1 din acest cap. 6, legiuirea lui Caragea definind claca, recunoște că proprietarul moșiei are dreptul de a primi sau a nu primi pe clăcaș să ședă pe moșia sa. Acastă ședere pe moșie a clăcașului nu este așa dar un drept al lui, ci rezultatul unei îngăduințe a proprietarului pământului.

Prin art. 2 se menține cifra de 12 ȃile de *pont*, adecă ȃilele de lucru hotărîte să le facă un clăcaș pe an, în folosul moșierului. Decât legiuitorul adaogă, că «*pe viitor, de se va tocmî vre-unul din stăpîniî moșiilor cu clăcașul pe mai puține ȃile, tocmela aceea să nu aibă tărie.*»

Inscrierea acestei reserve în legea lui Caragea dă măsura relei voințe a acestui Domnitor și a boerilor lui, față cu țeranul român!

Singura explicare ce dă legiuitorul acestei *reserve*, care vătēmă egalmente dreptul proprietății, ca și al țeranului, eră că prin faptul împuținării ȃilelor de clacă, se *momiaî* clăcașii de pe alte moșii să se strămute acolo unde erau ȃile de clacă mai puține. Dar eră acēsta o scusă? Cum nu se putea împedica *momela*, punēnd pedepse contra celui care *momia*? Art. 3 din cap. 6 prevede de ajuns asemenea pedepsă: Cel care trage clăcași pe moșia sa (prin împuținarea ȃilelor de clacă) să pērdă privileghiul clăcii și să plătescă și stăpînului moșiei claca clăcașilor ce aî tras.

Dar nu eră de ajuns asemenea dispozițiune rēu voitōre pentru țeran: Caragea mai adaogă (art. 4), ca clăcașul, bez claca de 12 ȃile, să are stăpînului moșiei încă o ȃi primă-vēra sau tōmna, să-i dea și un car de lemne la Crăciun, cārāndu-le orî la moșia lui, sau aiurea, unde are stăpînul trebuință de ele, pānă la un loc cu depărtare de 6 cēsuri.

Atâtea nu sunt de ajuns!

Legea acordă proprietarului dreptul de a transformă ȃilele de clacă în bani (art. 5.)

Clăcașul nu pōte face *curătură* fără voia *în scris* a stăpînului, cuprindētōre: unde și cât loc să cure, iar urmānd în potrivă să-și pērdă ostenēla și să ieă curătura stăpînului moșiei.

Care din clăcași, fără voia stăpînului (pe curătura sa), va sădî vie pe locul lui, să o pērdă.

Cānd clăcașul va lāsă via sa nelucrată în 3 anî, să fie tras la judecată și atunci dāndu-i judecata încă un an soroc, de nu o va lucrā... s'o pērdă și să o ieă stăpînul (10).

Clăcașul să nu pōtă să vîndă vin sau rachiū pe moșie, de nu se va *tocmî* cu stăpînul (11).

Clăcașul să nu pótă deschide *băcăn*ie pe moșie, de nu se va tocmi cu stăpânul.

Clăcașul să nu pótă face móră pe moșie.

Clăcașul să nu pótă să vineze pesce în eleșteul stăpînului. Numai în bălțile Dunării, dând deciuélă, și în riurile curgătóre prin moșie, fără deciuélă, legea slobóde pescuitul. Va să dică și în acéstă prvință legea scurtéză un drept, acela al clăcașului.

Clăcașul fugind de pe moșia lui perde dreptul de proprietate a pămîntului său, care intră în stăpînirea proprietarului moșiei. Tot asemenea se întimplă de móre clăcașul fără clironomî: casa, grădina curătura lui o iea în stăpînire proprietarul moșiei (15).

Dar ascultați art. 16, ce sarcinî mai pune pe umeri clăcașului:

Clăcașul să deă stăpînului:

Din 20 de vedre din vinul său o vadră domnescă.

Din 10 căpițe de fîn una.

Din 10 clăi de grău, de orz, de mei, una.

Din tot pogonul de porumb 4 banițe porumb bătut sau 8 cocoloși, cu banița de 22 oca.

Din tóte cele-lalte rodurî, de la 10 una.

Tóte acestea să le care clăcașul *cu carul său*, la casa stăpînului moșiei.

Apoi de ține stupi, clăcașul să deă stăpînului moșiei câte 3 bani de fie care (17). Asemenea de fie-ce capră (fie iarna fie vara) câte bani 2 (18). De fie-ce turmă de oi, de la Blagoveștenie până la Sf. Gheorghe, și fétare câte un miel și un leu și de fie-ce stână, brânză sau bani, după tocmelă.

Singura dispozițiune mai favorabilă țeranului clăcaș este defigerea «*paragrafi*» la un an numai adecă a timpului, până când are proprietarul moșiei dreptul de a-și reclamá țilele de clacă. (Partea a 6, cap. I, articolul 7.)

Multe neajunsurî suferiă țeranul și de la măsurările cu *stînj*en ori prăjină, mărte ori scăđute după interesele moșierului sau arendașului.

*Stînj*enul de măsură. Caragea dă veliților boeri ai Divanului, următorul pitac:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiți și credincioși dumné-vóstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele, fiind-că pentru stînjenii cu cari se mėsóră moșiile, se întimplă multe pricinî de judecări, atăt că nu se găsece un temei sau o măsură care să fie cunoscută de dréptă și pentru stînjenul réposatului Domn Șerban-Vodă, și pentru stînjenul réposatu-

lui Constantin Vodă Brâncoveanu, cari se ved că se obișnuesc, al doilea care dintr'acești doi stînjeni să se metahirisescă și unde unul și unde altul; poruncim dumné-vóstră să faceți scumpă cercetare prin orî-ce doveți veți socoti că sunt trebuincioase, ca să găsiți cea adevărată măsură a acestor stînjeni și mijlocul care se cuvine a se păstră măsura și a fi tot-deauna cređută și fără bănuelă, deosebit și pentru a se metahirisî unde se cuvine și care, și să faceți Domniei-Mele arătare prin anaforă. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 12.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXIV, fila 168.

Unul din cele mai grele beilicuri, la care eră supus bietul țeran român, eră salahoria cu carul și cu brațele la cetățile turcesci. De la extremitățile țerii, țeraniî erau duși cu miile în asemenea beilicuri.

Trebuie să recunoscem lui Caragea un serviciu adus țeranului român: el isbuti să facă pe Turci a primi bani în loc de care și salahori. Evident că și Turcilor le convenia acesta, căci rămâne în punga celor însărcinați cu lucrările la cetăți o parte din bani. Câte abusuri nu se făcură de slujbașii lui Caragea și cu această binefacere!

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Primită fiind Domniei-Mele această obștească anaforă a părinților arhieriei și a dumné-lor boerilor, o întărim Domnia-Mea și poruncim dumi-tale Vel Vistiere să se facă domnescile nóstre porunci către Ispravnicii județelor, cuprinđetóre întocmai precum mai jos se arată. — 1816 Martie 26.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac mi s'a dat, că primită fiind Măriei-Tale rugăciunea ce am făcut prin anaforă de obște de la 2 ale următorei luni, cu cuprindere de a se bitirdisi în bani salahorii și carele ce urméză a se da de țeră în lucrul cetăților împărătesci și, într'această vară a următorului an, pentru destoinicile cuvinte ce arătăm într'aceeași anaforă a binevoit Măria-Ta să se indeletnicescă și această strădanie a săracilor și scriind unde s'a cuvenit, s'a găsit mijloc de a se bitirdisi, ci să chibzuim în ce chip să se urmeze această împlinire de la țeră și să arătăm Măriei-Tale prin anaforă în scris, următori fiind, ne-am adunat cu toții aici la Domnesca Măriei-Tale curte, unde ne-a arătat dumné-lor fratele Vel Vistier, că la tóte cetățile sunt trebuincioși într'acest an 3.400 salahori și 580 care pe lună, pentru care ne arată dumné-lui fratele Vel Postelnic, că după osirdiósă silință ce ai pus Măria-Ta, s'a catortosit această bitirmea de salahori și de care a se plăti de fieș-care salahor și car pe ți po taleri 1 bani 30, de care am și rémas cu toții mulțumiți și rugători către săraca țeră cu această mare ușurință ce i se face. Domnul Dumneđeū să te păzescă în prea luminat scaun până la adânci bătrînețe cu tóte cele de fericire, ca să aibă ticălósă țeră tot-deauna mîngăere și

uşurinţă la acest fel de greutăţi şi nevoi ce se întâmplă, ca de la un părinte doritor ce am cunoscut la Măria-Ta dintr'întâiaşi dată, şi aşă făcând socotélă de trebuincioşii bani, adecă adunând suma salahorilor şi a carelor 3 980 po parale 50 pe ȕi, fac pe lună talerî 149.250 şi analoghisindu-î la lude 16.000 ce se află astăđi ȕera, vine de lude po talerî 9 banî 40 pe lună şi acéstă împlinire să se începă de la Aprilie întăiü, îndatorindu-se boerîi ispravnicî, ca după istovul banilor ai fieş-căreia lunî, să trimiţă la Visterie contract şi perilipsis de socotélă, poruncindu-se de cătră Măria-Ta boerilor ispravnicî, ca să înfrîneze pe zapcii a luà aceşti talerî 9 şi banî 40, făr'de răsură şi altă încărcătură, dând şi răvaşe zapciii iscălite de dînşii la mânile pîrcălabilor pe fieş-care lună de primirea acestor banî. 1816 Martie 21.

Al Ungro-Vlahiei Nectarie, Constandie Buzëu, Constantin Filipescu, Radu Golescu, Grigorie Brâncoveanu, Constantin Creţulescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitraşco Racoviţă Vel Vornic, Istrate Creţulescu, Constandin Bălăceanu Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Racoviţă Vel Logofët, Iordache Golescu Vel Logofët, Toma Creţulescu Vel Logofët, Nestor Clucer.

O altă pacoste pe ȕeranî erau *gelepîi*.

Insemnătatea pentru comerţ a gelepilor am demonstrat-o în atâtea rîndurî. În 25 Iulie 1814, Caragea dă următórea carte lui Gelep-başa, constituindu-î scutire şi beneficiü.

Carte de başul gelepilor.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că Başul gelepilor pentru slujba cu care se orînduesce la oile cele de trebuinţă ȕarigradului, atât aici până a se stringe, i la pornitul şi chivernisitul mergerii cu înlesnire la drum, cât şi în ȕarigrad, până a se face teslim la vremea cea orînduită suma deplin, a avut milă domnăscă prin cărţile fraţilor Domni de mai nainte, cari s'au întărit şi de Domnia-Mea de a scuti la vremea erbăritului oi 19.000, cu care acéstă epistacie aflându-se acum Dumitru Zaman încărcat cu acéstă trébă a oilor, pentru ca să-şi pue dar silinţa de a nu se face vre-un cusur la acéstă trébă delicată, cu care este încărcat de cătră Domnia-Mea, spre a răspunde la vreme suma oilor cea orînduită, care cere de a se face teslim la ȕarigrad, am binevoit şi Domnia-Mea şi am dat acéstă domnăscă a nóstră carte numitului Dumitru Zaman, Başul gelepilor, ca în câtă vreme se va află într'acéstă epistacie, să aibă a scuti de erbărit oi 19.000 la vremea erbăritului din oile ce le stringe numitul gelepi-başa. precum au avut şi cei mai dinaintea lui. Pentru care poruncim Domnia-Mea şi vouë erbarilor, ca să nu faceţi supărare de erbărit pe acéstă sumă de oi, ci să-î daţi bună pace. I saam receh gpd.—1814 Iulie 25.

Cod. LXXVII, fila 192.

Jafurile suferite de ȕeranî nu se făceau numai la ȕeră, ci şi în capitală. Vodă e nevoit să deă în 1815 următóru pitac la Agă şi Spătar:

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit şi credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta vel Agă, măcar că Domnia-Mea cea mai întăi datoric a Nóstră socotind ocrotirea şi repaosul locuitorilor Dom-

nescii Nostre țeri, de cătră cei rău nărăviți jăfuitori, și jacăși, nu contenim prin feluri de mijloce spre a desrădăcină cu totul urmările lor, ca să dobîndescă locuitorii o desăvîrșită liniștită petrecere și să se bucure folosindu-se înșiși ei cu rodurile muncii și strădaniei lor; dar fiind-că și d-lor cinstiții și credincioși boerii veliți ai Divanului Domniei-Mele ne-au făcut acum rugăciune prin obștesca anafora, ca să se pue în lucrare aceste de mai sus arătate mai înlesnitor mijloc spre a se urmă același bun cuget și voință a Domniei-Mele pentru odihna și buna-petrecere a locuitorilor, adecă de acum înainte ispravnicii județelor, ca unii ce sunt ocîrmuitori ai lor orînduiți de Domnia-Mea, să fie datori a da sēma pentru orî-ce jaf și năpăstuirii se va face locuitorilor de cătră veri-cine și să aibă napristan mare privighere și neadormită îngrijire asupra tuturor slujbașilor județelor, precum sameși, vâtași de plaiu, polcovnici, căpitani, dijmari, oerii, vinăricerii, vameși, zapcii de plasă, și orî-cine alți slujbași după afară; așjderea și nedreptățile ce fac căpitani de la străjile de prin marginea politiei Bucurescilor, i căpitani de la străjile din năuntru politiei, când vin omenii de afară cu fin, lemne, rachiú, bucate, cherestele și altele ca acestea, cari pun mîna de iaú din tóte, după cum pot rupe, luându-le osebit și parale ca o vamă, în vreme ce vama de la aceste lucruri ce vin în politie este ridicată de mai înainte, cum și de cătră Domnia-Mea prin poruncile ce avem date pentru efinătatea lor și îmbelșugarea norodului, de aceea că pentru cei de pe afară slujbași ce se arată mai sus, s'au făcut cuviincioșele porunci ale Domniei-Mele cătră ispravnicii județelor, iar pentru căpitani cei de prin răs pintinile semptului Agiei, poruncim Domniei-Tale, ca să li se deă strașnice porunci a se părăsi cu totul de luări de mai sus arătate, îngrijind dumné-ta de acum înainte de a face adesea cercetări pe sub cumpêt, și pe cari din ei îi vei dovedî că fac ast-fel de netrebnicii, nu numai să le faci cuviincioșa pedépsă, ci să-i și lipsesci din slujbă ca pe nisce hrăpitori, precum asemenea am poruncit Domnia-Mea prin osebit pitac și dumné-lui vel Spătarului pentru căpitani de la strejile dupe marginea politiei Bucurescilor. Tolco pisah gpd. -- 1815 Martie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Asemenea pitac s'a făcut și cătră Spătar.

Cod. LXXIV, fila 190.

Singurii locuitori ai țerii, cari se puteau dice fericiți, sub administrațiunea și cu justiția de sub Ioan Caragea, erau supușii streinî, mai cu sēma ai Rusiei și ai Austriei. Aceștia beneficiau de scăderi de vamă, de scutiri numeroșe și nu erau justițiabili de autoritățile judiciare ale țerii. O instanță specială «*Logofetia streinelor pricinî*» se ocupa de sudii. Pe lângă acéstă autoritate erau tâlmaci de limbî streine. Până în 1817 eră dragoman francesul Maurice. După mórtea lui, tilmaciul Rusesc este cel mai avantajat.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.

Dumné-ta biv Vel Vornic Costache Samurcaș, nazîrului al Cassei lefilor, după arătarea ce ne face printr'acéstă anafora dumné-lui Vel Logofét al streinelor pricinî,

milostivire făcând Domnia-Mea asupra acestui Teodor tilmaciul, poruncim ca de la ql'ntâiū a viitorului Noemvrie să i se adaoqe pe lângă léfa ce are pe lună încă talerī 50.—1817 Octomvrie 21.

(Pecetea gpd)

Vel Logofēt

Cod. LXXXIX, pag. 45.

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecáciune arēt Înălțimī Tale pentru Teodor, tilmaciul Rusesc, ce este orînduit la acest departament al Logofetei pricinelor stréine spre tilmăcirea notelor rusesci ce se trimit de cinstitul consulat al Rusiei, cu cuvînt că nu pôte a-și întimpină greutatea casei sale numai cu léfa ce are orînduită pe lună, aflându-se om familist, umblă acum a se trage de la departament, ca să-și caute hrana vieții sale la altă parte; ei fiind că omul acesta este de apururea trebuincios departamentului, aflându-se cu bună sciință și cu scumpătate la tilmăcirile notelor rusesci, ce adesea vin de la cinstitul consulat, nu lipsesc, cu plecáciune, a arētă Înălțimī Tale, ca binevoind, cu cea obicînuită firésca Măriei-Tale bunătate a revērsă milostivire asupră-ī, să i se orînduésca léfa ce a avut-o Maurice franțezul, ce a murit, nefiind atăta trebuință de limba franțozescă la acest departament, ca să pótă și el cu acésta a-și întimpină greutatea cheltuelilor ce are, a implinī datoria slujbei sale cu osirdie și a se află nelipsit de la departament, fără de a-ī mai rămânē cuvînt de nemulțumire, care acésta rămâne la noianul milostivirii Măriei-Tale --1817 August 24.

Vel Logofēt.

CAP. II.

Ostea.

In alaiurile domnesci, întocmite încă de la începutul Domniei, se mai vēd următórele categorii de oșteni, ori de ómeni purtători de arme:

Arnăuți la Agie (1)

Lefegii cu un Vel Căpitan.

Neferi.

Fustași de Divan.

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Vozvod i Gospodar zemle Vlahiscoie.*

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Agă Nicolae Filipescu, fiind-că arnăuți ce se află în slujba Agiei, cari sunt la număr 44, fiind trebuincioși de a se află nelipsiți de la Agie, de aceea poruncim dumi-tale, ca să le daī imeclie la fieș-care pe tótă ziua câte o pâne de o jumătate oca, și plata acestui imeclie veī îngriji dumné-ta, ca împreună cu lefile să ei de la Visteria Domniei-Mele. Tolco pisah gpd.—1815 Ianuarie 17.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXI, fila 167 v.

*

Seimeni polcovnicesci și bulucbășesci.

Poterași cu Polcovnic.

Dorobanți cu un Vel Căpitan.

Topcii (artileristi) cu un Topci-Bașa.

Panduri (1).

Stégurile agiesci (2)

Slujitorii la căpitanii. (3)

Pentru paza temniței continuă a fi armășei sub Vel Armașul și cu un al 2-lea armaș.

Armășei erau în număr de 150. Ei serviau pentru paza închisorilor

(1) Carte prin care se dau pandurii din cinci județe ot preste Olt asupra dumné-lui Caimacamului Craiovei. — «Zemli Vlahiscoie Se dá acéstă domnăscă carte dumné-lui cinstitului și credincios boerului Domniei-Mele Caimacamului Craiovei, pe care l-am însărcinat și cu otcîrmuirea pandurilor din cele cinci județe ot preste Olt; vë poruncim dar Domnia-Mea și vouë căpitanilor de panduri, ca să cunoșceți pe dumné-lui măi sus numitul boer întru tóte poruncile și povățuirile ce vi se va da de cătră dumné-lui, căci așa este voința și porunca Domniei-Mele. I saam recel gosp.— 1812 Noemvrie 29.»

Cod. LXXIV, fila 1 v.

(2) 1813 Fevruarie 19. S'a dat poruncă la anaforaua Agiei cătră dumné-lui Vel Vornicul al politiei, pentru ca să se dea una sută ómenii fără pricină de dajdie a se împlini stégurile de ómenii ce sunt lipsiți de la Agie.

Cod. LXXIII, fila 188.

(3) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.*

De vreme ce după arătarea ce ne faci printr'acéstă anaforă nu este cu putință a se împlini din ómenii făr' de pricină de dajdie lipsa acelor trebuincioși slujitori din cele cinci căpetenii ale marginei, ce se însemnă în dos, poruncim dar să se împlinescă cu scădemint de prin sate, însă dintr'acest fel de stare de ómenii, ca pe tótă acéstă sumă ce se arată măi sus, abiă să facă 15 lude. 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale am vëdut arătarea ce face printr'acéstă anaforă dumné-lui Vel Spătarul pentru trebuincioșii slujitori ce sunt lipsă pe la căpitaniiile de margine din județul Vlăscei, de care sciut să fie Măriei-Tale, că într'atatea rîndurii s'a scris la acel isprăvnicat, și mijloc nu a stătut cu a se face și a se împlini acea lipsă de ómenii făr' de pricină de dajdie, după cum dintr'acéstă alăturată însciințare a ispravnicilor județului, ce au trimis-o de la șepte ale acestei luni, pe larg se va da Măriei-Tale pliroforie; lipsa slujitorilor acestor căpitanii este mare, precum măi jos se arată și trebuința vëdută. Ci după cum se va găsi cu cale se va da luminată porunca Măriei-Tale.—1813 Martie 19.

Vel Vistier.

și pe lângă ei erau și un număr de masalagii domnesce și din cari se dedeau și pe la boierime.

Încă din primele zile ale domniei, Caragea dă poruncă de oprire de port de arme de cătră alt cine-va decât de neferii domnesce ai Spătăriei și ai Agiei:

Îw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta epistatule al Agiei, îndată ce vei primî acest domnesc al nostru pitac, numai decât să publicarisesce în tot semptul Agiei acéstă poruncă a Domniei-Mele, că numai neferii domnescii nōstre curți i ai Spătăriei și ai Agiei aū să pōrte de aici înainte port cu caefet arnăușesc și cu armele asupră-le, iar alții toți verî de ce tréptă ar fi, să scie că sunt popriți a nu avé saū a ținé neferi cu orî-ce fel de caefet. nici a se îndrăznî cu un cuvînt nimenî să se pōrte în caefetul acesta, dāndu-se tuturor să înțelegă, că peste cincî zile, când se va publicarisî acéstă poruncă a Nōstră, orî-cine se va găsi purtānd arme în caefet de nefer, afarā din neferii domnescii nōstre Curți i ai Spătăriei și ai Agiei, tuturor acelora li se vor luā de asupră-le armele i hainele li se vor rupe, și vor fi și ridicāți la domnésca Nōstră curte spre pedépsă, și dumné-ta, după împlinirea celor cincî zile în urma publicației, să îngrijescî a se urmā acest nizam întocmai, precum se arātă mai sus, însă pentru ca să fie sciūți neferii aceștia ce sunt sloboți a purtā arme, celor ai domnescii Nōstre Curți, aū ca să li se deā pe a mână adeverințele dumné-lui vel Cămărăș, iar la cei agiescî adeverințele dumi-tale și la cei spătărescî adeverințele dumné-lui vel Spătarului, spre a fi sciūți și cunoscuți de neferi (1).—1812 Decemvrie 13.

În 1 Maiū Ion Caragea desarméză și pe Ogeaclii Curții, lāsāndu-î să pōrte numai câte un cuțit:

Pitac cătră dumné-lui Vel Postelnicul epistat Cămărășiei, ca să nu mai pōrte nimenî din ogeaclii arme la brîu.

Îw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit și credincios boerul Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Postelnice epistatule al Cămărășiei, îndată ce vei primî acest al Nostru domnesc pitac, poruncim ca numai decât aducēnd înaintea dumi-tale pe toți ogeaclii ai domnescii Nōstre Curți, să le daî strașnică poruncă, ca de astăzi nimenea din ei să nu mai pōrte la brîu arme decât numai un cuțit, căci așa este voința și porunca Domniei-Mele. Tolco pisah gosp.—1813 Maiū 1.

Cod. LXXIV, fila 45.

Se vede că acești Icioglanî erau nu prea de trébă ómeni, căci Vodă dă, cu referință la ei, următorul pitac:

(1) Veđi și alte acte relative în anexele din Tom X, partea B a *Ist. Rom.*

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Medelnice Răducane Clincene, poruncim Domnia-Mea dumi-tale, din césul ce vei primi acest domnescul Nostru pitac, să aibi a face scumpă cercetare și perierghie ziua și nóptea, pe orî-care din *icioglanii* Curții vei vedé pe ulițe, prin tîrg sau prin mahalale, numai decăt să-l ridici și să-l aduci drept la Domnia-Mea; întocmai poruncim strașnic să fii următor. Tolco pisah. — 1813 Noemvrie 9.

Cod. LXXIV, fila 920.

Nu mai bine se purtau Arnăuții:

Volnicie ca să ducă nisce arnăuți la ocnă, pentru că s'aũ purtat cu fapte rele aici în Bucuresci.

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că arnăuții s'aũ purtat cu netrebnice fapte, cari nu sunt suferite aũdulă Domniei-Mele, de acea volnicim pe ca luându-i de aici în fiére să-i ducă surgun la oena unde poruncim cămărășilor de acolo, ca îndată să-i băgați înăuntru în ocnă, făr' de a fi sloboși a eși până nu veți primi al doilea poruncă a Domniei-Mele, iar orînduitului numbașir să se dea adeverință de primirea lor. I saam reech gpd. — 1815 Decemvrie 15.

Cod. LXXIV, fila 462 v.

Nici catanele spătăresci nu se deosebiaũ cu toții la purtare de Arnăuți și Icioglanii, cum se póte vedé în acest act:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea, dumi-tale Vel Spătare, ca negreșit fără de altă zăbavă să orînduiți a se prinde și a se aduce aici acești hoși împotrivorii, pe cari îndată să-i și facă teslim la judecata departamentului criminalion, ca să urmeze acea judecată a face cercetare după porunca Domniei-Mele ce este dată. — 1814 Sept. 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

Înscințez Înălțimii Tale, că cu alăturata Măriei-Tale volnicie orînduindu-se 6 armășei, pentru prinderea acelor furii de dobitoce, tovaroșii Stanciului Bălan, ce se află la închisórea pușcării, s'aũ întors fără de nici o ispravă, arétând că acești furii, din césul ce aũ simțit că s'aũ ridicat la închisóre Stanciul Bălan, toți s'aũ răspândit, tăinuindu-se prin păduri, și cum găsind numai pe unul dintr'înșii, anume *Tudor Căldărarul, catană spălărescă*, cu alți doi tovaroși lângă dînsul, nu s'aũ supus nici într'un chip a se da în mânilor zapciilor, împotrivindu-se cu arme și răspundénd, că la nimenea alt nu se supune decăt la zabitul lui, adecă la dumné-lui Vel Spătarul. Ci fiind-că cei mai mulți *dintr'acești furii sunt catane spătăresci, cum și ceilalți alăturași de ai lor*, șicem să fie luminată porunca Măriei-Tale către dumné-lui Vel Spătarul, ca prin ómenii Spătăriei să-i prinďă pe toți aceștia, ca să-i trimetă în cercetarea judecătii, ca să-i desfacă pre ticăloșii păgubași ce cércă de atâta vreme cheltuelile Bucurescilor, saũ cum bine va voi luminata Măriei-Tale înțelepciune. — 1814 Septemvrie 18.

Constantin Stolnic, Atanasie Sêrdar, Matei Greceanu Medelnicer.

Cod. LXXII, pag. 326.

Zapciii plășilor din Bucuresci, sub cuvînt că aū nevoie de slujitorī, scutiaū cāte 20—30 de birnici în plus peste numērul slujitorilor ce li se cuvenia, pe cānd Spātăria ducea lipsă de slujitorī la stēgurile ei. Propune deci Marele Spātătar, ca din prisosul de pe la zapciū de plăși ale Bucurescilor (comisariate) să se împlinescā golurile de la stēgurile de slujitorī ale Spātăriei, iar restul să se deā la bir (1).

În ordine chronologică se vor aflā în anexele relative (T. X. B) diverse liberări din ôste din timpul lui Caragea pentru motiv de bătrīnețe, de bôlă, sau de pensionare. Asemenea și sentințe.

Seimeni sub domnia lui Caragea nu mai rēmăseserā de cāt 200 la 2 stēguri polcovnicesci și buluc-bășesci. Seimenii erau ședători pe la județe. Mai apoi, tot sub domnia lui Caragea, rēmân numai 15 seimeni la jud. Dîmbovița și 54 la Bucuresci. În fie-ce an cāte 15 seimeni erau obligați a merge de 2 ori pe an să ducā la Constantinopole zāvoii și șoimii. Restul de seimeni erau dați pe la vinăriceri, pe la locuri de străji și la carvasarā. În Decembrie 1817, Domnitorul Ioan Caragea acordā o diurnă de 80 lei de fie-care seimen trimis la Constantinopole (2).

Din tōtā bruma de ôste ce a mai rēmas în țēră în domnia lui Caragea, singurī pandurii mai aū o reală valōre. Obijduirile, nedreptățile ce aceștia aū de îndurat; neconsiderarea în care îi are Vodă; aruncarea unui număr însemnat din ei la bir prin desființarea lor ca pandurī; prigonirile și jăfuirile ce sufer de la arendașii greci; tōte aceste fac din pandurī factorii mișcării ante-grecesci, înainte mergătorii revoluțiunii lui Tudor.

Am narat în urmă istoria *răsmiriții* pandurilor. Am vėdut cum cu ajutor turcesc rebeliunea pandurilor fu potolitā, cum o parte din ei furā prinși și pedepsiți cu mōrte, cum o altā parte se supuse de bună-voe dupā mijlocirea Episcopului de Rîmnic; cum aū fost ertați căpitani de pandurī Păun, Tămpea, Haidul, Sfărîmă-țepă, cu tōte cetele lor . . . Răsmirița acēsta e cea din 1815 (3). În Decembrie acest an furā grațiați alți căpitani de pandurī: Păun Nicolicescu, Barbu Bimbașa, Petru Aluneanu și Buluc-bașa, cu tōte cetele lor.

În 1816 vėdūrām o nouă conspirațiune a pandurilor și a țērānimii. Unul din pandurii cari luarā parte la acēstā a doua încercare, a-

(1) Veți anexa relativă în T. X, partea B din *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.—*Le Moniteur Universel*, No. 170, din 18 Iunie 1816.

dus înaintea lui Caragea, acesta îl întreabă: Și tu ești din cei cari, în anul trecut, ai fost miluit cu ertarea noastră și iar ai început?

— Păi, Măria Ta, nu sécă pâraele cât plouă și nu se împacă omul cât nu se ostoesc nevoile.

— Dar ce nevoi ai tu?

— Eă n'am nevoi, Mărite Dómne, dar țera întregă nu mai póte de Greci.

Nu pandurul răspundeă, ci *curentul*. Acest curent câștigă încetul cu încetul și pre unii din boeri. La rindul lor încercă să dărime pre Caragea, dar nu isbutesc. Totuși curentul crește și când, în 1818, Caragea fuge din țără, ne mai putend luptă contra intrigilor din Constantinopole, dar și contra curentului românesc, boerii ieă administrațiunea țării și prin arz cătră Inalta Pórtă solicită pentru prima dată, în numele țării, încetarea Domniei fanariote. Timidă este solicitarea boerilor, în termenii încă nu destul de clari; ei s'ar mulțumí și numai să li se încuviințeze de Pórtă administrațiunea țării sub formă republicană, adecă cu un «sfat obștesc» compus din ei toți.

Dar orí cât de timidă este și acéstă încercare, ea ne arată *curentul* național sporind mereu. Făptuirile acestea nu erau de natură a descurajă pre autorii mișcărilor revoluționare din Oltenia. Pandurii deci staă la pândă, așa dicend, și mai puțin de trei ani după aceea, Slugerul Tudor, în fruntea unui curent țărănesc va ridica falnic drapelul revendicării *drepturilor țărănesce*, dar în cât-vă și al naționalismului.

Dar să urmăm a face istoria a ce mai rămăsese de semănă a oștire.

În Iunie 1817, printr'o anaforă la Domnitor a Marelui Vistier, se amintesce că în 1814 s'a redus numărul pandurilor de preste Olt numai la 500 și anume s'a lăsat un număr de slujitori domnesci și poterași: 100 pentru județul Vâlcea, 150 pentru Jiul-de-sus și 250 pentru Mehedinți, iar cei-lalți pandurii, până la suma de 2.075, s'a dat *în bir ca ruptași* (1).

(1) *În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.*

Dumné-ta Vel Vistiere, primită fiind Domniei-Mele acéstă anaforă a dumi-tale, o întărim și hotărîm ca întocmai să se facă urmare. — 1817 Iunie 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Prea Înălțate Dómne,

La așezămintul ce s'a făcut anțerț la let 1814, s'aă fost întocmit și *pandurii ot peste Olt* ce erau întru numire de slujitori gospod și poterași, ca să rămăe lude 500 în slujbă, adecă 100 la sud Vâlcea, 150 la sud Gorj și 250 la Mehedinți, iar cei-lalți până la suma 2.075 lude s'aă fost îndatorat ca să plătescă pe fieș-care lună po ta-

Cu asemenea modalitate credea Domnitorul și Grecii săi, că au potolit pe tot-deauna răscóla pandurilor. Intemeiat pe această credință, Domnitorul grațiează pe toți pandurii de peste Olt prin următorul act:

Cărți ce s'au dat de ertăciune și pe la fieș-care pandurilor din cincî județe ot peste Olt—de a nu mai fi trași pentru greșelile ce vor fi făcut în vremea răsămiriței.

Zemle Vlahiscoie.

Fiind-că pandurilor ce au fost la regep și s'au prădat, întorcându-se aici în țeră la urma lor, li s'au ertat de Domnia-Mea toate cele urmate de ei în răsămirița trecută, de aceea s'a dat la mânilor lor această carte a Domniei-Mele, prin care poruncim dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele Caimacamule al Craiovei i dumnó-vóstră ispravnicilor ai județului și tuturor celor-lalți dregători și zabiți de la acele cincî județe ot peste Olt, ca ori-cine se va arétu cu pîră asupra acelor pandurî de vre-o faptă urmată de ei din vremea trecutei răsămirițe, să fie neascultată și cu totul neprimită acea pîră. I saam receh gpd.—1817 Octomvrie 23.

(Pecetea gpd.)

Asemenea carte legată s'a făcut și cătră Divanul Craiovei și cătră ispravnicii acelor 5 județe, lipsind numai vorbele că «s'a dat la mânilor lor această carte a Domniei-Mele».

lerî 4 de lude, iar la lét 1815 Fevruarie, după hotărîrea Măriei-Tale, ce s'a făcut prin lunatele porunci, ce s'au dat cătră dumné-lor ispravnicii ai acestor județe, s'a hotărît ca toți acei pandurî, adecă și cei ce au fost rēmași în slujbă și cei-lalți să se așeze într'o *numire de reptășî*, dându-li-se și sineturi gospod și să plătescă pe fie-care lună câte talerî 4 și când va fi trebuința de slujbă, să se ieă dintr'înșii să se orînduésă pe unde va cere trebuința, și în diastima ce se vor află slujind să fie apērași de acei câte talerî 4 pe lună, iar eșind din slujbă, să aibă a-i respunde. Acum, prin jalba ce au dat cătră Măria-Ta, acei lude 500 poterași fac arētare, că ei aflându-se napristan slujind atât aici, cât și la județele ot peste Olt, neavēnd orînduélă pentru repaosul și odihna lor, căci după ce es din slujbă și merg pe la casele lor nu au odihna în rîndul slobodeniei, spre a-și puté căutā și ei de hrana cea trebuinciosă, ci îi apucā ispravnicii de plătesc acei câte talerî 4, fiind împovērați în douē chipurî, adecă și cu slujba și cu plata, rugāndu-se, ca să se pue acesta la vre-o orînduélă, spre a-și puté și ei căutā de agonisita hranei lor, a căror jalbă fiind buiurdisitā la Visterie spre cercetare, arēt Măriei-Tale, că după chibzuirea ce am făcut, ca și trebuința să se împlinésă și Visteria să nu păgubésă, găsesc cu cale ca acei lude 500 ce au fost lăsați de la așezāmînt în slujbă pe la județele ce se arată mai sus, cărora li s'au dat atuncî pecetluituri gospod de la Visteria Măriei-Tale, cu numire de poterași și slujitorî, să rēmae tot aceia și de acum înainte cu aceeași numire prin slujbă și, unde va cere trebuința, să se orînduésă numai dintr'aceștia, cărora să nu li se deā nici sineturi gospod de ruptășie, să facā cētā în chipul slujitorilor, ca să slujésă cu rîndul, adecă unii într'o lună și alții într'alta, și când va fi trebuința să se orînduésă prin sciința Visteriei, ca unii ce sunt legați la Visterie, spre a nu li se face năpăstuire, iar cei-lalți până la suma ce se află, să se așeze în rîndul ruptășilor, după hotărîrea și poruncile Măriei-Tale, ce sunt date și să fie nesupērați de slujbă, remāind a-și rēspunde dajdia lor după așezāmîntul

Spiritul de revoltă se lăția pe totă ziua mai mult în țără. Opozițiunea contra Grecilor și a Domniei de la 1812 o duceau peste Olt nu numai pandurii, ci și alte persoane private. Așa eră Apostolache Racoviceanu, care la 25 Septemvrie 1815 este alungat din județul Muscel, de unde eră:

Poruncă cu mumbașir la ispravnicii din sud Muscel, ca să isgonescă dintr'acel județ pe un Apostolache Racoviceanu, pentru netrebnicele lui urmări.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-vóstră ispravnicilor din sud Muscel, sănătate. Vē facem în scire, că un Apostolache Racoviceanu, ce se află cu șederea într'acel județ, pentru multele amestecături și zizării ce făcea acolo, turburând liniștita petrecere a locuitorilor, încă de anțerț s'au fost trimis surgun la o mânăstire, apoi după rugăciunile ce ni s'au făcut de cătră unele obraze s'a fost ertat de surgunlic, cu hotărîre însă a nu se mai întorce cu locuința acolo în județ, acum dar am luat Domnia-Mea însciințare, că numitul, nu numai că locuesce tot la acel județ, ci încă nu încontenéză urmând tot cele de mai nainte rele fapte și năravuri ale sale, pricinuind asemenea turburări; de aceea iață într'adinsul se trimite acî acest mumbașir și poruncim dumné-vóstră, ca numai decăt să-l ridicăți pe numitul Apostolache cu toate ale sale, isgonindu-l de acolo din județ, unde să nu fie volnic a se mai întorce, că înși-vé dumné-vóstră veți fi învinováțiți, și mumbașirul are să stea acolo până il veți ridică și il veți isgoni, ca să aducă Domniei-Mele răspuns, că ați pus în lucrare acéstă poruncă și fiți sănătoși.—1815 Septemvrie 25.

Cod. LXXXVII, fila 45.

Tot de natură politică este și surghiunirea la mânăstire a lui Alecu Stănescu și a mamei sale din județul Dîmbovița:

Volnicie deschisă cu mumbașir, ca să mērgă în sud Dîmbovița să ridice pe Elena Stănescu și pe fiul ei Alecu, ca să-i ducă surgun la mânăstirea Snagov.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că Elena Stănescu și fiul ei Alecu s'au arētat cu urmări supērătore odihnei locuitorilor și păgubitore asupra lor, de aceea, spre a lor înfrinare și părăsire, și spre pilda și altora asemenea următori, volnicim pe al nostru șerbecci-bașa Anastasie, să mērgă în sud Dîmbovița, unde se află numiții cu locuința și luându-i să-i ducă surgun la mânăstirea Snagov, ca să-i aibî în pază, și până nu veți primî al doilea poruncă a Domniei-Mele, slobodi să nu fie, iar orînduitului mumbașir să-i dai adeverința de primirea lor. I saam recheh gpd.—1815 Decemvrie 14.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Răsvrătirea o sēmēnă în județul Buzău, la 1816, Bratul din Sibiciu-

ce aū, cu care chip rēmāne mijloc și celor ce se vor află în slujbă a-și căută de agonisita hranei lor, care de se va găsi cu cale și de cătră Înălțimea Ta, voiū avē luminată poruncă de urmare.—1817 Iunie 7.

Vel Vistier.

Cod. LXXXV, pag. 105

de-jos și Gheorghe Băseanu din Bâsca Marele Vornic Grigorie Filipescu propune Domnitorului, ca acești capi de mișcare să fie bătuți prin satele plaiului și apoi strămutați prin plăși.

Domnitorul mai omenos, deși grec, se mulțumesc a aproba numai strămutarea acușătorilor de răsvrătire și-i iartă de bătae.

Iată actele :

Prea Înălțate Dómne,

Cu plecată anaforă arăt Înălțimii Tale că, în plaiul despre Buzeu sud Saac, aprópe nu-și pot avé locuitorii odihnă din pricina a doi răsvrătitori Bratul ot Sibiciu-de-jos și Gheorghe Băseanu ot Bâsca, cari rău nărăviți fiind, de sineși, făr'de scirea plaiului se pornesc la piri mincinoșe, și umblă prin sate, făcând locuitorilor cheltueli și smăcinări, cum înscințeză dumné-lui Clucerul Mihalache ispravnicul, atât cătră Înălțimea Ta, cât și cătră mine plecată slugă, și osebit căți-vă locuitori au venit la mine cu alăturata jalbă, plângându-se pentru numiții și făcând rugăciune a se ridică din plaiul lor acei răsvrătitori, ca să-și pótă avé odihna, ci fiind-că aceștia sunt dovediți și sciuți de răsvrătitori și elevetitori plaiului, mă rog Măriei-Tale, să fie luminată poruncă cătră dumné-lor boerii ispravnicii județului, cu mumbașir, ca mai întâiu să bată pe acești răsvrătitori prin satele plaiului spre înfrinarea și pildă a altora asemenea lor, apoi să-i rădice din plaiu cu tóte ale lor, și să-i așeze dumné-lor ispravnicii cu locuința în sate de plăși, că de vor rămáne aceștia în plaiu, plaiul apururea pătimesce și nici-odată odihnă nu pótă avé, iar anii Înălțimii Tale să fie de la Dumneșeu mulți și fericiți. — 1816 Ianuarie 12.

Grigorie Filipescu Vel Dvornic.

Îo Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Dupe arătarea ce ne face dumné-lui Vel Vornicul de Tera-de-jos printr'acéstă anaforă, poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Saac, ca pe acești de mai jos arétați răsvrătitori, numai decât ridicându-i cu tóte ale lor din plaiu, să-i mutați și să-i așezați în sate de ale plășilor, ca pe nisce turburători liniștei locuitorilor acelu plaiu, iar de bătaie îi ertăm Domnia-Mea, fiindu-le îndestulă pedépsa mutării lor. — 1816 Ianuarie 13.

Cod. LXXXII, pag. 249.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofét.

CAP. III.

Țigani.

Maí jos de cât țeranul—de se pótă maí jos—sta țiganul. Ar puté să-și explice un umanitar de astăzi, cum un cleric, un egumen de mânăstire cerea, în 1814, Domnitorului Caragea, pedepsirea cu temnița și cu baterea de 200 toiage la tălpi a unor țigani, ómení ca și el, pentru

că se revoltau în contra nedreptății cu care erau maltratați? Vodă Caragea rînduesce cercetări și iacă raportul comisiunii de anchetă :

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă înscințăm Înălțimii Tale, că dintre țiganii mănăstirii Glavaciocul, ce se pirêsc de cătră jăluitorul egumen de zurbagii și împotrivorii și nesupuși la slujbele mănăstirii, fiindu-se aflați câți-vă dintre dînșii aici, s'aũ înscințat cu zapcii armășesci, ca să vie să se înfățișeze la judecată, aũ fugit din Bucuresci, ci fiind că țiganii aceștii mănăstiri sunt sciuși aceștii judecâți cu adevêrat de zurbagii și împotrivorii egumenilor, pentru că și în let 1794, iarășii cu asemenea zurbalie și împotrivire sculându-se asupra celui de atunci egumen, aũ fost aduși prin poruncă gpd cu mumbașir la temnița pușcării și după ce s'aũ pedepsit îndestulă vreine la închisóre, li s'a făcut certare și cu bătae. Ci, ca nu din nesupunerea lor să pricinuescă dêrăpănarea lucrurilor mănăstirii, judecata gâsesce cu cale, să fie luminată porunca Măriei-Tale, un mumbașir zapciũ armășesc să mêrgă la numita mănăstire și pe veri-câți din țiganii îi va arêta jăluitorul egumen de zurbagii și împotrivorii, să pue să-i bată cu câte douê sute de toege la talpe în vederea celorlalți țiganii, și cu acêsta să-și părăsescă năravurile lor, supuindu-i a da și zapci cu legătură, că întru tôte slujbele sfîntei mănăstiri vor fi supuși și ascultători, iar hotărîrea rêmâne a se face de cătră Înălțimea Ta.—1814 Aprilie 16.

Costache Stolnicul, Atanasie Serdar, *Nedescifrabil* Medelnicer.

Insuși Domnitorul esită a aprobă asemenea bătăi, totuși aprobă după douê luni, mai târziu :

Îo Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După arêtarea ce ni se face printr'acêstă anaforă a judecâții departamentului Criminalion, volnicim pe sluga Domniei-Mele zapciũ armășesc să mêrgă la fața locului și, prin marifetul ispravnicilor județului, să facă urmare întocmai. -- 1814 Iunie 25.

Nisce alți servitorii ai altarului, asociați cu funcționarii administrativi din județ, comit fapte nelegiuite asupra unor bieți țiganii ursari. Insuși Marele Armaș, sub care continuă a sta țiganii domnesci, nareză faptele în modul următor :

Prea Înălțate Dómne,

Cu prea plecată anaforă se face arêtare Înălțimii Tale, că astăzi veni la armășie un Ioan Trofin buluc-bașă de țiganii domnesci, ursari, împreună cu cetașii lui, făcênd arêtare cu mare plângere, că aflându-se locuind de marginea satului Negrescii din sud Muscel, aũ venit la dînșii preoții satului, anume Popa Preda și popa Marin și provalisindu-le să schimbe cu dînșii vre-un cal, aũ și primit bucuros, avênd mai virtos trebuință pentru rêsponderea dijmei ce se urmêză și așa învoindu-se între eiși să deă preoților o épă, cum și preoții să le deă lor un cal orb, i taleri 30 adaos, i-aũ și tras numiții preoți în sat la casele lor, ca să săvîrșescă schimi-

bul și obicînuitul aldămaș, unde îndată, făr'de altă prelungire ponosuindu-î că acea épă ar fi avênd-o de furat, i-aŭ și legat, căznindu-î fără milostivire, și pe de o parte cu ômenî de ai lor i-aŭ pornit la isprăvnicat, cu învinovățire de hoțî, iar pe de alta, unîndu-se numițîi preoțî cu un Ioniță Conțescul polcovnicul județului, nôptea aŭ mers de le-aŭ călcat corturile lor, și prinđându-le femeile și pe alți țiganî, ce mai rêmăseseră la corturî, iarășî prin strașnice cazne fără milostivire le-aŭ iagmalidisit avutul lor, le-aŭ luat și talerî 95 geremeă, fără a nu le descoperî învinovățirea, saŭ să le arête vre-un păgubaș Dumné-lor ispravnicîi iarășî fără de mai multă cercetare asupra celor ce i-aŭ fost trimis preoțîi acolo, saŭ vre-o dovadă la pira ce li s'a fost adus, i-aŭ geremetisit și dumné-lor pe aceștia cu talerî 140 și le-aŭ dat drumul, *ajungênd ticăloșîi să-și zălogescă copîi și nevestele pe la împrumutătorî*; necestă plângere a numițîlor țiganî la Armășie este fôrte de cređut, căci are mai întăiŭ Armășia scîiņă de bun ipolipsisul lor, că nici odată nu s'aŭ dovedit cu cătușî de nimic învinovățire; al doilea pentru aceî preoțî și polcovnic că sunt sciuțî de toțî ômenîi jacășî, hrăpîtorî și nesupușî la bunele nizamurî ale Inălțimîi Tale și al treilea, că urmările polcovnicilor și căpitanilor sunt nesuferite, pentru că neconținut vin ticăloșîi țiganî la Armășie cu plângere pentru dînșii de jafurile și nedreptățîle ce le fac, socotîndu-î întocmai ca pe nisce dobitôce, și măcar că îndestule publicațîi ale Inălțimîi Tale s'aŭ trimis, atăt pe la isprăvnicaturî, cât și pe la cei-lalți zabițî, ca nimenî fără curată dovadă de învinovățire să nu cuteze a-î băntuî pe țiganîi domnescî, ci fiind vinovașî să-î trimiță la Spătărie cu egzamenul lor, dar în zadar aŭ fost tôte, pentru că nimenea nici o înțelegere n'a arêtat, din care pricină căđênd ticăloșîi țiganî la desnădăjduire aŭ ajuns a se risipi prin țeri streine. Dumné-lor ispravnicîi ot sud Muscel, de i-aŭ dovedit pe acești țiganî cu vre-o învinovățire, nu se cuveniă să-î geremetisescă cu atăta sumă de banî și să-î slobodă, ci să-î fi trimis aici cu egzamenul lor, ca să-și ieă cuviincîosa pedêpsă, și dintr'acêsta numai se pôte înțelegere neînvinovățirea lor, ci spre mângăerea lor la nedreptatea ce li s'a făcut, și spre înfrînarea polcovnicilor și căpitanilor, face Armășia ferbinte rugăciune Inălțimîi Tale, ca să arêți milostivire asupra acestor ticăloșî și asupra tuturor celor-lalți țiganî domnescî și prin osebit mumbașir de la chiar Curtea Inălțimîi Tale, cu luminată volnicie, mai întăiŭ să li se împlinescă numițîlor de la dumné-lor ispravnicîi aceî talerî 140, cu carî i-aŭ geremetisit, apoi să ridice atăt pe acel polcovnic, cât și pe preoțî, să-î aducă aici, ca prin cercetare de judecată, orî să-î dovedescă cu vre-o învinovățire asupra jafurilor ce le-aŭ făcut, saŭ în priveliște de norod să-și ieă pedêpsa ce li se va hotărî de cătră Inălțimea Ta, spre înfrînarea celor asemenea lor, iar hotărîrea rêmâne la Inălțimea Ta.—1814 Noemvrie 6.

Matache Pitar.

Caragea nu stă de cât 9 zile la îndoelă, de trêbue să aprobe pedepsirea jăfuitorilor. La 15 Noemvrie 1814, el dă următórea rezoluțîiune :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisioie.

Volnicim pe sluga Domniei-Mele cîhodar, să mêrgă la sud Muscel, unde mai întăiŭ să apuce pe ispravnicîi județului a împlinî de la dînșii talerî 140, ce se arată mai jos că aŭ luat jaf de la jăluitorî, făr'de a le primi ispravnicilor

nici un cuvint de pricinuire, și apoi ridicând orînduitul mumbașir atît pe piritul polcovnic, cît și pe piriții preoți, să-î aducă aici împreună și cu jăluitorii, ca să stea față la judecata ce-î vom orîndui Domnia-Mea (1).

Cod. LXXVIII, pag. 62.

Din cărțile de vătășie de țigani de la Ianuarie 1813 se pot vedea și obligațiunile lor, mai cu sémă ale culegătorilor de nisip de aur, cum și drepturile ce Domnia le recunoșce, de a petrece în stare nomadă, de a se așeză cu corturile orî unde vor voi și de a nu plăti nimic pentru suhaturî, nici chiar pe moșii particulare (1).

Acte de protecțiune acordate țiganilor de cătră Caragea (2).

Din când în când se mai găsesec suflete creștine, cari iartă de robie pe nenorociții țigani, precum făcu Vorniceșa Ecaterina Știrbeiu la 1815 (3).

Nu mai puțin decăt pe țeranî îi jăfuesc și pre țigani vatafiî de plaiuri (4).

CAP. IV.

Neguțători, breslași, fabricanți, narturi, cășării. — Țirguri și bălciuri. — Pécura.

Un interesant strat din Societate este acel constituit de comercianți, industriași, breslași, fabricanți.

Pe tótă ziua comerțul și meșteșugurile se înstreinéză din mânilor pămîntenilor, spre a trece în ale supușilor streinî. Cu mare rapiditate se însinuéză în orașe, mai ales în Bucuresci și Craiova, invasiunea acestora și în primul loc a Evreilor (5).

(1) Veđi actele în Tom. X B. din *Istoria Rom* de V. A. U.

(2) Idem, idem.

(3) Idem, idem.

(4) Idem, idem. Se mai pot consulta în anexele acestui capitol din Tom. X B. al nostru diverse acte de cumpărări și vîndări de *suflete* de țigani și de diverse donațiuni sau procese relative. Sunt de băgat în sémă *harurile* de țigani făcute de Domnitor la diverse persoane și la diverse mănăstiri.

(5) Evreilor le recunoșce și I. Caragea organizarea în brésłă separată. În 1813, Domnitorul învoesce capilor comunității jidovescei dreptul de gabelă, adecă de a percepe o taxă de la vîndarea cărniî.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta biv vel Bane Gheorghe Arghiropole, Caimacamule al Craiovei, de vreme ce obiceiul legii ovreesce la prețul vîndării de carne este într'acestași chip, precum ni se dă pliroforie printr'acéstă

Breslele. Sub domnia lui Caragea mai continuă a există breslele, deși slăbite în organizațiunea lor, ba până în fine reu isbite, precum vom mai vedé și mai departe.

În 27 Ianuarie 1813, Caragea numesce direct Mai-mare-Bașa peste întrunitele bresle de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari și timplari și reînnoesce chrisovul breslelor federate. Fie-care din aceste bresle stă sub un céuş și câte 4—5 fruntași «carî vor fi meșteri mai bunî, mai bătrîni și mai de ispravă», constituind «longea», adecă loja.

Cu dispozițiunea de la art. 3 din chrisov, Caragea deschide mari porțile ei la meșteri lemnari și zidari streinî, de peste Dunăre, mărginind obligațiunea lor de «a se arêta la numitul Mai-mare-Bașa spre a fi scîi lui» și la întorcere în patria lor, de asemenea să se arête la același, ca să-i deă răvaș, că nu are nici o pricină cu cine-vași pentru vre-o lucrare. Numaî presintând asemenea răvaș puteă meșterul strein obținé răvaș de drum de la Spătărie (1).

În 14 Maiu 1814, Caragea ridică pe Mai-marele-Staroste de la aceste întrunite bresle la demnitatea de *Caftanbîu* și la acéstă ocasiune reînnoesce întreg chrisovul. Nu mai aducem aci decât preambulul, singura parte schimbată din anteriorul chrisov:

anaforă, de cătră dumné-lui Vel Cămărașul, poruncim dar, ca întocmai să se urmeze și aici prețul vîndării de carne între ovrei, precum și din alișverişurile lor, de nu va fi vre-o pricină destoinică, poruncim să nu fie popriți, iar de va fi la mijloc vre-o pricină, să însciiñtezi Dómniei-Mele.—1813 Maiu 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei Tale, ce prin buiurdizma ce mi se dă la acéstă jalbă a ovreilor locuitori din orașul Craiovei, ca să cerceteze și la cererea ce fac să arêt prin anaforă, următor fiind, după scumpa cercetare ce am făcut starostei de ovrei de aci din Bucuresci, m'am pliroforisit pentru prețul cărnii, că este ca un legiuit obicei, orî în ce loc se află locuitori ovrei, măcar și aici în Bucuresci și la Iași, ca să deă mai mult peste prețul, ce se politîsesce la cei-lalți locuitori, un prostichiu de o pară sau de doué la ocaua de carne, și întocmai trebuie să se urmeze și la Craiova cu prostichiul de mai sus arêtat, iar nu mai mult, iar pentru alișverişul lor ce se jăluiesc că sunt îmbodisiți, cu cuviință este a se da luminată poruncă cătră cinstitul dumné-lui Caimacamul Craiovei, spre a fi slobođi de a-și face alișveriş lor nesupêrați, pentru care nu lipsii a arêta Înălțimii Tale. — 1813 Maiu 17.

Megas Camarasis.

„Cod. LXXVI, pag. 262.

(1) Veđi Anexa A. din Tom. X B. al Ist. Rom. de V. A. U.

Chrisovul Mai-mare-Başăi de lemnari, i zidari, i cărămidari, nisipari și timplari.

Tóte acelea câte privesc spre trebuința și folosul de obște, nu numai datorie aú Domnii și oblăduitorii, ce s'aú învrednicit de la Dumneđeú a avé stăpîniri de țeri și de noróde, a le pune în faptă, ci încă cu mijlócele cele mai bune a le întocmi, a le îmbunătăți și a le întări, între cari alte obștesci lucruri trebuinciose fiind unul și nizamul breslelor de lemnari, zidari, cărămidari, nisipari și timplari, cu cari se slujesc toți de obște între trebuințele ce aú, de aceea, atât pentru întîmplările ce aú fost mai nainte cu cutremurul și focul cel mare, trebuința a adus a se pune la o bună întocmire nu numai la întîmplările acelea, ci apururea și în tótă vremea să se păzescă bună orînduélă, ca cel ce va avé epistasia acestor bresle să fie nu numai cu sciința meșteșugului desăvîrșit și cu vrednicie, ci să aibă și un ipolipsis de a se puté încrede și a se nădăjdui cine-vași pentru binalele ce prin marifetul lui se vor lucrá de meșterii lemnari i zidari, spre a nu se face înșeláciuni și pagube, precum pătîmiá și norodul mai nainte, și atuncî, după anaforaua dumné-lor boerilor Divanului, se alesese un Lazár Polcovnicul, om vrednic cu sciința, de s'a orînduit la epistasia acésta, pre carele l-a îmbrăcat și caftan numindu-l Mai-mare-Bașa, făcendu-í léfă și alte mili, precum din hrisovul Domniei-Sale fratelui Constantin Ipsilante Voevod ne-am plîfororisit. Decî învrednicindu-ne și pe Noi Domnul Dumneđeú cu domnia acestiil pravoslavnice țeri și plîfororisindu-ne că, după trebuința ce este într'acéstă politie a scaunului Domniei-Mele Bucurescii, urméză a fi Mai-mare-Bașa om ales, cercat în slujbe, și că din vremea de mai sus arétată încóce s'a fost cinstit cu caftan acéstă trébă și slujbă a Mai-mare-bașa, am primit-o și Domnia-Mea și hotărîm, ca și de acum înainte, cel ce se va aflá cu acéstă epistasia să se cinstescă cu caftan și pentru că are de a fi cu osirdie și cu îngrijire a nu se face înșeláciuni și a se păzi buna orînduélă spre folosul obștesc, și pentru că se aflá slujind la poruncile Domnesci, când i se dá, și la ale obștei norodului ce aú și are să fie și un logofetel i un om doil cu léfă și cu cheltuélă. De aceea printr'acést Domnescul Nostru hrisov întărîm privilegiurile și milele ce aú avut cei mai dinainte Mai-mari-Bași, adecă să aibă lude 6 scutelnici, pentru care poruncim dumné-lui Vel Vistierul, să i se facă dintre pămîntenii și să li se deá pecetluiturile Domniei-Mele, să aibă și orînduélă de léfă spre a i se da pe tótă luna câte taleri 50 de la Visteria Domniei-Mele, să fie dator însă acel ce se va cinsti cu caftan de Mai-mare-Bașa a pune osirdie și silința întru slujba acésta, ca prin îngrijirea sa să se păzescă o bună orînduélă a breslelor acestora, ca nu numai ei adecă să se folosescă și să se câștîge din meșteșugurile lor, ci și norodul să-și aibă înlesnirea făr'de pagube și făr'de înșeláciuni întru trebuințele lucrului binalelor, luând séma Mai-mare-Bașa și pentru unele binal ce sunt după pravili oprite, adecă care astupă și închide lumina vecinului, cum și cele ce ar căută să cuprinđă și să strîmtozeze ulițele obștei cu întinderea ce fac și altele asemenea vătémátóre, ca îndată să deá de scire la Domnia-Mea, pentru care este orînduit și nizamul mai sus numitelor bresle, cu ponturile ce se cuprinde mai jos prin hrisóve Domnesci ale fraților Domni de mult, și după trebuința ce urméză și acum spre buna orînduélă. . . (urméză cele 7 ponturi).

Cod. LXXXII, fila 177 v

La 25 Ianuarie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul breslei zăbunării, cu óre-care «îndreptare la unele ponturi, după trebuința vrémii de

acum», dice Vodă. Una din pretinsele îndreptări este aceea, că sunt admiși și meșterii streinți de a deschide prăvălie și a lucra marfă de zăbunărie, destul să urmeze orînduelile breslei și să fie supus la Starostea de zăbunărie, care rămâne a fi ales de brésă (1).

Din 16 Februarie 1813 este chrisovul reînnoit al breslei Croitorilor, dat întâiu de Alexandru Ipsilant la 59 croitori din Bucuresci, căci chrisóvele mai vechi le erau perdute din cauza răsboiului. Caragea face istoricul breslei în preambulul chrisovului său, de care ne ocupăm aci. Capul breslei este Terzi-Bașa au 4 meșteri epitropi. Unul din epitropi va fi Starostele breslei. Un Céuș va mai avé brésă. Terzi-Bașa cu Starostea și Epitropi să caute socotelile și judecățile. Terzi-Bașa fără de «lonjă» nu are nici o putere de execuțiune (2).

Tot din Februarie 1813 este și chrisovul reînnoit al Bărbierilor. Starostele e ales de brésă. Loja o constituiesc 6 Epitropi. Streinii sunt admiși în brésă, destul să fie «cu ascultare de Starostea» și de lojă. Nepăzirea Duminice și a sêrbătorilor este pedepsită de Lojă (3).

La 25 Aprilie 1813, Caragea reînnoesce chrisovul breslei Șelarilor din Bucuresci. Streinii șelari nu au voie să deschidă ei prăvălii, dar sunt admiși a lucra pe la prăvăliile meșterilor din brésă, unde-i va rîndui starostele de șelari și curelari. Starostele este ales de brésă și constituie loja împreună cu doi fruntași iarăși aleși (4).

La 1 Iulie 1814, Caragea reînnoesce chrisovul breslei boiangiilor din Bucuresci, chrisov dobîndit de ei în 1764 de la Racovița Cehan V. V., și de atunci întărit și de alți Domnitori. La 1803 această brésă avu proces cu fabrica de șaluri și ghermesituri, din cauza menghinelei ce făcuseră și ei, deși eră un monopol al fabricei. Am amintit despre acest proces la locul cuvenit. Chrisovul lui Caragea reînnoesce și el același chrisov. «Proestosul», adică Starostele, este ales, dar rînduit prin scirea Marelui Cămăraș. Loja o constituie cu trei bătrîni ai rufetului și un Céuș. Apelul de la judecata lojei se va face la Cămărașul cel mare. Se admit acum în rufet și boiangiū streinī, dacă se supun la tóte regulele rufetului. Cele-lalte condițiuni se pot vedé în însuși chrisovul ce dăm în notă (5).

(1) Veđi anexa B. în T. X. B. al Ist. Rom. V. A. Urechă.

(2) Veđi anexa C., ibidem.

(3) Veđi anexa în T. B. X., ibidem.

(4) Veđi anexa E în Tom. X. B., ibidem.

(5) Veđi anexa F. F. în Tom. X. B., ibidem.

La 1 Decembrie 1815, Caragea aprobă următorul cartel făcut de săpunarii din Bucuresci:

Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Primită fiindu-ne și nouă simfonia ce a făcut bresla săpunarilor înaintea dumnélor velișilor boerî, o întărim Domnia-Mea, ca să-și aibă urmarea sa întocmai, pentru care poruncim dumi-tale Vel Logofete de Țera-de-sus, ca zapisul ce a dat săpunarii pentru această simfonie să se poprască a sta în păstrare la cancelaria Divanului Domniei-Mele.—1815 Decembrie 13.

(Pecetea gpd)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei-Tale, aducându-se înaintea Năstră isnaful breslei săpunarilor de aici din Bucuresci, cari fac și lucrăză săpun de aici de țéră și iarăși ei îl vînd cu tărăbi și prăvălii la obște și de bună voia lor, nesiliți s'aũ legat cu zapis, care l-am adevérit și noi, cu cuprindere ca pe un an întreg să ție politia cu îndestulare, și să-l vîndă săpunul cel bun, care este ca cel de Țirgoviște, ocaua po parale 48, iar săpunul cel prost, care se chēmă cialcamă, ocaua po parale 25, și tot acel preț să urmeze la vîndarea lor până la anul, însă numai ei să vîndă, iar luminării, cari fac luminări, să nu se amestece în meșteșugul lor intru nimic, nici a lucră săpun, nici a vinde, și ei s'aũ legat că vor păzi-o această, făcându-se chezași unul pe altul, certându-se și de stăpînire, când va fi bănuelă, când nu păzesc, legătura, saũ nu vînd cu dreptate, care legătură a lor părăndu-ni-se a fi cu calei de va fi primită Măriei-Tale, să se deă și luminată întărire, ca să se păzescă.—1815 Decembrie 12.

Constantie Buzcũ, Constantin Crețulescu Vel Ban, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Teodor Văcărescu Vel Vornic, Scarlat Grădișteanu Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, pag. 187.

În județe, bresle constituite, sub domnia lui Ioan Gheorghe Caragea, nu am aflat decât la Pitești. Vață-se în Tom. X. B. actul breslei Cavafilor și Cismarilor și acel al Isnafului croitorilor (1).

Evreii, cari în Bucuresci, la 1804, erau mai puțin de 120 familii, se înmulțesc mereu acolo, prin năvăliri din țerile vecine. Caragea le numesce, în 28 Februarie 1813, un staroste în persóna lui Haim Herș, care este și haham-bașa. Bresla evreilor este justițiabilă — în afacerile de comerț și industrie — numai de staroste și cu apel la Marele-Cămăraș. Vodă constituie scutiri și folosințe starostelui și obligă pe *ovreii streinî* a ascultă de staroste în totul. De *ovreii streinî* starostele e dator să țină catastih. În unul din aceste catastrofe supuse

(1) Veți anexele G și H din Tom X. B. din *Ist. Românilor*.

Vistieriei, aflu că în 1813 au intrat în Bucuresci peste 1.000 de evrei din Ungaria și Turcia (1).

Brésla cavaflor mutați în dosul Sf. Gheorghe Nou, după focul de la 1804, și lângă biserica Răsvan, cere, la 9 Noemvrie 1817, permisiune de a-și face samare la prăvăliile lor, ȳicȳend cȳa aceste samare nu su-
pȳerȳă pre nimeni în strada unde staȳu ascunse. (*Cod. LXXXIX*).

Brésla papugiilor încă primesce un nou staroste în Fevruarie 1813 și la acȳstȳă ocasiune Domnitorul, prin pitacul sȳeu, resumȳă în scurt or-
ganisaȳiunea breslei, precum se pȳoȳte vedȳe în actul inedit (2).

În Ianuarie 1813 urmȳzȳă un proces ȳntre vameș și brésla cojocarilor și a tabacilor din Tȳrgoviște. Aceștia nu vor sȳă plȳtȳescȳă vamȳă pentru peile ce cumpȳerȳă, nefiind ei datori a plȳti ci vȳndȳetȳorul (3).

Un proces identic este tot în 1813 Fevruarie ȳntre tabaciȳi din Bucu-
resci și Vameș. Tabaciȳi nu vor sȳă plȳtȳescȳă vama decȳt cȳând vȳnd
peile tȳbȳăcite; asemenea sunt scutiȳi de vamȳă pe frunzele și buruenile
ce adunȳă din țȳerȳă pentru tȳbȳăcȳărie (4).

Brésla precupeȳilor e strȳmutatȳă pe uliȳă Gabrovȳliilor, unde sunt
cu mulțumire primiȳi de proprietariȳ de prȳvȳalii. La 25 Noemvrie 1816
Domnitorul hotȳresce, ca precupeȳii sȳă fie în veci nestrȳmutaȳi din
acea stradȳă (5).

În Ianuarie 1817 Domnitorul, după cererea marelui Agȳă, obligȳă pe
toȳi jȳmblariȳ și brutariȳ sȳă constituȳe brȳslȳă după regulile stabilite în
interesul controlului meșteșugului lor, fiind ȳndatoraȳi cei cari vor sȳă
deschidȳă prȳvȳalii sȳă fie cȳnoscȳetȳori meșteșugului, sȳă deȳ de scire la
isnaf legȳndu-se în scris, cȳă vor fi supuși la tȳoȳte obiceiurile și cȳă vor
lucrȳă d'a pururea (6).

La 17 Martie 1814, după alegerea Marelui Cȳmȳaraș, se constituȳe un
Telal-bașă asupra tuturor telalilor din Bucuresci, cu obligaȳiunea de
a țȳine catastih de toȳi telalii, luȳnd de la fie-care chezȳășie, cȳă nu va
ȳnșelȳă pe nimeni, sub pedȳpsȳă. Și muerile telelȳice staȳu sub controlul
acestuiȳ, ca nu cum-vȳ sȳă speculeze lucruri de furat. Telalii pentru
pricinile mici sunt justiȳabili de Telal-bașă și de o lojȳă din bȳătrȳinii
breslei. (7)

(1) Veȳi anexa în Tom. X. B. al *Ist. Romȳnilor* de V. A. Urechiȳă.

(2) Veȳi anexa K., *ibidem*.

(3) Veȳi L., *ibidem*.

(4) Veȳi actul cu litera M., *ibidem*.

(5) Veȳi anexa N., *ibidem*.

(6) Veȳi anexa O., *ibidem*.

(7) Veȳi actul P., *ibidem*.

În 1815 Caragea sporesce iratul lui Icciohodar de la prăvăliile ce lucrăză cismărie, sub cuvînt că tôte huzmeturile s'aũ sporit în țeră. (1)

În Septembrie 1814 Caragea numesce pe Marin Jelescu staroste de iorgangii și-î acordă scutire de dăjdiî și a unei pivnițe din Bucurescî, cum și de vinăriciũ de la via lui. (2)

La 7 Ianuarie 1818 Caragea dă un noũ chrisov pentru brésla brutarilor, scoțend-o de sub Agie, de sub slujbașii agiescî «carî nu aũ frica lui Dumneđeũ, pentru interes al lor în parte» și ieau rușfeturi și jafuri, de lasă brutarii în voia lor, ca să-și scótă paguba făcend pânea mică, négră, necóptă și lipsă la dramuri. Domnitorul își rezervă dreptul de a rînduî inspectorî ai brutăriilor 2—3 dintre boeriî din trépta dintăiũ. Totuși brésla brutarilor este obligată să dea lui Aga câte 2.000 taleri pe an. Brésla va avé prin alegere un staroste în persóna lui Ștefan Babic brutăr. Domnitorul îl îmbracă cu caftan, puindu-l pe o tréptă cu starostele de neguțatori. Starostele este inamovibil, dacă se pórtă bine. Alegerea starostelui se face în prezența boerilor mari, carî supun cu anaforă alegerea la întărire Domnului. Loja breslei o constituiesce starostele cu 4 proesti, un logofet și un céuș, aceștia scutiți de dăjdiî și de angarale. Chrisovul prevede cișniũ și nart obligatoriũ pentru toți brutarii. Starostea are léfă 200 lei pe lună de la brésla. (3)

Tot în 7 Ianuarie 1818 este dat și chrisovul de constituire, de care în actul de sus se face mențiune. De óre-ce cuprinde dispozițiuni carî nu sunt arătate în actul de sus, îl aducem întegral în notă. (4)

Fabrici. De la Domnitorul Ioan G. Caragea am aflat acte relative la câte-vă fabricî și anume:

1). Fabrică de fideà, macaróne, etc. În Bucurescî neguțatoriî aduceau asemenea articole de la Adrianopole și de la fabrica din Galați. În 1815 Decemvrie Domnitorul, după anaforaua marelui Vistier, dă lui Nichifor Hagi Ion Mustacov unele privilegii pentru fabrica de fideà, macaróne, critarachia, ostrachia și chipriotica, așezată în Bucurescî. Domnitorul afirmă, că a comparat produsele fabricei de la Galați cu ale fabricei de la Bucurescî și a găsit pe acestea mai bune, egale cu cele de la Adrianopole. (5)

(1) Veđi anexele Q și R. din Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de V. A. Urechîă.

(2) Veđi anexele S., ibidem.

(3) Veđi actul T., ibidem.

(4) Veđi actul U., ibidem.

(5) Veđi AA. și AAA., ibidem.

2). Continuă sub Caragea să existe o fabrică de sticlă în județul Dîmbovița. Constatăm acesta din procesul ce face jupănesa Ruxandra Chrisoscoleu lui Ștefan Némțu sticlarul, în Septemvrie 1815, pentru că i-a brăcut nisce păduri ca să-și pregătască material necesar la fabrică. (1)

3). Fabrica de testemeluri de la Mărcuța continuă să existe. Se constată acesta din actele ce dăm în anexe, vorbind despre Stănuță, fiul lui Teodorache Țarigrădeanu, care a căpătat privilegiul fabricii încă de la 1808 Maiu 28. Fabrica producea testemeluri, boccele, macatură, perine, plapome, brine. Privilegiul fabricii era pe 15 ani, pe care timp avea și monopolul. Caragea mai prelungește monopolul 2 ani jumătate peste 15, până la 28 Noemvrie 1817. Se presintă puțin înainte de împlinirea acestui termen neguțatorul Angheli și Zugrav sin Constantin cu petițiune, cerând să ieșă asupra sa fabrica pentru mai departe, pe 10 ani. Ei propun spor la cele ce era obligată fabrica să dea mănăstirii Mărcuța și la Cămara Domnăscă, cum și la spitalul nou al Filantropiei. Domnitorul încuviințează cererea și le dă chrisov la 23 August 1817. (2)

Deosebirea de taxe vamale ce se percepeau de la negustorii pămîntenii și de la sudiți este o cauză de dărăpănare a comerțului pămîntenilor. Pe când neguțatorii sudiți plătiau o vamă mai mică, aplicându-li-se tariful din convențiunile comerciale ale Turciei, neguțatorii pămîntenii plătiau taxe majorate, la care se adăogea acsizele sau vama de oraș (3).

O altă scădere ce întâmpină comerțul pămîntean erau narturile obligatorii, din cari posedăm o serie destul de completă (4).

Vorbind de comerț, se cade a nu perde din vedere și afacerea cășeriilor, afacere care dă loc la diverse procese și nizamuri relative la obligațiunile păstorilor Ardeleni, cari își pase oile prin munți și prin câmpiile țării (5).

Mai sus menționaram despre vamă. Amintim și aci, că împreună cu venitul vămii se arenda și acel al puțurilor de păcură.

Pentru prima dată întilnim sub domnia lui Caragea următorul fapt,

(1) Veđi actul BB. în Tom. X B. al nostru.

(2) Veđi actul CC. și chrisovul de prelungire pe 2 și 1/2 ani a monopolului fabricii dat lui Stănuță de Domnitorul Caragea, ibidem.

(3) Veđi actul sub RR., ibidem.

(4) Veđi anexele Tom. X. B, ibidem.

(5) Veđi actele sub SS., ibidem.

al acordării de cătră Domnitor al dreptului pentru biv Vel Paharnicul Antonache Teohari de a deschide pe moșia lui Cosmina din Secueni două puțuri de păcură, în propriul său profit și fără a fi supus la nici o dare cătră Visterie. Un asemenea drept e dat și mănăstirii Sinaia în Maiu 1813 (1).

(1) *Cartea sf. mănăstirii Sinaia din sud Prahova.*

Zemli Vlahisocie. Dat-am Domneșca Năstră carte sfintei și dumneșcescii mănăstirii Sinaia din sud Prahova și cuviosului egumen de la acestă mănăstire, chîr i tuturor părinților ce se află acolo locuitori la numita mănăstire, ca să aibă voe și slobozenie a deschide pe moșia mănăstirii, ce se numește Sinaia, două puțuri de păcură cu cheltuēla mănăstirii, și fiind-că aceste puțuri, din jalba ce a dat numitul egumen, ne-a pliroforisit că este a se deschide cu mare cheltuēla a mănăstirii, ne-am milostivit Domnia-Mea și tot venitul acestor două puțuri îl hărăzim numitei mănăstirii, nefiind intrate în vinđarea celor-lalte puțuri mai dinainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obște, nimeni întru nimic supărare să nu facă, fiind-că sunt scutite de dările și cheltuelile ce dau alte puțuri, fiind-că așa este porunca Domniei-Mele. I saam receh gpd. — 1813 Maiu 1.

Cod. LXXVII, pag. 297 v.

Cartea dumne-lui biv vel Paharnicului Antonache Teohari pentru două puțuri de păcură a face la moșia d-sale Cosmina din sud Saac.

Zemli Vlahisocie. Dat-am Domneșca Năstră carte cinstitului și credinciosului boerului Domniei-Mele biv vel Paharnicul Antonachi Teohari, ca să aibă voe și slobozenie a-și deschide pe moșia dumi-sale Cosmina din sud Saac două puțuri de păcură cu cheltuēla sa, cari puțuri, fiind-că ne-am pliroforisit că sunt a se deschide cu mare cheltuēla, după rugăciunea ce ne-a făcut și după multele slujbe ce a săvîrșit Domniei Mele, ne-am milostivit asupra-i și tot venitul acestor două puțuri de păcură îl hărăzim numitului boer, nefiind intrate în vinđarea celor-lalte puțuri de mai înainte. Drept aceea, poruncim Domnia-Mea tuturor de obște, nimeni întru nimic supărare să nu-i facă, ci să fie scutite și apărute de tôte dările și cheltuelile ce dau alte puțuri, fiind-că așa este porunca Domniei-Mele. I saam receh gpd. — 1818 Martie 23.

Cod. LXXVII, pag. 298 v.

Iu Ioan. Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

De vreme ce aceste două puțuri de păcură sunt hărăzite mănăstirii Sinaei prin sinetul nostru, sinet care i s'a dat încă din anul trecut, precum din condica Divanului am luat pliroforie și fiind-că în ponturile vămilor anului acestuia se cuprînde, ca milele ce sunt prin hrisove și sineturî domnesci să se împlinescă, nici un cuvînt nu aū vameșii a se atînge de aceste două puțuri, ci hotărîm ca mănăstirea Sinaia să aibă pace de cătră ei. — 1814 Iulie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Narturî. Cestiunea îndestulării publice din Bucuresci preocupă ne-greşit pre Caragea. În Ianuarie 1813, el obligă pre brutari să fie aprovisionaţi cu îndestulă făină, ca să nu întâmpine lipsă poporaţiunea (1).

Se face cişniū pentru pâne şi se obligă de la 1 Fevruarie 1813 a vinde pânea négră cu 5 parale ocaua (2).

La 2 Fevruarie 1813 se dă un nart general, ce se pôte vedé în T. X. B. al Istoriei nóstre. La 6 Fevruarie Domnitorul ordonă:

Îo Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiţilor şi credincioşi dumné-vóstră veliţilor boeri ai Divanului Domniei-Mele, de trebuinţă fiind de a se întocmi un preţ cuviincios şi la vîndarea jimblei i a simitului şi să lipséscă cu totul catahrisis ce se urmă până acum de cătră jimblari şi simigiū, poruncim Domnia-Mea ca cu toţi împreună i cu dumné-lui vel Agá, să faceţi cîsni prin amăruntă socotélá pentru amândoué mai sus arétatele felurimi de pâne, şi chibzuind preţul cu care se cuvine a se vinde, însă bună, albă, curată, să arétaţi Domniei-Mele prin anaforă, fără cătuşi de puţină întârziere. Tolco pisah.— 1813 Fevruarie 6.

(Pecetea gpd).

Vel Logofét.

La 10 Iunie 1813, Domnitorul dă nart nouă pentru pâne, jimblă şi simit (3).

Un alt cişniū se face în Decemvre 1813, în urma reclamaţiunilor brutarilor. Se adaogă preţul la vîndarea pânei, care se va vinde câte 8 parale ocaua.

Prea Înălţate Dómnne,

Următor fiind luminatei Înălţimii Tale porunci de la acéstă jalbă a cuviosului egumen Iustîn, de la mănăstirea Sinaia, am făcut cercetare şi veđui la mâna cuvioşiei-sale sinetul Măriei-Tale cuprinđetor, prin care i se dă voe şi slobođenie a deschide pe moşia sf. mănăstiri Sinaei doué puţuri de păcură cu cheltuéla mănăstirii, hărăzindu-i-se milă numitei mănăstiri şi tot venitul acestor doué puţuri cu păcură l-a luat Vameşul, cu cuvînt că se cade a fi pe séma vamei; a căruia urmare fiind făr' de cuviinţă, găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălţimii Tale cătră dumné-lor boerii ispravnici ai judeţului, ca aducénd pe pîritul înaintea dumné-lor, faţă cu cuviosul egumen, să-l facă a înţelege cuprinderea luminatului sinet al Măriei-Tale, ce este dat acestei mănăstiri, neingăduind pe vameşi de acum înainte a mai face supărare cătuşi de puţin, iar hotărîrea cea desăvirşită rămâne a se face de cătră Înălţimea Ta. — 1814 Iunie 6.

Constantin Filipescu Vel Logofét.

Cod. LXXIX, pag. 9.

(1) Veđi actul K. K., l. c.

(2) Veđi actul L. L., ibidem.

(3) Veđi actul M. M., ibidem.

(3) Veđi actul N. N., ibidem.

În 16 Februarie 1814, se afișează pe la răspântiile stradelor un nart general, în care intră băcăniile, legumele, pescăriile, lumînările de cêră (1).

În Decemvrie 1814, se dă alt nart pentru legume (2).

La 5 Ianuarie 1814, se afișează nartul lumînărilor de seũ (3).

La 15 Septemvrie 1815, nouă cișniũ pentru jimblă și pâne (4).

La 15 Noemvrie 1815, se ordonă facerea unui nart nou al lumînărilor de seũ (5).

În Decemvrie 1815, noul nart pentru pâne (7 parale pânea) (6).

La 1 Aprilie 1816, nart la lumînările de cêră (7).

Măcelăriile continuă a se da cu contract, în Bucuresci:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstiți și credincioși boerilor veliți ai Divanului Domniei-Mele, dimpreună și dumné-ta biv vel Vist. Const. Filipescule i cu dumné-ta biv vel Bane Gr. Brâncovene, fiind-că se apropie sfintele Pasci și sorocul contractului cãrniĩ din anul trecut se împlinesce, poruncim ca, adunându-vé cu toții aicea la Domnéscã Nóstrã Curte să faceți cuviósa chibzuire pentru vîndarea cãrniĩ pe anul acesta și să arétați Domniei-Mele prin anaforã. I saam rekeh gospod. — 1816 August 20.

Cod. LVIII, fila 51 v.

Brutariĩ refusă de a depune pânea pe la băcãniĩ spre vîndare, ca să nu deã deciuélã. La 5 Septemvrie 1816, Domnitorul ordonă lui Aga să oblige pe brutariĩ a face asemenea deposite (8).

Cu privire la îndestularea publicã din orașele județene, abiã posedãm un singur act de la Caragea.

Acesta este cel urmãtor relativ, la Ploesci :

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale și cu bunã orînduélã fiind acéstã anaforã a dumné-lui vel Logofétului de Têra-de-sus, poruncim dumné-vóstrã ispravnicilor ai județului să dați cuviinciosul nizam ca întocmai să facã urmare. — 1813 Iunie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

(1) Veđi actul O. O. în Tom. X, partea B. a *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Veđi actul P. P., ibidem.

(3) Veđi actul Q. Q., ibidem.

(4) Veđi actul R. R., ibidem.

(5) Veđi actul S. S. și T. T., ibidem.

(6) Veđi actul U. U., ibidem.

(7) Veđi actul V. V., ibidem.

(8) Veđi actul X. X., ibidem.

Prea înălțate Dómnne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă jalbă a vameșilor de la Ploesci, făcend cercetare, arēt Înălțimii Tale, că nartul s'au pus pentru cei ce vînd cu ocuaa, iar mai vîrtos pentru precupeți, iar locuitorii ce vin la tîrg cu zaherele, saũ cu alte lucruri de alte trebuințe, cum și de ale mîncării, ce le vînd cu ridicata, acelea nu aũ să fie supuse la nart, ci să fie luminată porunca Măriei-Tale cătră dumné-lor ispravnicii județului, ca într'acestași chip să urmeze și să deã nizam, nici să deã pricină cu nartul a nu veni țeranii de afară cu lucruri de vîndare, că aceea în adevêrat este că pricinuesce pagubă jăluitorilor, cu împușinarea alișverişului ce pôte să facă și să discolipsescă cei ce aũ trebuință, negăsind să cumpere acelea ce caută, saũ precum va lumină Dumneđeũ pe Măria-Ta, se va da poruncă. — 1813 Iunie 18.

Vel Logofêt.

Cod. LXXVI, pag. 436.

Tîrguri. Privilegiile pentru tîrguri și bilciuri continuă a se da sub Caragea, tot după regulele cunoscute. Evident, boerimea se folosește mai mult de asemenea privilegii și beneficii, și une-orî ele sunt acordate și la biserici și mănăstiri. Vađa-se în anexele de la Tom. X. B, al *Istoriei Românilor*, o serie de asemenea acte relative la bilciuri și tîrguri.

Intre actele anexate sunt și diverse pitace oprind facerea de bilciuri, din cauză de epidemie, cum și acte relative la strămutări de bilciuri la alte localități, pentru aceleași cauze, saũ spre a favorisă anumită persoană saũ mănăstire.

Aducem aci unele din multe, următorele acte relative la bilciul de la Buzău.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisicoie.

Cu tóte că prin Domnesca Nóstră hotărîre, ce s'a dat în trecutele țile, prin buiurdizmă la anaforua Logofeției, s'a poruncit, ca tîrgul de la Nișcov să se mute la orașul Buzăului, dar noîma aceeași porunci eră. că atunci când se făcea aci tîrg, nu se făcea atunci tîrg și în orașul Buzăului, după chiar arētarea ce ne-aũ făcut prin jalbă cei de atunci jăluitori neguțatori și locuitori din partea locului, și osebit de acésta, că tot într'aceeași hotărîre se cuprinde, ca să se mute tîrgul de la Nișcov în orașul Buzăului, unde a fost din vechime, de nu aduce însă vre-o smintělă saũ zătîcnire la alișverişul locuitorilor, fără de a se face vre-o deosebire cārora din locuitori, iar acum, fiind-că ne-am plîforisit Domnia-Mea, din a doua jalbă, tot a celor dintăi jăluitori neguțatori și locuitori din orașul Buzăului, că și acolo în Buzău se urmēză facerea tîrgului Sămbăta (pricinuind însă numiții, că prin înșelăciune de cătră iubitorul de Dumneđeũ Episcopul Buzăului s'ar fi schimbat țiuu aceluï tîrg de la Buzău de se face Sămbăta, unde mai înainte se făcea Dumineca, când, fiind țî de lucru, nu se îndemănēză locuitorii a veni la tîrg, ca să-și facă alișverişul, iar Dumineca, fiind sêrbătore, năvălesc toți la Nișcov și își săvîrșesc alișverişul lor, de aceea dar cerea ce fac numiții jăluitori, ca să lipsescă adecă cu totul tîrgul din Nișcov și să se

urmeze numai cel de la Buzău, nu este primită Domniei-Mele, fiind în potriva Domnescii noastre hotăriri, ce s'a ȃis mai sus, și în vreme ce cu poprirea tîrgului ot Nișcov se face smintelă și zătienire la alișverișul altor locuitori ce se îndemănă a merge la acel tîrg, precum din alăturata jalbă a acelora se face dovadă, fără numai atăta osebite hotărîm Domnia-Mea a se face, adecă tîrgul din orașul Buzăului să se facă iarăși Dumineca, precum se urmă din vechime, iar cel de la Nișcov, fiind mai nou, să se facă Marția, și în același chip poruncim, dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, să dați nizam de a se face urmare, ca cu acest mijloc nici locuitorii său neguțatorășii ce cad cu apropiere de orașul Buzăului, nici cei ce cad cu apropiere de Nișcov, să nu cerce discolie și zătienire.—1813 Ianuarie.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXIII, pag. 122.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă anaforă a Sf. Sale părintelui Episcop de Buzău, făcend urmare, vėđui luminată hotărîrea Măriei-Tale ce s'a dat la anaforaua Logofeției, de la trecuta lună a lui Decemvrie 14, după jalba neguțatorilor și a locuitorilor părții locului, cum că tîrgul Buzăului care este vechi numit, în vremea rėsmiriței acesteia trecute, din pricina primejdiei ce a avut de cătră oștași s'a mutat la Nișcov, de sunt patru ani, și Buzăul a rėmas fără de tîrg, iar acum fiind-că s'a făcut pace, aș cerut ca să se mute iarăși la locul lui și cel de la Nișcov să fie poprit, ca unul ce este aprópe de prisos și este supėrător tîrgului Buzăului, ȃicend că la Nișcov nu s'a mai făcut tîrg altă dată, în vreme de pace, nefiind cu puțință a fi douė tîrguri alătura, și de cătră Măria-Ta s'a poruncit, ca să cerceteze dumné-lor ispravnicii și când într'adevăr va fi arėtarea jăluiturilor, cu voința și primirea tuturor locuitorilor și a neguțatorilor din orașul Buzăului, de a se mută acest tîrg la locul unde a fost din vechime și, de nu face vre-o smintelă sau zătienire la alișverișul lor, poruncesce Măria-Ta cu hotărîre să se mute tîrgul la locul unde a fost mai înainte, după care luminată poruncă, urmând ispravnicii prin însciințarea ce fac, de la 29 a trecutului Decemvrie, arată că strîngend pe toți locuitorii și neguțatorii din orașul Buzău și arėtându-le luminata poruncă, toți cu un cuvînt aș ȃis, că jalba este cu voința lor primită, făcend cerere a se mută tîrgul în năuntru orașului Buzău, unde din vechime a fost, pentru care cu toții aș dat înscris sub iscăliturile lor, și așă ȃic ispravnicii, că nefiind nici-o smintelă la alișverișul și folosul locuitorilor, aș pus și în lucrare urmarea tîrgului, care fóe ce este sub iscăliturile lor, o trimit dumné-lor ispravnicii Măriei-Tale și se vėđură iscăliți peste o sută de nume, am vėđut și arėtarea ce face prea Sfinția-Sa Episcopul Buzăului, că din vechime eră obiceiú de se făcė pe sėptemănă la douė locuri tîrg, adecă Sămbăta la Buzău și Joia la Săpoca, apoi pentru multe necazuri ce aveau de trecători, și nu puteau neguțatorii să-și care marfa la orașul Buzăului, fiind loc depărtat, cum și la Săpoca nu puteau merge tot-deauna, cu slobođenía stăpînirii, de atunci s'a rînduit a se face tîrg Dumineca la Nișcov, pe moșia Episcopiei, unde le vine tuturor cu îndemănă și cum că tîrgul de la Buzău de se va face Sămbata, cum a fost rînduit, și cel de la Nișcov Dumineca, n'ar avė nici-o supėrare un tîrg de altul, acum dumné-lor ispravnicii aș oprit facerea acelu tîrg de la Nișcov și locuitorii i boerinașii și neguțatorii din partea locului trimit jalbă Măriei-Tale prin Sfinția-Sa, rugănd a se întări și a se porunci ca tîrgul cel de la Nișcov să nu se oprėscă,

care jalbă o vechi cu această cerere iscălită de 39 de oameni, și spre mai bună pliorofia Măriei-Tale se va vedea și jalba lor, i însciițarea dumné-lor ispravnicilor județului cu fôia ce trimit și precum va lumină Dumneșeu pe Măria-Ta, se va da hotărîrea și porunca de urmare.—1813 Ianuarie 20.

(Vel Logofet).

Din istoria câtor-vă orășele aducem aci informațiunii:

Orășelul Cămpina eră considerat ca schelă de comerț pe la începutul secolului XIX. In interesul comerțului, Domnitorul Caragea înființeză o Vătășie de arabagii la Cămpina, pentru ca neguțătorii să pôtă găsi cu înlesnire care și căruțe de transport. (1)

Roșii-de vede. Prigonirea veche dintre mânăstirea Sf. Spiridon cu

(1) *Carte de Vătaf de arabagii la schela Cămpinei sud Prahova.*

Zemle Vlahiscoie. Fiind-că unii din neguțătorii de la schela Cămpina sud Prahova, prin jalbă cătră Domnia-Mea au făcut arêtare, că pățimesc discolii pentru cărauși, când le trebuie și li se zăticesce alișverișul negoțului lor, cerënd a se pune la orînduelă, cu a-și avé înlesnirea, a căroro jalbă rînduind-o Domnia-Mea la dumné-lui vel Spătarul de a cercetaț, ne-a făcut arêtare că, pentru a se înlesni ajutorul neguțătorilor, este trebuință, ca să se orînduească Vătășie de arabagii, ca să scie de la cine să cêră celor ce le trebuie cărauși, care cerere primită fiind Domniei-Mele, prin alegerea dumné-lui vel Spătarului, orînduim pe Vătaf de arabagii la schela Cămpinei sud Prahova, cu orînduela de mai jos arêtată: adecă să aibă numitul Vătaf sub zaptul și purtarea sa de grijă carele mocănesci ce merg cu mărfuri neguțătorești cu chirie și căruțele de arabagii și câte care va fi trebuință a se încarcă cu chirie, ori de boer sau de neguțator cu mărfuri, după trebuința ce vor avé, să aibă a se tocmî prin scirea numitului Vătaf, ca să nu se întimple nici odată lipsă de cele trebuințioase care și căruțe, nici să se întimple alte fapte netrebnice de niscare-vă mocani și arabagii la niscăi oameni și mărfuri ce vor purtă cu carele lor, și să aibă datorie mocanii și arabagii, ca in ori-ce vreme vor veni să dea de scire numitului Vătaf, iar să nu umble ascunși și tăinuși, ca să nu se întimple pricină in potrivă bunei orîndueli și nimeni, fără scirea numitului Vătaf, să nu aibă voe a tocmî mocani sau arabagii, precum s'au mulțumit la acest nizam și locuitorii mocani i arabagii din partea locului, după arêtarea ce ne-a făcut dumné-lui vel Spătarul. Drept aceea poruncim, atât ție Vătafule, cât și voue mocanilor și arabagiilor, să fiți următori întocmai precum mai sus șicem, căci ori tu Vătafule de arabagii, de vei-face vre-o urmare in potrivă, sau voi mocanilor și arabagiilor, de nu veți fi următori întocmai, vă veți pedepsi cu grea pedepsă, și cătră acesta să fie dator Vătaful a îngriji la tocmelile ce fac cu chirigii cei ce au trebuință de a prinde care sau căruțe cu chirie, de a nu li se face năcazuri și cereri de chirie peste măsură, dar nici ei să nu se năpăstuească, ci după diastima locului și după povară să se ajungă și plata aceea ce este cu dreptate, făr'de a luă însă numitul Vătaf nici un ban măcar avaet. I saam recheș gpd. — 1816 August 1.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet

Cod. LXXV, fila 164 v.

călărașii privilegiați de la Roșii-de-vede din Teleorman continuă și sub Caragea, până ce la 20 Noemvrie 1816, cad la învoelă ambele părți, precum se poate vedea în următorul act:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

După rugăciunea Epitropului mănăstirii sfintului Spiridon-noū, ce se vede mai jos iscălit, dăm și Domnēscă Nōstră întărire asupra acestui zapis de învoelă, ca să-și aibă ființa și tăria sa nestrămutată, precum asemenea am întărit Domnia-Mea și zapisul ce s'a dat la mâna Epitropului de cătră călărașii ot Rușii-de-Vede, fiind întocmai cuprindețor și acela, precum mai jos se arată. — 1816 Noemvrie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Pentru prigonirea ce a avut mănăstirea sf. Spiridon-cel-noū cu călărașii privilegiați ot Roșii-de-Vede sud Teleorman, vechili fiind și din partea celor-lalți ce se mai află acolo, pentru claca ce nu au făcut (aflându-se cu locuința pe moșia mănăstirii) din vremea anilor trecuți, dacă din întâia Domnie a răposatului întru fericire Măriei-Sale Alexandru-Vodă Ipsilant, când atunci prin învoelă li s'a deosebit stinjină 600 din moșia mănăstirii ot Roșii-de-Vede și li s'au dat sub stăpînirea lor, de la cari au luat tot-deauna și venitul ei nesuperați de nimeni, au fost aduși cu luminată poruncă Domnēscă aici la Bucuresci și înfățișindu-mă cu numiții înaintea dumné-lor veliților boeri, cum și la luminat Divanul Măriei-Sale, s'a cunoscut dreptatea mănăstirii, că după învoela ce au făcut atunci, erau datorî a răspunde claca la mănăstire de atunci și până acum, cum și de acum înainte, dar cădënd cu rugăciune la mănăstire, m'am învoit cu dînșii și le-am ertat întâiū claca anilor trecuți ce n'au fost următorî a face, adecă din întâia Domnie a răposatului Domn Alexandru-Vodă Ipsilant și până acum, ce după dreptate se cuvenia a lua mănăstirea, și de acum înainte i-am lăsat și pe dînșii a clăcu numai câte 6 zile pe an, adecă de la începutul viitorului an cu lét 1817, afară din cele-lalte drepturi ale stăpînului moșiei, ce le-au răspuns și sunt datorî a le răspunde și de acum înainte, după pravilnicēscă condică, după cum m'am învoit și cu cei-lalți locuitori ot Roșii-de-Vede, și ei, moșia lor de 600 stinjină, ce li s'a dat de mănăstire în desăvîrșită stăpînire, drept privilegiul ce au avut mai nainte și o vindeaū până acum în arendă la alții streini în talerî 1.200 pe an, au dat-o sub stăpînirea mănăstirii, învoindu-mă, ca și mănăstirea să aibă a le da pe tot anul câte talerî 1.500, adecă una-mie-cinci-sute, începënd această învoelă iarăși de la luna lui Ianuarie a viitorului an cu lét 1817, fiind-că ei tot-deauna o vindeaū și luaū bani, și acum, luând tot acei bani, rămân căștigați cu încă talerî 300, ce cu prisos m'am învoit a le da mănăstirea pe tot anul și să o aibă a o ține mănăstirea sub stăpînirea sa, luând pe tot anul venitul ei, și câți se vor afla cu locuința pe această moșie de stinjină 600 a numiților călărași, cum și câți vor mai locui de acum înainte, să aibă a se tocmî și a se învoi cu Epitropul mănăstirii pentru tôte, iar când vre-odată orî ei, adecă călărașii sau nēmul lor vor voi a vinde această moșie, fiind-că alt cine-vași nu pôte să o cumpere decât iarăși mănăstirea, după cum scrie la învoela ce au făcut, atunci să se prețuēscă de ômenî cu sciință sau să o soțā la mezat, și câți bani se vor alege că face, să li se numere de cătră mănăstire și atunci luând numiții bani pe vințarea moșiei statornică, se contenēză de a li se mai da de cătră mănăstire și acei câte talerî 1.500 ai venitului, iar nevrënd

ei a o vinde nici odată moșia statornică, mănăstirea să fie datore a le numără pe tot anul taleri 1.500 ai arendei, fără nici un cuvânt de pricinuire, dar pricinuind vre-un epitrop ce va fi după vremi a nu le da acești bani pe tot anul, atunci să aibă numiții a luă moșia iarăși sub stăpînirea lor, așa dar învoindu-ne, după cum mai sus se cuprinde, le-am dat acest zăpis la mâinile numiților călărași, dând și ei la mănăstire altul asemenea spre încredințare; am rugat și pe prea Înălțatul nostru Domn, ca să se întărească și cu luminată pecetea Măriei-Sale, și măcar că, după mai sus arătata cuprindere dintr'acest zăpis, este legată a le da în veci câte taleri 1.500 pe an pentru arenda stînjinilor lor de moșie, până când se va întîmplă să o vinză vre-odată statornică. Dar după rugăciunea ce au făcut către mănăstire, le-am făcut și musaadéua cea mai jos arătată, adecă acești câte taleri 1 500 pe an să li se dea până în soroc de 7 ani și, de se va întîmplă până atunci a se mai sui prețul arendilor de moșii, să li se mai adaoge și lor prețul arendei de atunci înainte peste taleri 1.500 pe an, cât se va găsi cu cale, iar întîmplându-se în potrivă a mai scăde prețurile veniturilor de moșii, lor să nu li se facă nici o scădere, ce să li se dea tot acești câte taleri 1.500 pe an de la mănăstire, până iarăși în soroc de alți șapte ani și așa la fieș-care șapte ani să se facă acésta cercetare asupra prețului și îndreptare întocmai, precum dic mai sus, ca să nu le rămăe nici la acésta vre-un cuvânt, că dór li s'a făcut vre-o năpăstuire despre parte mănăstirii. — 1816 Noemvrie 20.

Cod. LXXXV, pag. 481.

Cu acest zăpis de învoelă viind amândouă părțile în Divan înaintea noastră și arătându-ne, că de a lor bună-voe s'au învoit cu legătura ce se cuprinde într'acest zăpis, după rugăciunea ce ne făcură, s'a adevărit și cu iscăliturile noastre, spre a se păzi în veci nestrămutat. — 1816 Noemvrie 20.

Radu Goleșcu biv Vel Bân, Isaac Ralet Vel Vornic, Grigorie Filipescu Vel Vornic, Constantin Caliarh Vel Vornic, Mihalache Racovița Vel Logofet, Iordache Goleșcu Vel Logofet.

Asemenea întărire s'a dat și la zăpisul călărașilor, ce-l dau la mâna Epitropului Sf. Spiridon-noú, întocmai fiind cuprinđetor.

Nu numai locuitorii din Ploescă și din Roși-de-Vede au de a luptă contra proprietarilor, cari vor să-î supună la clacă, ci un identic proces este între locuitorii din Slătiora cu proprietarul moșiei. Slătioreni probéză, că se trag din vechi familii, cari au chrisov de scutire și de stăpînire de pămînt. Domnitorul continuă scutirile și privilegiile Slătiorenilor, cari se trag din vechii locuitori, ce au dobîndit chrisovele, iar locuitorii din nou veniți sunt supuși la pont.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Măcar că în hrisovul Domniei-Mele, ce s'a dat pîrîșilor Slătioreni, nu se arată de s'au dat acest privilegiu și pe chipul celor streini, cari adecă au venit și vor mai veni acolo, sau numai pe chipul acelora ce se trag din familiile celor Slătioreni, dar fiind-că privilegiul acesta nu le este dat întăiú, ce avendu-l din vechime, întărir numai li s'au dat de către Domnia-Mea, de aceea firesce este deslușit, că acest pri-

vileghiū privesce numai asupra acelora din Slătioarenī, cāŭi adecă se trag din vechile familii ce se află acolo, atunci când li s'a dat întâiași dată privileghiū și atât după cuvîntul drept, cât și după pildele ce ni se arată mai jos pentru privileghiații cei de la Ploesci, i cei de la Roșii-de-Vede, hotărîm ca și piriții Slătioarenī să aibă privileghiurile ce li s'au întărit de Domnia-Mea, însă numai acele familii ce se trag din cei vechi Slătioarenī, iar nu și alții ce vor mai fi venit în urmă acolo până acum sau vor mai veni și de acum înainte, pentru care poruncim dumi-tale, cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, biv Vel Spătare Niculae Suțu, Caimacamule al Craiovei, i dumné-vóstră boerilor divaniți de acolo și dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, ca alegînd prin fôe anume sub iscăliturile dumné-vóstră numai pe acele familii ce se vor dovedi că se trag din vechi Slătioarenī, să dați cuviinciosul nizam, ca numai pe chipul acelora să se urmeze privileghiurile ce sunt arătate în domnescul nostru hrisov, să-î îndatorați întru tóte cele-lalte drepturi ale stăpînului moșiei de a fi și ei supuși și următori întocmai după pravilnicésca condică, poprindu-î cătră acestea și de catahrisis ce ni se arată că urméză de ieau ei clacă de la cei streini, fiind și aceea iarăși drept al stăpînului moșiei, iar pe cei-lalți locuitori Slătioarenī (bez cei privileghiați), să-î îndatorați a fi următori și răspunđetóri cătră stăpînul moșiei, după pravilnicésca condică, întru tóte drepturile moșiei, făr' de nici o osebire. — 1818 Fevruarie 17.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Înălțimii Tale, ce mi se dă la acéstă alăturată jalbă a lui Hagi Enuș de la Craiova, făcînd cercetare, vedîm că jalba lui este pentru locuitorii ce sunt seđetóri pe moșia Slătioara din sud Romanați, ce a cumpărat-o statornică Sêrdarul Polihronie, fratele jăluitorului, de la dumné-ei Ecaterina Farfaróia, cum că se împotrivesc de nu-î fac claca, vînd rachiū peste tot anul, vînd vin după culesul viilor ca trei luni, țin și podul ce este peste apa Oltului, pentru care îi dau pe an taleri 150, nu vor să deă dijmă din liveđile de pruni ce au pentru neguțatorie, i de la duđii ce au, țin oi, rîmători și stupi și nu vor să deă nimic, dîcînd că au privileghiū prin luminat hrisovul Măriei-Tale și nu vor să-î arête hrisovul să-l vadă și el; apoi cei vechi Slătioarenī, cari sunt sciuți cu pricina acestui privilegiū al lor, se fac stăpîni și pe cei streini locuitori, cari se află veniți și cari vin de le lucréză și le clăcuiesc lor, iar jăluitorul ceeste stăpîn moșiei nu are nici un folos, nici de la clacă, nici de la vîndarea vinului i a rachiului, care este cel mai bun venit al moșiei, cerînd pentru acestea dreptate a se osebi cei streini din privileghiați; cere și pentru vîndarea vinului i a rachiului pe vremea cea orînduită a slobodeniilor, ca să vîndă vinul i rachiul numai cel ce-l vor face din viile și pómele lor. Pentru acésta, din condica Divanului scoțîndu-se copie, după luminat hrisovul Măriei-Tale, se alătură lîngă acésta, ca să scie și jăluitorul ce privileghiū au locuitorii, în care luminat hrisov vedîm cuprinđîndu-se pentru toți locuitorii birnici din Slătioara, că li se dă privileghiū, adecă vîndarea rachiului să o aibă peste tot anul slobodă în tótă vremea, i vîndarea vinului să o aibă slobodă de la culesul viilor până la sf. Nicolae, fără nici o dare la stăpînul moșiei, așijderea și claca să o plătéscă, de casă câte un zlot pe an, nesupărându-se de lucru, să ție și podul de la trecerea apeii Oltului pe sêma lor și să deă stăpînului moșiei câte taleri 150 pe an, iar la cele-lalte dijmuri să se urmeze cum se urméză și la alte moșii, însă acest privileghiū li s'a dat, nu dór spre a o luă spre

pildă de obicei, ci ca o milă și hărăzire Domnăscă, după sineturile ce au avut și de la luminații Domni de mai înainte. Deci cât pentru dijmurile din semănături și pentru deciuéla de la liveștile cu prună, cari sunt de neguțătorie pentru rachiū și pentru deciuéla din duși din cari se face mătasea, cum și de la oi și rîmători și stupi, au să dea dreptul moșiei după obiceiul pămîntului, care se urmează la toate moșiile de obște, pentru care găsesc cu cale să fie luminată porunca Înălțimii Tale către dumné-lui Caimacamul și către dumné-lor cei-lalți boeri ispravnicii ai județului acelor locuitori Slătioreni, ca să dea dreptul moșiei, nefiind acestea din cele legate sub privilegiul lor, ci încă sunt îndatorați ca cei-lalți locuitori, dar pentru privilegiul ce au avut Slătiorenii cei vechi, care și cu luminat hrisovul Măriei-Tale s'a întărit a se păzi, și se jăluitorul că nu se împotrivesce a și-l ave și de acum înainte, dar însă și acei vechi Slătioreni (ale căroră familii șice că sunt știute), în puterea privilegiului ce au cu catahrisis, au făcut zapt și pe streinii ce s'au aflat veniți mai înainte, și pe cei ce vin luând clacă de la aceia, iar pe jăluitorul mi-l îngăduesce a se amestecă, cu care multă pagubă are, pentru acésta luând séma vėdui, că în luminat hrisovul Măriei-Tale nu este deslușit sau pomenit pentru cei streinii, ce au venit și vor veni, ori ca să fie și ei cu acel privilegiu sau ca să fie îndatorați la stăpînul moșiei ca toți cei-lalți locuitori de obște, iar pilde avem Rușii-de-Vede sud Teleorman și Ploesci, că sunt deosebiți privilegiat și a-și ave privilegiul lor, iar cei streinii sunt îndatorați la stăpînul moșiei, ca toți locuitorii de obște, ci cu urmarea celor vechi Slătioreni a luă clacă de la cei streinii aduc închipuire de stăpînire asupra moșiei și are cuvînt jăluitorul, ca un desăvîrșit stăpîn pe acésta moșie, căci se păgubesc; ci de va rămâne a fi într'acel privilegiu și streinii, pe lângă paguba jăluitorului, se pricinuesce dărăpănare și altor sate și siliști vechi, să vie în Slătioara cu șederea sub adăpostirea privilegiului Slătiorenilor, ca să nu facă clacă și să aibă slobodenie de vinđare la rachiū și vin pe vremea cea orinduită, dar fiind la mijloc luminat hrisovul Măriei-Tale, cu cuprinderea ce arēt mai sus, rămâne ca de către Măria-Ta să se facă acésta deslușire, cine să aibă mila Măriei-Tale, cei vechi locuitori sau toți, de a nu se păgubi jăluitorul, sau precum va lumina Dumnedeu pe Măria-Ta se va da hotărîre.—1818 Fevruarie 6.

Vel Logofet.

Cu referință la situațiunea ce aveă comerciantul și meseriașul sub Caragea, se cade să amintim aci despre vamă, poște, etc.

Scutire de vamă. Domnitorii Munteni, ca și cei Moldoveni, aveă obiceiul de a scuti de vamă unele importuri ale unor neguțători favoriți. În Martie 1813, Caragea continuă scutirea de vamă a unui Vasile, fiul lui Petre Abagiul, însă numai de la un car cu marfă introdus în țera de peste Dunăre. Acésta scutire a fost acordată acestui prăvăliaș încă de Alexandru Vodă Moruzi la 1799 (1).

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisoié.*

Dumné-ta Vel Logofete de Țera-de-sus, de vreme ce în cele din urmă Domnesei sineturi se cuprinde, ca numai un car de marfă de abagerie să scutescă jăluitorul,

Menzilurile adecă poștele nu folosiaū negușitorimii; numai statului, călătorilor streinși boerimii. Boerimii folosia din două puncte de vedere: ca mijloc de înlesnire a călătoriei (1) și ca mijloc de câștig, căci boerii luaū întreprinderea întreținerii menzilhanelor, adecă a poștelor. Și nu numai de importante sumi ce Visteria plătia pentru întreprinderi se folosiaū boerii întreprinșătorii, ci mai reclamaū încă și despăgubiri de tot felul. Așă, în domnia lui Ioan Caragea, aū fost mari procese intentate statului de vestitul boer Varlam și de Grecul Scufa, cerēnd mari despăgubiri pentru pretinse perderi suferite în timpul ocupașionii rusesci la întreprinderea poștelor(2). De sigur, din baniū de la Visterie primiți, a avut parte și Consulul rusesc!

tot cu acēștă cuprindere poruncim să se facă și cartea Domniei-Mele făr'de nici un alt adaos. — 1813 Martie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXIII, pag. 354.

Prea Înălțate Dōmne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce mi se dă la acēștă jalbă a lui Vasile sin Petre Abagiul, strein, făcēnd cercetare, vēđui la mâna lui două cārși vechi de la rēpoșășii Domni de mai nainte, însă Măria-Sa rēpoșatul Scarlat Vodă Ghica și Măria-Sa Alexandru Vodă Ghica, ce le dă pe numele lui Petre, tată-sēū, ca să scutēșcă două care de marfă abagerie ce aduceă din Ţera-Turcēșcă; vēđui și o carte a Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruzi cu lēt 1799 Iulie 17, prin care înnoind sinetul tată-sēū pe numele lui Vasile jăluitorul, ca să aibă a scuti de vamă un car de marfă de abagerie, din câte aduce de peste Dunăre; vēđui și o anaforă a Logofeșiei cu lēt 1803 Martie 19, întărită de Măria-Sa Constantin Vodă Ipsilant, prin care asemenea i se dă să scutēșcă un car de abagerie, precum în cartea Măriei-Sale Alexandru Vodă Moruz se cuprinde. Acum jăluitorul cere înnoirea milei acesteia și să i se adaoge și apērarea dăjdiei pe capul sēū, a căruia cerere rēmane la milostivirea Măriei-Tale. — 1813 Martie 19.

Vel Logofēt.

(1) Pitac cătră Vel Postelnic, să deă poruncă cătră epistașii Cassei minzilurilor, ca ori cānd va merge orīnduital epistat al lazaretului Vel Postelnic Clinceanul la spitalul ot Dudesci, spre cercetare, după porunca ce-i este dată, să-i deă câte patru cai cu hamurile lor.—1813 Iulie 13.

Cod. LXXIV, hla 70 v.

(2) Veđi diverse acte relative la aceste afaceri, în Tom. X. B. din *Ist. Rom.* de V. A. Urechia.

Iū Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisiciei.

Drēptă și cu cale fiind anaforaua acēșta, după pliroforia ce ni se dă asupra pri-

Neguțătorul, care împoartă marfă, nu se putea folosi de instituțiunea

cini, o întărim Domnia-Mea și poruncim Domniei-Tale Vel Spătare, să împlinesci de la Stolnicul Alecu Nenciulescu acești taleri 84.503 bani 35. — 1813 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminata poruncă, ce prin graiū ni s'a dat de cătră Măria Ta, cum că neconținute jălbī aū dat chir Ianache Scufa și chir Polizache Dimitriu, arătând că are să ieā de la Visterie, din socotela poștelor, de mai înainte, o sumă de bani după contractul ce aū încheiat cu Divanul de atunci, la lét 1816 Maiū 10, și aū dat și socotela prin care s'a vēđut că li se cuvine a luā taleri 2.111.109 și bani 27 până la sfîrșitul lui Noemvrie trecut lét 1812 și dintr'aceștia aū primit de la Visterie rîndurī taleri 1.893.938 bani 39, și aū dat adeveriņte de primire în Visterie, rămāind a mai luā încā taleri 217.170 bani 108, ca să se exoflisescā; după cererea numișilor, făcēndu-li-se îndestulare, li s'a dat pecetluit gpd. ca să li se plătescā de la Visteria Domnescā acești taleri 217.170 bani 108. După acēsta, făcēndu-se cercetare cu amăruntul, s'aū gāsīt la socotelile Visteriei trecuți în pecetluiturī 1.979.130 bani 30 și dați în socotela Cassei minzilurilor, iar adeveriņte ale primitorilor sunt numai pe taleri 1.893.938 bani 30, precum și epistații în socotela lor arată, și din acēsta se cunoșce, că se însărcinēzā Visteria cu a se da mai mult peste ceea-ce se cuvine taleri 84.503 bani 35 și spre descoperirea adevērului orînduindu-ne Măria Ta, ca să teorisim cu scumpătate aceste socoteli, am adus pe amāndoī sameșii Visteriei, pe Stolnicul Alexandru Nenciulescu, ce a fost mai înainte sameș și pe II Logofêt Alexandru Vilara, ce se aflā acum, s'aū adus fațā și condicile Visteriei și cercetānd cu amăruntul am vēđut arētați și scāđuși din veniturile Visteriei taleri 1.979.130 bani 30, rēspunși la epistații Cassei minzilurilor, iar adeveriņte ale primirilor se vēđurā numai de taleri 1.893.938 bani 30; din acēsta învederat se cunoșce că lipsesc taleri 84.503 bani 35 lāinuiși, și Visteria însărcinată cu năpāstuire; s'a cerut și în parte de la fieș-care sameș, ca să deā socotela și cel de acum II Logofêt Alexandru Vilara a dat sub iscālitura sa socotela de cānd a intrat sameș, banī ce s'aū rēspuns din Visterie la epistații minzilurilor cu pecetluiturī și cu adeveriņtele primitorilor pe suma deplin, iar Stolnicul Alexandru Nenciulescu, cel care mai înainte a fost vēđēnd năpāstuirea ce cērcā Visteria și, neavēnd alte chipurī a se depārtā, a aruncat pricinurī, cānd asupra zarafilor Visteriei, cānd asupra epistaților Cassei minzilurilor, carī pricinurī ale sale fiind fără nici un cuvint, nu pōte ca să fie apērat, și Visteria avēnd tōtā dreptatea sa a nu cercā acēstā pagubā, gāsīm cu cale ca să rēspunđā numitul Stolnic Alexandru Nenciulescu la Visterie taleri 84.503 bani 35, căci Visteria, după cercetarea și socotela epistaților, cu pecetluit gpd. a rēspuns taleri 217.170 bani 108, spre exoflisisul acestor vechi socoteli; iar hotārirea cea desāvērșitā rămāne a se face de cătră Înălțimea Ta. — 1813 Ianuarie 21.

Vel Vistier.

Vel Spătar.

Cod. LXXIII, pag. 88.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Vocevod.

Cinstișilor și credincioși dumne-vōstrā boerilor veliți ai Divanului Domniei-Mele, vē facem în scire, că în condicile Visteriei se vede o sumă de taleri 84.503 bani 35

menzilurilor, căci de abia ajungeau pentru trebuințele Curții, ale Divanului, ale boerimii în genere și ale consulilor streini și curierilor.

dați mai mult în socotela epistaților poștei, cu care se încarcă cheltuelile Visteriei, iar epistații priciuiesc că nu au luat, de aceea poruncim dumné-vóstră, ca mâne Joî, să vă adunați și teorisind cu de-amăruntul socotela epistaților poștelor, să faceți scumpă cercetare, ca să deslușiți câți bani din mai sus arătata sumă de taleri 84.503 bani 35 se găsească asupra numiților epistați, la care cercetare să aduceți înaintea dumné-vóstră și pe toți aceia ce vor fi trebuincioși și în ce chip veți descoperi adevărul, să arătați Domniei-Mele prin anaforă fără de zăbavă, și la această cercetare să fie împreună cu dumné-vóstră și dumné-lui biv Vel Vistier Ioan Moscu. Tolco pisah gpd. — 1813 Fevruarie 12.

Vel Logofët,

Cod. LXXIV, fila 27.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstiților și credincioși dumné-vóstră veliților boeri ai Divanului Domniei-Mele i dumné-ta Vel Vistier, fiind-că Excelența Sa Ambasadorul Rusiei ot Țarigrad, prin notă a făcut arătare către prea Înaltul Devlet spre a se face îndestulare lui Ioan Scufa, neguțatorul de aici sudit rusesc, asupra pretenției ce are de la țără, încă de când a ținut poștele în vremea armiei Rusesci, și ne-a venit prea înaltă Impărătescă poruncă, ca să se cerceteze această pretenție a numitului neguțator, spre descoperirea dreptului său, de aceea poruncim d-vóstre, ca adunându-vă cu toții la un loc, să lămurind dreptul ce se va dovedi că are a lua, să chibzuiți și de unde are a se plăti și să arătați Domniei-Mele prin anaforă cu dumné-lui Vel Hatman al Divanului. Tolco pisah gpd. — 1814 Iunie 13.

Cod LXXIV, pag. 127.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu toate că dumné-lor cinstiți și credincioși veliții boeri, dregători ai Divanului Domniei Mele, printr'acastă anaforă ne fac arătare, că la pretențiile ce face neguțatorul chir Ioan Scufa, suditul rusesc, a se despăgubi cu taleri pentru pagubele ce a cercat din pricina stricării contractului poștelor, ce a fost încheiat cu Divanul țării la let 1811, făcându-se alegere cu sfat de obște asupra fieș-căreia arătării a numitului, s'a găsit cu cale a i se da numai taleri 617.105 i bani 99, dar voinđ Domnia-Mea a ne îndestulă mai cu dinadinsul de ființa adevărului, am adus înaintea Domniei-Mele pe numitul neguțator și cercetând cu scumpătate din condei în condei toate pretențiile sale, am chibzuit că se cuvine a i se da numai taleri 375.000 spre desăvârșită izbrănire, pe care sumă și însuși s'a mulțumit, cunoscând că după dreptate această sumă are să primescă numai, iar nu mai mult. Drept aceea, poruncim dumi-tale Vel Vistiere, într'acest chip să se urmeze despăgubirea jălui-torului cu a i se da adecă numai acești taleri 375.000 spre exoflisis iar nu mai mult, și întărım chibzuirea iratului ce s'a făcut pentru óreși-care întâmpinare a acestor bani cu a se adăogă, adecă trei parale la vinăriciú de vadră, iar nu două,

Carele mocănesci și orî-ce alte specii de trăsuri, ce se închiriaă prin

după cuprinderea aceștii anaforă și la oerit de ôe parale trei, iar la dijmărit să nu se mai adaoge nimic, fiind vremea trecută.—1814 Iulie 20.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXIX, pag. 82.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac ni s'a dat de la 13 ale trecutului Iunie, cum că Exelenția Sa Ambasadorul Rusiei ot Țarigrad, prin notă a făcut arătare cătră prea înaltul rusese, spre a se face îndestulare lui chir Ioan Scufa, neguțătorul de aici suditul rusese, asupra pretenției ce are de la țără, încă de când a ținut poștele în vremea armiei Rusesci, și a venit Măriei-Tale prea înaltă Împărătescă poruncă, ca să se cerceteze această pretenție a numitului neguțător, spre descoperirea dreptului său, de aceea ne poruncese Măria-Ta, să-î teorisim cu de-amăruntul socotelile pretențiilor sale și, lămurind dreptul ce se va dovedi că are a lua, să-î chibzuim și de unde să i se plătescă, și să arătăm Măriei-Tale prin anaforă; cu dumné-lui Vel Hatman al Divanului, următorii fiind luminatăi porunci, ne-am adunat la un loc, unde au venit și dumné-lui einstitul Consul Rusesc dimpreună cu numitul neguțător chir Ioan Scufa; i-am cerut de ne-a arătat întâiul contractul ce a încheiat cu Divanul în let 1811 Maiu 9, în care cuprinde ca să ție poștele din totă țera în soroc de doi ani, păzind legăturile ce se cuprinde în contract, atât numitul neguțător cât și Divanul, sfinte și nestrămutate, iar când Divanul va îndrăzni a strică acest contract și-i va lua poștele, atunci să fie Divanul dator fără de nici un cuvînt a-î plăti totă paguba ce va pătimi-o dintr'acesta după arătarea sa; după acesta l-am întrebat ce pagubă i s'a făcut, din pricină căci i s'a stricat acest contract la sfîrșitul lui Noemvrie ot let 1812, adecă mai nainte până a i se împlini sorocul de doi ani cu cinei luni și dece zile și ne arată întâiul, că s'a păgubit de taleri 497.444 ce se faceă să-i deă Divanul după contract, pe acele cinci luni și dece zile la cai, 6.050, de cal pe an po taleri 185; am cercetat de a avut într'acea vreme pe la poște rînduita sumă de cai 6.050 și din socotelile ce ne arată ale epistațiilor drumurilor, veduî că a avut atunci la poște nu numai această totă sumă deplin, ci încă și prisos de cai 58; al doilea cere Scufa taleri 163.930 paguba cailor, ce s'au scos de la poștii, când i s'a stricat contractul, în care cuprinde, că după ce se va sfîrși sorocul de doi ani și nu vor vré epistații a mai ținé poștele, atunci să fie Divanul dator a primi caili ce vor fi în stare de a purtă poștea și a-î plăti po taleri 90, de care ne arată numitul neguțător, că stricându-i-se contractul la Decemvrie 1, pe vreme de érnă, și scoțendu-se de la poștii acea sumă de cai 2.522, fără a i se plăti după cuprinderea contractului, au murit mai jumătate, iar cei-lalți i-a vîndut cum a putut, prinđend unul cu altul, po taleri 25, taleri 63.050, iar de taleri 163.930 se află păgubaș, după cum ne-am îndestulat din adeverințele ce ne-a arătat, iscălite de obrazele ce au cumpărat caili, i de ómenii casei ce i-au vîndut, că atata a prins, adecă taleri 63 050; al treilea, cere Scufa taleri 9.000 pentru finul și orzul ce a avut la poștii și i s'au mîncat de cătră oștirile Rusesci i Turci robî și de slăvirea sa Behram-pașa ot Giurgiu, arătându-ne și adeverințele ale primitoilor, cari cuprind 111 care fin de mésură și șése chile orz și socotindu-se carul de fin po taleri 20 și

*

starostele de harabagi, erau mijlocele de transport puse la îndemâna comericiului și industriei. In *schelele* principale din țără existau sta-

chila de orz asemenea, după cum țise că-l ținea, fac talerî 2.340, iar câte trele condeile fac peste tot talerî 663.714, din care scădând talerî 117.600 ce a plătit Visteria analogon pe acele cincî luni și dece țile pentru cai 3.528, ce s'aũ orînduit a fi pe la poștii, socotit calul pe an talerî 75, rêmâne să ieã talerî 546.114, care acești bani îi cere cu dobînda lor câte talerî 7 bani 60 la pungă pe lună, după cum se obișnuiesce la huzmeturile Vistereii de la let 1811 Maiũ 9, când a încheiat contractul cu Divanul, până acum pe trei ani și douê luni. Decî, după legătura ce a făcut numitul neguțator cu Divanul prin contract și după stricarea ce i s'a făcut contractului mai nainte până a i se împlini sorocul cu cincî luni și dece țile, iar despre partea sa vêuți că i-a dat Divanul atestat ot let 1812 Iulie 15, doveditor că, întocmai după datoria contractului, a ținut până atunci poștele întru întregime și destoinicie, fără de a se întîmplã vre-un cusur, are dreptate să i se plătescã de la țără aceste trei condee de pagubã de care și făcând noi socotela și puind dobînda, nu după cum se obișnuiesce la huzmeturile Visteriei, ci mai cu scădãmînt, adecã câte talerî 5 la pungă, și nu de când a încheiat contractul, precum cereã, ci de la Maiũ 31 let 1813, când s'a buiurdisit jalba sa de cãtrã Măria-Ta la noi, se face să ieã peste tot, capete și dobîndã, talerî 617.108 bani 99, precum se vede în socotela ce am așternut mai jos. Am făcut chibzuire și de unde să i se plătescã acești bani și a se cislui pe țără, am socotit că simte greutate, decãt se gãsî cu cale, ca să se adaoge la trei huzmeturî ce n'aũ început până acum a se cãutã, adecã la dijmãrit po parale trei de fieș-care sfin i . . . , la vinãriciu de vadrã po parale douê, și la oerit de óe po parale trei, peste ceea-ce s'a fost orînduit a da, și face acest adaos talerî 277.000, acești bani să i se deã dintr'aceste trei huzmeturî, iar pentru cei-lalți talerî 340.108 bani 90, ce rêmâne a mai luã, după ce se va întocmi așezãmîntul țerii, când vom face chibzuire a se orîndui, ca să i se facã rãspundere de la ludele birnicii.

Socotela de banii ce are sã ieã chin Ioan Scufa de la țără.

Talerî	Bani	
497.444	—	analogon pe cincî luni și dece țile ce aveã să ieã la cai 6.050 de cal pe an, po talerî 185.
163.930	---	paguba a 2.522 cai ce s'aũ scos de la poște, când i s'a stricat contractul.
2.340	—	finul și orzul ce i s'a luat de la poște.
663.714	—	
117.600	—	se scad, ce a plătit Visteria analogon pe 3 luni și 10 țile pentru cai. 3 528 ce s'aũ orînduit a fi pe la poște, socotit calul po talerî 75.
546.114	—	
70.994, 99		se adaugã dobînda acestor bani la pungã, po talerî 5 pe lună, de la let 1813 Maiũ 31 până acum let 1814 Iulie 1, pe un an și o lună.
617.108, 99		rêmâne să ieã.
277.000		se scad pentru care să i se deã luminat pitacul Măriei-Tale cãtrã gazda huzmeturilor, spre a-ĩ rãspunde în vreme acești bani.
340.108, 99		rêmân a i se rãspunde pe urmã de la ludele birnicii prin domnesca Visterie.

rostii de harabagii, create anume pentru comerciū. Așă vëdurăm, fu creată asemenea starostie și la Cămpina.

Iar pentru taleri 30.000, ce mai cere cusur din inamuri ot Octomvrie și Noemvrie let 1812, fiind-că Visteria atunci l-a exoflisit, adecă din taleri 45.000 ce cerea l-a scăduț cu acei taleri 30.000, rămâind a i se da numai taleri 15.000, după aceea exoflisire să se urmeze, după cum și pentru taleri 6.660 dintr'acei taleri 9.000 se cerea pentru finul și orzul ce i s'a luat de la poștă, ne avënd adeverințe, nu s'a primit a se pune la socotelă, iar hotărîrea rămâne la Măria-Ta.—1814 Iulie 9.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Ban, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Dumitrașco Racoviță Vel Vornic, Iordache Vel Vornic, Grigorie Băleanu Vel Logofet, Const. Filipescu Vel Logofet, Nestor Clucer.

Iō Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Vistierule, după prea înalta și vrednica de închinăciune poruncă ce ne-a venit de la prea puternica Impărăție, pentru plata banilor ce cere de la țeră dumné-lui consilierul Varlaam, din socotela poștelor ot let 1810, încă de la 17 ale trecutului Aprilie, prin domnescul nostru pitac orînduind Domnia-Mea pricina în cercetarea Prea Osfinției Sale părintelui Mitropolit i a iubitorilor de Dumneđeū, Sfinția lor Episcopii și dumné-lor Velișilor boeri, prin anafora de la 7 ale aceștii luni, aū arêtat Domniei-Mele, că după certarea ce aū făcut, față fiind și dumné-lui cinstitul ghenereal consul al Rusiei i vechilul numitului Consilier, s'a dovedit, că din tovarășia ce a avut la poștii în let 1810 a rămas să mai ieă de la țeră, spre desfacerea sa, taleri 10.824, pentru a căroră plată nefiind astă una dată alt mijloc, din pricină căci țera se află în prôtă stare din smăcinările ce a tras în trecuta răsmeriță, după chibzuirea ce aū făcut prea-osfinția lor și dumné-lor, s'a găsit cu cale ea împlinirea acestor bani, suma de mai sus arêtată să se facă de la postelniceii, nêmurii, maziili, cumpăniștii, ruptași și slujitorii. Drept aceea dar, spre a se pune în lucrare plata acestor bani, după prea înalta Impărătesca poruncă, poruncim dumi-tale, ca făcându-se cisle de la Domnesca Nôstră Visterie pe mai sus arêtatele bresle, să se și împlinescă de la dinsele acești bani și aducându-se la Visterie, rîndurii rîndurii, să faci arêtare Domniei-Mele, ca să dăm domnii-tale poruncă: unde să se teslimatească. Tolco pisah gpd.—1814 Maiū 13.

Anaforă pentru ca să apuce pe Stolnicul Nenciulescu să împlinescă taleri 84.503 bani 35, ce sunt asupră-i din poștii.

Iō Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

Cinstișilor și credincioși boerilor ai Domniei-Mele, dumné-ta biv Vel Bane Constantine Filipescule i dumné-ta Vel Vistier Radule Golescule și dumné-ta biv Vel Bane Grigorie Brâncovene și toți dumné-vôstră velișilor boeri ai Divanului Domniei-Mele, fiind-că dumné-lui cinstitul ghenereal-consul al Rusiei Luca de Chiricov prin notă ne-a făcut arêtare, că dumné-lui Consilierul Varlaam cere a i se plăti și dobîndă la banii ce i s'aū plătit din tovarășia poștiilor, ce a avut cu Cluceru Deșliu (căci, de nu i se va plăti dumné-lui dobîndă, urmêză a nu plăti nici dumné-lui do-

CAP. V.

Boerii.

În 1815, Domnitorul Caragea se ocupă mai cu stăruință de boerime. Iubind fastul, Caragea vede în boerime o podobă a tronului și de aceea caută să ducă casă cât mai bună cu ei. Unii din boeri totuși nu se împacă cu Caragea. Pe care din aceștia putea pune mâna, el îi surguniă la mânăstire.

Cu Văcărescii și Ghiculescii a rămas Caragea în cele mai bune relațiuni, de aceea îi dăruiesce cu multe miluiiri și folosințe. Cu Dinu Filipescu nu se împacă și în Martie 1817 dă următorul pitac de surgun:

«Fiind-că Aga Costache Filipescu s'a purtat în potriua voinței Domniei-Mele, pentru ale sale netrebnice urmări și fapte, volnicim pe al nostru buhurdagibașa Ianache, carele luând de aici dimpreună cu dînsul doi neferi, să-l ducă surgun la mânăstirea Dêlului din sud Dimbovița, unde să fie sub paza numișilor doi neferi, carii să aibă a-l păzi cu neadormire, ne lăsând pe nimeni să aibă înîlnire cu mai sus numitul, nici slobod să fie a eși unde-vași; de care poruncim cu strășnicie și sfinției-tale năstavnice de acolo, să fii cu mare îngrijire de a se păzi întocmai porunca acésta a Domniei-Mele, căci în potriua veș căde în grea răspundere, până veș primii al doilea poruncă a Domniei-Mele, iar orînduitului mumbașir să i se deă adeverință de teslimat. — 1817 Martie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 180.

Ca nu cum-vă boerii din opozițiune, și mai ales Dinu Filipescu, să scape fugind din București, Caragea iea dispozițiunea, ca nimēnuș să nu se deă cai de poștă, pe viitor, fără de porunca lui saș a marilor Vistier, Spătar și Postelnic (1).

bîndă pe unde este dator), poruncim dumné-vóstră ca, adunându-ve cu toșii la un loc, să faceși cuviinciósa chibzuire asupra aceștii cereri și să arêtași Domniei-Mele prin anaforă cu d-luș Vel Hatman al Divanuluș. Tolco pisah gpd. — 1814 August 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXIV, fila 136 v.

(1) Pitac cătră epistașii Casșei menzilurilor, pentru a nu mai da de acum înainte caș de poște fără de poruncă gospod., saș fără de teșchereă de la dumné-luș Vel Postelnicul și cu teșchereă a dumné-luș *Vel Spătaruluș și a dumné-luș Vel Vistieruluș.*

Iu Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Poruncim Domnia-Mea cu strășnicie, dumné-vóstră boerilor epistașii aș Casșei menzilurilor, ca de astăđi înainte să nu vê îndrăzniș a da caș de poște la nimeni fără

Și surghiunul îl aplică Vodă și la acei din clasele mai de jos, cari sunt bănuți că lucrăză în înțelegere cu opozițiunea (1).

Protecțiunea cê Domnul acordă boerimii este manifestată prin două categorii de dispozițiuni:

a). In 1815 Caragea ordonă revisuirea condiciei de archondologie și ținerea ei cu multă îngrijire, prin următorul pitac:

10 Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Vist., catastiful archondologiei, ce se ține la Visterie și se află sub purtarea de grijă și în păstrarea extractorului, fiind una din cele mai delicate condicii, se cuvine de a fi și mai pe sus de ori-ce bănuelă și nu este indestul a se lăsă orînduêla întocmirii sale numai la îngrijirea și ocirnuirea voinței extractorului, căci nu este pesie puțință lucru, ci mai virtos din cele putinciôse, de a se amăgi după vremi de cătră cine-vași, ori prin dare de bani, sau din vre-un alt enteres pornit fiind și să trecă între boerii cei ce sunt cu caftane și pe alții cari nu vor avé cin de boerie prin caftan; de aceea dar, ca să se ridice și ca să se stingă cu totul de acum înainte o acest fel de bănuelă și să fie sciuiți și cunoșuți fără de îndoelă cei ce se cinstesc după vremi cu caftane sau se provivasese, hotărîm și poruncim, să se urmeze și să se

de a vedé porunca Domniei-Mele ori teșchereă a dumné-lui Vel Postelnicul său a dumné-lui Vel Vistierul, căci de vom află că s'au dat cai de poște cui-vași, în potriua poruncii de mai sus arêtată, ori cine va fi acela ce va da cai, să scie cu hotărîre că ne va aduce la mare turburare asupra lui, fără de a i se primî nici un cuvînt de pricinuire, tolco pisah gpd; să se deă însă și cu teșchereua Spătăriei, adevă a dumné-lui Vel Spătăarul.—1817 Martie 28.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXVII, fila 18 v.

(1) Lét 1817 Martie 7, s'au făcut surgun cei mai jos arêtați, la locurile ce se însemnară:

Toma Chehaia la Mânăstirea Mărgineni, Dumitru Cociuc polcovnicul, la oena Telega.

Ioniță sin Bucur Ghindă la Mânăstirea Cozia.

Niculae Cuțarida biv polcovnic la Mânăstirea Znagov.

Bucur Ghindă la Tismana sud Gorj.

Ștefan Brat, Bucur Ghindă la Mânăstirea Sinaia din sud Prahova.

Cod. LXXXVII, fila 18.

Volnicie de surgunlic, cu loc deschis.

Zemli Vlahiscoie. Volnicim pe sluga Domniei-Mele ca luând de aice pe să-l ducă surgun la Poruncim de acolo ca să-l aibî în bună pază, și fără de al doilea poruncă a Domniei-Mele slobod să nu fie, iar orînduitul Baumbașir la întorcere să i se deă adeverință de teslimat; i saam receh gpd.—1817 Martie 7.

Cod. LXXXVII, fila 18.

păzescă acest fel de orînduélă, adecă: astă una dată să se întocmescă cu bună chib-zuire și alegere condica arhondologhieî, până la sfîrșitul acestii lunî și unde se vor isprăvi tôte numele să iscălescî dumné-ta dedesubtul lor arătînd înainte, că atâtea sunt tôte boeriile până atunci, și apoi, de se vor mai face altele în luna viitoare, să se trecă și acelea din josul iscăliturii dumi-tale și iarăși să iscălescî dedesubtul acelora cu asemenea ifos, precum s'a đis mai sus, și așa întocmai să se facă urmare pe fieș-care lună, din cele ce se va întîmplă a se face boerîi; pentru care am poruncit osebit și dumné-luî Vel Postelniculuî, ca asemenea catastih să fie pe tótă luna și la împlinirea fieș-căreia lunî să facă probă acel catastih cu condica Visteriei de cătră dumné-ta împreună cu dumné-luî, ca să nu se facă vre-o greșală, orî de la Visterie sau de la Postelnicie, ci dar negreșit într'acestași chip poruncim să se facă urmare de acum înainte. Tolco pisah gpd.—1815 Iulie 29.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXIV fila 212 v.

Asemenea pitac s'a făcut și cătră dumné-luî Vel Postelnic.

b). Inființarea *Cassei evghenișilor*. Ne avînd pôte cunoscînță de evo-međiana instituțiune a majoratuluî, Caragea vine în ajutorul boerimii ruinate, prin instituțiunea protectóre în contra usurarilor, căreia îi dă numele de *Cassa evghenișilor* sau Epitropia feciorilor de boerî, care să-î impedece de a perde averile lăsate de părinți.

c). In afară de aceste două mijlôce protecționiste boerimii, Caragea îi împarte tot felul de privilegii de tîrgurî, bilciurî, havaeturî și scutirî de vămî și finalmente pune la dispozițiunea celor scăpătați lefi din cutia milelor și de pe la biserici, (1) precum se pôte vedé mai departe

(1) Unii boerî faloși se mulțumiau cu atestate, prin care Vodă și Divanul le atestă nobilitatea, așa Clucerul Const. Bucșănescu. Luî Const. Paleologul, boer grec, Vodă îi dă diplomă constătătoare, că este coborîtor din părinte de bun neam, și-i mai asigură și o pensiune din vămî.

Carte luă Dimitrie Paleologu.

Milostia Bojiú. Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie. Purtătorul acestuî Domnesc al Nostru sinet, anume Dimitrie Paleologu, coborîtor fiind din părinți de bun neam și stare ai patriei sale Curpeniș din episcopia Larisis, ce este în eparhia Lița și Agrafa, și după a părinților sêi petrecanie rămîind și însuși în dregătoria cea părintescă, adică în politicésca oțcîrmuire a patriei sale, în trecere de ani aprópe 25, s'a arétat următor strămoșescilor sale fapte și cu rivnă cătră al sêu neam i cătră omenire, a bine oțcîrmit cele de acolo obștescî trebî și pricinî ce-i erau incredințate, dintr'ale vremilor însă în potrivă întîmplărî scăđînd dintr'aceea bună stare și în nespusă și nesuferită ticăloșie și patimî ajungînd, în cele de pe urmă silfi aú fost și aú lăsat și iubita sa patrie i familie, ca să întîmpine familia vieții sale. De care tôte acele primejdióse patimî a ajuns acum în starea ce se vede. Drept aceea, după plîroforia ce avem și înși-ne Domnia-Mea de a sa

la capitolul, în care vom aduce documentele relative la cutia milosteniilor și la scutiri și privilegii în genere.

bună familie, bună petrecere și întâia bună stare a părinților săi și a sa, spre dovada tuturor acestora, i s'a dat această Domnésca Nóstră carte. I saam recheh gpd.—1817 Maiú 2.

(Pecetea și iscălitura gpd.)

Cod. LXXVII, fila 266.

Carte lui Dimitrie Paleologu pentru léfa de taleri 500, ce are să ieă pe fie-care lună.

Milostiú Bojiú. Ió Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie. Cât sunt de láudate și lui Dumneđeú bine primite facerile de bine și milosteniile, atât mai mult se fericesc cei ce le dobîndesc, lucrurile cele mai cuviinciose socotim a ajutá unele obraze, cari de sine-le nefind vrednice, orí din ale vremilor întimplări saú din neputințe trupesci, de a-și agonisi hrana și mângâerea cea trupescă, nu se îndemánéză, din multe priciní popritóre, nici a glásuî măcar cătrá altul lipsa acelor trebuinciose întru care se aflá osîndit, saú cerere de vre-un ajutor i milostenie, precum într'o asemenea ticálošie suutem pliroforisiți Domnia-Mea că se aflá acest Dimitrie Paleologu, care fiind din părinți de bun neam ai patriei sale, și într'o bună stare odinióră aflându-se, după ce în urmă din ale vremilor nenorociri întimplate s'a vèđut pe sineși golit de aceeași bună stare i s'a mai adăogat apoi și a bătrînețelor osîndă, însoțită și cu o trupescă (precum este vèđut), în cât nici o altă nádejde nu i-a mai rēmas spre a-și agonisi de sineși cea mai puțină mângâere la trupescile sale slábiciuni și trebuințe, pentru rēmașița ticáloșei lui viață, ce va mai avé, fără numai a privi în cer și la pămînt. Drept aceea și din a omenirii și dintr'a creștinătății datorie îndemnându-ne și cu milostivire privind asupra lui, éta printr'acest al nostru sinet îi orînduim o vecinică milá și ajutor pe obrazul său. și hotărîm, ca din huzmetul vămilor să i se deă pe toată luna léfă câte taleri 500 în câtă vreme va mai avé vieță, care această facere de bine pohtim și pe cei din urma nóstră frați luminați Domni, ce din Dumneđeescă pronie li se va incredința oblăduirea acestei creștinesci țéră, de a o păzi în ființă și nestrămutată, ca și ale dumnélor creștinesci și bune fapte asemenea să se păzescă și să se urmeze. I saam recheh gpd.—1817 Fevruarie 10.

Cod. LXXVII, fila 260.

Ió Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

După arétarea dumné-lor veliților boeri, întărím și Domnia-Mea dovada némului mai jos numitului Clucer Constantin Bucșănescu.—1814 August 22.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Cod. LXXIX, pag. 225.

Prea Înălțate Dómnne,

Cu acest atestat adevérim pentru dumné-lui biv Vel Clucerul Bucșănescu, că-l scim că este fecior de boer de aici din Téra-Rumánescă, rēposatul taică-séu a fost din némul boerilor Bucșănesci, și s'a numit State Bucșănescul biv Vel Serdar,

Așă protegiați și ajutați, boierii în genere devin ei mai de trebă decât naintașii lor din secolul al XVIII ?

șeđător aflându-se la Pitești sud Argeș, iar maică-sa s'a numit Aneuța, este din nĂmul dumnĂlor boerilor Filipesci, fiindu-mĂ mie LogofĂtului Filipescului sorĂ. Drept aceea, spre a fi sciut și cunoscut mai sus numitul boer, cĂ este blagorodnic și vițĂ din nĂmul boerilor pĂmĂnteni de aici, i s'a dat acest atestat adevărit cu iscĂliturile nĂstre.—1814 August 19.

Al Ungrovlahiei Nicțarie, Constantin Crețulescu Vel Ban, Barbu VĂcĂrescu Vel Vornic, Constantin BĂlĂceanu Vel Vornic, Constantin Filipescu Vel LogofĂt, Gheorgache Filipescu Vel LogofĂt, C. Știrbei Vel LogofĂt, Gr. Ralea Vel Hatman, Nestor Clucer.

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Din cuprinderea hrisovului rĂposatului Domn Alexandru Ghica Voevod, pĂrintele LuminĂției Sale Beizade Grigorie Ghica și ctitor al acestei mĂnĂstiri, cetindu-se cu luare aminte, ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cĂ ĩntre cele-lalte orĳndueli ce a ĩntocmit pentru acĂstĂ ctitoricescĂ mĂnĂstire, đice cĂ dupĂ ce se vor ĩmplini trebuințioșele de peste an cheltueli ale mĂnĂstirii și se va trimite și la casa Domniei-Sale sau a clironomilor sĂi, zaherĂua ce prin osebitĂ fĂe pecetluitĂ a dat Domnia Sa (care o vĂđum și Noi sub pecetea Domniei Sale, scrisĂ fiind din lĂt 1768 August 5), apoi din prisosul venitului sĂ se deĂ și ajutor la 9 fete sĂrace pentru mĂritișul lor pe tot anul și cĂt pentru numĂrul fetelor, iarĂși din cuprinderea acĂstui ctitoricesc hrisov ne pliroforisim, cĂ l-a orĳnduit a se scĂde și a se adĂogĂ dupĂ analogia prisosului și scĂderea venitului mĂnĂstiresc pe tot anul, din care se ĩnțelege, cĂ cugetul și voința aceluĳ rĂposat Domn și ctitor au privit a nu se aflĂ ĩn lipsĂ nici odatĂ casa sau clironomii Domniei Sale de cele trebuințioșe ale casei, ci tot-deauna sĂ le aibĂ pe deplin de la mĂnĂstire și apoi din prisos sĂ se facĂ cĂtrĂ fete mai sus đisa milostenie; la care acĂstĂ cuprindere a ctitoricescului hrisov, privind Domnia-Mea și chiar cugetului și buneĳ voinți a aceluĳ rĂposat ctitor, urmĂnd de a se face adecĂ ĩngrijire din veniturile mĂnĂstirii mai ĩntĂiĂ de clironomii LuminĂției Sale și socotind și adaosul veniturilor mĂnĂstirii celor de acum peste cele de atunci, dupĂ care, și de se va mai adĂogĂ mĂcar ajutorul cĂtrĂ clironomii LuminĂției Sale, tot prisosesece venit și pentru acel orĳnduit ajutor al fetelor, precum și starea vremei i a scumpeteĳ lucrurilor cea de acum fiind cu totul neasemĂnatĂ cu cea de atunci, prĂmim rugĂciunea LuminĂției Sale Beizade Grigorie Ghica și poruncim dumni-tale orĳnduitule ĩpitrop al acestei mĂnĂstiri, ca pe lĂngĂ taleri 300 ce i se da pĂnĂ acum pe an din veniturile mĂnĂstirii, drept zaherĂua casei cea orĳnduitĂ, sĂ i se mai adaoge cĂte alți taleri 2.000, de a i se da adecĂ de acum ĩnainte cĂte taleri 5.000 pe an, urmĂndu-se ĩnsĂ acest adaos numai pe chipul LuminĂției Sale. — 1816 Iulie 25. (Pecetea gpd.)

Vel LogofĂt.

Cod. LXXXV, pag. 193.

Carte de atestat al lui Alexandru sin Vasile CĂmĂrașul.

Zemli Vlahscaoie. Precum dupĂ politicescile pravili este cu cale de a avĂ deosebire cei ce se trag din bun neam adecĂ blagorodnici, ĩntre cele ce li se cuvine, de

Departa de aşã ceva. Ei nu sunt, cu puține excepțiuni, nici mai bunî creștini, nici mai bunî Români, dar nici mai puțin jãfuitori țerii și țeranului.

Și cu tôte acestea, afarã de boerii cari fac opozițiune Domniei, eũ n'am aflat boeri criminali pedepsiți de Vodã. A! dar pedepsele cele mai grele sunt date celor din popor. Nici nu trebuie lui Caragea judecata Divanului, ca sã trimitã la grópa oanei pe un țeran, care a cutezat sã nu fie mulțumit cu maltratãrile zapciilor, ori pe un neguțator care a cãdut în disgrația lui Vel Aga, ori a Ispravnicilor.

Un nenorocit individ, Hristea, a fost condamnat sã i se tae mânia în piața osindei, în fața temniței de la Curtea Veche. Ia vedeți ce dispozițiune *pãrintescã* iea Vodã: sã suporte însãși Cãmara Domnescã plata a 200 taleri doctorii ce s'aũ aplicat la cioturile rãmase în locul mânilor nenorocitului amputat! (1).

Domnitorul generos hotãrește:

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicic.

Poruncim Domnia-Mea, dumitale vel Cãmãrașe, ca prețul acestor din urmã doh-torii ce se aratã mai jos sã se plãtescã jãluitarului de la Cãmara Domniei-Mele. — 1815 Martie 22.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

cãtrã cei proști, asemenea cuviința este a fi și cunoscuți i deosebiți unii de câtrã alții, ca cu acest mijloc al cunoștinței și al deosebiri amândurora acestor trepte sã se pãzescã și împãrtășirea fieș-cãruia din politicesile dreptãți; unul dar din cei dintâi fiind și dumné-lui Alexandru, fiul rãposatului Vasile, dupã întrégã sciința ce cu încredințare avem Domnia-Mea, adecã fiindu-i patria cea mai întâiũ (Palie) Epiros, ce se numesce Arghirocastron, și moșii i strãmoșii sãi fiind aprópe de doué vécuri cunoscuți fãrã de contenire în trépta celor de frunte dregëtóri ai patriei lor, iar rãposatul tatã-sãu mergënd la Tarigrad, de acolo a venit aici în Bucuresci cu rãposatul Domn Ștefan Vodã Racovița, unde s'a și cinstit cu cinul Cãmãrãșiei. Drept aceea dar am dat dumné-lui mai sus numitului Alexandru acest Domnesc al Nostru sinet, spre dovada nãmului domniei-sale. I saam receh gpd.

(Iscãlitura Domnescã)

(Pecetea gpd.).

Vel Logofët.

Cod. LXXVII, fila 236.

(1) *Prea Înãlțate Dómne,*

Dupã luminata poruncã însciințez Înãlțimii-Tale, cã Armășia, în câtã vreme s'a aflat pîritul Hristea la închisórea pușcãriei, dupã tãerea mânilor, a urmat cu plata doh-toriilor celor trebuincióse la spițeria jãluitarului Dogmir spițerul, iar dupã ce însuși s'a cerut la conacul lui, câte doh-torii s'aũ dat jãluitarului dupã rețetele

Boerul grec, atât de protegiat de Vodă, eră o lipitoare care sugea ultimul sânge al poporului. Nu numai Grecii făceau acesta, ci și unii din pămînteni, cu nume de havaeturi, dar și prin directe jafuri, ca funcționari.

Când boerul nu găsea o funcțiune destul de lucrativă, nici dând *filotimon*, (1) se făcea cap de bande de hoți și pradă și jăfuiă... Și după ce făcea averea dorită, se închină la Domnie, — de sigur dând din cele adunate la Domn și la ai lui — și trăia în tihnă, de multe ori cinstit de Domnie. Pentru odihna conștiinței sale mai făcea hoțul retras din *exercițiul meseriei* sale vre-un puț cu cumpenă la margine de drum, ori dădea vre-un ajutor la vre-o mănăstire, ori chiar zidea vre-o biserică.

Dăm în note aci acte relative la urmărirea (cas rar) a averii vestitului Iancu Jianul (în 1815), pentru îndestularea unora din cei jăfuiți de el. În acest proces, Iancu Jianul se înfățișează la judecată, la Craiova, ca și când ar fi fost chemat în judecată în un simplu proces civil. În note, la pag. 108, se poate vedea acesta.

doctorului, până s'a vindecat, care se adună la preț de taleri 200, nu s'a plătit nici de Armășie, nici de pîritul, că nu are pîrlej, ci ca să nu mai supere jăluitorul luminatul Măriei-Tale auș, să se dea luminată poruncă de cătră cine se cuvine a se plăti aceste dohtorii? — 1815 Fevruarie 13.

Dumitrache Pitar.

Cod. LXXXIV, pag. 45.

(1) Dăm aci un act, din care se poate vedea că *filotimon* nu eră considerat ca o prevaricațiune, ca o corupțiune prin bani..., ci se putea cere acest *filotimon* chiar și înaintea justiției.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe această anaforă a dumné-lor velișilor boeri, nerămăind odihnit Luminăția Sa Beizade Grigore Suful, dumné-lui vel Hatmanul al Divanului l-a înfățișat la Divan înaintea Domniei-Mele, prin vechilul Aleco Comăneanul, cu d-lui biv Vel Vistierul Ioan Moscu, cerend Luminăția Sa a-i plăti dumné-lui Vistierul acești taleri 12500 cu dobînda lor, cu cuvînt că și Luminăția Sa plătesce dobînda, iar dumné-lui Vistierul răs-punse, că nu ar fi dator să plătescă nici o dobînda, fără numai suma de taleri 12500, ce se cuprinde în adeverința dumi-sale, pe care i-ar fi și plătit până acum, de i-ar fi dat Luminăția Sa adeverința, ca să și-o spargă, care adeverința arătand-o vechilul Luminăției Sale în Divan, o vedum și Noi cuprinđetore întocmai precum este arătata într'această anaforă, și cu tôte că asupra cererii de dobînda a pricinuit vechilul dicend, că acești taleri 12500 i-a dat Luminăția Sa împrumut dumné-lui Vistierului, dar această pricinuire se cunosc greșite, pentru ca și din cuprinderea adeverinței și din chiar tacirul Luminăției Sale Beizade, ce a dat prin graiū înaintea dumné-lor velișilor boeri, se dovedesce că acești bani sunt *săgădruși* de dumné-lui Vistierul *drept filotimon*, iar nu că i-a luat împrumut de la Luminăția Sa. Deci

Ce se putea aștepta de la boerî, a căroră educațiune—dacă e să cre-

măcar și de nu se cuprinde în adeverință tecmela de dobîndă, dar cuprinđându-se sorocul orînduit pentru plata lor și neplătindu-i dumné-lui Vistierul la acest soroc, ar fi avut Luminăția Sa tot cuvîntul dreptății să cêră a i se plăti și dobîndă de la împlinirea sorocului și până acum, de ar fi fost acești bani dați dumné-lui Vistierului, dar de vreme ce Luminăția Sa nici un ban nu i-a dat, ca să aibă cuvînt a țice, că eșindu-i banii din mână se păgubesece, de nu i se va plăti și dobînda lor și chiar ființa acestor bani, ca unii ce i se dau filotimon, fiind dobînda la dobîndă, ci hotărîm, ca dumné-lui Vistierul Moscu să-i plătescă Luminăției Sale numai talerî 12.500, căți prin adeverința dumi-sale i-a făgăduit a-i dă, și zapciul cel orînduit să urmeze a face împlinire, făcînd însă și dumné-lui Vistierul teslim adeverința datoriei acestor bani, ce se află la mîna Luminăției Sale Beizade. — 1815 Fevruarie 18. (Pecetea gpd.) Vel Logofet.

Cod. LXXXI, pag. 17.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminata porunca Măriei-Tale de la acéastă jalbă a Luminăției Sale Beizadea Grigorie Suțu, ce a dat pentru dumné-lui biv Vel Vistierul Ioan Moscu, prin dumné-lui Vel Hatman al Divanului, înfățișîndu-se înaintea Nóstră amândoué părțile, ne-a arêtat Luminăția Sa Beizadea o adeverință cu lét 1801 Decemvrie 21, de sunt anî 12 trecuți, iscălită de dumné-lui Vistierul Moscu, prin care se făgăduesce, ca să plătescă Luminăției Sale, la viitorul de atunci Iulie, talerî 12.500, fără nici un cuvînt de pricinuire, care bani țice Luminăția Sa că nu i-a dat împrumut, ci i-a făgăduit dumné-lui Vistierul Moscu filotimon, pentru căci i-a aleverdisit ocele; întrebându-se Vistierul Moscu nu tãgădui acéastă adeverință, că este bună a domniei-sale, fără numai țice, că pentru mijlocirea ce a făcut Luminăția Sa cătră rēposatul Domn Mihaiu Vodă Suțul, de i-a lăsat ocele în talerî 150.000, la lét 1802 Maiu 14, i-a fost hotărît talerî 50.000, ce-i dedese în poliță a se girarisi la Viena, însă de va avé chiros zapisul ce i s'a dat pentru scăderea prețului ocnelor, dar acel zapis nu s'ar fi ținut în sémă, pentru că peste doué țile a trecut Măria-Sa Mihaiu Vodă în Ardeal, și peste câte-vă țile mai în urmă s'a și schimbat din Domnie, arêtându-ne și o copie, ce țicea că ar fi după adeverința, ce a dat dumné-lui la mîna Luminăției Sale, cu lét 1802 Maiu 17, cuprinđetóre că, de vreme ce prin ajutorul Luminăției Sale n'a primit nici de cum rēposatul Mihaiu Vodă Suțul stingerea dumné-lui, ci înduplicându-se i-a lăsat ocele drept talerî 150.000, încredințéză printr'acéastă adeverință pentru talerî 50.000, ce a dat Luminăției Sale în poliță a se girarisi la Viena, să nu aibă a-i cere, când zapisul ce i s'a dat pe suma de talerî 150.000 va avé țarie, iar talerî 50.000, ce s'a dat în Ianuarie și Fevruarie, sunt bani dați pentru huzmetul ocnelor; ne mai arêtă o copie fără veleat și fără lună și neadeverită de nimeni, după o anaforă, ce țice că ar fi făcut dumné-lor veliții boerî în Domnia Măriei-Sale Constantin Vodă Ipsilant asupra socotelii ocnelor, unde puindu-se asupra Luminăției Sale Beizadea Grigorie acei talerî 50.000, ce-i dedese dumné-lui Vistierul în poliță la Viena, îl scóte dator pe dumné-lui talerî 36.820, dar Luminăția Sa rēspunse, că acei talerî 50.000 nu i-a dat dumné-lui Vistierul pe obrazul Luminăției Sale, ce i-a dat rēposatului Domn Mihaiu-Vodă din socotela ocnelor, pentru care am

dem pe Wilkinson—se mărgineă în a învăța a ceti și a scrie românesce

și vedit trecut într'o condică acea socotelă la mâna Luminăției Sale, ci dați Luminăției Sale Mihaiu Vodă, din socotela ocnelor; așijderea răspunse Luminăția Sa și pentru acea copie de anaforă, că de va fi acel fel de anaforă după copia ce arată dumné-lui Vistierul Moscu, nu s'a făcut cercetare prin judecată, față cu a mândouă părțile, nefiind aci atunci nici Luminăția Sa nici vechil a casei părintelui Luminăției Sale, ci numai după arătarea dumné-lui Vistierului, și că răposatul părintele Luminăției Sale scie, că are să ieă de la dumné-lui Vistierul Moscu, iar nu să deă; pentru care va să-și pornescă jalbă a se face împlinire, nu ca un clironom al răposatului, ci ca un vechil al creditorilor răposatului și că Luminăția Sa a fost numai un casier al răposatului, iar nu stăpîn pe ocne și ce bani a primit de la dumné-lui Vistierul aș fost pe numele Domniei, unde i-a și dat. Decî la copia de adevărînță nu pôte judecata să pue temeiu, nefiind adevărînța iscălită de Luminăția Sa, ci o copie din partea dumné-lui Vistierului, neiscălită de nimeni, cum asemenea nu putem pune temeiu nici la copia de anaforă, nefiind adevărită de nimeni, saș și adevărită fiind, nu s'a făcut prin judecată cu amândouă părțile față și măi virtos că acei taleri 50.000 aș fost dați de dumné-lui Vistierul pe sēma Domniei, iar nu pe a Luminăției Sale, precum se dovedesce din școtelă cea iscălită de răposatul Domn Mihaiu Vodă. Drept aceea găsim cu cale, acei taleri 12.500, după măi sus numita adevărînță, să-i plătescă dumné-lui Vistierul Moscu la Luminăția Sa Beizade Grigore, ca o bună datorie a domniei-sale netăgăduită, însă fără dobîndă, nescriind în adevărînță toc-melă de dobîndă, iar hotărîrea rămăne la Măria-Ta. — 1814 Iunie 28.

Radu Golescu Vel Ban, . . . Vel Logofet, . . . Vel Logofet, Nestor Clucer.

Jianul. Iō Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Poruncim Domnia-Mea dumi-tale cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, biv Vel Serdare Costache Suțul, Caimacamule al Craiovei și dumné-vostră boerilor divaniși de acolo, ca negreșit și fără de altă zăbavă să puneși în lucrare porunca și hotărîrea Domniei-Mele, ce s'a dat în trecutele țile, asupra pricinii la anaforaua judecății Departamentului de Criminalion.—1816 Iunie 30.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțale Dōmne,

Ascultând luminată porunca Înălțimii Tale de la această jalbă a lui Șerban Stănescu Logofet din Craiova, împreună cu cei-lalți păgubași, însciințăm Înălțimii Tale, că prin dumné-lui epistatul Armășiei am luat această îndestulare de la Gheorghe Iuz-bașa, zapciū armășese, ce a fost orînduit mumbașir asupra pricinii jăluitorilor, cu luminată porunca Înălțimii Tale, de la 10 ale trecutului Octomvrie, întărită la osebită anaforă tot de la acest Departament, că prin dumné-lui Caimacamul Craiovei vîndēndu-se cu mezat avutul Iancului Jianul tîlharul, să se facă împlinire păgubașilor jăluitorî, arētând orînduitul mumbașir, că dumné-lor ispravnicii ot sud Romanai, după alăturată însciințare ce aș luat de la cinstitul Divan al Craiovei, încă de la Noemvrie 2, ca să cerceteze la fața locului, de față cu jăluitorii păgubași, întăiū de se găsece în ființă tot avutul Iancului tîlharul, ce însuși l-a arētat; al doilea să se descopere și căți stîinjenî sunt în fieș-care parte de moșie, și al treilea, prin cercetare să se dovedescă, de măi are Iancul Jianul și alt osebit avut al lui, afară din ceca-ce a arētat și pe de o parte să însciințeze cinstitul Divan de acolo pentru

și grecesce? In unele case continuă a străbate ce-vă cultura francesă,

tot avutul ce se va dovedî mișcător și nemișcător al Iancului Jianul, iar pe de alta să orînduască a se strigă la mezat tot avutul Jianului, și de prețul ce va eși pentru fieș-care lucru să însciințeze dumné-lor ispravnicii la cinstitul Divan al Craiovei, după care vedînd mumbașirul multă întârziere cu prelungire a dumné-lor ispravnicilor aceluî județ, n'a mai putut să aștepte acolo și a venit la Bucuresei, fără de a se face acéstă cuviinciosă alegere, și de acésta nu lipsim a însciința Înălțimii Tale.—1816 Iunie 14.

Costache Stolnicul, Constantin Calistat Șătrar.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Cu cale fiind anaforaua acésta a Departamentului de Criminalion, volnicim pe sluga Domniei-Mele zapciû armășesc, să mERGă la Craiova, unde poruncim dumitale cinstite si credincios boerule al Domniei-Mele, biv Vel Vornic Costache Samureaș, vechilule al Căimăcămicii Craiovei și dumné-vóstră boerilor divaniți de acolo, ca întocmai, precum se cuprinde mai jos, să se facă urmare, cu acéstă osebire însă, ca prin Ispravnicii acelor cinci județe ot preste Olt, să se publicuască la toți de obște, că verî-cine se va mai află păgubaș și jăfuit de cătră acest *Iancul Jianul* tilharul, în soroc până la vremea haraciladismeî avutului numitului tilhar, să se arête aici la Departamentul de Criminalion spre a intră și acela în analoghie, căci ne arêtându-se până atuncî, să scie că au a rămâne neimpărtașiți din prețul lucrurilor hoșului, ce se vor vinde cu mezat și se va da numai păgubașilor celor ce s'au iuivit până acum, și osebit poruncim să se facă întrebare și Medelnicerului Grigorie Jianul, de este adevărată arêtarea ce a făcut Iancul tilharul la Departament, că adică pentru taleri 900 ce este dator Medelnicerului Grigorie s'a învoit cu numitul Medelnicer, de i-a dat doue suflète de țiganî drept acea datorie, și să însciințați Domniei-Mele, ca de nu va fi adevărată arêtarea lui, să se plătescă și dreptul Medelnicerului din avutul tilharului.—1815 Octomvrie 10.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXII, pag. 92.

Prea Înălțate Dómne,

Insciințăm Înălțimii Tale, că pe urma Iancului Jianul tilharul, arêtându-se în judecată patru păgubași ce s'au jăfuit de cătră dînsul cu tovaroșii lui, anume Ioan Protopopul ot Cacaleți sud Dolj, i Șerban Logofêtul Stănescu de la Craiova, i Costache Arcescu prin vechil și Stavri Sofragiul Cămării gospod., cu foi de câte jafurî le-a luat, după prețul ce li s'a pus fieș-căruia lucru, și înfățișându-se cu numitul Iancul în judecată, n'au tăgăduit atât călcările și jafurile acestor patru pătîmași, cât și altele ce încă păgubașii până acum n'a venit și măcar că numitul protopop arêtă judecății, că molitfei-sale i s'au făcut doue călcări de cătră Iancul Jianul, însă una la Martie trecut, iar alta în lét 1814 August, dar Iancul tăgăduind cu totul pe cea dintâiu, că nu este urmată de cătră dînsul, ci numai de cătră tovaroșii lui, până a nu se împreună cu dînșii, pentru că însuși ei la sfatul lor țise că i-ar fi spus, apoi deosebit s'a arêtat și frate-séu slugerul Amzuț Jianul cu cerere de taleri 1.833, ce i-a plătit la Visterie pentru dînsul, după porunca Măriei-

prin guvernori străini. Educațiunea femeii nu e mai îngrijită, ba adese și mai imperfectă, din cauză că maritagiul se face foarte de tinere.

Purcedând de la asemenea educațiune, fiul de boer nu are alt ideal decât *banul*: «*l'argent est leur unique mobile*», dice Wilkinson. Dar ca să-l obțină, nu recurg la industrie, ori la comerț, ci fără nici un

Tale, încredințând judecata cu o carte isprăvnică și cu o socotelă a sameșului județului Romanaf, ce are la mâinile sale, și măcar că din toate jafurile ce au venit în partea Iancului țilharului, nici un lucru nu se găsește în pâr, avându-le date la tovaroșii săi, ca să le vină în Țera-Turcescă, dar a țis Iancul că este destoinic ca cu din avutul său să despăgubescă pe păgubași și pe frate-său, precum și adevărul în scris sub a sa iscălitură a dat de tot avutul său, care mai la vale se însemnă, adăogând a dice, că la nimeni altul nu mai este dator decât numai taleri 900 la unchiu-său Medelnicerul Grigore Jianul, pentru care dice, că s'a învoit prin graiul, de i-a dat două suflete de țigan drept această datorie și taleri 60 la un Ioniță Boltașu. Deci fiind-că numiții păgubași își cer despăgubirea lor din avutul numitului țilhar, a căroră pagubă se adună aproape de 20,000, judecata găsește cu cale să fie luminată porunca Măriei-Tale către dumné-lui Caimacamul Craiovei, cu numbașir zapciu armășese de aici, ca mai întâiu prin carte de blestem asupra fraților și rudeniilor lui să lămurască cât avut este drept al său, căci păgubașii au bănuclă pentru multe economii, și prin mezat să vină tot acel avut mișcător și nemișcător și ori-ce preț va eși, totă acea sumă de bani să o aducă aici în judecată orînduitul numbașir cu fœe anume de prețul fieș-căruia lucru și cu înseinițarea dumné-lui Caimacamului, ca dintr'insa trăgându-se mai întâiu banii frăține-său Slugerul Amzuț, ce i-a plătit la Visterie i acei taleri 60 ai lui Ioniță Boltașu, ce l-a împrumutat cu bună credință, prisosul să se împartă păgubașilor cu analoghie, și fiind că, afară dintr'acești păgubași, alții până acum nu s'au mai ivit în judecată, dicem că până la vremea haraciladizmei avutului numitului, de se vor mai arêta și alții netăgăduiți de Iancul, vor intră și aceia în analoghie, iar ne arêtându-se până atuncea, vor rămâne pe dinafară, iar hotărîrea rămâne a se face de către Înălțimea Ta. — 1815 Septemvrie 25.

Constantin Stolnicul, Atanasie Sêrdarul, Constantin Medelnicerul, Constantin Cailistat Șătrar.

Avutul Iancului Jianul ce l-a arêtat însuși sub a sa iscăliturâ că are.

Neculae țiganul.

Rada soția lui, cu trei copii ai lor.

Sava țiganul.

Ancuța soția lui, cu doi copii.

Zaharia țiganul.

Ioana soția lui.

Vasile țiganul, vêduv cu un copil.

Tabomir țiganul.

O parte de moșie în Fălcoiu.

O parte de moșie în Zvorsca.

O parte de moșie în Leu.

Patru răzore de vie în Fălcoiu.

scrupul de conștiință se îmbogățesc din *spoliatiunea țeranului*. Cine spoliă mai abilmente, acela primiă laudă. *Ce om vrednic!* diceau cei cari îl vedeau cum jăfuiă cu istețime. Dacă, având slujbă, boerul rămâne sărac, departe de a fi considerat ca om cinstit, cei-lalți boeri îl priviaū ca pe un incapabil, un prost!

Prodigalitatea boerilor egaléză aviditatea lor. Sunt dominați una după alta de ostentațiune și de avariție. Nu-și vęd înșiși de trebile lor, de cari îngrijesc vătășii, cari se îmbogățesc cu paguba lor. (Veđi Filimon «Ciocoi vechi»). Luxul de o parte, de alta furați de vătășii lor, boerii cei mai mulți sunt datorii atât, cât n'ar puté să plătescă cu vîndarea tuturor moșiilor lor. Am vędut, de exemplu, în ce mod s'a risipit marea avere a lui Enache Văcărescu, aceea a lui Dudescu. Ca să se salveze averile ce mai rămăneaū, Vodă și boerii inventară, cum am vędut, vestita *Epitropie a Evghenișilor*. Și de altă parte, când creditorii atacaū, în judecată, averea imobilă a debitorului boer, interveniaū *moratoriile* și arbitrariile amânări de vîndare silnică. Ba sciaū născoci tot felul de pedici legale, cu același scop. Metoda cea mai obișnuită, ca să-și salveze moșia de creditorii, eră să declare acea moșie zestre. Abusul din această aplicare de o dispozițiune protectore dotei devine atât de mare, că însuși Caragea — la reclamațiunile de sigur ale consulilor — se simte dator a da nizam, că măcar că imobilul va fi dotal, dacă sinetul, adecă polița a fost semnată și de soție, imobilul este *alienabil*.

Când boerul a pierdut averea, nu este silit, ca bietul neguțător, să apuce lumea în cap, ci, cu *filotimon* sau fără, intră în funcțiune, sau cel puțin este *miluit* de la cutia milelor, ori cu ce-vă *scutelnicii*, sau poslușnicii . . .

Și așa *ighemoniconul* merge strună înainte! . . .

Și tot înainte o duceă boerul, la cheltueli, cu fel de fel de *havacturii* de *gheliruri*, de *chilipiruri*, de *chicuşuri*, de *matrapazlicuri* . . .

Și tot înainte cu petrecerile, cu *sindrofiele*, cu cluburile, cu clubul Evghenișilor, unde, sub mască, eră permis să vină și boerime mai măruntă, din cei cari nu se bucuraū de dreptul de a purtă barba . . .

Și înainte cu răsfețul în calesce văpsite în colorii bătătoare la ochi, prin podul Mogoșoei și la Herestreū și la Bănésa Văcărescului, și la Cișména Mavrogheni . . .

Dar mai ales: *tot înainte!* la mesele de joc de cărți, de cureă și de năprăstóce! Jocul de cărți! Écă patima obștésză! Nu eră casă în care, séra între doué sfeșnice de alamă galbenă, lângă care, pe tăblița lor, fumegă, une-ori nu prea plăcut, mucările de curățire a lumînărilor

de seǔ orǐ de cǎrǎ galbenǎ, sǎ nu petrǎcǎ nopȝi albe simandicoșii boerǐ, la carǐ dupǎ ce-șǐ perdeauǎ baniǐ din pungǎ și ceǐ ce nu-ǐ aveauǐ, apoi ȝiș dǎdeauǐ inelele, cerceǐi neveteǐ. . . cǎnd nu și pe ȝnsǎșǐ nevasta! .

Abusul de jocuri la noroc se ȝntinse ȝn tȝte treptele societǎȝii, așǎ cǎ Ioan Caragea fu ȝndemnat sǎ deǎ pitace de oprire a unui joc ȝis «Caisul», care «stingeǎ locuitorii». (1)

(1) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voeved i Gospodar zemli Vlahisicoie.*

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumnǎ-ta Vel Agǎ, fiind-cǎ ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cǎ prin tȝrg se metahirisesce jocul Caisului de cǎtrǎ unui, alȝii și ȝnșelǎtori, de-aceea strașnic poruncim dumi-tale sǎ o faci tuturor sciutǎ acǎstǎ poruncǎ a Domniei-Mele, ca de acum ȝnaite sǎ nu ȝndrǎznǎscǎ nimenea a mai metahirisi acest joc orǐ de faȝǎ sau ȝntr'ascuns, cǎci avem Domnia-Mea a cercetǎ pe sub cumpǎt și de vom gǎsi pe cine-vași ȝntr'acǎstǎ urmare, sǎ scie cǎ va luǎ englimaticǎscǎ pedǎpsǎ și dumnǎ-ta nu veǐ avǎ cuvȝnt vrednic de ȝndreptare pentru neprivighere. Tolco pisah gpd. — 1815 Martie 19.

(Pecetea gpd.) Vel Logofȝt.

Biv Vel Medelnicer.

Cod. LXXVII, fila 188.

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Dumnǎ-vȝstrǎ Ispravnicilor ot sud sǎnǎtate. Fiind-cǎ am luat Domnia-Mea pliroforie, cǎ unui din ceǐ ce jȝcǎ Caisul se ȝncunjurǎ prin țera Domniei-Mele, și urmȝnd acest joc al Caisului pricinuese multǎ pagubǎ și strȝngere locuitorilor, care acǎstǎ netrebnicǎ urmare a lor nefiind suferitǎ Domniei-Mele, poruncim dumnǎ-vȝstrǎ sǎ publicarisȝi ȝn tot județul, ca de acum ȝnainte nimenǐ sǎ nu mai fie slobod nici volnic a mai urmǎ jocul Caisului nici prin orașe, nici prin tȝrguri, nici prin sate, nici prin case, sau mǎcar orǐ ȝn ce loc, ei sǎ lipsǎscǎ cu totul acest joc pricinuitor de strȝngerea locuitorilor, dupǎ care apoi pe verǐ-cine veșǐ mai dovedǐ cǎ urmǎzǎ acest fel de netrebnicǎ faptǎ, numai decǎt cu ȝnșciunțarea dumnǎ-vȝstrǎ, sǎ-l trimiteșǐ aici la Domnia-Mea, fiind dumnǎ-vȝstrǎ cu mare privighere de a se pǎzi acest nizam, cǎci cǎnd și dupǎ acǎstǎ poruncǎ a Domniei-Mele tot nu va ȝncetǎ jocul Caisul, ȝnșǐ-vǎ veșǐ cǎdǎ ȝn ȝnvinovǎțire, și fișǐ sǎnǎtoșǐ.—1816 August 19.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofȝt.

Cod. LXXIV, fila 265.

Pitac cǎtrǎ dumnǎ-luǐ Vel Spǎtarul și cǎtrǎ dumnǎ-luǐ Vel Agǎ, pentru oprirea jocului ce se numesce Caisul.

Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisicoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele, dumnǎ-ta Vel Bane, epistatule al Spǎtǎriei, fiind-cǎ ne-am pliroforisit Domnia-Mea, cǎ aicea ȝn poliție metahirisesce unui de jȝcǎ un joc ce se numesce Caisul, cu care pricinuese o mare pagubǎ și strȝngere unora altora din ceǐ ce pune la mǎnǎ, cu tȝte cǎ s'aũ mai dat pentru pro-

Cu asemenea vieță și cu educațiunea cunoscută, ce putea fi familia? Nu voiă aduce aci tristele aprecieri ale lui Wilkinson asupra femeii și asupra familiei. Nu vom mai povesti aci scandalurile țilnice din cele mai numeroase case boeresci, ba și neguțătoresci. Nicī chiar Curtea Domnescă nu făcea excepțiune. Câte nu se spuneaū chiar de Domnița Ralu? Dar tinerul Beizadea Costache! L-am văduț venind la spectacol, la Club, la braț cu amanta lui, în vileag, în fața mamei și a surorilor lui!...

I. Ghica dice, că neguțătorul scie să-și păzescă casa de coconași... Póte, unii; dar majoritatea eră tot atâta de stricată ca și boerimea.

Procesele de divorț — și adese pentru motive ridicule — erau fórtre numeroase. Femeile măritate concuraū cu celetnicele!... (1)

Inspăimintat de asemenea corupțiune, însuși Caragea, în 25 Septemvrie 1815, dă nizamul următor, în care modifică unele dispozițiuni ale legiī relative la zestre și la pedepsa soțului necinstitor.

Pitac ce s'a făcut pentru nevastă și bărbat cari nu petrec cinstit și căsnicesce. Prea Sfinția ta părinte Mitropolit, iubitorilor de Dumneđu episcopi, cinstiților și credincioși veliți boeri ai Divanului Domniei-Mele, că sunt datorī cei după lege luați în căsătorie a avé unul cătră altul de o potrivă dragoste și credință și între dînși, însă bărbatul a fi cu oclirmuirea și muerea cu supunerea, acésta și firea o învață și legea îi pověțuesce și însăși adevérata credință după dumneđeasca poruncă ne învață, ca niște lucruri sfinte și de folos la cei însoțiți, și că de o potrivă dreptate dobîndesce, atât bărbatul cât și muerea pentru legiuita lor însoțire, și prea osfinția Ta și dumné-vóstră o sciți fórtre bine, în tóte dīlele judecând, cum și Domnia-Mea în Domnescul Nostru Divan fieș-căruia dându-i dreptățile legiuitei însoțiri, avénd povață pravilele împărătesci și întocmirile pravilnicescii condice, dar că pravila care și dumné-vóstră o sciți precum îndreptéză pe cei ce vețuesc în tótă vieța lor, cinstit și cu credință și fie-căruia îi dă folosul legiuitei însoțiri, așa îi și lipsesce de acele folosuri și mai vīrtos îi supune la învinováțiri, când nu-și vor țpăzi îndă-

prirea acestui joc poruncile Domniei-Mele, atât aicea în politie, cât și pe afară prin județe, iată însă și acum poruncim dumi-tale, ca prin tot semptul Spătăriei să dai nizam cu strășnicie de a nu mai îndrăzni nimeni a jucă acest joc, iar pe de altă parte să-l faci cunoscut cătră cinstitele consulaturī, ca să se deă de scire și sudiților, că este poprit cu totul acest joc, și pe ori-care vei găsi metahirisind jocul acesta, îndată ridicându-l să-l și pedepsesci; pentru care acest nizam asemenea pitac al Domniei-Mele s'a făcut și cătră dumné-lui Vel Agă. Tolco pisah gpd.—1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXXVII, pag. 10 v.

(1) Veđi despre celetnice ce scrie Wilkinson, la pag. 129. Eraū atât de numeroase în cât Aga propusese să fie puse la o dare, ce aveă să producă nu mai puțin de 100.000 lei! Despre divorțuri, despre desordine și corupțiunea în familie, veđi pag. 130--132 din cartea lui Wilkinson.

torata lor cinste și credință unul cătră altul, abătându-se fără de mustrarea cugetului a fapte necuviincioase, după cum vedem pravila acésta și la alte rele urmări, păzindu-se și urmându-se asupra muerilor și mai virtos asupra celor ce merg spre al doilea căsătorie până a nu-și împlini anul jălei, păgubindu-le de tot folosul celor lăsate cu vieță; numai pentru o necuviincioasă faptă a curviei muerilor celor cu bărbați, nici păzindu-se vedem, nici urmându-se după tótă putința, ci încă unele dintr'însele vrednice fiind de osîndă, pentru că nu păzesc cele cuviincioase ale cununiei, socotind că aũ tot acelea drepturi ca și cele ce păzesc și cinstesc înțelepciunea, făr'de sfială aũ îndrăznit a se ivi și cu jălbî, cerënd folosurile cununiei lipsă de zestre și cheltuélă de hrană, în vreme ce pravila ca pe nisce preacurve le depărtéză, nu numai de tot folosul cununiei, ci de însași de zestrea lor, supuindu-le și la alte mai mari învinovățiri, care a lor în potrivă și făr'de rușine urmare ne mai putëndu-se suferi de acum înainte, cu a nu se pedepsi acest fel de mueri preacurve, ci precum la cele-lalte rele urmări ale lor se păzesc pravila și li se pune în faptă osînda, așa ca un lucru trebuincios judecăm osînda și pedépsa ce este orînduită înotriva preacurviei; drept aceea leguim, și măcar deși este mai cu scădere acésta din cât poruncesc pravilele, dar mai cu drept și mai cu folos fiind cătră neînfrînarea și nepedépsa acestor fel de mueri, hotărîm, ca de acum înainte trăgëndu-și bărbatul soția lui în judecată cu nume de curvă și o va dovedî într'acest chip, aceea muere, spre pedépsa vinei ei, să se trimiță la mănăstire de călugărițe în soroc de un an, iar nu de doi, precum poruncesc pravilele, și bărbatul într'acéstă vreme să-și mai ieă muerea, ca un bărbat pe soția lui, slobod este, dar de nu va vré, și cu cuvînt drept va cere carte de despărțire, să nu aibă a câștigă tótă zestrea, precum poruncesc pravilele, ci numai lipsa, care se înțelege a-i da zestrea numai câtă se află și după cum se va fi aflând, iar pentru lipsa zestreii și exoprica să nu se îndatoreze bărbatul la plată, ci aceea lipsă să o plătescă muerea spre osîndă, și să fie câștig bărbatului, de nu vor avé copii, iar avënd copii să se păstreze ca un amanet pe numele copiilor; iar osînda bărbaților când vre-o muere va trage în judecată pe vre-unul, după cum cuprind pravilele, să fie tot aceea, precum poruncesc și s'aũ urmat până acum; pentru care poruncim dumii-tale Vel Logofete de Țără-de-sus, după ce se va trece în condica Divanului acéstă întocmită poruncă a Domniei-Mele, să o citesci întru auzire la dumné-lor veliți boeri, apoi să trimiță copii după dînsa la Departamenturi, și la isprăvnicaturi i la Divanul Domniei-Mele din Craiova, spre a se face cunoscută la tóte judecățile, ca după acésta de acum înainte să îndrepteze judecățile și anaforalele, de câte ori se va întîmplă acest fel de pricină între bărbat cu muere. — 1815 Septemvrie 25

Cod. LXXIV, fila 225.

Un cas de divorț din cea mai înaltă clasă este cel de care vorbesc actele următoare:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

Cât pentru deosebirea acestor casnici, de vreme ce după acéstă bisericéscă anafora a preosfinției Sale părintelui Mitropolit s'a găsit cu cale, primită este și Domniei-Mele întocmai și să se urmeze, iar pentru trebuincioasa cheltuélă a Dómnei Ralu Moruzi,

soția Luminăției sale Beizade, în câtă vreme se vor afla deosebiți, hotărîm și îndatorim pe Luminăția sa, ca pe totă luna să-i dea Dómnului câte taleri 1.000. — 1816 Aprilie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Prea Înalte, prea milostive și prea binevoitor nouă Dómnule,

În urma petițiunii a prea nobilei Domnițe Raluca Moruzi, soția prea Luminatei Beizade Costache Caragea, prin care se plânge și arată, ca fôrte anevoios și de nesuferit traiul cu Luminăția sa, și potrivit cu prea înalta porunca Domnăscă a Înălțimii Tale de Dumneđeșu păzită, am cerut de la sus șa Domnița să arête cari sunt plângerile sale în contra soșului ei? iar după aceea am întreat în particular și pe Luminăția sa, să ne spuie cauzele relei sale purtări, de care este acusat de cătră soția sa. Din alegațiunile incomplete a fie-cărui am aflat, că și din o parte și din alta s'au produs între ei de pe vremuri motive de rēcělă, pe cari, pentru bunacuviința le trecem sub tăcere; spunem însă, că Luminăția sa ca bărbat judecând cu mai multă minte, nu numai că nu trebuia să-și făurască păreri neexistente, dar și ori-ce cértă și discordie provenită din asemenea idei să le împărștie, și ori-ce motiv de scandal să-l aplaneze. De aceea și l-am sfătuit în mod duhovnicesc, să înceteze pe viitor cu acéstă rea purtare, mărginindu-se la datoriile casnice, după cari, potrivit și cu poruncile dumneđeesci și prescripțiunile legilor, dator este ori-ce bărbat să-și îngrijescă consórta și ori-ce membru al familiei sale.

Am hotărît tot-odată și Evgheniei sale, să depărteze din inima-i ori-ce trist motiv insuflat din intimplare de duhul cel rêu și să reintre în vatra sa casnică și lângă soșul ei, ca să-și îngrijescă împreună pe prea scumpii lor copii și să împărștescă de acu înainte o vieță dulce, cum pare că au trăit până odinióră, timp de cinci-spre-dece ani. Și cu tóte că până acum resistă încă să reintegreze domiciliul bănuind, pe cât se vede, că nu cum-va prezența imediată a soșului și traiul lor împreună să-i reamintescă trecutul, și (că) prin urmare să agraveze în loc să ateneze bóla ei. Decî pentru a împacă amândoué aceste eventualități, credem cu cale, să li să facă o despărțire temporară și pe de o parte nobleța sa să revie în casa ei, unde cu mai multă îngrijire și mai multă ticsă pôte să-și caute de sănătate, iar prea Luminatul Beizadea, de óre ce afacerile sale particulare reclamă prezența sa în mai multe locuri, după cum însăși Luminarea sa ne scrie, să facă un fel de călătorie de șese sau șapte luni, pe unde trebuie pentru îngrijirea intereselor sale; în care interval Luminăția sa va da neapérat soșiei sale câte se vor încuviința și hotărî prin poruncă Domnăscă a Înălțimii Tale de Dumneđeșu păzită, drept cheltueli statornice (fixe) pentru întîmpinarea trebuincióselor de casă și îngrijirea sănătății sale.

Acestea sunt cercetările și demersurile făcute din partea Bisericeii, iar hotărîrea definitivă rămâne la Înălțimea Ta de Dumneđeșu păzită.

A Măriei Tale și de Dumneđeșu păzită Înălțimii Tale cătră Dumneđeșu ferbinte rugător. — 1816 Martie 10.

Mitropolit al Ungro-Vlahiei.

Cod. LXXXII, pag. 389.

Alte casurî:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Preaosfinția Ta părinte Mitropolit, din alăturata jalbă ce a dat cătră cinstital consulat al Rusiei Consilierul Constantin Grădișteanu i din osebita alăturata notă

ce a făcut cătră Domnia-Mea cinstitul consulat, vei luă preaosfinția Ta pliroforie de cererea ce face a se judecă cu soția sa mai întâi bisericesce, a căruia cerere fiind primită, poruncim, ca înfățișând orînduitul zapeiū hătmanesc pe amândoué părțile înaintea preaosfinției Tale, să li se cerceteze pricina mai întâi după orînduélă bisericesce și să arēți Domniei-Mele în scris prin anaforă,—1817 Decemvrie 3.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Cod. LXXXVII, fila 56.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscaoie.

De vreme ce însiși jăluitorii ce aū fost davagiū asupra acestei femeī fac rugăciune pentru dînsa d'a se ertă, poruncim dumné-vóstră ispravnicilor ai județului, că după ce vor da rudele ei în scris la condica ispravnicatului chezășia de mai jos arētată, să se trimiță acéstă poruncă a Domniei-Mele la starița ot mănăstirea Dintr'un-lemn, ca să slobodă de acolo pe acea Ilinca femeea.—1816 Iulie 1.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofēt.

Prea Înălțate Dómne,

Următor fiind luminatei porunci ce mi s'a dat la jalba a patru copii ai armașului Diamandache de la Caracal, sud Romanați, luaī pliroforie, că Ilinca femeea cădënd în fapte netrebnice cu totul și ei neputënd trăi din pricina bătăilor ei, după cercetarea ce s'a făcut din porunca Măriei-Tale de ispravnicii județului, s'a dovedit într'adevăr plângerea copiilor, după a căreia urmări încă de la trecutul Septemvrie 12, la lét 1815, s'a făcut surghiun, cu porunca Măriei-Tale, la mănăstirea Dintr'un-lemn din sud Vâlcea, unde să stea în pază fără de a fi slobodă, până nu va avé al doilea poruncă a Măriei-Tale. Acum jăluitorii printr'acéstă jalbă se rógă Măriei-Tale, să se slobodă, că rudele acei mueri dau chezășie pentru dînsa jăluitorilor, că nu va mai călcă în casa părintelui sēu, și că o vor căsători rudele după om de potriua ei, a căroră cerere spre a le cercetă siguranța acésta dumné-lor ispravnicii județului, cât și de a se slobodi acea Ilinca femeea, rămâne la milostivirea Măriei-Tale.—1816 Maiū 9.

Mihalache Racoviță Vel Logofēt.

Cod. LXXXV, pag. 82.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voivod i Gospodar zemli Vlahscaoie.

Cetîndu-se înaintea Domniei-Mele acéstă anaforă a prea osfinției Sale părintele Mitropolitul i a iubitorilor de Dumneđeū episcopī și a dumné-lor boerilor nomichi, s'aū cetit împreună și alăturatele tacriruri ale dumné-ei bănesei Zoiței Brâncovenesci i a dumné-ei Zoiței Bălencei și al dohtorilor politiei, după care chibzuînd și însi-ne pricinile, pentru care se face despărțirea acestei însoțiri, vedem, că după ale stăpînirii pravili: de va luă vre-un supus al streinelor stăpîniri întru căsătorie femee supusă la prea puternica otomanicéscă împărăție și va pribegī la pămînt de streină stăpînire, nu pôte ca să tragă împreună la aceeași pribegire și pe acea femee a sa, ca o supusă a prea puternicei împărății, cu cât mai virtos când acea femee a lui pe părintésca sa petrecere mulțumîndu-se și nevrënd a se deslipi de părinții și patria sa, iar mai ales păzîndu-și sfînta credință cătră stăpînirea aceea sub carea

părinții săi au petrecut, se lepădă cu totul de a se duce după bărbat-său în țeră streină. După aceste dar ale stăpînirii pravilii, cunoscem că Zoița Băleanca nu pôte de a pribegi dimpreună cu bărbat-său Ghica la pămînt al streinei stăpîniri, fiind supusă a prea puternicei împărății, iar mai virtos și pentru căci nici într'un chip nu voesce a se lepădă de datornica sa credință cătră prea puternica împărăție, după pilda părinților săi, de cătră cari, pentru părintesca dragoste nu pôte să se deosibescă, mutându-se cu vre-o depărtare de pămîntul patriei domniei-sale și dicem, că numai singure acestea sunt pricinii pravilnicei mari, făr' de asemănare, pentru care mai sus numita Zoița pôte să-și cêră despărțirea de bărbatul său, iar pe lângă aceste pricinii ce de cătră ale stăpînirii pravilii se hotărăse spre cea desăvîrșită despărțire a Zoiței de Mateiū, întîmpinând și altă pricină de despărțire, patima adecă a ofitei, ce nu numai în tótă familia lui Mateiū s'a încuibat, săcerând muma, frații și surorile, ci și chiar într'insul este încuibată făr' de tăgăduire, care s'a și dovedit în urma însoțirii, după firescul cuvînt, că eră ascunsă în trupul său. Deci cu iubire de dreptate judecând și cu de-amăruntul chibzuind acestă pricină dicem, că nu numai pentru acestă a pravilelor stăpînire făr' de asemănare tare poprire, ci și pentru căci când biserica hotărăse despărțire la patimă de epilepsie, cu mult mai neapărată este despărțirea la patimă de ofică, fiind lipicioasă și, din a împreunării trupescă lipire, pricinuitoare negreșit de mörte neapărată; pentru aceste dar pricinii, avînd dreptate Zoița Băleanca la cererea sa, și anaforaua acêsta a părinților arhieriei și a boerilor nomichi găsind-o cu cale, o întărim Domnia-Mea și poruncim cu hotărîre, ca întru tôte întocmai să se urmeze — 1815 Iunie 2.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Cod. LXXXV, pag. 227.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale ce ni se dă la acestă alăturată jalbă a dumné-ei Bănesei Zoiței Brâncovencei, ne-am adunat cu toții la un loc, unde viind față și dumné-ei Zoița Băleanca, puse înaintea noastră acest alăturat tacrir, iscălit de însăși dumné-ei, prin care arată, că tôte cele câte sunt arătate în jalba mōșă-săi, dumné-ei Bănesei Brâncovencei, sunt chiar ale însăși dumné-ei parapon și desfăimări ce le aduce asupra dumné-lui Mateiū Ghica, soful dumné-ei, carele find-că cu mijlocul ce s'a purtat, adiaforisind și neingrijind întru nimic pentru soția sa ca un bărbat, în trei ani, năpustind-o și lăsând-o ca o lepădată i cu petrecerea cea împreună cu părintele său, pribegi și supuși sub altă stăpînire streină, și cu stricarea și a sănătății și a haractirului său prin cea fără rinduélă politevmă a sa, însuși dumné-lui a pricinuit cea desăvîrșită rēcélă și însoțirea între dumné-lor a rămas a fi de acum înainte zadarnică și nesuferită, fiind peste putință a primi mai mult un acest fel de bărbat, ca nu pe lângă cele ce au tras și au suferit într'acești trei ani să ajungă a-și perde și vieța, cere a i se face cea desăvîrșită despărțire de cătră numitul soful dumné-ei; după ce dar am ascultat cu tótă înțelegerea atât cuprînderea luminatei porunci, făcînd cuviincioasă chibzuire, vêdum că trei sunt pricinile pentru care se cere a se face despărțirea acestei căsătorii, întăiu adecă: pribegirea din patrie a dumné-lui Banului Costache ș'a lui Mateiū, fiului dumi-sale, și supunerea sub protecție de altă stăpînire streină; a doua, patima lipiciosei bóle în care se află Mateiū, și desrînata petrecerea sa de acolo, și a treia, cea de tot ne

îngrijire a lui Mateiū pentru soția sa aprópe de trei ani până acum; de care și pentru câte trele acestea cercetând, le găsim că sunt adevărate, și fiind adevărate, dreptate are Zoīta la cererea ce face, și cât pentru pribegire găsim că, după chiar cele urmate de însuși dumné-lui Banul, este mărturisită și invederată, pentru că dumné-lui Banul avënd scop a se depărtà din patrie, acéstă cugetare a dumi-sale s'a arétat și în faptă, cu a căruia urmare întru nimic nu se pot învinováți părinții și rudele nurorii dumi-sale, căci au primit a da pe fiica dumné-lor soție fiului dumi-sale, pentru că acestea lucrându-le dumné-lui Banul pe taină, și nedescoperindu-le prin arétare la părinții nurori-sèi, dumné-lor, când săvîrșiau nuntirea, socotiau că ieau ginere pe un fecior de boer pămîntean, carele are să viețuescă și să petrecă cu soția sa în patria lor împreună cu părinții și rudeniile lor, care aceste cuvinte drepte se cuvine Înălțimii Tale, ca unui stăpînitor al țerii, a le chibzui și a le judecă după dreptate, ca unul ce și s'a încredințat Τὰ ἐθνικά νομικά καὶ πολιτικά δικαιώματα (1), să le cercetezi pe larg și cu scumpătate să se hotărască de Măria-Ta; iar cele-lalte două pricină, din care una este patima lipiciosei bóle în care se află Mateiū, aducétóre de primejdie și la vieța soției sale, i pentru desfrinată petrecerea sa de acolo, ȓicem că acestea îndestul se dovedesc prin cei ce vin de la Viena, ómenī vrednici de credință și ipoliptichī, arétând fără sfială, atât pentru desfrinată politevma viețuirii sale, cât și pentru próstă starea sănătății sale, că nu este nădejde de îndreptare, cum și prin scrisori de la obraze vrednice de cinste și axiostista arétátóre, că acest tînér nu este nădejde a se mai îndreptà, nici a mai fi însoțit cu soție, care aceste scrisori și de unii din noi s'au citit, cum și chiar de cătră Înălțimea Ta s'au vègut și osebit de acéstă este și obștésză sciință, că îndată după însurátórea lui Mateiū, peste două luni au început scuipirea sângerelui și durerea peptului; firesce fiind sciut, că tot-deauna lipirea de muere a unui om ce are într'însul încuibată bóla ofțicei, este peste putință a nu scóte patima acéstă la vedere, de care patimă l-a și căutat pe Mateiū cei de aici doctori ai politiei și cu consult, prin ȓsirea cu cale și a dumné-lui Banului, s'a hotărît a se trimite la Italia, ca să se caute acolo, precum acéstă și doctorii politiei de aici o mărturisesc în scris prin alăturatul engrafon, sub iscăliturile d-lor, din care se dovedesc și încuibarea acestei lipiciose patimi la familia acéstă, din paradigmata ce aduc pentru morțile mumei, a fraților și a surorilor lui Mateiū, cum și netăgăduirea i pornirea spre mai réu pentru starea sănătății lui Mateiū, când va mai fi lipit cu soția sa; pentru care acéstă cercetând noi și pravila bisericescă, ca să vedem ce povățuire și poruncă dă, găsim la capul 234 list 216, pentru patima epilepsiei chiar așa scriind: de va fi avut patima mai nainte de cununie și se va mărturisi de mărturii credinciose, atunci degrabă se desparte nunta în tótă vieța lor; acest cap de pravilă măcar că este pentru altă patimă, adecă a epilepsiei, dar judecata socotesce că, de vreme ce pentru epilepsie, care este patimă ce nu se dă de la unul la altul, hotărăsece a se despărți nunta, cu cât mai vîrtos pentru acéstă a ofțicei, care cu cât mai mult va sta însoțirea nuntei, cu atâta mai vîrtos este primejdie de vieță, nu numai celui ce o are, ci și soției sale și altora ce vor fi pe lângă dînșii, și măcar că din tacirul dohtorilor se arată, că patima lui Mateiū s'a ivit după însoțirea nuntei, când și însuși dumné-lor l-au căutat de acéstă bóla, dar se póte socoti, și cunoscut este că mai dinainte a fost

(1) Cele legiuite a națiunii și drepturile politice.

încuibată la dînsul, când și maică-sa și doi frați și o soră au fost murit mai nainte tot de această bôlă, și fiind tănuită la dînsul patima, însoțirea nunții a scos-o la ivelă, căci nu este de creșut că după nuntă să se fi lipit de dînsul, fiind-că soția sa a fost sănătoasă, precum se află și acum; al doilea pentru neingrijirea lui Matei, cu care s'a purtat cătră soția sa aprôpe de t.ei ani până acum, șicem că nu la puțină învinovățire s'a adus pe sineși și cu acesta, năpustindu-și soția, fără a îngrijii cătuși de puțin într'această diastimă de vreme, nici măcar pentru cele de trebuința traiului vieții, având și banî naht ai zestrii în mâniale dumné-lui, iar de rămâne să dică, că moșia și via dumné-ei de zestre este aici în țeră, și că rodul lucrurilor de zestre fiind al bărbatului venitul moșiei și al viei l-a luat dumné-ei într'acești ani, nici cu acesta intru nimic nu se pôte îndreptă, pentru că venitul acestei moșii nu cuprinde pe an mai mult ca la talerî 2.500, iar via este sciut că apururea se supune la întimplarea timpului, precum s'a și vêdut, că într'acești doi ani trecuți viile de obște au pricinuit pagubă iar nu folos, iar cu suma ce a putut prinde pe venitul moșiei este cunoscut, că se discolfesese a puté să trăescă una din cele mai de jos stare, cu cât mai virtos soția dumné-lui, care fiind de ném slăvit urméză a-și avé cele pentru trebuința vieții potrivite cu starea haractirului și a némului séu. Decî precum și mai sus am șis, atât pentru patima lipicioșei bóle a lui Matei și cea fără rînduelă și desfrînată politevmă a sa, cât și pentru nemărginita adiaforie și de tot fără durere de îngrijirea sa pentru cele de trebuința traiului vieții soției sale aprôpe de trei ani până acum, cu acestea însuși a dat pricină soției sale a puté să cêră cu drept cuvînt despărțirea sa, a căreia cerere, fiind-că de biserică este primită, se cuvine a fi și ascultată, și a i se da bisericésca diazioghion pentru deslegarea cununiei și a despărțirii sale de cătră numitul soțul séu, căreia iarăși după pravili i se dă dreptate a i se împlini atât tôte câte îi vor fi lipsind din fôea de zestre i exoprică ce va fi avênd, cât și teoritică și a câștigă și darurile dinaintea nunții, de vreme ce despărțirea se face din pricina vinovăției soțului dumné-ei, iar nu din pricină de vre-o vinovăție a domni-sale; iar cea desăvirșită hotărîre pentru tôte rămâne la Măria Ta.—1815 Maiu 17.

Al Ungrovlahiei Nictarie, Iosif Argêș, Constandie Buzêu, Nestor Clucer, Constandin Predescu Clucer.

S'a șters din condică, căci cea adevérată anaforă a spart-o Măria Sa Vodă, adecă Vodă, se vede că n'a încuviințat divorțul pe motivele mai sus aduse.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Pe acéstă alăturată anaforă a dumné-lor veliților boeri nerēmâind Stolnicul Antonie, orînduital zăpciū dumné-lui Vel Hatman al Divanului l-a înfățîșat la Divan înaintea Domniei-Mele cu Costache Mavrocordat, șicênd jăluitorul Stolnic, că dumné-lor veliții boeri, făr' de a cercetă pricina pe larg, ci numai după mărturiile unora din rudele pîritului ot Tarigrad și a altor ómenî de acolo, cari nu au nici o sciință de curgerea aceștii pricinî, îl îndatoréză să plătescă ceea-ce nu este dator, fiind însuși pîritul stricătorul logodnei, și osebit că nici au dat fii-sêi tôte lucrurile ce sunt arêtate în anaforă, ci prea puține dintr'însele, și pe acelea le vede încârcate la preț, și mai virtos că starea lui, precum este sciută la toți, n'a fost vrednică de a da, neșcum acest fel de daruri precum arată, ci nici măcar de talerî 3.000, pentru că și de cheltuêla cea din tôte șilele eră lipsit, și el cu dintr'al séu l-a ținut de cheltuêlă, care o și cerū acum jăluitorul a i se plăti de pîritul și a fi apêrat de

cererile sale, fiind-că până a nu logodî pe fie-sa după pîrîtul, i-a dat fóc de zestre sub iscălitura sa, și pentru căci nu aveà mijloc de a-î răspunde în urma logodnei suma banilor celor făgăduiți prin fõe, ca să se cunune cu fie-sa, i-a dis să-l sigurfiscescă cu un loc al sêu puindu-î emanet, până când îi va plăti banii, numai să se săvirșescă cununile, și neprimind Mavrocordat locul drept sigurită, în cele după urmă însă pîrîtul a dat fõe la Beizade Panaiotache Moruz de i-a dat-o Stolnicului inapoî spre desfacerea logodnei, și de atunci s'a sciut desfăcut; iar pîrîtul în potrivă răspunde, că fõe de zestre iscălită nu a primit, ci numai o însemnare care o are și acum și ne-a și arëtat-o în Divan și că el nu a dat nici o fõe rëposatului Beizade Panaiotache; dăpă a căruia tăgăduire am întreat pe Stolnicul, de are vre-o dovadă la acestă a sa arëtare, de vreme ce Beizade Panaiotache se află mort, și răspunde că altă dovadă nu are decăt pe Logofëtul Ștefanache ot Țarigrad, carele ar fi sciind urgerea acestii pricinii, că așa s'a întimplat; la care acestă se mulțumî pîrîtul Mavrocordat, că de va aduce acest fel de mărturie de la Logofëtul Ștefanache, să rămăe lipsit de cererile sale, fără numai ceru ca mai întăiu să deà zapis Stolnicul cu legătură, că de va veni de la numitul boer în potrivă mărturie, să plătescă și totă cheltuēla ce va face până atunci zăbovindu-se aici; căruia i s'a dis că, de va veni de la Logofëtul Ștefanache mărturie în potriva Stolnicului și far' de a da Stolnicul acest fel de zapis, il vom îndatoră Domnia-Mea de-î va plăti și cheltuēla ce va face până atunci; și așa rămăind ca să scriem Domnia-Mea la Țarigrad, spre a nișe trimite de la Logofëtul Ștefanache mărturie asupra pricinii, ne-a dat jalbă în urmă pîrîtul Mavrocordat, dicēnd, că de nu va fi dat Stolnicul zapis pentru cheltuēlă, precum a cerut (fiind-că nu se află în Țarigrad Logofëtul Ștefanache) și urmēză a se zăbovi trimiterea mărturiei sale și, până va veni acea mărturie, urmēză a cheltui și ceea-ce va luà de la Stolnicul, cere și se mulțumesc, ca amîndoi să încredințeze cererile lor în parte prin blestem, și pentru cât va încredințā fieș-care, dând și luând unul de la altul ale sale, să rămăe cu totul desfăcuti și izbrăniți; a căruia cerere de a încredințā adecă și el cererile sale prin blestem nu fu primită Domniei-Mele, fiindu-ne sciut pîrîtul Mavrocordat, încă de când ne aflam Domnia-Mea la Țarigrad, că s'a dovedit în faptă de plastografie, când trăgeā la judecată pe unchiu-sêu banul Nicolae Mavrocordat, cu un zapis al rëposatului unchiu-sêu arhiereul Halchidonis, care s'a dovedit de plasto, și de aceea ca unuî plastograf, după pravilă, necuviindu-i-se a i se da blestem, hotărîm ca Stolnicul să încredințeze prin blestem, atât suma cheltuelii ce dice că a făcut cu pîrîtul, cum și lucrurile ce s'au primit de la pîrîtul la logodna fiicei sale, și după încredințarea ce va face, ceea-ce se va alege că are a luà fieș-care, poruncim, zapciule ce ești orinduit, să urmeză a face implinire de la unul altuia și într'acest chip să rămăe izbrăniți unul de cătră altul. — 1815 Iunie 23.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXXV, pag. 240.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, dumné-lui Vel Hatman al Divanului, încă de la douē-ale trecutului Aprilie, a fost înfățișat înaintea noastră pe dumné-lui Constantin Mavrocordat cu dumné-lui Stolnicul Antoni, asupra căruia face pîră Mavrocordat, cum că în let 1820 August 10, logodindu-se cu Ecaterina fiica Stolnicului, a dat logodnicei,

atât la logodnă, cât și în urmă, lucruri de taleri 14,449, ce pe anume se însemnăză mai jos, și că în urmă veldend că pârîtul nu se ține de cuvînt, ca să-i facă teslim zestrea ce a făgăduit prin însemnare de fôe, a pus în multe rînduri obraze mijlocitorî, de aũ đis Stolnicului, ca ori să-i deă zestrea cea făgăduită și să se cunune cu fiică-sa, saũ să-i întorcă înapoi lucrurile ce le dedese logodnicei și să se desfacă, și Stolnicul nici una nici alta urmând, și pe jăluitor silindu-l trebuința a se duce în Țarigrad, la altă parte, pentru interesul său, a lăsat vechil pe cumnată-său Luminăția sa Beizade Mihalache, ca să cêră de la Stolnicul lucrurile sale, și nici cu vechilul n'a vrut să se desfacă și să se deslege logodna, ci după încheerea păcii a trecutei răsmirițe, viind Stolnicul aici în țeră și-a măritat pe fie-sa după altul, cerend jăluitorul să-și afle de la Măria-Ta îndestularea dreptății, spre a se îndatoră Stolnicul ca să-i plătescă tôte lucrurile ce s'aũ dat fii-săi la logodnă și în urmă, pentru care ne-a arătat jăluitorul și însemnarea foei de zestre, ce đice că i-a dat Stolnicul, când s'a așezat ca să ieă pe fie-sa în căsătorie; iar Stolnicul în potrivă a răspuns, că adevêrat se făcuse acest așezămînt de logodnă, și dedese jăluitorului și fôe de zestre, însă iscălită de dumné-lui, dar în urmă, cu primirea amândurora părților, s'a stricat logodna înainte rēposatului Luminăției sale Beizade Panaiotache Moruz, și pentru că făcuse Stolnicul cheltuelă cu multe mese ce a dat jăluitorului i alte lucruri ce i-a dat taleri 3.196, de aceea a rēmas a nu cere nici jăluitorul lucrurile ce a dat logodnicei; în urma căreia desfaceri, đicea Stolnicul, că a mai șeđut jăluitorul în Țarigrad șapte-opt luni, și nici un davagilic n'a făcut și că însemnarea acêsta ce arată jăluitorul nu este fôe de zestre, căci fôea cea adevêrată și iscălită de dumné-lui i-a dat-o jăluitorul înapoi, arêtând și Stolnicul fôe de acele cheltueli ce a făcut cu mesele jăluitorului, și cu alte condee ce i-a dat, tãind peste tot taleri 3.196, de care đicend Stolnicul că, pentru stricarea logodnei și desfacerea ce s'a făcut înainte rēposatului Beizade Panaiotache, scie și dumné-lui Logofetul Ștefanache Mavrogheni, i s'a fost đis de cătră noi, ca în soroc de đile 40 să aducă mărturie în scris de la Logofetul Ștefanache, și a răspuns, că nu pôte să se lege cu soroc, căci ori va fi lipsind Ștefanache din Țarigrad, saũ va fi murit; a đis dar jăluitorul, că de vreme ce Stolnicul nu pôte să dovedescă cele ce đice, va aduce dumné-lui mărturie în scris de la obrazele ot Arnăutchioiũ, ce sciu cum că până când a plecat dumné-lui din Țarigrad logodna nu eră stricată și anume de la Logofetul de la Sotirache Cheres-tegiũ și de la Hristache ginerile Micicului; iar jăluitorul a đis, că va aduce și de la aceia și de la alți sãtenî; acum înfățîșându-se de iznôvã înainte noastră ne arată jăluitorul mărturie în scris, de la douê ale acêstei luni Maiũ, iscălită de șapte martori, anume Toma Slugerul, i Vasile Aga zaraf, i Dimitrie paharnicul Apric, i Gheorghe portarul i Iordache zaraful, i Manole Costaridino, i Petre Gheorghiu Chehaia, prin care mărturisesc, că în multe rînduri a vrut jăluitorul să strice logodna, din pricină căci se vede că Stolnicul Antonie nu aveă putere să-i deă cele ce-i făgăduise în fôea de zestre, și Stolnicul nu vrea să strice logodna, đicend să se cunune și pe urmă, când a puté, îi va da cele făgăduite, iar jăluitorul neprimind-o acêsta, a rēmas logodna nedeslegată, când a plecat jăluitorul din Țarigrad, după cum nedeslegată este și până acum în điuva de astăđi; așă arată numiții martori în frica lui Dumneđeũ, ca unii ce đic că aũ sciuța acêștii pricinî; ne mai arêtă jăluitorul o scrisore de la đii întãiu a acêștii luni Maiũ, ce-i serie dumné-lui biv Vel Banul Grigorie Mavrocordat, unchiu-său, cum că îi trimete mai sus numita mărturie a sãtenilor, afară numai din Sotirache Cheres-tegiul, ce eră dus de câte-vă đile la cevticlicu-său și de Hristache,

ginerile Micicului, ce a murit de este un an și, cum de nu ne vom încrede noi la mărturia sătenilor, ne va arătă și acéstă scrisóre a dumné-luī, spre maī bună îndestulare, că nu se stricase logodna jăluitoruluī cu fiica Stolniculuī Antonie, în vreme ce însuși dumné-luī de multe ori a înscințat pe dumné-luī Stolnicul, să deă jăluitoruluī cele ce dedese fiiceī și să se deslege logodna, de vreme ce Stolnicul nu are putere a da cele făgăduite, și n'a vrut să se înduplece la cuvintele dumné-luī, ci tot-deauna îi răspundeă, ca să se cunune și pe urmă îi va da cele făgăduite; tot într'acéstă scrisóre scrie și dumné-luī Banul Nicolae Mavrocordat, iar unchiū al jăluitoruluī, cum că asemenea mărturie dă și dumné-luī, ca și dumné-luī Banul Gheorghe, că la vremea lipsirii jăluitoruluī din Țarigrad eră logodna nestrictă cu vitrega fiica Stolniculuī Antonie; ne maī arătă jăluitorul și vechiletul ce ȳice că a lăsat Luminăției sale Beizade Mihalache cumnată-sēū, la plecarea sa din Țarigrad, atât pentru datoria sa după deosebit catastilii, cât și la pricina logodneī, în care vechilet este iscălit martor și Sotirache Chiristi-giul. Deci la cuvintul ce a ȳis Stolnicul Andonie, cum că s'ar fi desfăcut cu jăluitorul, pentru pricina aceștiī logodne, cerēndu-i judecata să aducă mărturie în scris în soroc cuviincios de ȳile 40, după depărtarea loculuī, și dumné-luī dând răspuns, că cu soroc nu pōte să se lege, ci se mulțumesc să aducă jăluitorul mărturie în scris de la obrazele ce sciū că nu s'a desfăcut, și acum aducēnd mărturia ce se arată maī sus, în vechiletul în care este iscălit martor și Sotirache Cherestegiu, pe a căruia mărturie a ȳis Stolnicul, că se mulțumesc, și dovedindu-se dintr'acea mărturie, că la plecarea jăluitoruluī din Țarigrad logodna era nestrictă și că însuși Stolnicul a fost pricina, de nu s'a însoțit jăluitorul cu fie-sa, nevrēnd să-i deă zestrea cea făgăduită prin fōe, și iarăși Stolnicul fiind pricina stricării logodneī, ca unul ce și-a căsătorit pe fie-sa după altul, după pravilă se cuvine să întōrcă jăluitoruluī tōte lucrurile ce a dat fie-seī, atât la logodnă, cât și în urmă, din care lucruri, pentru cele tăgăduite de Stolnicul să primescă numitul Stolnic jurămint, că nu le-a dat jăluitorul, și jurând să aibă pace, iar nejurând să i le răspundă și pe acelea împreună cu cele netăgăduite, iar inel de logodnă i alte lucruri și cheltueli, ce ȳice Stolnicul că a făcut, să le pērđă, neavēnd cuvint să le cēră înapoi ca unul ce însuși a stricat logodna și și-a căsătorit pe fii-sa după altul, iar hotărērea rămâne la Măria-Ta.—1815 Maiū 26.

Constantin Bălăceanu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Vornic, Teodorache Văcărescu Vel Vornic, Gheorghe Filipescu Vel Logofēt, Fotache Știrbeī Vel Logofēt.

Lucrurile ce a dat Mavrocordat logodniceī sale Catincăī, fiica Stolniculuī, netăgăduite de Stolnicul cu prețul ce arată Mavrocordat.

Taleri

2.470 inel de logodnă.

600 un zăpis al părinteluī Varnis avlicesc cu dobîndă.

860 o jumătate lună diamant.

420 o lădiță de Saxonia.

42 un left de urmuz.

40 cincī perechi strumfi, trei de mătase și douē de tiriplitic.

180 zaharicā i cofeturi și alte măruntae la logodnă.

4.612

Lucrurile ce dice Mavrocordat că a mai dat logodnicei și Stolnicul le tăgăduesce.

Taleri

- 800 în iarși de beșlii.
 640 un inel la sərbătorea sa.
 106 un funștanlic de fludă coși 13.
 270 doi și jumătate pichet.
 395 4 mutcaluri mărgăritar.
 850 un șal beldar cu vergi roșii și albe
 52 cămașe de triheă.
 560 un césornic de aur cu smalț.
 90 15 coși geamfeiu.
 480 o ferigeă neftie.
 110 4 testemeluri calemcherii.
 670 o boheă șal.
 640 un ac de argint cu diamant.
 552 o lădiță de bagă cu oglindă.
 150 fórfece și acar de argint poleit.
 220 o pereche galinși argint și mărgăritar
 232 un teas de argint poleit.
 1.125 o scurteică de samur de șal stacojiu.
 690 o pereche cercei de smaragd.
-
- 9.837

Taleri

- 4.612 condeile cele netăgăduite de Stolnic.
 9.837 condeile cele tăgăduite.
-
- 14 449

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.

Citindu-se înaintea Domniei-Mele această anaforă a Preaosfinției sale părintelui Mitropolitul, am cerut de la Preaosfinția sa, prin osebită buiurdizma ce am dat la jalba jăluitoarei Elenei, ca să ne deă pliroforie pentru această cununie, de este din cele ce sunt poprite de pravilă, dar săvîrșindu-se, nu se strică, ci numai se canonesce, sau din cele ce și poprite sunt și săvîrșindu-se se strică? și ne-a făcut arătare prin osebită anaforă, de la 12 ale aceștii luni, că și după împărătescile pravili și după exavivlos a Arminopolui, această cununie este din cele ce, poprită fiind de pravili și săvîrșindu-se, se strică; după care acesta a Preaosfinției sale arătare, rămâne a se urmă bisericesca hotărîre, ce ni se arată că s'a dat pentru stricarea și despărțirea aceștii cununii, iar pentru pricina bătăei și celor-lalte pagube ce a arăt jăluitoarea că a cercat, poruncim, zapciule ce ești orînduit, vătașe de Vistierie, să arăți jăluitoarei de a face osebită jalbă către Domnia-Mea, și vom da cuviincioșa poruncă.—1816 Martie 12.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómnne,

Acéstă pricină, pe cât a fost de trebuință a se cercetă bisericesce, s'a și cercetat, dându-se sfirșit de fratele Episcopul Buzăului, ca unii ce s'aũ aflat a fi de eparhia frăției-sale, adecă ca prea o cununie ce s'a fost făcut înșelând biserica, fiind rude de departe, i s'a și făcut despărțire, supuindu-i sub canonul bisericesc după pravilă, atât pe jăluitoarea i pe pîritul Ianache, cu care s'a fost însoțit, cât și pe acel potropop, ce i-a fost cununat, lepădându-l din slujba potropopiei l-a pōprit și de dar, precum mai pe larg pliroforie se va da Înălțimii Tale dintr'acéstă alăturată anaforă a clericatului episcopiei Buzăului, cu întărirea frăției-sale, iar pentru pricina bătăei și celor-lalte pagube ce ȃice că a cercat jăluitoarea, ca o pricină politicescă ce este, se va orinduĩ în cercetare unde se va găsi cu cale de cătră înaltă înțelepciunea Măriei-Tale.—1816 Fevruarie

Al Măriei-Tale cătră Dumneȃu rugător și smerit părinte sufletesc.

Mitropolit al Ungrovlahiei Nictarie.

Dacă exemplul rău, vițiul, înfloriă chiar în jurul tronului, și la boerime, cum eră să nu se propage în clasele de jos ?

Dacă *divorțul* nu mai scandalisă pe nimeni decăt dōră pe consuliĩ streinĩ, ce tãrie puteaũ să aibă simplele *logodne*? De aceste se contractaũ adese numai cu gĩnd de a fi stricate și a da ocaziuni de cerere de despăgubiri. (1)

Logodnele! Ele se făceaũ în fața unui preot. Dar în ce stare oribilă eră și însăși biserica? Apoi ascultați ce ȃice despre ea Wilkinson:

«Sf. Sinod e compus din Metropolit și din Episcopi. Acest consiliũ este tribunalul cel mai corupt din tōtă țera și actele și decisiunile lui, al căror motiv și scop sunt departe de a avé o tendință morală, se par calculate salt numai pentru a încuragiã depravațiunea și cele-lalte desordine în societate. (2)»

Și cu tōtă corupțiunea clerului înalt și simonia la basa hirotoniilor, nu eraũ în Bucuresci mai puține de 366 biserici și 20 de mănăstiri. (3)

Un alt mijloc de a protege și ajutoră boerimea il aveã Domnitorul în *Cutia milosteniilor*.

Cutia milosteniilor continuă sub Caragea a avé diverse havaeturi sau iraturi, pe lângă taxele după caftane. (4)

(1) Veđi actele de sus și D. din Tom. X. B. al *Ist. Rom.* de V. A. U.

(2) Pag. 62.

(3) Wilkinson, pag. 72.

(4) Caragea îngrijese de *Cutia milosteniei* încă din primele ȃile ale venirii lui a tron. In 7 Ianuarie 1813 ordonă împlinirea sumelor datorite cutiei din diferite condee. Ioan Moscu este epistatul Epitropiei Obștirilor. El cere împlinirea de la boerii căftăniși și de la ispravnicii și judecători, cum și de la Divanul Craiovei și

Iată principalele iraturi cari continuă sub Caragea:

La 28 Iunie 1813 Domnitorul serie Caimacamului Craiovei, fost mare Postelnic N. Scanavi și Divanului, că încă din Fevruarie, acest an 1813, s'a făcut irat nou la Cutia milosteniei câte 1 pară la leu de la cei ce cumpără imobile în țără cu buna învoire. Pentru ca să se pótă percepe acest venit, Domnitorul face obligatorie întărirea actului de cumpărare de către divanuri în Bucuresci și Craiova, și de Ispravnicii prin județe. (1)

Tot în interesul perceperii acestui venit nou, Caragea ordonă Metropolitului și Episcopilor să însciințeze pe protopopi și preoți, că sunt datorii a raportă la Epitropie pe totă săptămâna despre orî-ce vîndări de imobile (2)

Acéstă dare, câte-vă luni după aceea, se ridică la 2 parale la leu la vîndare de lucruri nemișcătore și țigani prin licitație, plătite de cumpărător. Când vîndarea este de bună-voe, se va percepe câte 1 pară la leu. Rînduitul cu perceperea acestei taxe va pune un anume sigiliu cu marca județului, independent de cercetarea prealabilă a vîndării de către ispravnicat, ca să se vadă de este bună.

Clironomiile ab intestat să se ieă în profitul Cutiei, făcîndu-se din ele și căutarea de suflet a celui mort fără de moștenitori.

Caragea mai obligă pe duhovnici, ca să îndemne pe creștini să lase câte ce-vă la Cutia milosteniei, chiar dacă au moștenitori.

Cutia va percepe câte 2 parale de fie-ce pele de epure exportată.

Câte 15 parale de tot șocul de sticlă importat.

Câte 2 parale de tot cotul de postav lucrat în țără.

De la tóte bilciurile anuale de județ, să se ieă de fie-ce prăvălie câte 1 pară.

Caragea rînduesce, în Fevruarie 1814, pe fostul mare Paharnic Const. Otteteleşanu, care să incasseze veniturile Cutiei, la Craiova, pentru județele oltene. (3)

Un venit mai important al Cutiei este tot de la slujba Vorniciilor, adevă de la taxele vitelor de pripas. Am arătat aiurea marele abuzuri

de la egumenii rînduiți pe la mănăstiri, a taxei legiuite în favoarea Cutiei. De la funcționarii cari primesc lăfă din Visterie, sumele datorite se vor împlini direct din acea lăfă. — Moscu urmăresce cu stăruință în 1814 intrarea la Cutie a taxelor de la vîndarea imobilelor, cum și venitul din slujba Vornicieii, acel de la caftanele ispravnicilor, etc.

(1) Anexa de vęđut în Tom. X. B. al *Ist. Romănilor* de V. A. Urechiă.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

ce se comiteau cu perceperea acestor taxe, închidându-se, ca vite de pripas, chiar vite din băătura casei omului, luate pe furiș de acolo. *Colacul* ca glóbă, ce se luă, de 20 bani pentru boú și vacă, de 40 bani pentru cal și bivol, și de 10 bani de óe și de capră, este taxa pentru herghelií întregi rătăcite, iar când e vorba numai de puține vite, atunci taxa eră mai mare și anume de 1 $\frac{1}{2}$ talerí de cal și bani 20 de bivol, de boú și de vacă și bani 100 de rímător, bani 50 de óe și bani 10 de capră, independent de stricăciunile în holde și în vii, pe carí stăpínul vitelor le va plăti după ispășenia la fața locului, făcută de vornicel, împreună cu preotul și fruntașii satului și independent de glóba, obligat să plătescă la vornicel stăpínul vitelor, care a făcut stricăciuni în holde și anume pentru cal, bivol câte 40 bani, pentru vacă și boú câte 20 bani, de óe și capră câte 10 bani și de rímător câte 50 de bani.

Cele-lalte instrucțiuni se pot vedé în actele de la Tom. X. B. al Istoriei nóstre.

O dare atât de odiósă ca aceea a vorniciilor, dacă putea avé vre-o scusă, când eră lăsată în folosul milosteniilor, devine și mai odiósă, când, în loc de a se dá în întreprindere cu licitație onestă, se face un mijloc de chivernisélă pentru protejații domnesci. Așa s'a întâmplat în 1814 Noemvrie:

Pitac cătră Dvornicul Obștirilor, ca să dea dvorniciile pe acest an talerí 20.000 obrazului ce aduce pitac.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Cinstit și credincios boerule al Domniei-Mele, dumné-ta Vel Dvornice al Obștirilor, fiind că huzmetul Dvorniciilor din țéră este irat al Cutiei milosteniilor, a căruia-datorie sunt facerile de bine și ajutorurile cătră cei ce aú trebuință, de aceea poruncim dumi-tale, ca acest huzmet al Dvorniciilor să se dea pe anul viitor cu preț de 20.000 aducătorului acestri Domnese al Nostru pitac, fiind obraz vrednic de ajutor, căruia să i se dea apoi și Domnescile Nóstre porunci după orínduélă. Toleo pisah gpd. — 1814 Noemvrie 19.

Cod. LXXIV, fila 157.

Din vama tabacului încă se dádea câte-vă procente în favórea Cutiei milelor. Pentru partea Cutiei se percepea la ocaua de tabac importat parale 26, iar de la cel din țéră câte 8 parale. Acest venit însă abià se urcă de la 2.000 la 2.500 talerí pe an. (1)

(1) Veđi Tom. X B. al *Ist. Románilor* de V. A. Urechii.

La începutul lui Ianuarie 1815, Marele Vornic al Obștirilor Mihalache Manu ia compturile Cutiei milosteniei și constată insuficiența venitului, din cauza neincassării și a deficitului. La 23 Ianuarie 1815, Domnitorul însărcinează pe fostul mare Ban Grigore Brâncoveanu și pe marele Vornic de Țera-de-sus Barbu Văcărescu, să facă întocmire nouă a Cutiei, în marginele venitului ei.

Cu aceeași, dată Domnitorul obligă pe marele Căminar să verse la Cutie 3.000 lei pe an, suma hotărîtă din vama tabacului.

Luarea socotelilor Cutiei în 1815 se face de Divan, sub președința Metropolitului. Caragea adaogă la venitul Cutiei 500 de taleri de la ocne peste alți 500 anteriormente hotărîți. Asemenea de la vămii se mai adaogă 300 taleri, peste o sumă identică din vechi stabilită. Domnitorul obligă și Visteria să plătească sumele întârziate, câte 500 taleri pe lună; el regulază din nou taxa de la peile de epure; asemenea ha-vaetul de la ocă de cêră, de la cotul de postav de țeră, de la stocul de sticlă, venit care se percepe prin biuroul vămilor și prin *meemurii* Epitropiei Obștirilor.

Incassările de la caftanuri merg foarte anevoe și în anii următori 1816 și 1817.

În Fevruarie 1817, constatându-se din nou deficit la Cutia Obștirilor se dispune revenirea la vechi taxe și iraturi și încă și aceste cu ôre-carî adaogiri. Se mai crează și venituri noue, cari tôte aceste se pot vedé în următorul act:

Intârîre la anaforaua veliților boeri pentru veniturile Cutiei Obștirilor.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoie.

Primită fiindu-ne chibzuirea ce fac dumné-lor orînduiții boeri printr'acéstă anaforă, întru tôte o întârîm Domnia-Mea și hotârîm, ca întocmai să se facă urmare, trecêndu-se aceste iraturi și la condica Epitropiei Obștirilor, ca să fie sciut și să se și pue în lucrare de acum înainte, bez condeiul, câte taleri doi de la fieș-care carte de vătășie de țiganî domnesci, care acest irat poruncim, ca de la anul viitor, cu let 1818, să se începă a se pune în lucrare și condeiul capanliilor să se ieă numai de la cei pămîntenî capanlii, iar nu și de la Turci. — 1817 Fevruarie 16.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată porunca Măriei-Tale, ce prin pitac ni s'a dat, că cercetându-se de cătră Măria-Ta veniturile Cutiei obștirilor s'aũ vêdut că nu sunt destoinice a întîmpinâ cheltuelile ce aũ, ci să chibzuim ce alte venituri se cuvîne a se adaogă ca să fie de ajuns? am făcut chibzuire și se găsi cu cale, că unele venituri ce din vechime aũ fost orînduite Cutiilor și nu s'aũ urmat, să se pue acum în lucrare cu

oreși-ce adaos și să se mai adaoge și altele nouă venituri, după cum se însemnează mai jos, iar hotărîrea rămîne la Măria-Ta.

Const. Filipescu Vel Ban, Radu Golescu Vel Vornic.

Cod. LXXV, pag. 185.

Veniturile vechi ale Cutiei

Cât eră rînduit tal. parale	Cât sã deã acum tal. parale	
— 1	— 2	Cotul de postav de țerã, sã le deã vîndãtorul.
— 1	— 2	Pelea de epure, sã le deã vîndãtorul.
— 5	— 15	Șocul de sticle ce vin de prin țeri streine, sã deã neguțãtorii ce aduce sticlele.
— 1	— 3	Ocaua de cãrã ce ese din țerã, sã le deã cel ce scõte cãra.
300 —	600 —	Toți neguțãtorii capanlii.

Veniturile noue ce se chibzuirã acum.

5 —	Sã deã fieș-care rõtã de borangic, sã-i deã stãpînul roței.
— 1	La leu, sã deã cei ce cumpãrã acareturi nemișcãtore cu riza-pazar.
5 —	Cãpitãnia de frunte spãtãrãscã de afarã, sã deã cãpitanul cãnd se rînduesce, dupã cum dau și polcovnicii.
2 20	Cãpitãniile de afarã de a 2-a mãnã, asemenea.
2 —	De tõtã cartea de vãtaf de țigani domnesci.
5 —	Sã deã pe an fieș-care preot din tõtã țera, cãți se vor gãsi la catagrafia dumnã-lor ispravnicilor, afarã din cei scutiți de pe la mãnãstiri și de pe la boeri și afarã din cei er-tați și neputincioși.

La începutul anului 1818, după luarea socotelilor Cutiei, se întocmesc din nou listele milelor, cari se ridicã pe lunã la 7.403 taleri. Administratorul Cutiei, Moscu, amintesce mereu prin raporturile sale cãtrã Domnitor, cã nu mai are de unde sã plãtescã adãogiri de mile, cãci Cutia iarãși este în deficit. «Dupã cercetarea socotelilor ce am fãcut, diceã Moscu în 1813, trec mai mult cheltuelile peste iraturi, din multã adãogire ce s'a fãcut la lefi, cum și alte cheltueli, de care dupã datorie fac acestã plecatã anaforã, cã nu mai rămâne loc a se adãogã alți lefași». Asemenea declarațiunii categorice nu împedecã pe Domnitor sã scrie din nou lui Ioan Moscu cã, deși Cutia nu are stare de a mai adãogã lefi, «sã economisesci de a se face vr'o mângãere» nou-lui recomandat. (1)

(1) Se pot aflã în întregime actele relative la Cutia milelor în Tom. X. B., din *Ist. Rom. de V. A. U.*

La 28 Martie 1815 se întocmesce budgetul de venituri și cheltueli al Cutiei milosteniilor, pe care-l dăm în notă la acest loc sub litera t. t. (1)

(1) După luminată poruncă adunându-ne la un loc și privind la iraturile Cutiei milosteniei, cele ce se pot împlini prin ajutorul Înălțimii Tale, cu chibzuire am și alcătuit lefile săracilor i dohtorilor și ale Epitropiei, precum într'acest catastih se cuprinde, câte cât este a se plăti fieș-căruia pe totă luna, însă taleri 3.198 pentru lefile săracilor și taleri 1.200 pentru dohtorii și gearahii politiei și taleri 1.670 pentru tahma Vorniciei Obștirilor, care catastih, iscălindu-se de noi, se va întări și cu luminată pecetea Măriei-Tale, ca după acelea să urmeze și Vornicia întocmai.—1815 Ianuarie 1. Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu, Mihalache Manu Vel Vornic.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscoe.

Intru toate cele-lalte primită fiindu-ne anaforaua acésta a dumné-lor orînduiților boeri, o întărîm Domnia-Mea și hotărîm, ca întocmai să se urmeze, după care și poruncim dumi-tale Vel Logofete de Tără-de-sus, să îngrijesci a se împlini atât rămășițurile Cutiei după la cei ce sunt datorî, cât și acei taleri 3.360 de la sf. Mitropolie din sfertul sf. Dimitrie al anului trecut prin orînduit zapciû ceuş de aprođi, cum și dumi-tale Vel Vistiere, poruncim să se plătescă la Cutia milosteniilor acei câte taleri 500 pe lună până la sfîrșitul trecutului Martie și până a se face împlinire rămășițurilor, ca să nu rămăe săracii lefași lipsiți de acésta mângăere a lefilor, mai virtos acum că sosese aceste zile ale Sfintei Învieri; poruncim dumi-tale Vel Vornice al Obștirilor, ca pe lângă taleri 3.360 ce au a se răspunde acum de la sf. Mitropolie, să se împrumute Vornicia și cu taleri 10.000 spre împlinirea și răspunderea lefilor până la sfîrșitul trecutului Martie, precum și dohtorilor și gearahilor să li se facă cunoscută datoria ce au de acum înainte de a merge fără de plată la ori-ce bolnav sărac de aici din politie, la care să aibă Vornicia căduța privighere, ca pentru cel neurmător să facă Domniei-Mele arătate, spre a se lipsi de léfa sa acel dohtor sau gearah, iar acele patru condee din iraturile ce se pomenesc în mai jos arătatul al 5-lea pont, are a rămăne tot la aceeași orînduélă ce au fost până acum, precum și pentru iratul de la Căminărie al Cutiei are a se face urmare întocmai după hotărîrea și porunca Domniei-Mele, ce s'a dat la anaforaua dumné-lor de la cinci ale aceștiî luni. -- 1815 Aprilie 7.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXIV, pag. 96.

Prea Înălțate Dómne,

După luminată poruncă adunându-ne la un loc, mai întâi am cercetat iraturile Cutiei milosteniei câte sunt bune și se pot strînge, după care sumă am întocmit rumai pe acest an și catastih de darea lefilor săracilor cu dohtorii i logofeții Vorniciei Obștirilor, adunându-se în sumă de taleri 6.068 a se plăti pe totă luna, iar la anul se va așterne iarăși de isnovă catastih prin orînduiții de către Măria-Ta boeri, punënd o dréptă analoghie după suma iraturilor ce se vor agonisi, dar și prin luminată poruncă să se pue în lucrare cele de mai jos arătate, pentru ca să se pótă păzi darea lefilor pe totă luna nestrămutat, însă:

1). Afară din întocmirea catastihului ce acum s'a chibzuit, cu nici un chip să nu se mai orînduésă alți lefași, sau vre-un prostichiû cui-vași până la împlinirea anului.

*

De la cutii se dau pensiuni diverse. Aşa sunt şi pensiunile pentru

2). Tóte rémăşişurile ce sunt rînduite a se împlinî prin céuş de aproşi, cum şi acei po talerî 500 pe lună de la Visterie, atât cât va fi rémăşişă, cât şi în urmarea de acum înainte, să binevoesci Măria-Ta a porunci straşnic, ca să se plătescă negreşit la Cutia milosteniei.

3). Doftorii i gerahii ce s'a aşezat cu léfă de la Epitropie să se îndatoreze toţi a merge fără pregetare la orî-ce bolnavî săracî de aici din politie, fără cea mai puşină plată, priveghiând Epitropia şi îndemnându-î cu urmarea datoriei lor, iar când nu vor alergă la săracî, atunci să se arête la stăpînire nesupunerea lor, ca să se învinovătescă.

4). Tóte iraturile Cutiei milosteniei, câte se cuvin a se vinde pe fieş-care an, să nu fie volnică Cutia saŭ orî-cine a le vinde de sineşi, ci să se strige la cochivechî în Divan, şi cine va da mai mult, acela să le ieă pentru mai mult folos al săracilor.

5). Pentru acei câte şese bani de pelea de epure ce ese din ţeră i şese bani cotul de *postav ce se lucréză aici în ţeră* şi s'a hotărît a se împlinî de la vindătorî prin meemurii Epitropiei i po câte 9 bani de oca de cēră ce ese din ţeră şi 45 bani de tot şocul de sticle ce vine din ţeră străină şi s'aŭ dat în credinţă asupra vameşilor să le strîngă, aceste patru condee nu se pot împlinî într'alt chip nici prin vameşi, nici prin meemurii Epitropiei şi nici că se va puté pune în lucrare cu alt mijloc decât să binevoesci Înălşimea Ta a se adăogă la ponturî şi contractul vămilor de la anul viitor înainte, cu adăogire de preş la strigare şi se va luă pe séma Cămării şi cât preş se va socoti de către Înălşimea Ta că pôte să prinđă aceste patru condee într'un an, şi să se orînduésă a se da de la gazdia vămilor pe fieş-care lună şi cu révaşul Epitropiei să se scađă din căştiurile Cămării Domnesci.

6). De acum înainte să nu se mai împărtésă lefi săracilor prin orî-ce alte deosebite mâni, nici de către Sf. Mitropolie, precum obiceiua de opriă din banii sfer-tului şi împărşia la osebişi lefaşi, nici de către mumbaşirii ce se orînduiesc cu împlinirea iraturilor să nu se imprăştie de către nimeni banii, ci tótă suma iraturilor să se adune la Epitropie şi chiar de la Epitropie să se împărtésă în lefi, după îndreptarea catastihului ce s'a făcut, iar talerî 3.360 ce a poprit Sf. Mitropolie din sfertul Sf. Dimitrie ot let 1814, cu pricinuire ca să-î împărtésă pe anul viitor la vre-o căfi-vă lefaşi, cu luminată poruncă să se împlinésă suma acésta la Epitropie, căci unii dintr'acei lefaşi cât s'aŭ convenit s'aŭ aşternut în catastihul Epitropiei şi de la Epitropie este ca să-şi cēră şi léfa lor.

7). Iraturile Epitropiei ce prin alegere cu întărire gospod, precum a rémas lămurită, cu nici un chip de pricinuire să nu se mai împuşineze, precum s'a scađut în anul trecut, ci să fie temeínice ca să se pótă întîmpină darea lefilor după catastih, mai virtos încă din cât se va puté să se mai adaoge şi alte iraturî din ceea ce se va socoti nevătămătóre.

8). Pentru acei câte talerî 250 pe lună ce prin luminată poruncă încă de la trecutul Septemvrie este să-î răspunđă la Epitropie dumné-luî Vel Căminarul din iratul Căminăriei, drept vama tabacului ce a fost irat al milosteniei şi drept tóte prisósele ce i s'aŭ mai adăogat, cu straşnică luminată poruncă, să se îndatoreze ca să-î răspunđă la Epitropie, atât rémăşişa de la Septemvrie până acum, cât şi de acum înainte pe anul curgător.

9). Cu tóte că doftorul Stavrange Moscu s'a aşezat po câte talerî 150 pe lună,

serviciii aduse țării. Intre aceste menționăm ale câtor-vă doctori sau vânduvelor lor. Se mai dau și la cocóne vânduve, de multe ori la cele

dar din suma acésta ce i se făcêa pe un an, dintr'înșii 1.400 este a-î fi drept despăgubire ce are să-î ică rămășită de léfă pe anul trecut pe șepte luni, iar taleri 2.400 sunt a se da lui Ion Mesîț drept óreși-care mângâere și despăgubire din ceea-ce are să ică léfă din anul trecut, și cu chipul acesta să se urmeze lefile doftorilor până la încheerea anului; după acestea arêtam Înălțimii Tale, că ne-ajungêndu-se, iraturile, s'au scos din catastih și unele cocóne ce aveau léfă de la Cutia milosteniei pentru care rămâne la Înălțimea Ta, ca să se hotărască de unde să li se deă ceea-ce se va socoti spre mângâerea stării dumné-lor, căci noi mijloc nu am avut a le lăsă numai cu numele scris în catastih fără a avé Epitropia mijloc de unde să le răspunđă lefile; asemenea đicem, că de nu se va pune în lucrare urmarea ponturilor ce arêtam cu a se înlesni de către Înălțimea Ta cu ori-ce mijlôce împlinirea rămășitelor de la Visterie i de la cei-ce sunt arêtați, atunci să remâne catastihul lefilor jos, ori va avé Epitropia slobođenie de a se împrumută cu sumă de bani în dobindă până la taleri 10.000 pentru răspunderea lefilor acum măcar pe trei luni de đile până la sfîrșitul lui Martie, ca să aibă sáracii mângâere la Sfintele Pasci, și cum va fi bună hotărîrea Înălțimii Tale.

Grigorie Brâncoveanu, Barbu Văcărescu Vel Vornic, Mihalache Manu Vel Dvornic.—
1815 Martie 28.

Pe lună po
taleri.

200 Costandinache Caracaș.
200 Silivestru.
200 Constantin Darvari.
150 Stavrache Moscu.
150 Constantin Filitis.
100 Ioan Pascal.
100 Ioan Mesîț.
100 Viler

Dohtoriî politiiei i gearahiî.

} gearahi ai politiiei.

1.200.

Léfa dumné-lui Vel Vornicului cu II epitropi, împreună cu logofeșii Epitropiei.

100 Dumné-lui Vel Vornicul al obștirilor.
40 Costache Rasti biv III Vistier.
40 Zamfirache III postelnic.
40 Luca Logofêtul.

1.120

40 Gheorghe Logofêt.
40 Ianache Logofêt.
40 Ioniță Căpitanul.
40 Costache Polcovnicul.
40 Gheorghe Polcovnicul.
130 Sameșul Epitropiei.
100 Condicarul Epitropiei.
40 Cheltuêla zărăfiei.

1.670.

tinere și frumoșe, după stăruința lui Beizadea Costache: desfrînare cu economia propriilor bani. În 1815 Aprilie 5 este un nou budget al milelor și pensiunilor în cuprinderea ce se vede în notă. (1)

(1) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicic.*

Primită fiind Domniei-Mele această cumpănire și întocmire a lefilor ce s'aun făcut de către dumné-lor orînduiții boeri printr'acest catastih (în care se adună lésă pe totă luna taleri 3.193 a săracilor lefași, taleri 1200 a dohtorilor și a giarahilor și taleri 1670 a tagmei Vorniciei obștirilor), o întărim Domnia-Mea și poruncim dumitale Vel Vornice al Obștirilor, ca întocmai să urmeză darea acestor lefi de la și'tntăiū a trecutului Ianuarie până la sfîrșitul acestui următor an. — 1825 Aprilie 5.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Cod. LXXXIV, fila 88.

Indreptarea lefilor Cutiei milosteniei.

Pe Iună po
taleri.

- 30 Mărióra sîn Maria Botezata ot sf. Șava.
 - 15 Maria lui Ianache Postelnicelul ot Udricani.
 - 50 Mărióra lui Ciuchii.
 - 50 Ilinca Stolnicésa sîn Clucerul Spiridonache.
 - 100 Hătmănésa Cozonica.
 - 40 Elena și Marghióla condicărésa.
 - 20 Nicolae Logofetul.
 - 15 Maria III Logofetésa.
 - 40 Pitárésa Bălașa Scăsăgióia.
 - 20 Chiriachî vėduva lui Hagi Gheorghic vnuc Lofciu ot Stelca.
 - 30 Trei nepóte ale Ecaterinei Alexencei ot Udricani.
 - 45 Trei fete ale lui Nicolae Varsama.
 - 20 Ióna Postelnicésa ot Popa Dărvașu.
 - 10 Maria Sofragióica.
 - 7 Dima Sacatu.
 - 10 Luxandra sîn Clucerul Rasti.
 - 5 Casandra vėduva ot Crețulescu.
 - 40 Stanca Stolnicésa Pălădóica ot Tîrgoviște.
 - 20 Bălașa Armășóia Nicătóe ot Udricani.
 - 30 Zoița Slugerésa a lui Ianache Giurgiache ot Batiște.
 - 25 Bita dohtoróia vnuc Matraca ot Tîrgoviște.
 - 50 Smaranda Toplicénca.
 - 30 Safta vămășóia
 - 20 Maria brat ego
 - 20 Sultana ipac brat ego
 - 20 Elena ipac brat ego
- } sîn Stolnicul Dumitrache Papazoglu.
- 20 Calița vėduva a rėposatului Pitar Drăgoiū.
 - 15 Ecaterina vėduva a rėposatului Anesti.

Intre cei miluiți aflaiū o Hătmănesă, o Vornicésă, o Clucerésă Oteleșanu, o Hiotu, o Știrbei, vèduve de boeri de tótă trépta.

Pe Iună po
taleri.

- 15 Maria vèduva lui Ianache Céușul ot Bisericanî.
 30 Gheorge biv Vornic de harem ot Spirea.
 15 Elena vèduva a lui Ștefan împușcat de Turci, cu 4 copii, ot Boteanu.
 10 Maria vèduva a lui Ianache Logofétul ot Prundul.
 5 Iana preotésa vèduva ot biserica Dómnei.
 5 Vârvara Grămăticésa ot Sf. Spiridon noū.
 10 Anastasia vèduva ot mahalaua Dudescului.
 5 Stanca vèduvă bătrînă.
 70 Zoița vèduva Cioranca Pitărésa.
 30 Păhărnicésa Smaranda Privalóia.
 50 Catinca vèduva sora Vornicului Sămurcaș.
 20 Mărióra vèduva Bulegióia.
 6 Petre Postelnicelul sacat, ot Spirea.
 20 Zoița vèduva Logofétului Salomon, ot Buteanu.
 10 Calița vèduva ot Radu-Vodă.
 10 Catinca vèduva sora vameșului Niță ot Radu-Vodă.
 50 Elena Sêrdărésa vèduva lui Mănăilă.
 50 Anastasia vèduva Vistierului Iamandache Mehtupciu.
 10 Anița vèduva Ciupénca.
 20 Catinca vèduva Ciupénca.
 20 Zoița vèduva Ciupénca.
 10 Elena vèduva lui Mihalache Ciorci-bașa.
 10 Ecaterina vèduva Postelnicésa Tomulésa, ot Radu-Vodă.
 5 Paraschiva preotésa vèduva ot biserica Dintr'o-đi.
 5 Zoița vèduva ot Sf. Spiridon-noū.
 5 Anastase Sticlarul sacat de ochi, ot Sf. Nicolae din Șelari.
 10 Smaranda vèduva Cămărășóia, ot Arhimandritul.
 15 Sultana vèduva sîn Maria Postelnicésa Vlădésca.
 10 Gheorghe Cavarnalău sacat ot Tîrgul-de-afară.
 15 Maria vèduva a Logofétului Nicolae tipografur ot Sf. Vineri.
 25 Bălașa vèduva Drăgănésca ot podul Mogoșóei, biserica Albă.
 20 Doué fete sârace Zoița și Vasilica sîn Popa Négul, ot Colța.
 15 Maria vèduva Lucăi, ot Dómna Bălașa.
 10 Ecaterina vèduva a Polcovnicului Paladi, ot Sf. Gheorghe-vechiū.
 20 Maria vèduva Pardali, ot Pitar-Moș.
 10 Maria Diculésca ot Dudescu.
 15 Smaranda vèduva Căpitănésa a Căpitanului Ene, ot Popa-Rusu.
 5 Ștefan Postelnicul Cortescu, ot Arhimandritul.
 5 Rada vèduva lui Petre Sîrbu, ot Radu-Vodă.
 40 Iorgache Beceru ot Têrgoviște.
 30 Anastase Florea ot Colța.
 20 Arghira fata, nepóta lui Clucerul Burche, ot Negustorî.
 25 Marióra sîn Medelnicerul Mațiiū Greceanu, ot Arhimandritul.

Puțină sunt pensionarii pentru serviciile aduse Statului și încă și mai

Pe lună po
taleri.

- 10 Elena văduva lui Dobrotanu.
- 5 Tudora preotésa văduva, ot biserica Dintr'o-di.
- 10 Maria văduva III Logofét Constantin, ot Radu-Vodă.
- 10 Tănase Odabașa orbul, ot Spirea.
- 10 Sanda văduva botezata din papistași, ot Dobrotésa.
- 20 Zoița și Smaranda sin Mateiú Poenaru, ot biserica Nemților.
- 20 Sultana Sêrdârésa văduva lui Zamfiroglu, ot Sfinți.
- 15 Ecaterina Șêtrârésa văduva lui Sândulache, ot Negustori.
- 20 Zoița văduva Sêrdârésa Agapi.
- 5 Anița Postelnicésa ot Colțea.
- 5 Ecaterina Ciubuccióia văduva ot Văcăresci.
- 5 Stanca Polcovnicésa văduva, ot Sărindar.
- 5 Zoița Botezata văduva ot Udricani.
- 10 Bălașa Căpitánésa a lui Nicolae Căpitanul za dorobanți.
- 10 Maria preotésa văduvă cu 5 copii, ot Negustori.
- 70 Zamfira Stolnicésa Știrbóica văduva.
- 10 Bălașa văduva Clucerului Gheorghe Sfirléză.
- 5 Maria Oprișănóia ot Olari, ce acum s'a călugărit.
- 10 Ióna Stegărésa văduva, cumnata Pitarului Dumitrache ot Negustori.
- 20 Maria Armășóia sin Paharnicul Sefendache ot Gorgani.
- 10 Elena văduva lui Mihalache Cantara.
- 20 Elena sin Vistierul Pascu ot Colțea.
- 5 Maria Armășóia văduvă ot Crețulescu.
- 15 Ecaterina văduva Vistierului Constantin Extractorul.
- 25 Hrisantia văduva răposatului III Logofét Fotache, ot Sf. Vineri.
- 5 Luxandra văduva a Polcovnicului Augustin, ot Gorgani.
- 20 Maria Născolésca văduva ot Sf. Ilie.
- 15 Arghira Armășóia văduva Mardagióica.
- 5 Rada văduva a Dimeí Saca-bașa ot Izvor.
- 20 Elena Vameșóia văduva Vameșului Iamandi ot Batiștea.
- 20 Zamfira văduva a lui Pantazi Dimanciul.
- 20 Maria sin Paharnicésa Tufénca.
- 20 Elena Șêtrârésa Popénca, ot Sf. Ștefan.
- 20 Copiî Smarandei Sêrdăresei ot Radu-Vodă.
- 5 Anastasia văduva Gréca ot Gorgani.
- 21 Efimia Postelnicésa ot Negustori.
- 20 Maria văduva a Nêșcului Lipiscanul, ot tam.
- 20 Maria văduva a dumné-lui Topci, ot Antim.
- 20 Stanca Pitărésa Periețénca văduva, ot Sf. Ecaterina.
- 50 Clucerul Iancu Glava ot Tîrgoviște.
- 20 Luxandra Gorunénca văduvă ot podul Calicilor.
- 10 Magdalena văduvă streină, ot Sf. Spiridon noú.
- 5 Șerbana văduva ot Sf. Ecaterina.
- 20 Zoița fata sin Clucerul Ioniță Botea ot Mântulésa.

puține nume de indiviđi infirmi, neputincioși. Catalogul de nume ce

Pe lună po
taleri.

- 20 Smaranda văduva sin Vistierul Pashale, ot Colțea.
 20 Maria văduva a lui III Logofét Zamfirache, ot Neguțători.
 20 Luxandra sin Polcovnicul Ilie ot podul Calicilor cu Maria Gromitiei ot Pro-
 topopul, po câte taleri 10.
 10 Ecaterina văduva Iconomului ot tam.
 5 Marióra Apostol Răducanu ot Udricani.
 20 Smaranda văduva a lui biv II Cămăraș, ot Gorganî.
 10 Anastase Temclie ot Gorganî.
 5 Maria văduva Botezata ot Zlătari.
 10 Tănase Postelnicelul săcat, ot Curtea gospod.
 15 Stanca Postelnicésa ot Sf. Ilie.
 50 Ecaterina Clucerésa Oteteleşanca.
 40 Efrosina Hiotóia văduvă.
 30 Elenco Meculéca Slugerésa văduvă.
 15 Copiî réposatului Logofét Gheorghe ot veliđii Vornici.
 25 Maria Alexénca văduva ot Stejar.
 10 Ecaterina Botezata văduvă ot Sf. Vineri.
 15 Maria Postelnicésa văduvă Cărpenişanca.
 25 Stanca Polcovnicésa sin Becerésa.
 15 Veneşiana văduvă, dohtoriţa ot Dómna-Bálaşa.
 30 Păhărniceşa Zoiţa Tufénca.
 30 Despina văduva răposatului vătaf Mihalache, ot Cămpina.
 10 Alexe Postelnicelul orbul, ot Stejar.
 20 Zoiţa sin Clucerul Zaguriano, ot Radu-Vodă.
 20 Anastasia văduva a Postelnicului Anton, ot Sf. Gheorghe-noŭ.
 20 Safta fata sin Clucerul Dumitrache Mora, ot Neguțători.
 10 Elena văduva a III Logofét Mateiŭ Bunea ot Caimata.
 10 Maria Postelnicésa văduvă cu doi copii.
 15 Drăgana din alte némuri, ot schitul Nămăescii sud Muscel.
 50 Schitul Basicovul ot Argeș, cu poruncă deosebită gospod.

Cei din urmă așezați după jălbi.

- 10 Zamfira văduva lui Damiianovici, ot Dómna Bálaşa.
 10 Marița Pețóia ot Neguțători.
 30 Paraschiva cu mumă-sa i cu alte 3 surori.
 15 Zamfira sin Vlasto ot Radul Vodă.
 5 Ecaterina văduva ot Boteanul.
 15 Ioniță Betégul.
 10 Efrosina Botezata, venită acum cu poruncă gpd,
 10 Preda Polcovnicelul ot Sf. Ștefan.
 5 Sanda văduva ológa, ot Colțea.
 5 Anastasia Botezata, ot Cămpu-Lung.
 10 Luxandra Voitinénca fata.
 15 Maria Speténca.

publicăm în notă p^ote servi bine la studiul asupra societății Bucu-
rescene sub Caragea.

Se mai dau ajuto^re de măritiș la fete sărace orⁱ protegiate.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Dumné-ta biv Vel Vistier Ioane Moscu, Epistatule al Epitropiei Obștirilor, după pliroforia ce ne dai printr'acéstă anaforă, milostivire făcând Domnia-Mea, poruncim să se dea acești taleri 1.000 ajutor pentru măritișul fetei jăluitarului. — 1813 Maiu 12.
(Pecetea gpd.) Vel Logofét.

Cod. LXXVI, pag. 235.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminata poruncă am cercetat și întru adevér este scăpătat, cu fată în vîrstă gata spre măritiș, pentru care, spre unirea căsătoriei fii-sei, de se va găsi cu cale și de către Înălțimea Ta, să fie ajutorat cu taleri 1.000 de la Cutia milosteniei, și cum va fi bună hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Maiu 16.

Ioan Moscu.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahiscaoie.

Dumné-ta biv Vel Vistiere Ioane Moscu, Epistatule al Epitropiei Obștirilor, după pliroforia ce ne dai printr'acéstă anaforă, pentru sărăcia jăluito^rei milostivire făcând Domnia-Mea asupra ei, poruncim să i se facă ôreși-ce ajutor de la Cutia milosteniilor pentru măritișul ei, după starea sa. — 1813 Maiu 11.

(Pecetea gpd.)

Cod. LXXVI, pag. 138.

Prea Înălțate Dómnne,

După luminată poruncă, am cercetat atât prin doi epitropi la fața locului, cât și un Constantin Flăcăul s'a arêtat la Epitropie cu jăluito^rea este întru adevér a se săvîrși cununic și nu i se întâmplă cele trebuinciose, aflându-se săracă, căreia după starea ei, fiind din cele prôste, rămâne precum te veⁱ milostivi Înălțimea Ta. — 1813 Maiu 5.

Ioan Moscu.

Pe lună po
taleri.

- Elenco Postelniceșa ot mahalaua Popei Dârvaș.
- 10 Dumitrana Polcovnicéșa nora Céușului, ot biserica Amzei.
- 20 Uța Șêtrăresa Movilóia.
- 10 Maria vèduva sin Pitarul Marin, ot podul Mogoșóei.
- 20 Elenco Drăgănésca.
- 25 Enache Currei-bașa ot Spirea.
- 14 Luxandra Bărbătésca.
- 28 Ilinea Pităresa sîn Pitarul Dragomir, ot podul Calicilor.

Mile de înmormîntări.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

Dumné-ta Vel Vornice al Obștirilor, fiind-că prea osfinția Sa Episcopul Lovciü și-a dat obștésca datorie, de aceea poruncim dumi-tale să se deă de la Cutia milosteniei talerî 200 pentru îngroparea sa. Tolco pisah gpd. — 1815 Ianuarie 14.

Cod. LXXXV, fila 164.

Ajutóre odată pentru tot-deauna încă se daü.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoie.

D-ta biv Vel Vistiére Ioan Moscu al Epitropiei Obștirilor, milostivire făcënd Domnia-Mea asupra jăluitoruluî Ioan Grămăticul, poruncim să i se deă talerî 100 de la Cutia milosteniilor ajutor la scăpătăciunea sa. — 1813 Aprilie 9.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofët.

Cod. LXXIV, pagina 164.

Prea Înălțate Dómne,

Starea și halul jăluitoruluî este întru desăvirșită scăpătăciune, strein, neputënd intră la vre-o chivernisélă, voesce a merge la patria sa și nu are nici un mijloc de ajutor, vrednic este a fi ajutorat acum de la Cutia milosteniei cu talerî 100 și cum va fi bună hotărîrea Înălțimii Tale. — 1813 Aprilie 21.

Ioan Moscu.

Une orî mila e dată sub altă formă decât cea bănescă. Așă în Martie 1815, Domnitorul a recunoscut unuî Petre Postelnicelul dreptul de a stăpîni un loc ce-l îngrădisse din locul Curții Arse (1).

De asemenea Domnul miluesce cu dăruire de țiganî, cu dăruire de lude, scutelnicî, poslușnicî, cu scutiri de servitorî boerescî. Vornicesei Ecaterina Slătineanu îi face pensie nu mai puțin de 500 talerî pe lună de la Cassa răsurilor, pe când bună-óră soției Smarandei a răposatuluî Sava Postelnicelul, care are de crescut 3 copii și de măritat 2 fete, îi acordă Domnitorul 20 talerî pe lună (2).

În multe rîndurî Cutia milosteniilor a fost sleită, așă că Epitropul ei nu esită de a arëtă Domnitoruluî, că nu este de unde să se realizeze noiele pensionări și miluirî. (3)

La Decemvrie 1816, Cutia nu are banî și se împrumută cu 20.000 talerî, ca să pôtă plăti lefle și pensiunile de sərbătorî. (4)

(1) Veđi actele în tom. X, partea B., din *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Veđi Z. Z. Z. Ibidem.

Un alt mijloc și mai eficace, prin care Domnitorii ajutau boerimea, eră acordarea de privilegii și monopoluri, între cari cel mai producător de venituri eră dreptul de scaun de carne. In Tomul X. B. al Istoriei mele aduc o destul de bogată culegere de asemenea monopoluri de scaune de carne. (1)

Pentru boerii din slujbe erau bănoase avaturi, ca: căminăritul, cotăritul, măsuratul buților, săpunăritul Vornicului de harem, iciciohodăritul, etc. (2)

Boerilor Divaniți de la Craiova li s'a făcut de Caragea, pe lângă léfa rinduită fie-căruia, și un nou havaet: din husmetul dijmăritului, vinăriciului și oeritului să ieă câte taleri 10 la pungă din prețul arendării celor 5 județe Oltene. Suma acésta să se împarță egal între membrii Divanului Craiovean. (3)

Havaeturile erau forma sub care Domnitorii ajutaă pre boerii *haleă*. Amintim aci câte-vă cari tot asupra poporului apésau:

Havaet al Căminarului. Abiă sosit în țeră în 1812, Domnitorul Caragea dă chisov pentru iratul său venitul marelui Căminar de la pimnițele din Bucuresci, de la vinul și rachiul din ele. Asemenea dare se impune și cîrciumelor din Craiova (4).

Căminăritul, venit al Căminăriei celei mari, se arendéză anual. Se

(1) Veđi tom. X. B., din *Ist. Rom. de V. A. U.*

(2) Veđi actele, ibidem.

(3) Iratul ce s'a făcut boerilor Divaniți de la Craiova a luă de la vinăriciul i dijmărit și oerit.

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că dumné-lor boerii Divaniți de la Craiova se află slujind la Divanul Nostru de acolo pentru trebile țerii și ale norodului, întocmai ca și cei de aici, dumné-lor boerii veliți ai Divanului Domniei-Mele și vre-un alt venit din dregătoria în care se află nu aū (precum cei de aici), fără numai tótă răsplătirea ostencilor dumné-lor se închee în léfa ce aū orînduită, în vreme ce și dumné-lor sunt și se socotesc mădulări ale Divanului celui de acolo, ca și cei de aici ale Divanului dumné-lor veliților boeri, am găsit Domnia-Mea cu cuviință de a nu-i lăsă mai mult întru acéstă obidă, ci hotărîm, ca de acum înainte dumné-lor boerii Divaniți ce se vor află haleă la Divanul Nostru ot Craiova, osebit de léfa ce ieau, să aibă și acest venit, adecă din husmetul dijmăritului i vinăriciului și al oeritului să ieă câte taleri ęce la pungă, numai însă la suma prețului vinđării celor cincî județe ot preste Olt, care acest havaet să-l împarță între dumné-lor de o potrivă. Drept aceea poruncim, atăt dumi-tale Vel Vistiere, cât și dumi-tale Vel Logofét de Tēră-de-Sus, să îngrijiți, ca vinđarea acestor de mai sus numite trei husmeturi să se facă la vremea sa, și cu acest adaos de havaet ce s'a đis mai sus. I saam reche gpd. 1816 Ianuarie 15.

Cod. LXXV, fila 153 v.

(4) Veđi actele în tom. X, parța B. a *Ist. Românilor de V. A. U.*

iea pe butea cu vin tal. 4 în cârciume sau în magasi, iar de la rachiu de țără, de butea mare tal. 15 și de butea mică pe jumătate.

Spirtósele streine nu se pot importá și nici vinurile, afará de casurile când nu se face în țără, când atunci, cu învoire specială a Domniei, se póte importá. Pentru spirtósele importate se plătesce 41 taleri de butea mare (1).

Cotăritul, venit sau havaet al marelui Cămăraș, încă din primul moment al sosirii lui Caragea se arendeză (2).

Marele Cupar al Curții are havaetul măsuratului buților cu cotul Domnesc (3).

Une ori venitul cotului de măsurat vasele din anumitele orașe s'a dat ca venit al vre-unui favorit Domnesc, altul decât Cuparul cel mare.

Havaeturile veliților Vornici de la vâtașii plaiurilor erau acestea:

Havaeturile în bani ale dumné-lor veliților Dvornici de la Vâtașii plaiurilor.

Taleri.

230	Plaiul muntelui de sus, sud Mehedinți.	
230	Vilcanul	} Gorj
270	Novacii	
370	Hurezul	} Vilcea
380	Cozia	
180	Aria	} Argeș
250	Loviștea	
220	Nucșóra	} Mușcel
220	Dîmbovița	
220	Ialomița	} Dîmbovița
180	Dîmbovița	

2.750 la dumné-lui Vel Dvornicul de jos.

150 Rîmniceul, sud Slam-Rîmnice.

250 Slánic

250 Pîrșcov

370 Plaiul despre Buzéu

380 Teléjen

350 Prahova, sud Prahova.

1.700

Pre când boerimii i s'acordă cu ghiotura avantajii, scutiri și onoruri, fórte puține la număr sunt scutiurile de dăjdii pentru țărani, pe motiv de sărăcie, de infirmități, de bătrînețe. Unora, puțin la număr, Ca-

(1) Veđi actele în tom. X, partea B. a *Ist. Románilor* de V. A. U.

(2) *Ibidem.*

(3) *Ibidem.*

ragea le-a dat și mici ajutóre bănesci, orî produse în natură (1). Proseliților bisericii încă li se acordă unele ajutóre și beneficii.

În fine, ca să nu mai înșirăm și alte multe, să înregistrăm aci tot în folosul boerilor și protejaților Domnesci o serie de scutiri și acordări de privilegii, etc.

Prostichii, adevă adaos făcut în favórea biv Vel Banului Brâncoveanu de la unele bilciuri și vămî, în 10 Fevruarie 1813 (2).

Lude acordatê vêduveî lui Dinu Călărașul, mort în serviciul Domniei.— 13 Fevruarie 1813 (3).

Mile și privilegii biv Polcovnicului de Cerneți, Barbu Provatul, în Martie 1813 (4).

Un lude dăruit vêduveî unui călăraș, în 12 Martie 1813 (5).

Cartea lui Costache Logofêt de taină, din 14 Martie 1813, pentru scutire și privilegii (6).

Idem pentru Petrea fost iuz-bașa de pușcărie. — 15 Martie 1813 (7).

Idem pentru Ioan Voinescu biv III Logofêt, în 15 Martie 1813 (8).

Asemenea Zoiței Cantacuzino «ce este din Evgheniști», în 24 Martie 1813 (9).

Scutiri și privilegii lui Gh. Pușcașu, pentru vrednicia meșteșugului lui. — 1813 Martie 29 (10).

Dar de scutelnicî și de țigani, etc., slujbașului Curtiî biv Vel Medelnicer Chiriac. — 1813 Maiu. (11).

Scutiri și privilegii lui Stroe Sulgi-Bașa, în 5 Maiu 1813. (12).

Stolnicesei M. Golescu dreptul de a percepe taxă de la carele ce vor trece pe 3 poduri pe Argeș, aprópe de Pitești.— 1813 Sept. 12 (13).

Scutiri și privilegii lui Gheorghe Tulum-Bașa.— 26 Martie 1817 (14).

(1) Veđi actele N. M., în tom. X, partea B, al *Lit. Românilor* de V. A. U.

(2) Veđi actul, *ibidem*.

(3) *Ibidem*.

(4) *Ibidem*.

(5) *Ibidem*.

(6) *Ibidem*.

(7) *Ibidem*.

(8) *Ibidem*.

(9) *Ibidem*.

(10) *Ibidem*.

(11) *Ibidem*.

(12) *Ibidem*.

(13) *Ibidem*.

(14) *Ibidem*.

Scutiri și privilegii acordate lui Stoian al II Vornic de la Vornicia a III-a.— 29 Iunie 1817 (1).

Scutiri și miluiri lui Tufecchi-Bașa, la 15 Septemvrie 1818 (2).

O ciudată dispozițiune. Iuz-bașa de harem Berendei dobîndesce de la Vodă transmiterea dreptului lui de scutiri și privilegii pe numele unei a treia persónă (3).

Scutire de fumărit, căminărit și cotărit a boerinașilor de neam din Caracal, a cîrciumelor lor (4).

Asemenea Serdăresei Maria Bărcănescă, în Ianuarie 1814 (5).

Pe cînd boerii nu plăteau nici o dare, țeranul eră îngenuchiat sub dări

Pe lângă greutatea birului în el însuși, el devenia și mai odios prin procedimentele ce se puneau la percepere și mai ales prin înmulțitele abuzuri.

Peste biruri mai veniau apoi și rechisițiunile de tot felul în bani și în natură. Până și pentru conacul Domnesc în călătorie erau rechisiționate satele de paseri, unț, orz, vite și încă și cu bătae li se lua rechisițiunile.

Din actele anexate tom. X. B. se pot vedé asemenea fapte.

Sameșii din județe făceau mari abuzuri scutind orî promițînd a scuti de dăjdii pe unii locuitori, ca să-i trecă la némuri, la privilegiați, la mazili. Apoi pe lângă abuzurile sameșilor veniau și ale boerilor ispravnicii și ale mai marilor lor din Craiova și Bucuresci. În 23 Ianuarie 1813, Domnitorul ordonă să se împlinescă 105.791 taleri mâncați de Stolnicul Nenciulescu, Ioniță Rahtivan, Logofétul Samurcaș, Vornicul Manolache Lahovari și un al 3-lea Logofét Petrache. (6)

(1) Veđi actul în tom. X, partea B. al *Ist. Românilor* de V. A. U.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

(4) Ibidem.

(5) Ibidem.

(6) Porunca ce s'a dat la anaforaua ce s'a făcut dumné-lor boerii orînduiți, adecă dumné-lui Vornicul Radu Golescu, Vel Vistierul Grigorie Brâncoveanu, Vel Logofétul Grigorie Ghica, dumné-lui Vel Logofétul Constantin Bălăceanu, de teorisii ce au făcut de banii ce se găsesc asupra Stolnicului Nenciulescu i Ioniță Rahtivanu, i Petrache biv III Logofét, i Logofétul Samurcaș, i casa răposatului Vornic Manolache Lahovari, taleri 105.791 bani și 105, care anaforă s'a trecut în condica de porunci a Divanului. — 1813 Ianuarie 23.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Poruncin: Domnia-Mea dumi-tale Vel Spătare, ca după acéstă anaforă a dumné-lor

CAP. VI.

Domnul. Familia lui.

De la cel din urmă strat social, de la țeran și țigan mă ure cu privire la vârful piramidei, la Domnitor. Din punctul de vedere al acestuia, din capul locului observ, că puțină schimbare s'ar fi putut constata în societatea română între anii 1800 și 1818. Am arătat aiurea (1) trista stare a societății române din Bucuresci, sub ultima Domnie a lui A. Moruzi.

Ca să vedem cât de puțină îmbunătățire primise acea societate la finele Domniei lui I. Caragea, în urma grelelor zile ale ocupațiunii rusesce de la 1806 la 1812, n'am avé decât să amintim tabloul ce face Wilkinson despre dînsa. (2)

Să cercetăm însă acum documentat, care este aspectul societății privite lângă tronul țerii.

Domnitorul Ioan Caragea eră, neîndoios, om cult și deștept. Din cele aduse despre el până aci s'a putut vedé acesta, dar și că eră lacom după avere și cum, ca să și-o îmulțescă, nu se dedea în lături de la orî-ce faptă dușmănosă țerii și diverselor ei trepte.

Cu asemenea ideal domnind Caragea, vędurăm, adună în o scurtă domnie mari capitaluri, ce le depune, prudent și învățat din pățania altor Domni predecesori, la bănci streine, asigurându-și ast-fel, după fuga din țeră, traiu bun și îndestulat.

Asemenea averi le îmulți și cu metoda de a dăruî pe Dómna sa și pe toți ai ei cu moși, țigani, privilegiu și tot felul de liudî și de scutelnicî.

Numeröse chrisóve dá *generosul* Domn Caragea soției sale, constituindu-i privilegii productive din tîrguri, bilciuri, vămî de pe la aceste bilciuri, etc.

Totuși numai cu venitul de la asemenea dări și privilegii nu se explică îmulțirea moșiilor cumpérate de Caragea pe numele Dómnei

orînduișilor boeri să împlinesci suma de taleri 105.791 bani 105 de la obrazele asupra cărora se vęd arătați în dos prin condee anume, iar de vor dice că au vre-un sinet sau vre-un cuvînt spre apărarea lor, să-și facă apelație către Domnia-Mea. 1813 Ianuarie 27.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofét.

Veđi și actele sub aaa. din Tom X. B

(1) Veđi volumul din *Ist. Romănilor* de V. A. U.

(2) Veđi «Tableau Historique de la Moldavie et de la Valachie» de Wilkinson, trad. de M. Paris 1821.

și a ficeilor și fiilor lui. Mai află Domnitorul mijloc de a adună bani și cu repetite așezări de biruri și sporirea lor.

Vadă-se în anexe numeroase de asemenea chrisóve dăruite la ai săi.

Ací vom citá cu deosebire pe cele urmátóre :

a). Chrisovul pentru moșia Domnescii, ȕisá și Ciorogírla. Ací până astáđi se vėd rėmáșițe din splendida Curte Domnescá a familiei Caragea.

b). Chrisovul dat tot Dómnei Elena Caragea pentru dreptul de a se face 4 bilciurí la Domnesci pe tot anul.

c). Asemenea alt chrisov din 1 Decemvrie 1816, pentru moșiile Domnesci, Cojesci și Prisăcenií.

d). Chrisovul de dăruire a unei țigănci pe numele Domniței Ralu.

e). Chrisóvele Domniței Ralu pe moșia Conțesci și a unui loc de cișmeá.

f). Idem ale Domniței Smaragda pe moșia Brađii și pentru 50 liuđi.

g). Idem ale aceleași Domnițe, ca să facă tırg și bilciurí la Brađi.

h). Idem ale Domniței Ruxandra pe moșiile Putinei și Segarcea.

i). Idem ale lui Beizadeá Constantin Caragea, proprietarul prin căsătorie al Ploescilor, ca să facă acolo tırg la 23 Aprilie și să ieá vama în profitul său. (1)

Beizadelele Constantin și Gheorghe, dar mai ales Constantin nu rėmán în urma tatálui lor Caragea, nici în lácomie de averi, nici în jáfuierea țerii; il întrecé însă în purtare desfrınatá.

Beizadeá Costache, luánd în însoțire pe cunoscuta Domniță Raluca Moruzi, capėtá în fóea de zestre orașul Ploesci, ca moșie. Ioan Caragea dá fiului său un nou chrisov de robire a acestui oraș, la 20 Decemvrie 1813, sub cuvınt că el, Vodá, n'a aflat nici un chrisov anulând acel har domnesc, făcut anterioramente în favórea familiei Moruzi. La 26 Martie 1814, Caragea ordoná Ispravnicilor de Prahova să aibá a fi urmátóri întocmai după acel chrisov. (2)

(1) Veđi aceste chrisóve în tom. X. B. al *Ist. Románilor* de V. A. U.

(2) *Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisioie.*

Dumné-vóstrá Ispravnicilor din sud Prahova sánátate. Sciut vė este înși-vė, cum și altora mulți, că moșia Ploescii, împreună cu orașul, este hărăzită rėposatului Banului Ianache Moruz și întárit acest har prin hrisóve Domnesci de către cei din naintea nóstrá frați luminați Domni, cari tóte acele hrisóve vėđėndu-le și Domnia-Mea urmátóre unul altuia, și vre-un alt hrisov din urma acestora nevėđėndu-se aneresitor sau împotrivitor, am bine-voit de le-am întárit și înși-ne, prin Domnescul

Evident că orașenii din Ploesci protestă din nou contra robiei lor și a orașului. Ispravnicii nu cutéză a-î supune prin violente măsuri la clacă, etc. Atunci Vodă Caragea le adresă acest nou pitac:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Dumné-vóstră Ispravnicilor din sud Prahova sănătate. Cu mirare am aflat Domnia-Mea, cum că nici până acum nu s'a pus încă în lucrare porunca Domniei-Mele, ce vi s'a trimis pentru pricina orașului Ploesci și Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea se păgubesc de dreptul venit ce i se cuvine a avé de la această moșie a Luminăției Sale de zestre după atâtea hrisóve domnesci, ce are, carí s'au înnoit și de Domnia-Mea. Ci dar iată vă poruncim, ca pe de o parte să puneți în lucrare porunca ce vi s'a trimis, iar pe de altă parte îndată să ne însciințați, care este pricina de nu s'a săvîrșit până acum? și de sunt vre-o unii din orașeni ne-supuși și ațîțători și celor-lalți cine sunt aceia pe anume? ca să-și ieă căđuta pedépsă unii ca aceia, și fiți sănătoși. — 1814 Aprilie 15.

Cod. LXXIV, fila 115 v.

Neguțătorii din Ploesci iritați de nedreptele pretenții ale lui Beizadea Costache Caragea, sprijinit de Ispravnicii, închid, în Aprilie 1814, tot tîrgul. Ispravnicii raportéză fapta lui Vodă, și el adreséză tîrgoveților următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Voué tuturor neguțătorilor i neguțătorișilor de tótă brésla ce sunteți locuitori aici în orașul Ploescilor, ne-am însciințat Domnia-Mea, că într'aceste ăile abătându-vé cu totul din calea supunerii, care sunteți datori a avé către stăpînire, ați îndrăsnit cu o mare obrăznicie a vé închide toți prăvăliile, nesocotindu-vé la cât de mare turburare pôte să ne aducă, precum ne-a și adus, după tot cuvîntul drept asupra-vé această a vóstră obraznică și netrebnică urmare, care nu închipuesce altă ce-vași decât nebăgare de sémă și împotrivire către stăpînire, făr' de a socoti la cât de mare și strașnică pedépsă vé osîndesc pentru acesta politicescile pravili și nu veți puté fi îndreptați numai cu o próstă pricinuire ce ați cuvîntat, că aveți a veni să vé înfățișați la Divanul Domniei-Mele, pentru prigonirea ce aveți cu Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, în vreme ce Domnescul Nostru Divan a-pururea este deschis și pentru căci aveți de gînd a veni să cereți judecată nu urmă să faceți acest fel de pornire, a căreia porniri de am fi fost încredințați că cu toții sunteți pricinuitori, cu hotărîre vi se cuvenia tuturor căđuta pedépsă, dar fiind-că

Nostru hrisov, ce l-am dat Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea, ginerele numitului réposat boer, la carele au coborît prin zestre această moșie. Drept aceea, vé poruncim Domnia-Mea, ca să o faceți acesta cunoscută către toți orașenii Ploesceni, de a fi următori la răspunderea drepturilor moșiei către Luminăția Sa numitul Beizadea, cum și Luminăția Sa a-și dobîndi veniturile moșiei întru tóte întocmai după cuprinderea hrisovului, după care iată vi se trimite și copie spre a o ceti în auđul tuturor, dintre carí de se va arêta vre-unul neurmător, pentru unul ca acela să însciințați Domniei-Mele, și fiți sănătoși. — 1814 Martie 26.

Cod. LXXIV, fila 112.

ne-am înscințat că începătorii acestei netrebnicii și ațîțătorii tuturor celor-lalți sunt trei dintre voi, adevă un Mihalache Bărbieru i Vasile Bidiviu și David Măcelaru, iată că-i și osîndim pe aceștia la pedepsa ce li se cuvine spre a lor înțeleptire și spre pilda altora, iar voue tuturor celor-lalți vë poruncim strașnic, ca numai decăt negreșit să deschideți toți prăvăliile făr' de a zăbovi măcar un minut, căci cel împotrivor și nesupus se va osîndi negreșit la asemenea pedepsă. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 20.

Cod. LXXI, fila 117 v.

Pre cei trei neguțători, acușați de capi ai mișcării, Caragea îi pedepsece, fără nici o prealabilă judecată, nici mai puțin decăt cu grópa ocnēi:

Milostivă Bojiă Ioan Gheorghe Caragea Voevod.

Fiind-că Mihalache Bărbieru i un Vasile Bidiviu și David Măcelaru ot orașul Ploesci s'aú arētat ațîțători și turburători celor-lalți orașani de acolo, în cât i-aú îndemnat pe toți de și-aú închis și prăvăliile, urmare cu totul închipuitoare de nesupunere și nebăgare de sēmă către stăpînire, de aceea spre a lor înțeleptire și spre pilda altora ce se vor asemăna lor, îi osîndim Domnia-Mea, după tot cuvîntul drept, la pedepsa ocnēi, și volnicim pe ici-ciohodar Dumitrache Capri, ajutor dumnélor ispravnicilor județului, ridicând de acolo pe acei trei mai sus arētați, să-i ducă la oca Telegii, pe care și poruncim slugilor Domniei-Mele, cămărașilor de acolo, să-i băgați înăuntru în ocnă, de unde să nu fie slobođi a eși fără de al doilea poruncă a Domniei-Mele. I saam receh gpd. — 1814 Aprilie 26.

Cod. LXXVI, fila 118.

Pe unii la grópa ocnēi, iar altora le dete iama Ispravnicii marfa din magazin, sub orî-ce pretext. S'a întîmplat însă că unul din neguțătorii aceia loviți eră sudit rusesc. La reclamațiunea lui, Consulul ceru despăgubiri. Atuncî Vodă fu silit a da următorul pitac:

Zemli Vlahiscoie. Fiind-că pe de o parte aú înscințat Domniei-Mele ispravnicii din sud. Prahova pentru băcanii și alți neguțători din orașul Ploescilor, ce vînd lucruri de ale mîncării, că le vînd cu un preț fórte scump, în cât locuitorii pătinesc lipsă de cele trebuincioase ale hranei, nedându-le mîna celor mai mulți din ei a le cumpără și cum că de aú și cercat ispravnicii ca să deă nizam, atăt pentru lucrurile mîncării cât și pentru lumînări, dar mijloc n'a stătut a da acest nizam, din pricină că cei mai mulți dintr'acei locuitori se numesc pe sine-le de sudeți, iar pe de altă parte a dat jalbă Domniei-Mele un Atanasie Teohari lumînărar, ce se arată pe sine de sudit al Rosiei, plângendu-se că, la opt ale aceștii luni, eșind prin tîrgul orașului Ploescilor paharnicul Constantin Grădișteanu, unul din ispravnicii, și trecend pe la prăvălia lui, făr' de a se scî întru nimic vinovat s'a pomenit că i-a dat iagma la 200 ocă cēră galbenă, la 250 ocă lumînări de seú, la 20 ocă săpun, și la 20 ocă tort, iată printr'acéstă Domnēscă Nóstră volnicie orînduim pe căruia și poruncim, că luând de aici din condica Divanului copie adevită de dumné-lui Vel Logofétul după nartul din anul trecut, să mērgă la Ploesci din sud Pra-

hova, unde să facă scumpă cercetare de urma acei neguțători la vîndarea lucrurilor după acel nart, după care s'a fost trimis încă din anul trecut și la acel județ copie întărită cu Domnêsca Nôstră pecete, orî s'a abătut din prețul aceluî nart și cu cât preț vindeă mai mult pentru fieș-care lucru și cu cât vînd acum? așijderea să cerceteze și jalba numitului Atanasie Teohari, cum a fost curgerea pricinii? ce vină a avut și că i s'a dat cu adevêrat iagma mărffi sale din prăvălie? ce marfă anume a fost? și de cîtă sumă a fost felurimea fieș-căreia mărffi? și dreptul adevêr pentru tôte cîte s'aũ dîs mai sus să însciințeze Domniei-Mele, așteptând acolo al doilea poruncă de urmare. I saam rezech gpd. — 1814 Aprilie 14.

Cod. LXXIV, fila 115.

Beizadea Costache Caragea nu revoltă numai Ploescii prin jăfuiri, ci și măhalalele Bucurescilor se îngrozise de chiolhanurile și desfrînările lui. Macmichael, călătorul englez, l-a vëdut intrând în baluri, fără sfielă de mama și de surorile lui, avënd la braț pe amanta sa, «o frumôsă dómna română, care de curînd abandonase pre soțul ei și șese copii». Macmichael, ca să arête cum întrêga societate eră demoralisată, adauge a spune, că fapta lui Beizadea nu i s'a părut să fi isbit pe cine-vă ca ce-vă necuviincios.

Purtarea lui Beizadea Costache nu o mai putu suferi soția sa Domnița Ralu, născută Moruzzi: ea se divorță de dînsul. Beizadea Costache cu purtarea sa destrăbălată contracteză datoriî. Numai sudiții pot a-și scôte banii de la membrii familiei dómnitore.

Așă, silit e Vodă să deă ordine de secuestrare și de împlinire a sumelor datorite de Beizade Costache lui Ioan Băltărețul.

Hrisovul Luminăției Sale Beizdade Costache Caragea.

Luminăția Sa Beizdadea Costache Caragea, făcënd cerere și rugăciune ca să întărim și Domnia Nôstră Domnescile hrisóve ce are pentru moșia Ploescii cu orașul de acolo, cari îi sunt date zestre de casa rēposatului boer Banul Ianache Moruz, socrul Luminăției Sale, am cerut să ni se arête acele hrisóve, ca să le teorisim și să vedem și înși-ne Domnia-Mea cuprinderea lor și vëduî mai întâiî un hrisov al rēposatului Domn Alexandru Vodă Ipsilant, scris în lét 1775, cu cuprindere, că rēposatul Banul Moruz, aflându-se slăvit și rudenie a Domniei-Sale și căsătorit într'acéstă fêră, fără avut de moșii și vii, acareturî cu cari se pot ține casele boeresci într'acest pămînt, după cea desăvîrșită putere și volnicie ce aũ Domniî asupra lucrurilor scaunului Domniei și după pilda și altor rēposați Domni de mai nainte, a hărăzit și domnia-sa numitul rēposat boer moșia Ploescii cu orașul și cu satele ce sunt pe dînsa, ca o moșie ce pănă atuncî eră slobodă domnêsă; mai vedem și alt hrisov al rēposatului Domn Nicolae Voevod Caragea, scris în lét 1782, cu cuprindere, că prin cercetarea părinților arhieriei și a tuturor dumné-lor veliților boerî, cari prin adunare deplin în multe rîndurî s'a făcut, de față fiind și orășeniî Ploesceni, s'a vëdut, că după dreptate darul este bun făcut de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, după puterea ce aũ Domniî pentru darurile ce le fac, mai vîrtos la

In procesele de hotărnicie ale membrilor familiei domnesci, Ioan Ca-

acest fel de obraze mari de cinste și rudenie și cu alți luminați Domni, când atunci măcar că s'a văcut, că Domnia Sa Alexandru Vodă Ipsilant în lét 1781, adecă peste șese ani în urma hrisovului cu care dăruise răposatului Banului Moruz prin alte hrisóve ce a fost dat Domnia Sa la mâna orășenilor Ploesceni, a fost deosebit orașul cu cât-và loc împrejur ca să rămăe iarăși slobod domnesc, și să se hrănescă orășeni Ploesceni făr' de vre-o dare de obiceiurile pământului, iar ceea-laltă moșie cu casele ce vor fi pe dînsa s'a lăsat a fi tot în stăpînirea răposatului Banului, dar răposatul Domn Nicolae Vodă Caragea arată că din cercetarea ce s'a făcut atunci, s'a pliorforisit că acéstă moșie Ploescii, cu orașul dimpreună a fost slobodă Domnăscă și mai nainte, din vechime, răposatii Domni rînduiau boerinași de strîngeau dijma și o aduceau la jătnița Domnăscă, fără numai de la douë bresle de ómenî din cei ce locuiau pe acéstă moșie, ce le dîc Roșii-de-Térá și Călărășii, fiind-că ar fi avut și sineturi Domnesci pentru apărare, aceea numai ar fi fost apărăți de dijma și de clacă, pentru care aceste némuri privilegiate arată, că făcend cercetare cu boer rînduit la fața locului, precum și aici în Divan aducend-se și cercetand-se, s'a dovedit că numai lude 14 sunt din orășeni vechi Roșii și Călărăși, cari s'au lăsat a fi apărăți de dijmarit și de clacă, iar pentru a darului scădere ce s'a fost făcut în urmă de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilant, lăsand-se orașul osebit iarăși pe chipul scaunului Domnesc, chîbzuind Domnia-Sa mijlocul cu care au avut orășeni acest oraș, s'a pliorforisit că n'a fost dat lor întru desăvirșită stăpînire, cu pământul, ca să pótă face ori-ce vor vré cu dînsul, ci numai să se hrănescă cu dînsul acei vechi orășeni Roșii și Călărășii, după cum și în cele după urmă hrisóve ale Domniei-Sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce li s'au dat orășenilor la scăderea darului, nu li s'a dat orașul cu mai multă stăpînire decăt întăiu, adecă și pământul, ci iarăși cum a fost slobod Domnesc mai dinainte, s'au lăsat să se hrănescă într'însul, și cum că nu pot locuitorii Ploesceni, pe lîngă acea milă ce au avut Roșii și Călărășii a stăpîni și pământul ce este Domnesc slobod și că mila acelor ce s'a dovedit că se trag din Roșii și Călărășii nu o strică Domnia-Sa, ci lasă a fi apărăți de dijma și de clacă, iar orașul cel lăsat de Domnia-Sa Alexandru Vodă Ipsilante slobod Domnesc, cu aceeași putere Domnăscă ce are și Domnia-Sa asupra lucrurilor Domnesci, îl dăruiesce și Domnia-Sa răposatului Banului Moruz, dimpreună și cu acea parte de moșie ce se osibesce împrejurul orașului; mai vėđui și alt hrisov al răposatului Domn Michail Suțul Voevod din Domnia d'intăi scris în lét cu cuprindere, că atunci viind cu jalbă veneticii și șeđetorii în Ploesci și cerend și ei să aibă privilegiu ca cei-lalți orășeni privilegiați, nu li s'a dat ascultare la rea și făr'de cale cerere a lor, ci s'au isgonit, întărind și Domnia-Sa buna stăpînire a aceștii moșia Ploescii răposatului Banului Moruz cu tótă moșia nedesghinată întru nimic, afară numai din trei némuri de ómenî ce se numesc Roșii, Călărășii și Cămărășăii, ca numai aceștia să se hrănescă slobod pe moșie, iar vîndarea vinului i a rachiului să fie numai a numitului boer, pentru că cerend Domnia-Sa acelor locuitori străini din orașul Ploescii să arate de au vre-un sinet cu cuprindere ca să fie apărăți toți, adecă ori-cine și ori-căți vor locui în Ploesci, după ce n'a avut nici unul un sinet ca acesta, apoi însuși ei au mărturisit înaintea Domniei-Sale, că în sineturile vechi nu cuprîndeă să fie și pământul în stăpînirea celor privilegiați, ci numai apărarea lor, și deosebit de acésta s'au arėtat cu dava în potriua

ragea nu se prea arătă demn judecător și adesea da hotărîri nu prea corespunderă cu dispozițiunile frumoase ale Codului său.

celor-lalți Ploesceni și nĂmurile celor ce sunt privilegiați cari se trag din Roșii, din Călărașii și din CĂmărășeii, și de față cu amĂndouĂ părțile fiind în Divan i-au pĂrit cĂ streinĂ și de adunĂturĂ fiind, fĂr'de nici un cuvĂnt cereau a se face și ei privilegiați și se pornesc în judecĂți de se pricinuesce atĂta stĂngere și cheltueli la toți, cerĂnd dreptate de a se ĂnfruntĂ ca sĂ-și potĂ avĂ odihna lor, la care rĂspuns de Ămpotrivire n'au putut avĂ Ploescenii și așĂ Domnia-Sa fĂcĂnd amĂntrĂ cercetare pentru toți acei privilegiați, cari se cuvine a-și avĂ privilegiul ne-strĂmutat, au dovedit lude 19, și hotĂresce, ca atĂt aceia cĂt și alții ce se vor mai dovedĂ în urmĂ, mĂcar și femei de va fi din privilegiați și va ține strein orĂșan, sĂ aibĂ tot privilegiul acela și ei și copiii lor, ca sĂ fie nesupĂrați de clacĂ și de dijmĂrit, iar cei-lalți de obște sĂ fie supuși la obiceiurile pĂmĂntului; mai vĂdui Domnia-Mea hrisov iarĂși al Domniei-Sale rĂposatului Mihail Suțul Voevod, dintru a doua Domnie scris în lĂt . . . , cuprinďĂtor cĂ stĂpĂnirea Banului Moruz pe tĂtĂ moșia Ploescii, dimpreunĂ cu orașul, s'a urmat pe deplin Ăntocmai dupĂ mai sus arĂtatele hrisove pĂnĂ cĂnd a venit Mavroghene cu Domnia aici în țĂrĂ, cĂnd atunci mĂcar cĂ în potriva Domnescilor hrisove de mai nainte fĂr'de cuvĂnt au aneresit acel har ce l-a gĂsit fĂcut și ĂntĂrit de trei Domni, și istorisind pe mai sus numitul boer de orașul Ploescilor a fost dat hrisovul sĂu tuturor orĂșenilor din Ploesci de a fi privilegiați de obște, adecĂ și cele ce li s'a cĂduť și cele ce nu li s'a cĂduť, cu care a dat pricinĂ orĂșenilor de a porni jalbĂ și atunci Ăntocmai de a doua Domnie a Domniei-Sale. Dar fiind-cĂ cu prea ĂnaltĂ poruncĂ ĂmpĂrĂtescĂ s'a aneresit pecetea lui Mavroghene, nu s'a ținut în sĂmĂ nici acest hrisov al doilea al Domniei-Sale, cu care aneresescĂ acel hrisov al lui Mavroghene și ĂntĂresce iarĂși darul Banului Moruz, dupĂ cum și mai nainte la cei-lalți Domni s'a urmat; mai vĂdui și alt hrisov al Domniei-Sale fratelui Alexandru VodĂ Moruz, scris în lĂt 1793, cuprinďĂtor, cĂ gĂsind Domnia-Sa tĂtĂ moșia Ploesci i cu satele ce se aflĂ pe dĂnsa, hĂrĂzite de Domnia Sa Alexandru VodĂ Ipsilant (dupĂ volnicia ce au Domni pe lucrurile Domnesci slobode) la rĂposatul Banul Ianache Moruz Ăntocmai stĂpĂnirea Domniei-Sale și ĂntĂrit acest har și de rĂposatul Nicolae VodĂ Caragea, i de rĂposatul Mihail Suțul Voevod și Ăntocmai Domnie și a doua Domnie a Domniei-Sale, și viind și atunci orĂșenii cu jalbĂ cĂtre Domnia-Sa, cerĂnd orașul cu totul Ăntocmai stĂpĂnire, aratĂ Domnia-Sa, cĂ a ĂnfĂțișat la Divan, Ăntocmai Domniei-Sale, pe orĂșenii Ploesceni cu rĂposatul Banul Moruz, cĂrorĂ le-a cerut și lor sĂ arĂte hrisove de la Domni vechi, sĂ se vaďĂ de a fost hĂrĂzită lor moșia acĂsta de mai nainte, ca cu acĂsta sĂ se cunĂscĂ de a putut Alexandru VodĂ Ipsilant a face cu cale harul acesta la rĂposatul Banul Moruz sĂu nu, și mĂcar cĂ au arĂtat nisce copii de porunci vechi Domnesci neĂncredĂnțate și neadeverite de nimenea, dar cetĂndu-le Domnia-Sa cu amĂruntul a vĂduť cĂ nici Ăntocmai una nu cuprinde cĂ a fost și moșia dimpreunĂ cu pĂmĂntul datĂ lor ca sĂ o stĂpĂnescĂ, ei în potriva o numesc prin tĂte cĂrțile tot slobodĂ domnescĂ și numai hrana sĂ și-o facĂ Călărașii, Roșii și CĂmărășeii pe dĂnsa fĂrĂ dijmĂ și fĂrĂ clacĂ, nici cĂ serie Ăntocmai copii de a fi privilegiați pe lĂngĂ Călărașii, Roșii i CĂmărășeii și alți orĂșeni toți, veri-cĂți vor fi și se vor adunĂ streinĂ dupĂ vremi în Ploesci cu locuința, și așĂ plĂforisindu-se Domnia-Sa cĂ, ca un lucru slobod Domnesc, a putut

În genere se p $\acute{o$ te \acute{d} ice c \acute{a} , dac \acute{a} Domnitorul Caragea nu refu \acute{s} a

și a avut volnicie r \acute{e} posatul Domn Vod \acute{a} Ipsilant a h \acute{a} r \acute{a} z \acute{i} unde a fost bun \acute{a} -voin \acute{t} a Domniei-Sale, care har ce s'a f \acute{a} c \acute{u} t odat \acute{a} cu drept cuv \acute{i} nt al volniciei ce a avut, neput \acute{e} nd cei mai dup \acute{a} urm \acute{a} a-l aneris \acute{i} f \acute{a} r'de pricin \acute{a} vrednic \acute{a} , și inc \acute{a} int \acute{a} riindu-l în urm \acute{a} și r \acute{e} posatul Nicolae Vod \acute{a} Caragea, cum și r \acute{e} posatul Mihail Vod \acute{a} Su \acute{t} u într'am \acute{a} ndou \acute{e} Domniile, arat \acute{a} Domnia-Sa c \acute{a} n'a putut cu cuv \acute{i} nt drept a stric \acute{a} patru hris \acute{o} ve a trei Domn \acute{i} , ci int \acute{a} re \acute{s} ce și Domnia-Sa ac \acute{e} l dup \acute{a} cuv \acute{i} nt \acute{a} har și st \acute{a} p \acute{i} nirea Banului Moruz, at \acute{a} t pe ora \acute{s} c \acute{a} t și pe mo \acute{s} ie, i pe satele ce se afl \acute{a} pe d \acute{i} n \acute{s} a spre a fi des \acute{a} v \acute{i} r \acute{s} it st \acute{a} p \acute{i} n, lu \acute{a} nd de la to $\acute{t$ i cei-lal \acute{t} i dijma și claca i adetul pr \acute{a} v \acute{a} -liilor dup \acute{a} a \acute{s} ez \acute{a} m \acute{i} ntul ce va face numitul r \acute{e} posat boer, ca un st \acute{a} p \acute{i} n v \acute{i} nd \acute{e} nd și numai vinurile i rachiurile sale dup \acute{a} privilegiurile ce \acute{a} u to $\acute{t$ i st \acute{a} p \acute{i} nii mo \acute{s} iiilor și av \acute{e} nd st \acute{a} p \acute{i} nirea i volnicia nu numai pe mo \acute{s} ie, ci și pe ora \acute{s} ul Ploescii, ca intru t \acute{o} te și int \acute{o} cm \acute{a} i s \acute{a} urmeze cu st \acute{a} p \acute{i} nirea și s \acute{a} -și aib \acute{a} t \acute{o} te veniturile și folosurile deplin, f \acute{a} r \acute{a} numai acele 19 lude, ce s'a dovedit c \acute{a} se trag cu adev \acute{e} rat dintr'acele trei vech \acute{i} n \acute{e} muri, hot \acute{a} r \acute{e} sce și Domnia-Sa a fi privilegia \acute{t} i, ca s \acute{a} nu de \acute{a} nici clac \acute{a} , nici dijma, dup \acute{a} cuprinderea c \acute{a} r \acute{t} ilor Domniilor-Sale, ce arat \acute{a} c \acute{a} s' \acute{a} u dat la m \acute{a} nile lor; mai vedem și alt hrisov al r \acute{e} posatului Domn Constantin Vod \acute{a} Hangerli, scris la l \acute{e} t 1798, cupr \acute{i} nd \acute{e} tor, c \acute{a} m \acute{a} car c \acute{a} Domnia-Sa r \acute{e} posatul Alexandru Vod \acute{a} Ipsilant intru a doua Domnie iar \acute{a} și a fost dat hrisov al Domniei-Sale or \acute{a} șenilor Ploesceni cu sc \acute{a} derea darului, adec \acute{a} cu osebirea ora \acute{s} ului, d \acute{a} nd ora \acute{s} ul în st \acute{a} p \acute{i} nirea or \acute{a} șenilor Ploesceni, dar arat \acute{a} r \acute{e} posatul Domn Hangerli, c \acute{a} prin anaforaua ob \acute{s} t \acute{e} s \acute{c} a a p \acute{a} rin \acute{t} ilor arhieriei și a d \acute{u} mn \acute{e} -lor boerilor s'a pliroforisit, c \acute{a} vechiul obicei \acute{u} al p \acute{a} m \acute{i} ntului ce se urm \acute{e} z \acute{a} la h \acute{a} r \acute{a} z $\acute{i$ urile cari fac Domn \acute{i} pe la unii al $\acute{t$ i pe lucrurile Domnesc \acute{i} , și mai v \acute{i} rtos int \acute{a} riindu-se și de al $\acute{t$ i doi Domn \acute{i} ce \acute{a} u st \acute{a} tut în urma Domnului ce a h \acute{a} r \acute{a} zit, nu este nici o pild \acute{a} a se fi stricat vre-o dat \acute{a} acest fel de dar, dup \acute{a} care obicei \acute{u} al p \acute{a} m \acute{i} ntului s'a gasit cu cale c \acute{a} clironomii Banului Moruz s \acute{a} st \acute{a} p \acute{i} nesc \acute{a} cu pace darul des \acute{a} v \acute{i} r \acute{s} it, adec \acute{a} mo $\acute{s$ ia și ora \acute{s} ul pe deplin int \acute{o} cm \acute{a} i, dup \acute{a} cum s' \acute{a} u h \acute{a} r \acute{a} zit Banului Moruz prin hrisovul Domnesc, care dar s'a int \acute{a} rit, nu de al $\acute{t$ i doi Domn \acute{i} , precum pravilele mul \acute{t} umesc, ci s' \acute{a} u int \acute{a} rit și de al $\acute{t$ i trei Domn \acute{i} de mai în urm \acute{a} prin patru hris \acute{o} ve ale Domniilor-Sale, iar acei privilegia \acute{t} i c \acute{a} ți sunt ale \acute{s} i prin acele patru hris \acute{o} ve Domnesc \acute{i} , unul al r \acute{e} posatului Nicolae Vod \acute{a} Caragea, altul al r \acute{e} posatului Mihail Vod \acute{a} Su \acute{t} ul dintru int \acute{a} ia Domnie, altul iar \acute{a} și al Domniei-Sale intru a doua Domnie și altul al lui Alexandru Vod \acute{a} Moruz, aceia s \acute{a} fie nesup \acute{e} ra \acute{s} i dup \acute{a} cuprinderea sineturilor ce li s' \acute{a} u dat atunc \acute{i} pe la m \acute{a} nile lor, dup \acute{a} care int \acute{a} re \acute{s} ce și r \acute{e} posatul Domn Hangerli cu hot \acute{a} r \acute{i} re, ca mo $\acute{s$ ia din prejurul Ploescilor cu ora \acute{s} ul dimpreun \acute{a} s \acute{a} se st \acute{a} p \acute{i} nesc \acute{a} de clironomii Banului Moruz, dup \acute{a} Domnescile hris \acute{o} ve și poruncesce s \acute{a} se ie \acute{a} de la m \acute{a} nile Ploescenilor ac \acute{e} l hrisov ce li s'a fost dat de Domnia-Sa Alexandru Vod \acute{a} Ipsilant intru a doua Domnie, iar cei c \acute{a} ți sunt ale \acute{s} i de privilegia \acute{t} i Ro \acute{s} ii, C \acute{a} l \acute{a} ra \acute{s} ii și C \acute{a} m \acute{a} r \acute{a} șeii, ei și copiii lor, c \acute{a} ți se vor trage dintr'în \acute{s} ii parte b \acute{a} r \acute{b} at \acute{e} s \acute{c} a și femeesc \acute{a} , aceea numai s \acute{a} fie nedajnic \acute{i} . Dec \acute{i} indestul \acute{a} ndu-Ne Domnia-Mea, din cuprinderea a t $\acute{o$ te aceste Domnesc \acute{i} hris \acute{o} ve c \acute{a} te mai sus pe anume sunt ar \acute{e} tate, c \acute{a} ac \acute{e} st \acute{a} mo $\acute{s$ ie Ploesc \acute{i} cu ora \acute{s} ul de acolo, fiind fost slobod \acute{a} Domnesc \acute{a} , cu drept cuv \acute{i} nt s'a h \acute{a} r \acute{a} zit r \acute{e} posatului boer Banului Moruz. Drept aceea dar, v \acute{e} đ \acute{e} ndu-se de c \acute{a} tre Domnia-Mea at \acute{a} tea hrisovuri Domnesc \acute{i} de la acei dinaintea n \acute{o} str \acute{a} fra \acute{t} i lumina \acute{t} i Domn \acute{i} , int \acute{a} rit \acute{o} re harului acestuia și din cuprinderea lor pliroforisindu-Ne de t $\acute{o$ te cele urmate

dreptatea celor ce apelază la el, este în casurile în care el, ori vreunul din ai săi nu aŭ a perde nimic.

spre întărirea acestui har și găsindu-le cuviincioase, am primit rugăciunea Luminăției Sale Beizdadea Costache Caragea și am bine-voit de am întărit și noi printr'acest Domnescul Nostru hrisov harul acesta și privilegiurile câte se arată în Domnescile hrisóve, adecă să stăpînescă Luminăția Sa moșia acésta Ploescii cu orașul de acolo, ca o zestre ce-î sunt date Luminăției Sale de la casa rēposatului Banului Moruz, avēndu-și întrégă stăpînirea întru tóte întocmai, după privilegiurile ce aŭ toți stăpîniî moșiilor, și poruncim Domnia-Mea dumné-vóstră ispravnicilor din sud Prahova, să supuneți pe Ploesceni și făr' de voia lor a fi următori după acest hrisov al Domniei-Mele, citindu-l întru auđul tuturor de obște la oraș, spre a înțelege ca să scie întărirea ce o dăm Domnia-Mea, spre a se astimpără pricinuitoarii de jălbî și amestecători; asemenea să aibă Luminăția Sa întru acest mai sus numit oraș Ploescii patru scaune scutite și apērate de erbărit, de fumărit, de vamă, și de tóte angariile ce dau alte scaune; așisderea să aibă volnicie a face pe acésta moșie a Luminăției Sale tîrg în fieșce-care an odată la fieș-care 23 de ȃile ale lunei lui Aprilie, în ȃiua sf. Gheorghe, care tîrg să fie o sēptēmānă de rind, la care acest tîrg vama să se ieă pe sēma Luminăției Sale, precum și vinul i rachiul nimeni să nu fie volnic a vinde la acest tîrg într'acésta sēptēmānă fără scirea omului Luminăției Sale, să stăpînescă și tótă vătășia țiganilor Domnesci ce se află în Ploesci sud Prahova, să aibă a-î ținē și a-î stăpîni pe ei, pe nevestile lor și copiii lor, și cānd dintr'acésta vătășie de țiganî ce se arată mai sus, se va întîmplă a lua cu cununie țigan pe țigancă sau țigancă pe țigan din alți țiganî Domnesci, să rēmăc și aceia iarăși ai Luminăției Sale făr' de a i se cere schimb de către nimeni, pentru că tóte acestea așă se cuprind, atāt în cārțile fraților Domni de mai nainte, cât și în hrisovul Domniei-Sale fratelui Alexandru Vcdă Moruz, acésta osebite facem numai Domnia-Mea (care și în hrisovul rēposatului Constantin Vodă Hangearli ot let 1798 să cuprinde), ca nu numai acele 19 lude, ce erau atunci în ființă pogorite din nēmul Roșilor, Călărașilor și Cămărășeilor, să-și aibă privilegiul apērării de dijmă, i de clacă, ci și cāți de atunci și pānă acum se vor fi pogorît din nēmul lor și se vor mai pogorî și de acum înainte, cu bună dovadă parte bărbătésă și femeésă, toți aceia să fie asemenea apērași și nedajnici de dijmă și de clacă. Adevirim dar Domnia-Mea hrisovul acesta cu însăși Domnésca Nóstră iscălitură și pecete, i cu credința prea iubiților Domniei-Mele fii: Gheorghe Caragea Voevod, Constantin Caragea Voevod, martori fiind și dumné-lor cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei-Mele: Pan Constantin Filipescu Vel Vistier, Pan Radu Goleșcu Vel Ban, Pan Constantin Vlahuț Vel Postelnic, Pan Isaac Ralet Vel Vornic de Țera-de-sus, Pan Barbu Văcărescu Vel Vornic de Țera-de-jos, Pan Dumitrașco Racoviță Vel Vornic al treilea, Pan Istrate Crețulescu Vel Vornic al patrulea, Pan Grigorie Băleanul Vel Logofet de Țera-de-sus, Pan Radu Slătineanu Vel Logofet de Țera-de-jos, Pan Constantin Suful Vel Spățar, Pan Grigorie Ralea Vel Hatman, Pan Alexandru Nenciulescu Vel Vornic al poliției, Pan Atanasie Hristopolu Vel Logofet al pricinelor streine, Pan Nestor Vel Clucer, Pan Alexandru Mavrocordat Vel Căminar, Pan Iordache Scanavi Vel Comis și Ispravnic, Pan Grigorie Băleanul Vel

Rechisițiunile n'au încetat de tot odată cu ridicarea oștirilor rusesci. La trebuința Curței Domnești și a Domnitorului, ba și a familiei sale, se rechisiționează ori-ce fel de produse. Așa vedem că în 1815, Domnitorul se vede constrâns a plăti prețul a 1.000 ocale unt, pe care l-au adunat capanliii și ei nu vor să-l plătescă la locuitorii, dicând că untul nu l-au luat ei, ci a fost dus la Curtea lui Vodă.

Până și mânăstirea Cotroceni e dată de Vodă în jaf lui Beizadea Costache, care e numit Epitrop al boerilor ei.

Aceștia Beizadea, devenind epitrop al averii soției Domniței Ecaterina Caragea, soția lui Văcărescu, risipesce și din această avere.

Dăm în note și câte-vă anexe de aceste acte. (1)

Logofet de sus, și s'a scris hrisovul acesta la anul al doilea din întâia Domnie a Domniei-Mele, aici în orașul scaunului Domniei-Mele Bucuresci, la anii de la născerea Domnului Dumneșu și mântuitorul nostru Isus Hristos 1813 Decembrie 20, de Chiriță Logofet de Divan.

Cod. LXXVII, fila 170.

(1) *Io Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.*

Cât pentru datoria ce au a lua clironomii răposatului dohtorului Marco, are a se face urmare după porunca și hotărîrea Domniei-Mele ce s'a dat prin întărire la anaforaua Departamentului pricinelor streine, nefiind datorii numiții clironomi a îngădui până când se va teorisî socotelile Epitropiei Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea, căci această întârziere privește numai asupra Casei, dar, ca și socotelile acestea să se izbrănescă, poruncim dumné-vóstră Veliților boeri, ca față cu Luminăția Sa și cu Epitropii Casei, să le cercetați și să arătați Domniei-Mele prin anaforă, cu dumné-lui Vel Hatmanul al Divanului, iar pentru taleri 15.000 ce fac cerere dumné-lor Epitropii printr'această anaforă de a se popri din partea dumné-lui Căminarului Nicolae Văcărescu de la prețul vîndării caselor, atât pentru analogon ce are a da și dumné-lui la plata dreptului clironomilor dohtorului Marco i pentru plata zapisului Șetrarului Ivan și pentru alte socoteli ce este dator a le desface cu frate-séu Comisul Iorga, primită este Domniei-Mele cererea dumné-lor Epitropilor și poruncim, staroste de neguțătorii, ca din vîndarea caselor să popresci acești taleri 15.000 din partea dumné-lui Căminarului. — 1815 Septembrie 24.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofet.

Prea Înălțate Dómne,

La întrebarea ce ni se face de către Măria-Ta la aceste două madele ce se cuprind într'această buiurdiză, răspunđ eu plecată sluga Măriei Tale Vornic Barbul (fiind că prea sfinția sa părintele Episcopul Buzăului are a-și da răspuns prin graiă la Măria-Ta), că din luminata poruncă publicarisită prin dumné-lui starostea za neguțătorii, viind la mine datornicii răposatei domniței Ecaterina Caragea, mi s'a făcut cunoscută totă datoria, după care s'a făcut și împărțela între amândoi frații Văcăresci, după cum este sciut și Înălțimii Tale; atuncea s'a arătat cu ade-

Nu numai către ai săi e darnic Caragea din ale țerei, ci și la boeri și la slugile Curții sale. Așa, dăruiesce ruinele Curții Domnesci din

vêrat și acest zapis de taleri 12.000 la mine, dar vèdând că nu este datorie făcută cu zapis iscălit de rēposata, deosebit perierghisind și socotela Luminăției Sale Beizadea Costache Caragea ce a paradosit, de luat și dat la Casa Văcărescilor, în epitropia Luminăției Sale, că nu este lămurisită nici să se arête curat într'acea socotelă pentru acest zapis, de la cine s'a făcut împrumutarea, și pentru ce pricină s'a dat banii? nu l-am primit a se trece în datoria împărțelii, dîcînd curat creditorului, că până nu se va teorisî din porunca Înălțimii Tale de dumné-lor Veliții boeri acea socotelă a Luminăției Sale Beizadea Costache și până nu se va primî de dréptă, nu pot a li se plăti, de unde se va găsi cu cuviință; acesta este pricina pentru care nu s'a trecut în socotelă acéstă datorie, iar la a doua întrebare rēspund, că acei taleri 15.000 ce am cerut să se plătescă de starostea din partea dumné-lui Căminarului Nicolae Văcărescu, nu cerem să se opréscă numai drept plata acestui zapis, ci pentru că dumné-lui Căminarul are a desface și alte socoteli cu dumné-lui Comisul Gheorghiu frate-séu, pentru nisce vite și alte lucruri părintesci ce sunt asupra dumné-lui Căminarului și este dator să dea socotelă și să se desfacă și acelea: de nu vor fi în pēr, să rēspundă în bani partea dumné-lui Comisului și să se plătescă și zapisul Șătrarului Ioan cu dobînda îndoită; de care nu lipsim a rēspunde după poruncă. — 1815 Septemvrie 18.

Barbu Văcărescu Vel Vornic.

Cod. LXXXII, pag. 78.

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

Cetindu-se înainte Domniei-Mele acéstă anaforă a judecătii departamentului pricinilor streine, ce am poruncit de s'a arêtat și iubitorului de Dumeđeu Episcopului Buzău, i dumné-lui biv Vel dvornicul Barbu Văcărescu, Epitropul Casei rēposatei Domniței Ecaterina Caragea și, prin anaforaua ce ne-a făcut, a dat rēspuns că se cuvine a se plăti jăluitorilor elironomi datoria acestor bani; drept aceea, datoria acestui zapis fiind netăgăduită și primită și de însuși Epitropii Casei, precum și sorocul de 4 luni ce s'a dat de judecată apropiindu-se de a se împlini, hotărîm: ca din perusia acestei Case să se plătescă jăluitorilor elironomi suma datoriei acestui zapis împreună cu dobînda lor, de ce a unul, până în ziua ce se vor rēspunde prin zapeiul cel orînduit, iar când la împlinirea sorocului nu se vor plăti din perusia Casei, poruncim să plătescă din vîndarea moșiei ce este pusă emanet pentru acéstă datorie și apoi Epitropii, de a vreo prigonire pentru acești bani cu Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea (ce a fost Epitrop mai nainte), precum ne-a arêtat tot prin anaforaua ce s'a ȕis mai sus, își vor căută prin judecată. — 1815 Septemvrie 5.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofêt.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei-Tale, prin zapeiicul dumné-lui Vel Hatman s'a înfățișat la judecata Logofetiei streinelor pricinii elironomii dohtorului Dimitrie Jan Marcul ce a murit, prin vechil Andonache Dragomanul englisese, cu jalba ce a dat Înălțimii Tale, prin care cer să li se împlinéscă de la Epitropii Casei

Tîrgoviște, cum vëdurăm; așa dăruiesce Stolnicesei Zoitei țece să-lase de țigani domnesci, pentru că acéstă femeie a eșit «cu măritiș din Casa Domniei, după bărbat pămîntean, Ioan Cătuneanu Stolnic». (1) Tot asemenea donéză lui Constantin, bucătarul Curții gospod., un loc din finăria Domnescă. (2)

rëposatului Banului Enache Văcărescu taleri 12.000 cu dobînda lor ce i-au împrumutat prin zapis în soroc de patru luni pentru trebuința numitei Case, cu amanet sineturile moșiei Căzănescii din sud Ialomița, sau să se vinđă amanetul spre împlinirea dreptului lor, fiind-că sorocul a trecut de atâta vreme și nu mai pot fi îngăduitori, arătându-ne și numitul zapis, care s'a vëdut scris din let 1811 Septembrie 1, iscălit de prea sfinția sa părintele Costandie Episcopul Buzëu și de Luminăția Sa Beizade Costache Caragea, cuprinđător că ceruți fiind de Văcăresci și orînduiți de Comitetul Epitropiei acestei Case, pentru a căreia bună stare s'au scos cu porunca Divanului toți arendașii ce ținea moșiile rëposatei Domniței Catincăi Caragea, ca unii ce le avea fără de preț, din cari arendași aflându-se și unul Hristodor Caravida sudit englezesc, s'a scos și el de la moșia Căzănescii, dar fiind-că numitul avea să ieă cu iscălitura rëposatei taleri 15.000, cu amanet sineturile acestei moși, care o ținea în arendă drept dobînda numiților bani, și siliți fiind Epitropii ca să plătescă banii acestui Hristodor, spre slobođirea moșiei, s'au împrumutat în socotela Casei Văcărescilor ca nisce Epitropi de la dohtorul Jan Marcu cu taleri 12.000, dându-i amanet sineturile moșiei Căzănescii, cari bani în soroc de patru luni să-i rëspunđă cu dobînda lor câte taleri 7 bani 60 la pungă pe lună, iar trecënd sorocul acesta să umble banii tot cu aceea dobîndă până când se vor exoflisi; după acésta s'a arêtat la judecată Pavel biv II Vistier din partea dumne-lui Vornicului Barbul Văcărescu, dicënd că Luminăția Sa Beizadea Caragea, lipsindu-se dintr'acéstă Epitropie, se află acum dumne-lui Vornicul Epitrop, și cum că banii aceștia ce îi cer jăluitorii nu pôte să-i plătescă, pentru că i-au rëspuns Luminăției Sale Beizadea Caragea, arêtându-ne un perilipsis s'au vëdut trecuți numiții bani că s'au rëspuns; în potrivă vechilul jăluitorilor a dis, că jăluitorii nici un ban n'au luat din datoria acésta, avënd zapisul și amanetul până acum în mâna lor; deci de vreme că Epitropii ce au fost orînduiți de stăpînirea pămîntului de atunci asupra Casei Văcărescilor s'au împrumutat prin zapisul de mai sus cu banii ce se arată, la dohtorul Jan Marcu, pentru trebuința numitei Case, dându-i și amanet sineturile moșiei Căzănescii, care zapis și sineturi aflându-se până acum în mâinile jăluitorilor, că au primit banii de la Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, se vede că banii aceștia nu s'au plătit nici până acum și de aceea găsım cu cale, ca tot din perusia Casei, în soroc de patru luni să rëspunđă toți banii jăluitorilor cu dobînda lor, prin vechil, căci nerëspunđându-se, amanetul rëmăne supus vinđării și apoi în urmă, de se va cunósce Casa năpăstuită de către Luminăția Sa Beizadea Costache Caragea, iși va căută prin osebită jalbă, iar hotărîrea rëmăne a se

1815 Maiu 13.

Vel Logofët.

Cod. LXXXII, pag. 39.

(1) Veđi actul sub FF. în Tom. X. B. al *Ist. Românilor* de V. A. Urechiiă.

(2) Veđi actul sub Gg. în Tom. X. B., ibidem.

Dar nu numai de abuserile Domniei are a suferi țera, ci și de ale celor mai mici slujbași ai Curții. Orî-ce pas al lor este ocasiune de abus, de jaf. Cine ar crede că simpla scótere a cailor domnesci la «ciair», la pășunat, scótere care — vëdurám,—se făcea cu o solemnitate deosebită, putea și acésta să dea ocasiune de abuseri și jăfuiri?

Écă un act care póte proba acésta :

Prea Înălțate Dómne,

Fiind-că acum în primă-véră, când se întinde érba pe fața pămîntului, este obi-ceiú de se scóte și caii Domnesci la ciair afară din politia Bucurescilor, pe câmpia cea din josul mănăstirii Cotrocenilor, unde comișei și alți ómenî cari se orînduesc păzitori cailor, până la sfîrșitul pășunii lor, îndrăznesc din sine-le de vînd pe la unii alții părți de ciair, locuri din locul cel trebuincios pentru ciairul cailor domnesci și apoi se întind cu pășunea cailor până în locurile cuptórelor, unde se lucrëză cărămida, geremetisind și pe cărămidari pentru câte o vită a lor, când trece pe locul în care se află comișei întinși cu cai domnesci, și fiind că acéstă urmare a comișeilor este nu numai Măriei-Tale nesuferită, ci și mănăstirii pricinuitoare de pagubă, nu lipsii printr'acéstă plecată anafora a arëtă Măriei-Tale din vreme, ca să fie luminată poruncă către oteîrmuitorul acelor comișei, când vor eși cu cai la acel ciair, să le și insemneze locul cel orînduit și de trebuința pășunii cailor, de față cu omul mănăstirii, periorisindu-î și dându-le nizam, ca afară dintr'acel loc insemnat și orînduit pentru ciair, să nu se mai întinđă cu caii pe la cărămidari și prin alte părți, lăcomindu-se la interesuri; și anii Măriei-Tale, de la Dumneđeú să fie mulți și fericiți. — 1815 Martie 24. 11 25

Grigorie Brâncoveanu.

Domnitorul Caragea n'are încotro, el dă asupra acestei anaforale a Banului Grigorie Brâncoveanu următórea resoluțiune:

În Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisocie.

Cu cale fiind cererea ce face printr'acéstă anafora dumné-lul biv Vel Banul Grigorie Brâncoveanu, epítropul și eforul al mănăstirii Cotrocenilor. primită este Domniei-Mele pentru care și poruncim dumi-tale Vel Comise, ca în vremea scóterii cailor la ciair, să îngrijesci a se face ceruta urmare ce se arată — 1815 Aprilie 3.

(Pecetea gpd.).

Vel Logofët.

Cod. LXXXIV, pag. 84.

Acéstă Domnie jăcașă, coruptă și corumpëtore găsesce încă timp și mijlóce să-și dea *ifosul* unei Curți importante. Luxul ce desfășură e uimitor. Bogatele giuvaere ale Dómnei și Domnițelor, haine scumpe bat la ochi. Călëtorul strein, ca și Wilkinson, stău în admirare la privilegiștea atâtor *gătelî* și scumpe giuvaere.

Și odată pornită Curtea în acéstă direcțiune, ea trebuie să ajungă

nu la legile somptuarii ale lui Al. Moruzi, ci la măsurile de arbitrară prohibițiunii de porturi, de costume, de colorii.

Multe năzbutii pune istoria pe comptul Domnilor Fanarioți. Să mai amintim una de sub Ioan Caragea.

Cunoscută este și frumusețea și conduita Domniței Ralu, una din fiicele lui Caragea.

Cunoscută este și frumusețea, dar și desfrînata purtare a fiului al doilea al acestui Domnitor, a lui Beizadea Costache Caragea, cel care băgase gróza în toate casele boeresci, unde numai scia că se răsfață vre-o cocónă frumoasă.

Domnița Ralu și Beizadea Costache își încadrau de preferință frumusețea lor în haine de atlas alb. Ca tot-deauna, colórea preferită la Curte ajunse în 1816 colórea la modă. Lipscanii nu pridideau să aducă din streinătate *allasur*, *ripsur* și *croazele albe*.

Póte că colórea albă ajunse colórea favorită a țilei prin împrejurarea restuaratiunii regalității în Franța. Drapelul alb filfiia la Paris, în urma intrării acolo a lui Ludovic al XVIII-lea, și frumoșele marchise și contese arboraseră și ele în costumul lor colórea regalității. La București, unde triumful regalității în Franța este serbat ca un triumf al Rusiei, Caragea nu întirde a se crede în drept și el în calitatea sa de Domnitor de a decretă colórea albă ca *față*, adecă colóre rezervată Domnitorului și familiei sale. Cu bună sémă la acésta a fost împins Caragea și de solicitările Domniței Ralu și ale frumosului Beizadea Costache, cu care se întreceau în haine de atlas alb tinerele și tinerii *evgheniști*. Iată decretul prin care Caragea, la 12 Ianuarie 1817, ordonă, ca nimeni din boerime să nu neguțatorime să nu mai cuteze a purtă haine cu *față albă*, acéstă față rezervând-o pentru Domnitor și familia sa :

Iă Ion Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscoe.

Cinstit și credincios boerul al Domniei-Mele dumné-ta Vel Postelnic, fiind-că *atlasul cel alb și fețele albe* de giubele i binișuri i de alte haine, ce se îmblănesc (fie măcar de ori-ce materie) este o *față* dată spre purtare numai *obrazelor căroră le vor fi încredințate Domni și oblăduiri de noróde*, spre deosebire de către cei supuși ai lor, iată dar și Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu le purtă nimeni altul atlasurile albe, însă întru nici un fel de haină. Iar din alte albe materii numai în giubele i binișuri i alte haine ce se îmblănesc, decât numai Luminăția lor Beizadelele și Domnițele. De aceea și poruncim dumí-tale, să o faci cunoscută acéstă poruncă a Domniei-Mele către obștea dumné-lor boerilor mari și mici, ca să fie următorii întocmai de acum înainte, căci la ori-ce cine, veri parte bărbătescă, sau femeescă, se va găsi purtând ast-fel de haină din cele de mai sus arétate, să *scie că se va rumpe și se va sfărîmă*. Care acéstă poruncă, spre a fi sciută și de obștea

neguțătorilor, s'a făcut osebit pitac al Domniei-Mele către dumné-lui Vel Cămăraș, spre a o publicarisî prin starostea za neguțătorî. Tolco. — 1817 Ianuarie 12.

(Originalul se află la Bibl. Urechia din Galați.)

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Acest decret nu împedică pe unele semețe boeróice, ale căror bărbați făceau opozițiune Domnitorului, de a sfidă pe Caragea, continuând de a purtă haine de colórea oprită. Cu deosebire familia Filipescu, nu de mult intrată în luptă inverșunată contra lui Caragea, dă exemplu de nesupunere la decretul Domnesc de sus. Frumósa Vornicésă Tarsița Filipescu cuteză a trece chiar pe sub ferestrele Palatului Domnesc, mândru îmbrăcată într'un salup de atlas alb, îmblănit cu samur!

Domnița Ralu denunță faptul lui Caragea. Mare scandal la Curte.

Domnitorul înfuriat dă un nou pitac, la 21 Ianuarie 1817, în următórea coprindere:

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemle Vlahisicoie.

Cinstit și credincios boerule Domniei-Mele dumné-ta Vel Agă! După ce atâtea țile sunt trecute de când, după Domnescile Nóstre pitace, s'a publicarisit aici în politie, pentru *atlasurile cele albe* de a nu fi volnic nimeni să pórte nici un fel de haină dintr'acéstă materie (bez Luminăția lor Beizadelele și Domnițele) și nu rămâne nici o îndoelă că și cei mai proști au aflat până acum acéstă poruncă a Domniei-Mele și au înțeles, ne cum trépta boeréscă. Dintre cari numai *Vornicésa Tarsița Filipésca* s'a arêtat *neghióbă, neînțelegétóre și nebăgátóre de sémă* Domnescii Nóstre porunci, în cât a îndrăsnit nu numai a purtă asupra-și salup de atlas alb, ci încă a și trece cu acest fel de haine, fără cătuși de puțină sfielă, pe la Domnésca Nóstră Curte. De aceea dar, ca să-mi cunóscă ființa și să înțelégă ce este porunca stăpínirii, iată cu strășnicie poruncim dumi-tale, ca atât dumné-ta însuși să privighezi, cât și zapcii agiesci într'adins să orînduesci de a se înconjură prin politie și veri-unde pe drum vei găsi, orî dumné-ta, orî zapcii dumi-tale, pe acéstă făr' de rușine și făr' de sfielă femea, cu acel salup purtându-l, numai decât luându-i-l din spinare și fărîmându-i-l bucăți, să-l aducă așa rupt înaintea Domniei-Mele. — 1817 Ianuarie 21.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt. (1)

(1) Pitacul către dumné-lui Vel Cămărașul, pentru *nizamul portului de atlas alb, haine i alte fețe*.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahisicoie.

Cinstite și credincios boerule al Domniei-Mele dumné-ta Vel Cămărașe, fiind-că atlasul cel alb și fețele albe de giubele i binișurî i alte haine ce se îmblănesc (fie măcar de orî-ce materie) este o față dată spre purtare numai obrazelor cărora le vor fi încredințate Domni și oblăduiri de noróde, spre deosebire de către cei supuși ai lor, iată dar și Domnia-Mea le poprim cu totul de a nu purtă nimeni altul atla-

Păcat că nu am putut află, dacă cocóna Tarsița a mai cutezat să trecă cu călșca deschisă prin podul Mogoșoiei, pe la Curtea Domnăscă, care veniă în curtea actualului club al «Junimeî».

Tabelul societății sub Ioan G. Caragea este făcut. Am adus sub ocheana lectorului, rînd pe rînd, pe țeran, pe oștean, pe Domnitorul cu familia lui, pe boerime, pe cler, pe neguțătorime, bresle, industriași, sudiți streini. Desconsolant tabel al timpului de acum mai puțin un secol!

«La noi e putred mărul!»

Dar nu eră perdută buna, rodnică sēmîntă din mărul putred.

Sēmîntă bună eră puțină, dar eră!

Eră în acel curent cultural, născut în școlele din Oltenia și chiar din tótă țera, care pregătesce venirea lui Lazar din Ardeal și apoi continuă după el impulsivitatea dată.

Eră în acea mână de ómeni, cari se substitue, și după și, vechei și coruptei oligarchii boeresci.

Eră în acei căți-vă bărbați cari, deosebindu-se de ceta boerăscă, încep a iubi limba străbunilor, limba romănescă, o cultivă, o îmbogățesc cu lucrări, precum erău Văcăresci, Golescii, Dionisie Ecclesiasticul, Zilot Românul (Fănuță).

Eră în acea țărănime care, peste Olt, dete nascere Pandurilor, răsculați în 1815 și 1816, cari în 1821 aveau să urmeze lui Tudor Vladimirescu.

Eră în acei puținii boeri, cari începuseră a vedé limpede în situațiunea țerii față cu puternica Rusie. Cu tóte triumfurile mari ale politicei lui Alexandru I al Rusiei; cu tótă a-tot-puternicia consulului rusesc din București, se găsiat încă căți-vă români, boeri patrioți,

surî albe, însă întru nici un fel de haină, iar din alte materii albe numai giubele i binișuri i alte haine ce se îmblănesc, decât numai Luminăția Lor Beizadelele i Domnițele. De aceea și poruncim dumi-tale ca prin starostea de neguțători să o faci cunoscută acéstă poruncă a Domniei-Mele către tóte treptele neguțătoresci de aici, din politie până la cel mai mic, spre a fi întocmai următori de acum înainte, căci la ori-care veri parte bărbătescă sau femeescă se va găsi purtând acest fel de haină, să scie că după ce se va rumpe și se va sfărîmă, se va și pedepsi purtătorul ei care acéstă poruncă, spre a fi sciută și de către obștea boerilor, s'au făcut osebit pitac al Domniei-Mele către dumné-lui Vel Postelnicul, spre a o publicarisî, și către acéstă să o faci dumné-ta cunoscută și către cinstitele consulaturî, ca să se deă acest nizam și către toți sudiții ce se vor fi aflând aicea; tolco pisah gpd. — 1817 Ianuarie 10.

(Pecetea gpd.)

carî nu tremuraŭ de frica colosului nordic. Aceia aveau conștiință de naționalitatea lor și idealul lor este acel al naționaliștilor de astăzi. (1)

(1) Un boer oltean Iancu Sefendache nu s'a sfiit de a *bate* până la sânge slugi insolente de ale Consulului rusesc, în o împrejurare ce se pôte vedé în anexatele aci acte. Negreșit Vodă pedepsi pe Sefendache, dar nu fără a reprobă și el insolenta servitorilor Consulului rusesc.

Iw Ioan Gheorghe Caragea Voevod i Gospodar zemli Vlahiscolie.

Pentru netrebnicele fapte ce se arată mai jos urmate de acest Iancul Sefendache, spre înțelepțirea lui și pilda altor netrebnici asemenea lui, volnicim pe sluga Domniei Mele spătăresc, ca luându-l de aici să-l ducă surghiun la mânăstirea Znagovul, unde poruncim Sfinției Tale năstavnicele al numitei mânăstiri, să-l ții în pază înăuntrul mânăstirii și fără de al doilea poruncă a Domniei-Mele slobod să nu fie, iar orînduitului mumbașir să i se deă adeverință de primire. — 1816 Martie 30.

(Pecetea gpd.)

Vel Logofăt.

Prea Înălțate Dómne,

După arătarea ce a făcut-o cinstitul Consulat al Rusiei, că la qi'ntăiū a următorului Martie, Miercuri la patru césuri din nópte, vătaful Iancul Sefendache cu ómenii casei sale, bágând în curtea sa trei ómenii ai cinstitului consulat, i-aŭ bătut fórte réu, cerénd *satisfactiōne* și Spătăria, din luminată porunca Înălțimii Tale, făcénd scumpă cercetare pricinei, nu lipsii a face arătare, că din tacirurile celor ce sciaŭ începutul cum și sfirșitul, s'a facut cunoscut, că pricina s'a urmat într'acestași chip:

Vătaful Iancul se află în séra aceea la paharnicul Manolache Hrisoscolev, cumnatu-séu, ce șede alături cu dînsul, unde împreună cu alți mosafirii jucând cărți, unul din mosafirii și-a trimis sluga a-i aduce de acasă un ciubuc; peste puțin a venit sluga cu capul spart și plin de sânge, spuind că trei ómenii îmbrăcați nemșese, intilnindu-l pe drum, aŭ vrut să i ieă ciubucul și, el nesupuindu-se, l-aŭ bătut și i-aŭ spart capul. Sefendache a trimis căți-vă feciorii din curtea cumnatu-séu să vadă ce ómenii sunt aceia, pe cari și găsindu-i s'aŭ apucat de s'aŭ bătut în pod, apoi biruind pe ómenii Consulatului, cu brânci i-aŭ bágat în curtea lui Sefendache, aŭ încuiat porțile și aŭ început iarăși să-i bată; luând de scire Sefendache a mers și însuși acolo și a poruncit ómenilor séi de i-aŭ mai bătut cu ciōnege și arme, ridicând și chiar însuși arma asupra-le și i-aŭ legat, între cari fiind și doi curieri împărătesci s'aŭ vedut bātuți fórte réu cu capetele sparte și mânilé rânite; într'acéstă undă, luând de scire și curtea cinstitului Consulat pentru cele urmate a alergat la Sefendache căți-vă din ómenii Consulatului și găsind porțile închise aŭ năvălit cu zor înăuntru, aŭ luat pe cei bātuți și legați și negăsind pe Sefendache i-aŭ spart ușile caselor și ferestrele. Dice Sefendache, că i-aŭ iagmaladisit casa, luându-i-se multe lucruri, iar el de frică fugit fiind, nu scie ce s'a mai făcut.

Deci măcar de s'aŭ și bătut slugile lui Sefendache cu acei sudiți între dînșii, dar Sefendache mergénd în curtea lui eră dator să potoléscă gâlcéva, iar nu să

Pe când «Adelfia» (1) grecilor ridică în taină, la Iași, drapelul *eté-riei*, la care aderă — tot în secret — și Ion G. Caragea și Calimach, deja cu câțivi ani înainte, se organizase la Buda o asociațiune culturală (1795), urmărind scopul de a tipări *cărți românești «vestiri filosofesci și moralicesci»*, închinată inimilor celor iubitoare de muze filosofesci. Această asociațiune nu putea să nu aibă ore-care înrîurire și în Principate. Propunându-și să publice și «*Istoria Românilor*» și stând în relațiune cu puținii bărbați mai culti din Principate, neîndoios că năzuința acestei asociațiuni pregătesce nascerea, în 1815, a celei-lalte asociațiuni culturale, compusă de femei române, în Buda-Pesta. Când 33 de femei române și-au pus inima și activitatea lor să adune fonduri în favoarea școlilor române, eră un semn cert că Românismul aveă să ăasă triumfător.

Nu într'o singură ăi renasce conștiința națională! Tudor Vladimirescu este personificarea unui curent național, care l-au sporit din ăi în ăi isvóre multiple, cari de și făr' de nume, nu sunt mai puțin reale, și cari adesea țîșniau din stâncile Carpatine, luându-și obârșia dincolo de munți.

poruncescă a-î mai bate și să-î lege, cum mai virtos să aridice și arma asupra-le și însemnând numai ce ămeni erau aceia, urmă, ca ări atunci sau pe urmă să-și facă davagelicul său unde se cuvine; de aceea dar pentru invitarea ce a făcut gâlcevii și pentru aridicarea armelor, se găsesce cu cale, de se va binevoi și de către Înălțimea Ta, a se triunite Iancul la vre-o mânăstire pentru înțeleptirea lui și pilda altora; dar și cinstitul Consulat să binevoescă a-și dojeni ămenii săi pentru năvălirea și prada ce au făcut casei numitului Sefendache, și din lucruri câte se vor află la dînșii în pěr, să se îndatoreze a le dă, și câte vor mai lipsi, dovedindu-se și acelea luate de dînșii, asemenea să se îndatoreze a le dă, iar hotărîrea rămâne a se face de către Înălțimea Ta. — 1816 Martie 3.

Vel Spătar.

Cod. LXXXII, pag. 327.

(1) La 1 August 1815, neguțătorii greci din Iași și cu unii din pămîntenii prea de bun neam boeri și prea cinstiți neguțători ce vor voi a se așeză într'ăcastă a noastră *frăție*, au socotit, că se cuvine să întemeeze aceste împreună (Adelfatul), plătind o taxă anuală. Metropolitul Veniamin și cu Episcopul Gherasim de la Roman întăresc statutele asociațiunii. *Adelfatul* aveă ca scop mărturisit: ajutorarea la bôlă cu doctorii și măritare de fete sărace, asistarea tuturor frașilor la înmormîntare, și scopul ascuns eră: idealul independenței. Taxa eră de 15—25 lei pe an. Cei cari făceau dietă erau invitați a lăsa și la *Adelfat*. Administrațiunea eră în mâinile a doi epitropi aleși de frași.

CAP. VII.

După fuga lui Caragea. Interegn la Munteni.

A doua zi după fuga lui Caragea «boerii țării românesce», cum se intitulază ei în actele oficiale, luând administrațiunea țării cu oarecare energie, se preocupă de cestiunea urgentă: cum vor pute ține buna ordine în țară și în Bucuresci, fiind lipsită țera de oștire? Singură Oltenia păstrase resturile desființatei oștiri în neastîmpărații pandurii de acolo. Ce brumă de oște mai eră în Bucuresci o luase cu dînsul Caragea la plecare. Eră témă boerilor ca nu cum-vă la întorcerea oștirii ce însoțise pe Caragea, să se apuce de jăfuit și de prădat în trecerea lor. Nevoiți sunt deci boerii țării, ca la 30 Septemvrie 1818, să scrie Divanului de la Craiova «să ne proftaxiți dumné-vóstră 150 de pandurii din cei cari se află în părțile locului, însă ómenii vrednici și cu tótă rînduélă lor, dânduli-se poruncă la drum să vie cu orînduélă, fără de a face niscai-vă jafuri sau zulumurii locuitorilor și până într'o sêptemână îi așteptăm negreșit». Boerii cari semnază acest pitac sunt, pe lângă Metropolitul Nectarie: Gr. Brâncoveanu Vel Vistier, Dumitrașcu Racoviță, Istrati Crețulescu, C. Bălăceanu, Gr. Filipescu, Iordache Slătineanu, G. Filipescu și I. Știrbei. Acești boeri justifică cererea lor de pandurii Olteni, pe motivul că «pandurii ce s'aũ aflat aici la Bucuresci, unii aũ murit, alții s'aũ împrăștiat și aũ rămas prea puțini». (1)

În acéstă zi de 30 Septemvrie, boerii țării însărcinază pe Serdarul Mitru și pe Buluc-Bașa Sotir, ca luând 20 de neferi să mērgă pe drumul Câmpinei, ca să împedice Arnăuții, cari aũ însoțit pe Caragea în fugă de a face jafuri la întorcerea lor și să-i aducă la Bucuresci.

(1) *Cod. LXXXVII, fila 95 v.*

1818 Septemvrie 30. S'a făcut carte prin care se orînduesce Serdarul Mitru și Buluc-Bașa Sotir, să iea 20 de neferi și să mērgă pe drumul Câmpinei ca să întîmpine pe arnăuții ce se întorc, cari s'aũ dus cu Domnul ce a fugit, să-i iea împreună cu ei să-i aducă aici pe la locurile lor, nelăsându-i să se abată prin sate a face vre-o supărare locuitorilor, însă urmarea să le fie cu mijloc blând, a nu face vre-o pricină necuviinciosă.

Noii boerii Țării-Românesce.

Cinstiți dumné-vóstră boeri Divaniți, fiind-că pandurii ce s'aũ aflat aici pentru următoarele trebii ale țării, unii aũ murit, alții s'aũ împrăștiat și aũ rămas prea pu-